

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

2012

Ετήσια Έκθεση και
Ετήσια Στατιστική Έρευνα

Απρίλιος 2013

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ
και
ΕΤΗΣΙΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
2012**

**ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΦΟΡΟΥ
ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ**

ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΦΟΡΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ
OFFICE OF THE COMMISSIONER FOR STATE AID CONTROL

Απρίλιος 2013

Ετήσια Έκθεση και Ετήσια Στατιστική Έρευνα
Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων

Η παρούσα έκθεση και στατιστική έρευνα υποβάλλονται από τον Έφορο Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, σύμφωνα με την παράγραφο (ι) του άρθρου 9Α των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων του 2001 μέχρι 2009.

Απρίλιος 2013

ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΦΟΡΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

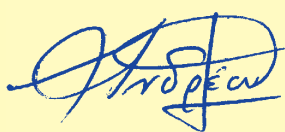
Αρ. Φακ.: 25.07.001.05

Εξοχότατο
Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας
Λευκωσία

Εξοχότατε,

Έχω την τιμή να υποβάλω την Ετήσια Έκθεσή μου για το έτος 2012 αναφορικά με την άσκηση των αρμοδιοτήτων μου, η οποία συμπεριλαμβάνει στατιστική ανάλυση για την παραχώρηση κρατικών ενισχύσεων, σύμφωνα με την παράγραφο (ι) του άρθρου 9Α των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων του 2001 μέχρι 2009.

Με εξαιρετική τιμή

(Χρίστος Ανδρέου)

Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων

Λευκωσία, 12 Απριλίου 2013

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ Α΄ – ΕΤΗΣΙΑ ΈΚΘΕΣΗ

1. Εισαγωγή	9
2. Το Κοινοτικό Νομοθετικό Πλαίσιο για τις Κρατικές Ενισχύσεις	11
3. Οι Αρμοδιότητες και ο Ρόλος του Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων	14
3.1 Υποχρέωση κοινοποίησης προσχεδίων ενισχύσεων από τις Αρμόδιες Αρχές	14
3.2 Έκδοση Απόφασης ή Γνωμοδότησης από τον Έφορο	15
3.3 Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας (De Minimis)	16
3.4 Διαδικασία ελέγχου από τον Έφορο	19
3.5 Κατ' αναλογία εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου	20
3.6 Άλλες αρμοδιότητες	20
4. Στελέχωση του Γραφείου	21
5. Πρόσφατες Εξελίξεις στην Εθνική Νομοθεσία για τις Κρατικές Ενισχύσεις	22
6. Πρόσφατες Εξελίξεις στο Κοινοτικό Κεκτημένο για τις Κρατικές Ενισχύσεις	23
7. Ανάλυση Μέτρων που Υποβλήθηκαν από τις Αρμόδιες Αρχές	30
7.1 Ανάλυση αποφάσεων που εκδόθηκαν κατά το 2012	30
7.2 Αποφάσεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής για θέματα κρατικών ενισχύσεων που αφορούν την Κύπρο	51
7.3 Αξιολόγηση Κοινοποιηθέντων Μέτρων και Έκδοση Γνωμάτευσης	65
7.4 Διερεύνηση Καταγγελιών	89
7.4.1 Καταγγελίες που υποβλήθηκαν στο Γραφείο μου	89
7.4.2 Καταγγελίες που υποβλήθηκαν απευθείας στην αρμόδια Γενική Διεύθυνση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής	95
8. Ενημερωτικές και Διαφωτιστικές Δραστηριότητες	101
8.1 Έκδοση ενημερωτικών εγκυκλίων	101
9. Σχέσεις με τη Νομοθετική και την Εκτελεστική Εξουσία	104
9.1 Σχέσεις με τη Νομοθετική Εξουσία	104
9.2 Σχέσεις με την Εκτελεστική Εξουσία	104
10. Σχέσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση	105
10.1 Συνεδρίες Συμβουλευτικής Επιτροπής για τις κρατικές ενισχύσεις ή άλλες πολυμερείς συναντήσεις	105
10.2 Εκπαιδευτικά και Ενημερωτικά Σεμινάρια	105

11. Προγράμματα και ατομικές κρατικές ενισχύσεις που βρίσκονταν σε ισχύ	107
11.1 Υφιστάμενα Σχέδια Κρατικών Ενισχύσεων στον Τομέα της Γεωργίας και Κτηνοτροφίας	107
11.2 Προγράμματα Κρατικών Ενισχύσεων στον τομέα της Αλιείας	107
12. Παρατηρήσεις και Εισηγήσεις από τη Λειτουργία του Γραφείου μου	108
13. Επίλογος	111

ΜΕΡΟΣ Β - ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

1. Εισαγωγή	115
2. Κρατικές Ενισχύσεις 2011-2012	116
3. Βιομηχανία και Υπηρεσίες	125
3.1 Οριζόντιοι στόχοι	125
3.2 Συγκεκριμένοι τομείς	126
4. Κύπρος και Ευρωπαϊκή Ένωση	130
5. Τεχνικό Παράρτημα	132

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι	137
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ	143

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πιο σημαντική εξέλιξη του 2012 όσον αφορά την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου των κρατικών ενισχύσεων ήταν η κατάρτιση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (εφεξής η «Επιτροπή») ενός ολοκληρωμένου σχεδίου αναθεώρησης των κοινοτικών κανόνων των κρατικών ενισχύσεων το οποίο ονομάζεται «Εκσυγχρονισμός των κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις». Κατόπιν διαβούλευσης με τα κράτη μέλη η Επιτροπή εξέδωσε το Μάιο του υπό επισκόπηση έτους ένα κείμενο στο οποίο περιλαμβάνονται οι στόχοι καθώς και οι βασικοί άξονες του εκσυγχρονισμού των κανόνων. Ο εκσυγχρονισμός αυτός θα ολοκληρωθεί μέσα σε διάστημα ολίγων ετών με τη σταδιακή αναθεώρηση των επιμέρους νομοθετημάτων που διέπουν τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων, πολλά εκ των οποίων λήγουν στο τέλος του 2013.

Οι γενικότεροι στόχοι αυτού του πλάνου αναθεώρησης είναι α) η προώθηση της βιώσιμης, έξυπνης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης σε μια ανταγωνιστική εσωτερική αγορά σύμφωνα με τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής η «ΕΕ»): «Ευρώπη 2020», β) η εστίαση του εκ των προτέρων ελέγχου της Επιτροπής στις υποθέσεις με το μεγαλύτερο αντίκτυπο στην εσωτερική αγορά και συγχρόνως η ενίσχυση της συνεργασίας με τα κράτη μέλη της ΕΕ κατά την επιβολή της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων, και γ) η απλούστευση των κανόνων και η επιτάχυνση της διαδικασίας λήψης των αποφάσεων.

Ο πρώτος στόχος, δηλαδή αυτός της συμβολής στην οικονομική ανάπτυξη, θα επιτευχθεί, σύμφωνα με την Επιτροπή, μέσω της καθιέρωσης κοινών αρχών για την έγκριση των μέτρων κρατικών ενισχύσεων που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη. Οι αρχές αυτές θα είναι οριζόντιες, ήτοι θα διαπερνούν όλα τα νομοθετήματα περί κρατικών ενισχύσεων και όλες τις κατηγορίες κρατικών ενισχύσεων ανεξάρτητα από το αντικείμενό τους (π.χ. περιφερειακή ανάπτυξη, περιβαλλοντολογική προστασία, έρευνα και καινοτομία, κατάρτιση και επαγγελματική εκπαίδευση κ.ά.). Θα είναι όσο το δυνατό πιο λειτουργικές και θα αφορούν, για παράδειγμα, τον προσδιορισμό και την εκτίμηση πραγματικών αδυναμιών της αγοράς, το «χαρακτήρα κινήτρου» που θα πρέπει να έχουν τα μέτρα ενισχύσεων για τις επωφελούμενες επιχειρήσεις, όπως, επίσης, και τη συστηματική αξιολόγηση των αρνητικών συνεπειών ενός μέτρου για να διευκολυνθεί η σύγκρισή τους με τις θετικές πτυχές.

Ο δεύτερος στόχος είναι η τροποποίηση του γενικότερου νομοθετικού πλαισίου έτσι ώστε η Επιτροπή να αναλαμβάνει την αξιολόγηση των υποθέσεων που έχουν σημαντικές στρεβλωτικές επιπτώσεις στην εσωτερική αγορά, αφήνοντας στα ίδια τα κράτη μέλη τον έλεγχο των μέτρων που έχουν μικρότερες επιπτώσεις στον ενδοκοινοτικό ανταγωνισμό ή/και έχουν τοπικό χαρακτήρα. Αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί κυρίως μέσω της τροποποίησης και επέκτασης του Κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (de minimis) καθώς επίσης και του Γενικού Κανονισμού Απαλλαγής κατά Κατηγορία, ο οποίος καλύπτει τις ενισχύσεις που μπορούν να χορηγούνται από τα κράτη μέλη χωρίς την εκ των προτέρων κοινοποίηση και έγκρισή τους από την Επιτροπή.

Τέλος, η αναθεώρηση αποσκοπεί στην απλούστευση των διαδικασιών ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων τόσο από την ίδια την Επιτροπή όσο και από τα ίδια τα κράτη μέλη, όπου αυτό χρειάζεται. Συναφώς η Επιτροπή προτίθεται να επεξηγήσει καλύτερα και πιο αναλυτικά την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αυτή ορίζεται στη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής η

«ΣΛΕΕ») και έχει ερμηνευτεί από το Δικαστήριο της ΕΕ. Παράλληλα η Επιτροπή θα τροποποιήσει κατάλληλα τους καθαρά διαδικαστικούς κανόνες έτσι ώστε να επιταχυνθεί η λήψη αποφάσεων από την πλευρά της Επιτροπής και να καταστεί πιο αποτελεσματικός ο μηχανισμός αξιολόγησης των μέτρων και επιβολής των αποφάσεών της.

Η διαδικασία αναθεώρησης των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις αναμένεται να καταστήσει την όλη διαδικασία ελέγχου των μέτρων ενισχύσεων απλούστερη, περισσότερο λειτουργική και αποτελεσματική αυξάνοντας, όμως, παράλληλα, και τις ευθύνες των ίδιων των κρατών μελών ως προς τη συμμόρφωση με τους κανόνες αυτούς.

2. ΤΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

Η παράγραφος 1 του Άρθρου 107 της ΣΛΕΕ διαλαμβάνει ότι «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχείρισεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές, εκτός αν οι Συνθήκες ορίζουν άλλως».

Η Επιτροπή ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο επί των κρατικών ενισχύσεων που χορηγούνται από τις δημόσιες αρχές των κρατών μελών, διότι μόνο μία υπερεθνική και ανεξάρτητη αρχή μπορεί να εκτιμήσει τις επιζήμιες συνέπειες που προκαλεί στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς η ανεξέλεγκτη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων από τα κράτη μέλη. Κατά συνέπεια μεριμνά ώστε τα κράτη μέλη να χορηγούν μόνο κρατικές ενισχύσεις που είναι συμβατές με την εσωτερική αγορά. Γι' αυτό η παράγραφος 3 του Άρθρου 108 της ΣΛΕΕ προβλέπει ότι κάθε νέα ενίσχυση ή καθεστώς ενισχύσεων πρέπει να κοινοποιείται στην Επιτροπή και να εγκρίνεται από αυτήν προτού εφαρμοσθεί.

Εξαίρεση από τον κανόνα αυτό αποτελούν οι ενισχύσεις που χορηγούνται με βάση τους Απαλλακτικούς Κανονισμούς τους οποίους καταρτίζει η ίδια η Επιτροπή. Σήμερα υπάρχουν τρεις Απαλλακτικοί Κανονισμοί που προβλέπουν την αυτόματη έγκριση διάφορων μέτρων ενίσχυσης και με τον τρόπο αυτό επιτρέπεται στα κράτη μέλη να χορηγούν τις εν λόγω ενισχύσεις χωρίς να τις κοινοποιούν προηγουμένως στην Επιτροπή. Οι Κανονισμοί αυτοί είναι οι εξής:

1. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1857/2006 της Επιτροπής της 15ης Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με την εφαρμογή των Άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης για την Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (εφεξής η «Συνθήκη ΕΚ»)¹ στις κρατικές ενισχύσεις προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (εφεξής οι «ΜΜΕ») που δραστηριοποιούνται στον τομέα της παραγωγής γεωργικών προϊόντων και για την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 70/2001 (εφεξής ο «Κανονισμός 1857/2006»)².
2. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 736/2008 της Επιτροπής της 22ας Ιουλίου 2008 περί της εφαρμογής των Άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης ΕΚ στις κρατικές ενισχύσεις προς ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στους τομείς της παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας προϊόντων αλιείας (εφεξής ο «Κανονισμός 736/2008»)³.

1. Την 1η Δεκεμβρίου 2009 τα Άρθρα 87 και 88 της Συνθήκης ΕΚ αντικαταστάθηκαν από τα Άρθρα 107 και 108 της ΣΛΕΕ. Τα Άρθρα 87 και 88 της Συνθήκης ΕΚ και τα Άρθρα 107 και 108 της ΣΛΕΕ είναι κατά βάση ταυτόσημα. Στο πλαίσιο της παρούσας Έκθεσης οι παραπομπές στα Άρθρα 107 και 108 της ΣΛΕΕ εκλαμβάνονται ως παραπομπές στα Άρθρα 87 και 88 της Συνθήκης ΕΚ, κατά περίπτωση.

2. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 358 της 16.12.2006, σ. 3.

3. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 201 της 30.07.2008, σ. 16.

Οι δύο ως άνω Κανονισμοί αφορούν τις κρατικές ενισχύσεις προς ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται (α) στον τομέα της παραγωγής γεωργικών προϊόντων και (β) στους τομείς της παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας προϊόντων αλιείας.

3. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 800/2008 της Επιτροπής της 6ης Αυγούστου 2008 για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την κοινή αγορά κατ'εφαρμογή των Άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης ΕΚ (Γενικός Κανονισμός Απαλλαγής κατά Κατηγορία) (εφεξής ο «Κανονισμός 800/2008»)⁴.

Ο Κανονισμός αυτός ενοποιεί σ' ένα κείμενο και εναρμονίζει τους κανόνες που περιλαμβάνονταν προηγουμένως σε πέντε χωριστούς κανονισμούς, και καλύπτει συνολικά 26 κατηγορίες ενισχύσεων.

Εξάλλου, στις 11 Ιανουαρίου 2012 δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ η νέα Δέσμη Κανόνων της Επιτροπής σχετικά με τις ενισχύσεις προς τις επιχειρήσεις που εκτελούν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (εφεξής «ΥΓΟΣ»). Τα νέα νομοθετήματα τέθηκαν σε εφαρμογή στις 31.01.2012 αντικαθιστώντας την παλαιότερη δέσμη κανόνων που θεσπίστηκε το 2005. Το νέο νομοθετικό πλαίσιο απαρτίζεται από τα εξής κείμενα:

- Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις στην αντιστάθμιση για παροχή δημόσιας υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος⁵.
- Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 2011 για την εφαρμογή του άρθρου 106 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που χορηγούνται σε ορισμένες επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος (2012/21/ΕΕ)⁶.
- Ανακοίνωση της Επιτροπής - Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας (2011)⁷.
- Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 360/2012 της Επιτροπής της 25ης Απριλίου 2012 σχετικά με την εφαρμογή των Άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος⁸ (εφεξής ο «Κανονισμός 360/2012»).

Συνοπτική ανάλυση των ως άνω νομοθετικών κειμένων για τις ΥΓΟΣ παρατίθεται κατωτέρω στην Ενότητα 6 «Πρόσφατες Εξελίξεις στο Κοινοτικό Κεκτημένο για τις Κρατικές Ενισχύσεις».

4. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 214 της 09.08.2008, σ. 3.

5. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C 8 της 11.01.2012, σ. 4.

6. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 7 της 11.01.2012, σ. 3.

7. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C 8 της 11.01.2012, σ. 15.

8. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 114 της 26.04.2012, σ. 8.

Επίσης, τα κράτη μέλη μπορούν να εκδίδουν αποφάσεις για κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται στον τομέα των μεταφορών σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2007 για τις δημόσιες επιβατικές σιδηροδρομικές και οδικές μεταφορές και την κατάργηση των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 και (ΕΟΚ) αριθ. 1107/70⁹.

Η Επιτροπή ασκεί, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, μόνιμο έλεγχο όλων ανεξάρτητα των υφιστάμενων καθεστώτων ενισχύσεων στα κράτη μέλη. Παράλληλα, εξετάζει τις κρατικές ενισχύσεις που έχουν εφαρμόσει παράνομα τα κράτη μέλη, δηλαδή αυτές που δεν κοινοποιήθηκαν για έγκριση ή τέθηκαν σε ισχύ προτού εγκριθούν. Η Επιτροπή πληροφορείται την ύπαρξη τέτοιων ενισχύσεων κατόπιν καταγγελιών ή/και κατόπιν δικών της ενεργειών. Ως εκ τούτου, εφόσον διαπιστωθεί ότι μία ενίσχυση δεν είναι συμβατή με τη νομοθεσία που διέπει τις κρατικές ενισχύσεις, η Επιτροπή την απαγορεύει και διατάσσει το κράτος μέλος που διέπραξε την παράβαση ν' ανακτήσει την ενίσχυση. Κατά συνέπεια, ο αποδέκτης της παράνομης ενίσχυσης υποχρεούται να την επιστρέψει.

9. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 315 της 03.12.2007, σ. 1.

3. ΟΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΦΟΡΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

Ο Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων (εφεξής ο «Έφορος») είναι ανεξάρτητος αξιωματούχος, ο οποίος διορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο κατόπιν διαβούλευσης με την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, για εξαετή θητεία. Η ανεξαρτησία του θεσμού του Εφόρου διασφαλίζει, μεταξύ άλλων, και την αντικειμενική εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου για τις κρατικές ενισχύσεις.

3.1 Υποχρέωση κοινοποίησης προσχεδίων ενισχύσεων από τις Αρμόδιες Αρχές

Σύμφωνα με τις διατάξεις των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων του 2001 μέχρι 2009 (εφεξής ο «Νόμος»), κάθε Αρμόδια Αρχή, πριν από την ολοκλήρωση της διαδικασίας έγκρισης κρατικής ενίσχυσης, έχει υποχρέωση να κοινοποιεί προσχέδιο της εν λόγω ενίσχυσης στον Έφορο για έγκριση ή γνωμοδότηση ανάλογα με την περίπτωση.

Επισημαίνεται, εξάλλου, ότι, βάσει του εδαφίου (1) του άρθρου 17 του Νόμου, κάθε Αρμόδια Αρχή οφείλει να κοινοποιεί στον Έφορο οποιοδήποτε μέτρο για συμμετοχή του Δημοσίου σε κεφάλαιο επιχείρησης ή παροχή κεφαλαίου προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσο υπό τις ίδιες περιστάσεις ή όρους θα παρείχε το ίδιο κεφάλαιο ιδιώτης επενδυτής. Σε περίπτωση που κριθεί ότι το κράτος ενεργεί ως ιδιώτης επενδυτής τότε δεν τίθεται ζήτημα κρατικής ενίσχυσης.

Κανένα προσχέδιο κρατικής ενίσχυσης δεν τίθεται σε ισχύ χωρίς να έχει εκδοθεί έγκριση ή γνωμοδότηση από τον Έφορο, ανάλογα με την περίπτωση. Σύμφωνα με το άρθρο 18 του Νόμου, σε περίπτωση που περιέλθει σε γνώση του Εφόρου κατόπιν παραπόνου ή ενημέρωσης από οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ότι μέτρο κρατικής ενίσχυσης που αναφέρεται στην παράγραφο (α) του άρθρου 9 Α (δηλαδή κρατικές ενισχύσεις που σύμφωνα με Κανονισμούς ή Αποφάσεις που εκδίδει η Ευρωπαϊκή Κοινότητα απαλλάσσονται από την υποχρέωση της κοινοποίησης προς την Επιτροπή που προβλέπεται στο Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ) του Νόμου έχει τεθεί σε ισχύ στη Δημοκρατία χωρίς την έγκριση του Εφόρου ή αναφορικά με μέτρο που αναφέρεται στην παράγραφο (β) του άρθρου 9 Α (δηλαδή που δεν εμπίπτει στην παράγραφο (α) του άρθρου 9 Α του Νόμου) του Νόμου χωρίς να ληφθεί η γνωμοδότηση του Εφόρου ή χωρίς να έχει κοινοποιηθεί στην Επιτροπή για έγκριση ή κατά την εφαρμογή μέτρου κρατικής ενίσχυσης έχει γίνει ενέργεια ή παράλειψη που αντιβαίνει προς τις πρόνοιες του εγκριθέντος μέτρου, ο Έφορος δύναται, με δεόντως αιτιολογημένη απόφασή του που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, να διατάξει την αναστολή εφαρμογής του μέτρου, τον τερματισμό της παρανομίας και την ανάκτηση οποιουδήποτε ποσού έχει ληφθεί κατά παράβαση του Νόμου συν το νόμιμο τόκο. Στην ίδια απόφαση κατονομάζει τον υπεύθυνο φορέα για εκτέλεση της απόφασης ανάκτησης ο οποίος προχωρεί στην εκτέλεση της απόφασης αυτής με βάση τη διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 18 Α του Νόμου. Σύμφωνα με το άρθρο 18 Β του Νόμου, ο Έφορος έχει τον εποπτικό έλεγχο για την αποτελεσματική εφαρμογή αποφάσεων της Επιτροπής με τις οποίες διατάσσεται η Δημοκρατία ν' ανακτήσει τις παράνομες κρατικές ενισχύσεις.

3.2 Έκδοση Απόφασης ή Γνωμοδότησης από τον Έφορο

3.2.1 Ενισχύσεις για τις οποίες ο Έφορος εκδίδει δεσμευτικές αποφάσεις (έγκριση, απόρριψη, έγκριση υπό όρους)

Σύμφωνα με το άρθρο 10 του Νόμου, ο Έφορος εκδίδει δεσμευτικές αποφάσεις σύμφωνα με τους Κανονισμούς ή Αποφάσεις που εκδίδει η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, και οι οποίοι απαλλάσσουν από την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης που προβλέπεται στο Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ. Για τις πλείστες των περιπτώσεων αυτών ο Έφορος κοινοποιεί στην Επιτροπή συνοπτικά πληροφοριακά στοιχεία σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου της 22ας Μαρτίου 1999 για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του Άρθρου 93 της Συνθήκης ΕΚ¹⁰ (εφεξής ο «Κανονισμός 659/1999»).

Γι' αυτές τις κατηγορίες ενισχύσεων, ο Έφορος οφείλει εντός δύο μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης του μέτρου κρατικής ενίσχυσης να το αξιολογήσει σύμφωνα με τους Κανονισμούς ή Αποφάσεις που εκδίδει η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, που απαλλάσσουν από την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης η οποία προβλέπεται στο Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ, και να το εγκρίνει, με ή χωρίς όρους, ή να το απορρίψει, με αιτιολογημένη απόφασή του που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας και αποκτά ισχύ από τη δημοσίευσή της σ' αυτήν.

Το άρθρο 10 του Νόμου παρέχει επίσης εξουσία στον Έφορο, κατόπιν αιτήματος από την Αρμόδια Αρχή ή αυτεπαγγέλτως, να ανακαλέσει ή να τροποποιήσει απόφασή του που εκδόθηκε σύμφωνα με το άρθρο αυτό ή το άρθρο 18 εάν: α) μεταβλήθηκε ουσιώδες πραγματικό γεγονός στο οποίο στηρίχθηκε η απόφασή του, β) η απόφαση οφείλεται σε παραπλάνηση του Εφόρου, με την παροχή ανακριβών πληροφοριών ή την απόκρυψη αληθινών στοιχείων, και γ) η Αρμόδια Αρχή προχωρήσει στην τροποποίηση του μέτρου κρατικών ενισχύσεων για το οποίο εκδόθηκε η απόφαση. Προβλέπεται, επίσης, ότι, σε περίπτωση που η Αρμόδια Αρχή προτίθεται να προχωρήσει σε τροποποίηση μέτρου κρατικών ενισχύσεων που έχει εγκριθεί σύμφωνα με το άρθρο 10, προτού αυτή προβεί στην εφαρμογή τέτοιας τροποποίησης, κοινοποιεί την προτιθέμενη τροποποίηση στον Έφορο και αναμένει την έκδοση απόφασής του αναφορικά με αυτήν. Ο Έφορος εν προκειμένω, αφού λάβει υπόψη τη φύση και την έκταση της κοινοποιηθείσας τροποποίησης, αποφασίζει κατά πόσο θεωρεί την τροποποίηση μη ουσιώδη, οπότε η αρχική έγκριση του μέτρου εξακολουθεί να ισχύει. Αν θεωρήσει την τροποποίηση ως ουσιώδη, εξετάζει το τροποποιηθέν μέτρο ως νέο μέτρο κρατικής ενίσχυσης και εκδίδει νέα απόφαση επ' αυτού.

Διευκρινίζεται ότι η έγκριση των ενισχύσεων αυτών από τον Έφορο δε σημαίνει ότι η Επιτροπή δεν έχει εξουσία ν' ασκήσει έλεγχο επ' αυτών.

3.2.2 Ενισχύσεις για τις οποίες ο Έφορος εκδίδει γνωμοδοτήσεις

Για όλες τις υπόλοιπες κατηγορίες ενισχύσεων, δηλαδή εξαιρουμένων των ενισχύσεων που χορηγούνται σύμφωνα με τους Κανονισμούς ή Αποφάσεις της Επιτροπής που απαλλάσσουν από την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης που προβλέπει το Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ, ο Έφορος εκδίδει γνωμοδοτήσεις. Οι γνωμοδοτήσεις αυτές τίθενται ενώπιον του Υπουργικού Συμ-

10. Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων L 083 της 27.03.1999, σ. 1.

βουλίου ή της κατά νόμο Δημόσιας Αρχής. Γί' αυτές τις κατηγορίες ενισχύσεων αποστέλλεται, εφόσον ληφθεί ανάλογη απόφαση, κοινοποίηση στην Επιτροπή, την οποία αναλαμβάνει ο Έφορος.

Το άρθρο 11 του Νόμου επιβάλλει στις Αρμόδιες Αρχές, για μέτρα κρατικής ενίσχυσης τα οποία δεν εμπίπτουν στις διατάξεις της παραγράφου (α) του άρθρου 9 Α του Νόμου, προτού τα υποβάλουν για έγκριση στο Υπουργικό Συμβούλιο ή σε άλλη κατά νόμο αρμόδια Δημόσια Αρχή, όπως τα κοινοποιούν στον Έφορο για έκδοση γνωμοδότησης αναφορικά με τη συμβατότητά τους με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων.

Ο Έφορος οφείλει εντός δύο μηνών από την ημερομηνία της ως άνω κοινοποίησης να εκδώσει τη γνωμοδότησή του προς την Αρμόδια Αρχή. Σύμφωνα με το εδάφιο (3) του άρθρου 11 του Νόμου, σε περίπτωση που ο Έφορος ζητήσει οποιαδήποτε επιπρόσθετα στοιχεία ή διευκρινίσεις η προθεσμία αξιολόγησης δύναται να παραταθεί όπως ορίζεται στο άρθρο 14 του Νόμου, δηλαδή τάσσοντας εύλογη προθεσμία για την υποβολή τους, η οποία σε δικαιολογημένες περιπτώσεις δύναται να παραταθεί. Σύμφωνα με το ίδιο άρθρο, το Υπουργικό Συμβούλιο ή οποιαδήποτε κατά νόμο Δημόσια Αρχή δεν εγκρίνει οποιοδήποτε μέτρο κρατικής ενίσχυσης χωρίς να έχει εκδοθεί γνωμοδότηση του Εφόρου, εκτός εάν η προαναφερθείσα προθεσμία παρέλθει.

Δέον να σημειωθεί ότι, παρά την έκδοση γνωμοδότησης από τον Έφορο και τυχόν έγκριση του μέτρου ενίσχυσης από το Υπουργικό Συμβούλιο ή άλλη κατά νόμο Αρμόδια Αρχή, μέτρο κρατικής ενίσχυσης που δε χορηγείται βάσει Απαλλακτικών Κανονισμών δεν μπορεί να τεθεί σε ισχύ στη Δημοκρατία, εκτός εάν έχει προηγουμένως κοινοποιηθεί στην Επιτροπή σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ και εγκριθεί από αυτήν. Ως εκ τούτου, τα μέτρα που τίθενται σε εφαρμογή χωρίς την κοινοποίησή τους στην Επιτροπή παραβιάζουν όχι μόνο τη ΣΛΕΕ αλλά και την εθνική νομοθεσία περί ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων.

Σε περίπτωση που η Αρμόδια Αρχή προτίθεται να τροποποιήσει μέτρο κρατικής ενίσχυσης που έχει εγκριθεί από την Επιτροπή, η τροποποίηση του μέτρου κοινοποιείται στον Έφορο για να γνωμοδοτήσει κατά πόσο το τροποποιηθέν μέτρο συνιστά νέο μέτρο κρατικής ενίσχυσης όπως ορίζεται στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 794/2004¹¹ και άρα υπόκειται σε υποχρέωση νέας κοινοποίησης στην Επιτροπή ή κατά πόσο αυτό συνάδει με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων. Εάν βάσει της γνωμοδότησης το τροποποιηθέν μέτρο συνιστά νέο μέτρο ενίσχυσης, αυτό θα πρέπει να κοινοποιηθεί και εγκριθεί από την Επιτροπή προτού τεθεί σε ισχύ στη Δημοκρατία.

3.3 Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας (De Minimis)

Η διαδικασία χορήγησης των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας ρυθμίζεται από τους περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων (Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας) Κανονισμούς του 2009 και 2012 (Κ.Δ.Π. 364/2009 και 501/2012¹²).

11. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής της 21ης Απριλίου 2004 σχετικά με την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του Άρθρου 93 της Συνθήκης ΕΚ.

12. Πληρέστερη αναφορά για την Κ.Δ.Π. 501/2012 γίνεται στην Ενότητα 5, ως πρόσφατη εξέλιξη στην εθνική νομοθεσία για τις κρατικές ενισχύσεις.

Με τους ως άνω Κανονισμούς καθορίζεται η διαδικασία εφαρμογής δεσμευτικού Κοινοτικού Κεκτημένου στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων και, πιο συγκεκριμένα,

- (α) του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1998/2006 της Επιτροπής της 15ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με την εφαρμογή των Άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης ΕΚ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας¹³ (εφεξής ο «Κανονισμός 1998/2006»),
- (β) του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1535/2007 της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 2007 για την εφαρμογή των Άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης ΕΚ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας («de minimis») στον τομέα της παραγωγής γεωργικών προϊόντων¹⁴ (εφεξής ο «Κανονισμός 1535/2007»),
- (γ) του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 875/2007 της Επιτροπής της 24ης Ιουλίου 2007 για την εφαρμογή των Άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης ΕΚ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στον τομέα της αλιείας και για την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1860/2004¹⁵ (εφεξής ο «Κανονισμός 875/2007»), και
- (δ) του Κανονισμού 360/2012 (ο πλήρης τίτλος του οποίου και παραπομπή στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ παρατίθενται ανωτέρω στην Ενότητα 2 με τον τίτλο «*Το Κοινοτικό Νομοθετικό Πλαίσιο για τις Κρατικές Ενισχύσεις*»).

Ο Κανονισμός 1998/2006 ορίζει ότι το σύνολο των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που χορηγούνται σε μία δεδομένη επιχείρηση δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των €200.000 σε οποιαδήποτε περίοδο τριών οικονομικών ετών. Στον τομέα των οδικών μεταφορών το όριο καθορίζεται στις €100.000. Στον τομέα της παραγωγής γεωργικών προϊόντων το ποσό αυτό ορίζεται, με βάση τον Κανονισμό 1535/2007, στις €7.500 και στον τομέα της αλιείας, με βάση τον Κανονισμό 875/2007, στις €30.000. Στον τομέα των υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος το ποσό αυτό ορίζεται, με βάση τον Κανονισμό 360/2012, στις €500.000. Τα εν λόγω ανώτατα όρια ισχύουν ανεξαρτήτως της μορφής της ενίσχυσης ή του επιδιωκόμενου στόχου και εκφράζονται ως επιχορήγηση σε μετρητά. Σ' όλες τις περιπτώσεις χρησιμοποιούνται ακαθάριστα ποσά, δηλαδή πριν αφαιρεθεί ο τυχόν φόρος ή άλλη επιβάρυνση. Σημειώνεται ότι οι Κανονισμοί 1535/2007 και 875/2007 καθορίζουν εθνικά σωρευτικά όρια για τους τομείς της γεωργίας και της αλιείας, αντίστοιχα, ανά κράτος μέλος. Ως εκ τούτου, το σωρευτικό ποσό που χορηγείται στις διάφορες επιχειρήσεις στους τομείς της γεωργίας και της αλιείας δεν υπερβαίνει για οποιαδήποτε περίοδο τριών οικονομικών ετών το όριο που καθορίζεται ανά κράτος μέλος στους Κανονισμούς αυτούς. Εν σχέσει με τη σωρευση ενισχύσεων στα πλαίσια του Κανονισμού 360/2012 γίνεται αναφορά στη σύνοψη των προνοιών του η οποία παρατίθεται στην Ενότητα 6 με τίτλο «*Πρόσφατες Εξελίξεις στο Κοινοτικό Κεκτημένο για τις Κρατικές Ενισχύσεις*».

Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (εφεξής το «ΔΕΚ»), το οποίο από 01.12.2009 μετονομάστηκε σε «Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης», «*η έννοια της επιχείρησης καλύπτει κάθε φορέα ο οποίος ασκεί οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τον διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησης του*»¹⁶. Συνεπώς η έννοια της επιχείρησης

13. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 379 της 28.12.2006, σ. 5.

14. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 337 της 21.12.2007, σ. 35.

15. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 193 της 25.07.2007, σ. 6.

16. Απόφαση ΔΕΚ της 19ης Φεβρουαρίου 2002, C – 309/99, Συλλογή 2002.

προσδίδεται από τον οικονομικό χαρακτήρα των δραστηριοτήτων τις οποίες ασκεί. Η οικονομική δραστηριότητα «*συνίσταται σε κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά*»¹⁷. Επίσης, ο όρος «επιχείρηση» νοείται ως οικονομική ενότητα (economic unit) έστω και αν από νομική άποψη η οικονομική αυτή ενότητα αποτελείται από περισσότερα φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Ως εκ τούτου, σε περίπτωση που ο αιτητής είναι μέρος μιας οικονομικής ενότητας η οποία αποτελείται από περισσότερα νομικά ή φυσικά πρόσωπα, το όριο των €200.000 ή €7.500 ή €30.000 ή €500.000 θα πρέπει να αφορά συνολικά τις ενισχύσεις ή σσονος σημασίας που έλαβε η οικονομική ενότητα στην οποία ανήκει, δηλαδή η επιχείρηση.

Οι ενισχύσεις ή σσονος σημασίας εξαιρούνται από την υποχρέωση κοινοποίησης στην Επιτροπή, η οποία απορρέει από το Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ, επειδή η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών και/ή δε νοθεύουν ούτε απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό και συνεπώς δεν πληρούν όλα τα κριτήρια του Άρθρου 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ για να χαρακτηριστούν ως κρατικές ενισχύσεις. Δεδομένου ότι οι ενισχύσεις ή σσονος σημασίας δε συνιστούν κρατικές ενισχύσεις, ο Έφορος δεν εκδίδει απόφαση για έγκριση ή απόρριψη ενός σχεδίου που παρέχει αποκλειστικά ενισχύσεις αυτού του είδους. Παρά ταύτα θα πρέπει να τηρούνται οι προϋποθέσεις που θέτουν οι ως άνω Κανονισμοί ώστε ένα σχέδιο να μπορεί να εφαρμοστεί ελεύθερα από την Αρμόδια Αρχή και ν' αποφευχθεί το ενδεχόμενο παραχώρησης ενισχύσεων εκτός του υφιστάμενου κανονιστικού πλαισίου.

Με την Κ.Δ.Π. 364/2009 υιοθετείται το σύστημα της εξασφάλισης από τις Αρμόδιες Αρχές δηλώσεων από τους δικαιούχους πριν από τη χορήγηση ενίσχυσης ή σσονος σημασίας. Ο Έφορος εξέδωσε υπόδειγμα γραπτής δήλωσης που δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 6 Νοεμβρίου 2009 (Κ.Δ.Π. 374/2009) και οι Αρμόδιες Αρχές υποχρεούνται να το εξασφαλίζουν από τους δικαιούχους πριν να τους χορηγήσουν οποιαδήποτε ενίσχυση ή σσονος σημασίας. Υπό το φως της προσθήκης με την Κ.Δ.Π. 501/2012 του ορισμού και του τίτλου του Κανονισμού 360/2012 στους περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων (Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας) Κανονισμούς του 2009 το υπόδειγμα γραπτής δήλωσης προσαρμόστηκε ανάλογα. Το νέο υπόδειγμα γραπτής δήλωσης δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 21.12.2012 (Κ.Δ.Π. 530/2012) και είναι διαθέσιμο ηλεκτρονικά στην ιστοσελίδα του Γραφείου μου (<http://www.publicaid.gov.cy>).

Υπογραμμίζεται ότι, σε περίπτωση που περιέλθει σε γνώση του Εφόρου, κατόπιν παραπόνου ή ενημέρωσης από οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, ότι Αρμόδια Αρχή έχει χορηγήσει οποιαδήποτε ενίσχυση κατά παράβαση των διατάξεων των Κανονισμών 3 και 5 των προαναφερθέντων εφαρμοστικών κανονισμών, ο Έφορος δύναται ν' ασκήσει οποιαδήποτε από τις εξουσίες που διαθέτει δυνάμει του άρθρου 18 του Νόμου, ήτοι να διατάξει, με δεόντως αιτιολογημένη απόφασή του που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα, τον τερματισμό της παρανομίας και την ανάκτηση οποιουδήποτε ποσού έχει ληφθεί παράνομα συν το νόμιμο τόκο, ο οποίος υπολογίζεται με βάση το επιτόκιο ανάκτησης, καθορίζοντας και την προθεσμία για εκτέλεση της απόφασης αυτής.

Η παράγραφος 2 του Κανονισμού 6 προβλέπει ότι, αν οποιαδήποτε γραπτή δήλωση από δικαιούχο, που υποβάλλεται σύμφωνα με τον Κανονισμό 3, περιέχει ψευδή ή ανακριβή ή ελλιπή ή παραπλανητικά στοιχεία, ο Έφορος, αφού προηγουμένως ακούσει τα ενδιαφερόμενα μέρη, δύναται να δια-

17. Βλ. υποσημείωση ανωτέρω.

τάξει την Αρμόδια Αρχή ν'ανακτήσει από τον εν λόγω δικαιούχο την ενίσχυση που έλαβε συνεπεία της υποβολής τέτοιων στοιχείων, συν τους νόμιμους τόκους, και να επιβάλει στο δικαιούχο διοικητικό πρόστιμο που ανέρχεται, λαμβάνοντας υπόψη τη σοβαρότητα της υπόθεσης, μέχρι ποσού ίσου με το σύνολο του ποσού του οποίου διατάσσεται η επιστροφή.

Η Κ.Δ.Π. 364/2009 προβλέπει ειδική πρόσθετη διαδικασία που θα πρέπει να τηρείται πριν από τη χορήγηση ενίσχυσης ήσσονος σημασίας στους τομείς της πρωτογενούς παραγωγής γεωργικών προϊόντων και στον τομέα της αλιείας.

Πέραν από την εξασφάλιση της γραπτής δήλωσης, κάθε Αρμόδια Αρχή που χορηγεί ενίσχυση ήσσονος σημασίας σε οποιανδήποτε επιχείρηση ή σύνολο επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς παραγωγής γεωργικών προϊόντων ή στον τομέα της αλιείας κοινοποιεί για έγκριση στο Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος το ποσό της ενίσχυσης ήσσονος σημασίας που προτίθεται να χορηγήσει και τον τομέα στον οποίο θα χορηγηθεί. Επίσης κοινοποιεί στον Έφορο το ποσό της ενίσχυσης ήσσονος σημασίας που προτίθεται να χορηγήσει, τον τομέα στον οποίο θα χορηγηθεί η ενίσχυση και την προμνησθείσα έγκριση του Γενικού Διευθυντή του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος.

Ο Έφορος, αφού λάβει τα στοιχεία αυτά, ελέγχει μέσω του Μητρώου Ενισχύσεων Ήσσονος Σημασίας στον τομέα της παραγωγής γεωργικών προϊόντων ή μέσω του Μητρώου Ενισχύσεων Ήσσονος Σημασίας στον τομέα της αλιείας το εθνικό σωρευτικό ποσό που έχει χορηγηθεί υπό μορφή ενισχύσεων ήσσονος σημασίας στους εν λόγω τομείς σε διάφορες επιχειρήσεις στη Δημοκρατία κατά τη διάρκεια των τριών τελευταίων οικονομικών ετών. Ο Έφορος ενημερώνει γραπτώς, εντός δέκα εργάσιμων ημερών από τη λήψη των στοιχείων, κάθε Αρμόδια Αρχή που προβαίνει σε κοινοποίηση, σχετικά με τα αποτελέσματα του προβλεπόμενου ελέγχου και με βάση τα στοιχεία αυτά πληροφορεί την Αρμόδια Αρχή κατά πόσο δικαιούται να προχωρήσει στη χορήγηση ενίσχυσης του ύψους που έχει κοινοποιήσει. Η Αρμόδια Αρχή υποβάλλει στον Έφορο εντός πέντε εργάσιμων ημερών από τη χορήγηση της ενίσχυσης επιβεβαίωση της χορήγησης με κοινοποίηση στο Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος.

Διευκρινίζεται ότι η εξουσία του Εφόρου περιορίζεται μόνο στον έλεγχο της τήρησης των εθνικών σωρευτικών ορίων και όχι του ατομικού ορίου του κάθε δικαιούχου.

Τόσο η εξασφάλιση γραπτών δηλώσεων όσο και οι πρόσθετες διαδικασίες για τη χορήγηση ενισχύσεων ήσσονος σημασίας στους τομείς της γεωργίας και της αλιείας θα πρέπει να ολοκληρώνονται πριν από τη χορήγηση ενίσχυσης ήσσονος σημασίας. Μια ενίσχυση ήσσονος σημασίας πρέπει να θεωρείται ότι χορηγείται κατά το χρόνο παραχώρησης στην οικεία επιχείρηση του έννομου δικαιώματος λήψης της ενίσχυσης σύμφωνα με το εφαρμοστέο νομικό καθεστώς.

3.4 Διαδικασία ελέγχου από τον Έφορο

Όλες οι υπηρεσίες υποχρεούνται, όταν αυτό τους ζητηθεί, να παρέχουν συνδρομή σε κάθε διαδικασία ελέγχου που διατάσσεται από τον Έφορο περιλαμβανομένης και της εξασφάλισης αντιγράφου πάσης φύσεως εγγράφου. Όπως προβλέπει το άρθρο 20 του Νόμου, κατά τη διαδικασία αυτή δεν επιτρέπεται η επίκληση της υποχρέωσης εχεμύθειας εκτός εάν αφορά τις σχέσεις της Δημοκρατίας με άλλα κράτη ή διεθνείς οργανισμούς, την άμυνα ή την ασφάλεια ή την εξωτερική πολιτική της Δημοκρατίας.

Κατά τη διεξαγωγή του ελέγχου, ο Έφορος δύναται να καλέσει οποιονδήποτε λειτουργό ή άλλο πρόσωπο να δώσει μαρτυρία ή να παράσχει πληροφορία ή να προσαγάγει οποιοδήποτε έγγραφο που κατά τη γνώμη του σχετίζεται με τον έλεγχο που διεξάγει.

Σημειώνεται ότι οι ίδιες πρόνοιες αφορούν επίσης και διαδικασία ελέγχου από την Επιτροπή. Σε περίπτωση που ο Έφορος ή η Επιτροπή διεξάγουν έλεγχο, όλες οι υπηρεσίες υποχρεούνται όπως παρέχουν κάθε συνδρομή στη διαδικασία ελέγχου περιλαμβανομένης της παρουσίασης και εξασφάλισης αντιγράφου πάσης φύσεως εγγράφων. Η μη παροχή πληροφοριών χωρίς νόμιμη δικαιολογία τιμωρείται με φυλάκιση που δεν υπερβαίνει τους έξι μήνες ή σε πρόστιμο που δεν υπερβαίνει τις €17.000 ή και στις δυο αυτές ποινές.

3.5 Κατ' αναλογία εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου

Το άρθρο 26 του Νόμου προβλέπει ότι σε περίπτωση που ο Νόμος ή κανονισμοί ή διατάγματα που εκδίδονται δυνάμει αυτού δε ρυθμίζουν ρητώς κάποιο θέμα, ο Έφορος δύναται να εφαρμόζει κατ' αναλογία τις σχετικές διατάξεις του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού.

3.6 Άλλες αρμοδιότητες

Σε σχέση με την εφαρμογή των πιο πάνω προνοιών ο Έφορος εξασφαλίζει από τις Αρμόδιες Αρχές εκθέσεις που περιλαμβάνουν στατιστικά στοιχεία για τις παραχωρούμενες κρατικές ενισχύσεις και υποβάλλει στην Επιτροπή οποιαδήποτε στοιχεία που ζητούνται απ' αυτήν σε σχέση με κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται στη Δημοκρατία.

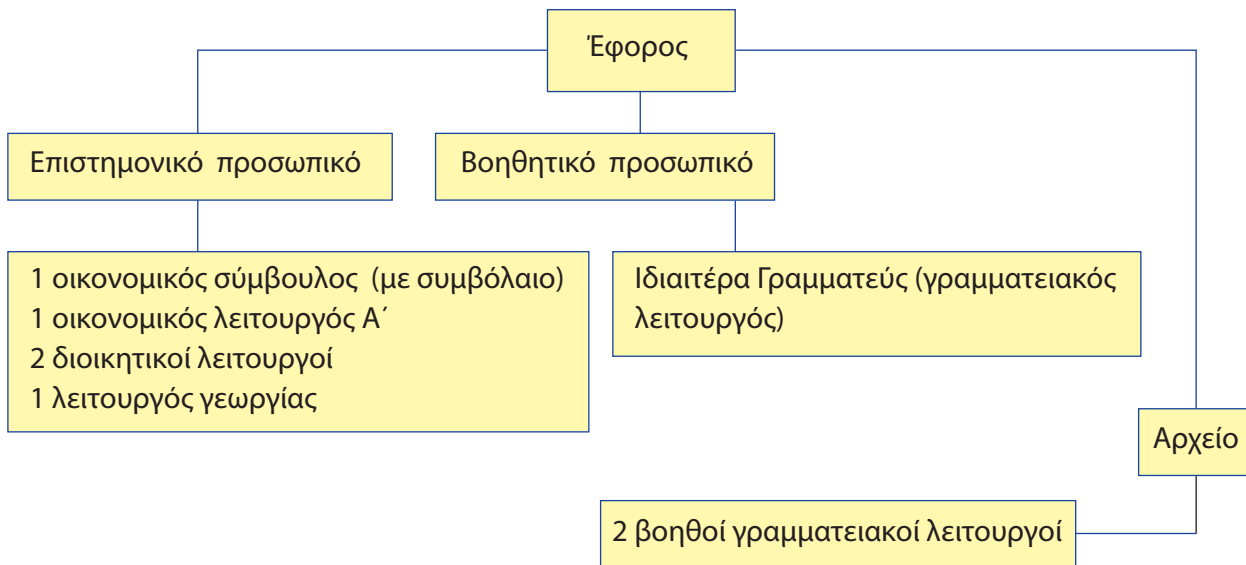
4. ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

Σύμφωνα με το άρθρο 8(3) του Νόμου «ο Έφορος υποβοηθείται στο έργο του από αριθμό υπαλλήλων του Υπουργείου Οικονομικών ή άλλων υπαλλήλων που είναι αποσπασμένοι στο Υπουργείο Οικονομικών και που ορίζονται για το σκοπό αυτό από το Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Οικονομικών, ή από άλλα πρόσωπα τα οποία προσλαμβάνονται με συμβόλαιο».

Στο Γραφείο του Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων απασχολούνται στις 31.12.2012 συνολικά 9 άτομα. Το επιστημονικό προσωπικό αποτελείται από 6 άτομα, συμπεριλαμβανομένου και του Εφόρου, ενώ τα υπόλοιπα 3 άτομα εκτελούσαν διοικητικά/ γραμματειακά καθήκοντα.

Επιπλέον το Γραφείο συνεργάζεται, όπου τούτο κρίνεται αναγκαίο, με το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Δημόσιας Διοίκησης του Μάαστριχτ στα πλαίσια διμερούς συμφωνίας.

Σημειώνεται, επίσης, ότι στελέχη του Γραφείου έχουν παρακολουθήσει εκπαιδευτικά προγράμματα και σεμινάρια, τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό, σχετικά με κανονισμούς και άλλα θέματα που αφορούν τον τομέα των κρατικών ενισχύσεων.

5. ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

Οι περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων (Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2012 (Κ.Δ.Π. 501/2012)

Η Βουλή των Αντιπροσώπων στη συνεδρία της στις 22 Νοεμβρίου 2012 ενέκρινε τους περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων (Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2012 (εφεξής οι «Τροποποιητικοί Κανονισμοί του 2012»), που δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 7 Δεκεμβρίου 2012 (Κ.Δ.Π. 501/2012). Με τους Τροποποιητικούς Κανονισμούς του 2012 θεσμοθετείται η διαδικασία εφαρμογής δεσμευτικού Κοινοτικού Κεκτημένου στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων και, πιο συγκεκριμένα, του Κανονισμού 360/2012, ο οποίος εισάγει για πρώτη φορά μια νέα κατηγορία ενισχύσεων ήσσονος σημασίας, δηλαδή τις ενισχύσεις για την παροχή υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος (περίληψη των προνοιών του παρατίθεται στην Ενότητα 6 «Πρόσφατες Εξελίξεις στο Κοινοτικό Κεκτημένο για τις Κρατικές Ενισχύσεις») στην ημεδαπή νομοθεσία.

Με την Κ.Δ.Π. 364/2009, οι πρόνοιες της οποίας παρατίθενται εκτενώς στην υποενότητα 3.3 [Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας (De Minimis)] ανωτέρω, υιοθετήθηκε σε εθνικό επίπεδο η μία εκ των δύο εναλλακτικών για τα κράτη μέλη διαδικασιών χορήγησης ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που προνοούν οι Κανονισμοί ήσσονος σημασίας της ΕΕ, δηλαδή έχει θεσπιστεί το σύστημα της εξασφάλισης, από τις Αρμόδιες Αρχές, γραπτών δηλώσεων από τους δικαιούχους σχετικά με τα ποσά ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που έλαβαν κατά τη διάρκεια των τριών προηγούμενων οικονομικών ετών.

Η τροποποίηση την οποία επέφεραν στην Κ.Δ.Π. 364/2009 οι Τροποποιητικοί Κανονισμοί του 2012 διαλαμβάνει την προσθήκη του ορισμού και του τίτλου του Κανονισμού 360/2012 στις πρόνοιες της Κ.Δ.Π. 364/2009. Αφού το σύστημα εξασφάλισης γραπτών δηλώσεων που υιοθέτησε η Κ.Δ.Π. 364/2009 αποτελεί τη μία εκ των δύο εναλλακτικών για τα κράτη μέλη διαδικασιών χορήγησης ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που προβλέπει ο Κανονισμός 360/2012, με την ως άνω προσθήκη επιτυγχάνεται ομοιομορφία στη διαδικασία χορήγησης των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας στην Κυπριακή Δημοκρατία ώστε ν' αποτραπεί το ενδεχόμενο Αρμόδιες Αρχές που θα παρέχουν ενισχύσεις δυνάμει του Κανονισμού 360/2012 ν' ακολουθούν διαφορετική διαδικασία προκαλώντας σύγχυση στις επιχειρήσεις. Όπως σημειώνεται ανωτέρω στην υποενότητα 3.3 [Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας (De Minimis)] υπό το φως της προσθήκης αυτής και προς το σκοπό επίτευξης της εν λόγω ομοιομορφίας προσαρμόστηκε ανάλογα το υπόδειγμα γραπτής δήλωσης το οποίο εξέδωσα με βάση τον Κανονισμό 3(2) των Κανονισμών του 2009 (Κ.Δ.Π. 364/2009) και το οποίο δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 6 Νοεμβρίου 2009 (Κ.Δ.Π. 374/2009). Όπως προαναφέρθηκε, το νέο υπόδειγμα γραπτής δήλωσης δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 21.12.2012 (Κ.Δ.Π. 530/2012).

Μετά την ως άνω τροποποίηση οι Τροποποιητικοί Κανονισμοί του 2012 και οι Κανονισμοί του 2009 αναφέρονται εφεξής μαζί ως οι περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων (Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας) Κανονισμοί του 2009 και 2012.

6. ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΚΕΚΤΗΜΕΝΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

Τα ακόλουθα νομοθετήματα τέθηκαν σε ισχύ το 2012:

6.1 Νέα δέσμη κανόνων της Επιτροπής σχετικά με τις ενισχύσεις προς τις επιχειρήσεις που εκτελούν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος.

Στις 11 Ιανουαρίου 2012 δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ η κάτωθι νέα δέσμη κανόνων της Επιτροπής σχετικά με τις ενισχύσεις προς τις επιχειρήσεις που εκτελούν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (εφεξής «ΥΓΟΣ»). Τα νομοθετήματα αυτά τέθηκαν σε εφαρμογή την 31η Ιανουαρίου 2012 αντικαθιστώντας την παλαιότερη δέσμη κανόνων που θεσπίστηκε το 2005. Οι ΥΓΟΣ αφορούν ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων όπως είναι η υγεία, οι μεταφορές, οι κοινωνικές υπηρεσίες, η παραγωγή ενέργειας κ.ά. Για παράδειγμα, το κράτος μπορεί να αναθέσει σε οίκους ευγηρίας την παροχή υπηρεσιών σε ηλικιωμένους σε χαμηλές τιμές. Στον τομέα των μεταφορών το κράτος μπορεί να αναθέσει, λόγου χάριν, σε μία ναυτιλιακή εταιρεία τη λειτουργία ενός δρομολογίου που οι ίδιες οι εταιρείες δε θα αποφάσιζαν να λειτουργήσουν. Το νέο νομοθετικό πλαίσιο απαρτίζεται από τα εξής τέσσερα κείμενα:

- **Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις στην αντιστάθμιση για παροχή δημόσιας υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος¹⁸ (εφεξής «Ανακοίνωση ΥΓΟΣ»).**

Η Ανακοίνωση ΥΓΟΣ παρέχει καθοδήγηση στα κράτη μέλη σχετικά με τις απαιτήσεις που αφορούν τον ορισμό μιας υπηρεσίας ως ΥΓΟΣ. Προς το σκοπό αυτό κατ' αρχάς αναλύει γενικές διατάξεις του κοινοτικού κεκτημένου σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης με έμφαση στις περιπτώσεις ΥΓΟΣ, όπως οι έννοιες της επιχείρησης, της οικονομικής δραστηριότητας, της άσκησης δημόσιας εξουσίας, της χορήγησης πλεονεκτήματος με κρατικούς πόρους και των επιπτώσεων στο εμπόριο από τη χορήγηση αντιστάθμισης για παροχή ΥΓΟΣ. Παράλληλα, ερμηνεύει τα λεγόμενα κριτήρια Altmark, δηλαδή τα κριτήρια που έθεσε το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (το οποίο από 1.12.2009 μετονομάστηκε σε «Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης») στην υπόθεση Altmark (C-280/00), έτσι ώστε μια κρατική αντιστάθμιση προς επιχείρηση που προσφέρει ΥΓΟΣ να μη θεωρείται κρατική ενίσχυση. Συνοπτικά τα κριτήρια αυτά είναι: α) Η δικαιούχος επιχείρηση να είναι πράγματι επιφορτισμένη με την εκπλήρωση υποχρέωσης παροχής δημόσιας υπηρεσίας, ενώ η υποχρέωση αυτή πρέπει να είναι σαφώς καθορισμένη, β) οι βασικές παράμετροι βάσει των οποίων υπολογίζεται η αντιστάθμιση πρέπει να έχουν προσδιορισθεί προηγουμένως αντικειμενικά και με διαφάνεια, γ) η αντιστάθμιση δεν μπορεί να υπερβαίνει το μέτρο του αναγκαίου για την κάλυψη του συνόλου ή μέρους των δαπανών που πραγματοποιούνται για την εκπλήρωση υποχρέωσης παροχής δημόσιας υπηρεσίας, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών εσόδων και ενός εύλογου κέρδους για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών και δ) όταν η επιλογή του δικαιούχου δεν πραγματοποιείται στα πλαίσια ανοικτού διαγωνισμού με επιλογή υποψηφίου που να είναι σε θέση να

18. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C 8 της 11.01.2012, σ. 4.

παράσχει τις σχετικές υπηρεσίες με το μικρότερο κόστος, το επίπεδο της αντιστάθμισης πρέπει να καθορίζεται βάσει αναλύσεως των δαπανών στις οποίες θα προέβαινε μια μέση επιχείρηση, λαμβάνοντας υπόψη τα σχετικά έσοδα και ένα εύλογο κέρδος από την εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών.

Σύμφωνα με την Ανακοίνωση ΥΓΟΣ, τα κράτη μέλη διαθέτουν ευρεία διακριτική ευχέρεια όσον αφορά το χαρακτηρισμό μιας συγκεκριμένης υπηρεσίας ως ΥΓΟΣ και τη χορήγηση αντιστάθμισης στον πάροχο υπηρεσίας. Η αρμοδιότητα της Επιτροπής στο πλαίσιο αυτό περιορίζεται στον έλεγχο του εάν το κράτος μέλος έχει κάνει προφανές σφάλμα κατά το χαρακτηρισμό μιας υπηρεσίας ως ΥΓΟΣ και στην αξιολόγηση κάθε ενδεχόμενης κρατικής ενίσχυσης που παρέχεται στο πλαίσιο της αντιστάθμισης. Η Ανακοίνωση ΥΓΟΣ έχει καθοδηγητικό χαρακτήρα για την εφαρμογή των νομοθετικών κειμένων για τις ΥΓΟΣ που μνημονεύονται πιο κάτω.

- **Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 2011 για την εφαρμογή του Άρθρου 106 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που χορηγούνται σε ορισμένες επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος (2012/21/ΕΕ)¹⁹ (εφεξής «Απόφαση ΥΓΟΣ»).**

Η Απόφαση ΥΓΟΣ καθορίζει τις προϋποθέσεις εκείνες υπό τις οποίες μια κρατική αντιστάθμιση για την παροχή ΥΓΟΣ θεωρείται συμβατή με την κοινή αγορά και συνεπώς επιτρεπόμενη, χωρίς την προηγούμενη κοινοποίηση της ενίσχυσης στην Επιτροπή και την έγκρισή της από αυτή με βάση το Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ, όπως προβλέπει το κοινοτικό κεκτημένο για άλλες κατηγορίες ενισχύσεων. Οι προϋποθέσεις αυτές αφορούν το πεδίο εφαρμογής (τομείς οικονομικής δραστηριότητας στους οποίους εφαρμόζεται), την πράξη ανάθεσης από το κράτος υποχρέωσης παροχής ΥΓΟΣ στη σχετική επιχείρηση, τον τρόπο υπολογισμού της αντιστάθμισης που χορηγεί το κράτος προς την επιχείρηση στην οποία έχει ανατεθεί υποχρέωση παροχής ΥΓΟΣ ώστε να μη χορηγείται υπεραντιστάθμιση. Η αντιστάθμιση περιλαμβάνει το καθαρό κόστος εκτέλεσης των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας συμπεριλαμβανομένου ενός εύλογου κέρδους. Η πιο κρίσιμη από τις προϋποθέσεις αυτές είναι ότι η αντιστάθμιση δεν πρέπει να υπερβαίνει τα €15 εκ. ετησίως εκτός από συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου δεν ισχύει κανένα όριο, όπως είναι, μεταξύ άλλων, οι ενισχύσεις προς νοσοκομεία και προς επιχειρήσεις που προσφέρουν κοινωνικές υπηρεσίες. Στην Απόφαση ΥΓΟΣ περιέχονται, επίσης, πρόνοιες για την επιστροφή τυχόν υπεραντιστάθμισης και τη διαφάνεια. Η Απόφαση ΥΓΟΣ καλύπτει αναθέσεις ΥΓΟΣ σε επιχειρήσεις διάρκειας μέχρι 10 ετών εκτός εάν απαιτείται σημαντική επένδυση από τον πάροχο ΥΓΟΣ η οποία χρειάζεται μεγαλύτερο χρονικό διάστημα για να αποσβεσθεί, σύμφωνα με γενικά αποδεκτές λογιστικές αρχές.

- **Ανακοίνωση της Επιτροπής - Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας (2011)²⁰ (εφεξής «Πλαίσιο ΥΓΟΣ»).**

Το Πλαίσιο ΥΓΟΣ θέτει τα κριτήρια με τα οποία η Επιτροπή θα κρίνει ως συμβατές με την εσωτερική αγορά τις αντισταθμίσεις ΥΓΟΣ που δεν καλύπτονται από την προαναφερθείσα Απόφαση ΥΓΟΣ (παραδείγματος χάριν με ετήσιο ποσό άνω των €15 εκ.) και επομένως πρέπει να

19. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 7 της 11.01.2012, σ. 3.

20. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C 8 της 11.01.2012, σ. 15.

κοινοποιούνται στην Επιτροπή προς έγκριση. Λόγω του ότι καλύπτει ενισχύσεις μεγαλύτερων ποσών που θεωρητικά επηρεάζουν σημαντικότερα τον ανταγωνισμό, το Πλαίσιο ΥΓΟΣ θέτει πιο αυστηρές και περίπλοκες προϋποθέσεις συμβατότητας με την κοινή αγορά από την Απόφαση ΥΓΟΣ.

Όσον αφορά το ύψος της αντιστάθμισης, το Πλαίσιο ΥΓΟΣ θεσπίζει υποχρεωτική μεθοδολογία υπολογισμού της, ήτοι τη μεθοδολογία «καθαρού αποφευχθέντος κόστους», η οποία υπολογίζει τη διαφορά μεταξύ του καθαρού κόστους διαχείρισης για τον πάροχο με την υποχρέωση παροχής δημόσιας υπηρεσίας και του καθαρού κόστους για τον ίδιο πάροχο χωρίς την εν λόγω υποχρέωση, εν σχέσει με την απλή μεθοδολογία της «κατανομής κόστους», δηλαδή τον προσδιορισμό του καθαρού κόστους της δημόσιας υπηρεσίας (έξοδα – έσοδα + εύλογο κέρδος) της Απόφασης ΥΓΟΣ. Μέθοδοι υπολογισμού διαφορετικές από την προπαρατεθείσα θα γίνονται αποδεκτές μόνο όταν θα δικαιολογούνται δεόντως. Στο Πλαίσιο ΥΓΟΣ δεν υπάρχει χρονικός προσδιορισμός ως προς τη διάρκεια ανάθεσης ΥΓΟΣ· η διάρκεια ανάθεσης εξαρτάται από το χρόνο απόσβεσης των επενδύσεων βάσει αντικειμενικών κριτηρίων. Στο Πλαίσιο ΥΓΟΣ, όπως και στην Απόφαση ΥΓΟΣ, παρέχονται προϋποθέσεις για τον υπολογισμό του εύλογου κέρδους.

Το Πλαίσιο ΥΓΟΣ προνοεί, επίσης, ότι η Επιτροπή μπορεί σε υποθέσεις που ενδέχεται, κατά την κρίση της, να προξενήσουν υπερβολική νόθευση του ανταγωνισμού, όπως προβλήματα στην εσωτερική αγορά και δυσχέρειες σε επιχειρήσεις άλλων κρατών μελών, να θέσει πρόσθετους όρους στην έγκριση της ενίσχυσης. Προβλέπει ακόμα ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να καταδεικνύουν ότι έχουν λάβει δεόντως υπόψη τις ανάγκες για την παροχή της συγκεκριμένης ΥΓΟΣ μέσω δημόσιας διαβούλευσης ή άλλων κατάλληλων μέσων με σκοπό να μην παραβλέπεται το συμφέρον των χρηστών και των παρόχων της ΥΓΟΣ.

- **Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 360/2012 της Επιτροπής της 25ης Απριλίου 2012 σχετικά με την εφαρμογή των Άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος.**

Στις 26 Απριλίου 2012 δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ²¹ το κείμενο του νέου Κανονισμού 360/2012 ο οποίος αφορά τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος. Με τη θέσπιση του ως άνω Κανονισμού ολοκληρώθηκε η αναθεώρηση του λεγόμενου πακέτου ΥΓΟΣ, δηλαδή της σειράς των κοινοτικών νομοθετημάτων που διέπουν τις κρατικές ενισχύσεις που μπορεί να χορηγεί κάθε κράτος μέλος σε επιχειρήσεις στις οποίες αναθέτει την παροχή υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος.

Ο Κανονισμός 360/2012 εισήγαγε για πρώτη φορά μια νέα κατηγορία ενισχύσεων ήσσονος σημασίας (de minimis) η οποία αφορά ειδικά τις ενισχύσεις για την παροχή ΥΓΟΣ και έχει ως στόχο να διευκολύνει τα κράτη μέλη να χορηγούν ενισχύσεις χαμηλού ύψους χωρίς τις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες που καθορίζονται για τις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας στα νομοθετήματα για την παροχή ΥΓΟΣ (Πλαίσιο ΥΓΟΣ και Απόφαση ΥΓΟΣ).

21. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 114 της 26.04.2012, σ. 8.

Τα βασικά στοιχεία του Κανονισμού 360/2012 είναι συνοπτικά τα ακόλουθα:-

- Καλύπτει τις ενισχύσεις ΥΓΟΣ προς επιχειρήσεις όλων των οικονομικών κλάδων εκτός της πρωτογενούς παραγωγής γεωργικών προϊόντων, της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, των οδικών εμπορευματικών μεταφορών για λογαριασμό τρίτων και του άνθρακα. Δεν επιτρέπει την παροχή ενισχύσεων ήσσονος σημασίας προς προβληματικές επιχειρήσεις.
- Το όριο των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας για την παροχή ΥΓΟΣ τίθεται στις €500.000 ανά επιχείρηση για οποιανδήποτε περίοδο τριών ετών.
- Ενισχύσεις ήσσονος σημασίας δυνάμει του Κανονισμού 360/2012 μπορούν να σωρευθούν με ενισχύσεις ήσσονος σημασίας δυνάμει άλλων Κανονισμών σχετικά με ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (για παράδειγμα Κανονισμός 1998/2006) νοουμένου ότι το σωρευτικό ποσό ενισχύσεων ήσσονος σημασίας δε θα ξεπερνά τις €500.000 ανά τριετία. Με άλλα λόγια δεν επιτρέπεται να δοθεί σε επιχείρηση που παρέχει ΥΓΟΣ ενίσχυση ήσσονος σημασίας €500.000 μέσω του νέου Κανονισμού 360/2012 και επιπλέον ενίσχυση €200.000 μέσω του Κανονισμού 1998/2006. Το σύνολο όλων των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας σ' αυτήν την επιχείρηση δεν μπορεί να ξεπερνά τις €500.000.
- Ο Κανονισμός 360/2012 απαγορεύει τη σώρευση ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του με οποιανδήποτε αντιστάθμιση αναφορικά με την ίδια υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος, ανεξαρτήτως του αν συνιστά ή όχι κρατική ενίσχυση.
- Οι ενισχύσεις μπορούν να δοθούν όχι μόνο ως άμεσες επιχορηγήσεις αλλά και με άλλες μορφές όπως τα δάνεια, οι εγγυήσεις και τα επιχειρηματικά κεφάλαια υπό προϋποθέσεις που καθορίζει ο Κανονισμός αυτός.
- Κάθε Αρμόδια Αρχή που χορηγεί ενίσχυση ήσσονος σημασίας για την παροχή ΥΓΟΣ οφείλει να ενημερώνει την επιχείρηση για τη συγκεκριμένη ΥΓΟΣ για την οποία χορηγείται η ενίσχυση κάνοντας ρητή αναφορά στον Κανονισμό 360/2012.

Η ακριβής διαδικασία εφαρμογής του Κανονισμού 360/2012 στην Κύπρο καθορίστηκε με τροποποίηση των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων (Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας) Κανονισμών του 2009 (Κ.Δ.Π. 364/2009) με την Κ.Δ.Π. 501/2012 (εκτενής αναφορά γίνεται στην Ενότητα 5 «Πρόσφατες Εξελίξεις στην Εθνική Νομοθεσία για τις Κρατικές Ενισχύσεις»).

6.2 Ανακοίνωση της Επιτροπής για την τροποποίηση της ανακοίνωσης της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη, βάσει του Άρθρου 93 παράγραφος 1 της Συνθήκης, για την εφαρμογή των Άρθρων 92 και 93 της Συνθήκης στη βραχυπρόθεσμη ασφάλιση εξαγωγικών πιστώσεων²².

Η Ανακοίνωση της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 93 παράγραφος 1 της Συνθήκης ΕΚ για την εφαρμογή των άρθρων 92 και 93 της Συνθήκης στη βραχυπρόθεσμη ασφάλιση

22. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C117 της 21.04.2012, σ. 1.

εξαγωγικών πιστώσεων²³ (εφεξής η «Ανακοίνωση») ορίζει ότι οι εμπορεύσιμοι κίνδυνοι δεν μπορούν να καλυφθούν από ασφάλιση εξαγωγικών πιστώσεων με τη στήριξη των κρατών μελών. Οι εμπορεύσιμοι κίνδυνοι είναι εμπορικοί και πολιτικοί κίνδυνοι σχετικά με κρατικούς και μη κρατικούς οφειλέτες που είναι εγκατεστημένοι στις χώρες που αναφέρονται στο παράρτημα της Ανακοίνωσης, με μέγιστη περίοδο κινδύνου μικρότερη των δύο ετών.

Έχοντας υπόψη τη δριμεία οικονομική αναταραχή της ελληνικής οικονομίας και τη στενότητα ιδιωτικής ασφαλιστικής κάλυψης για εξαγωγές προς την Ελλάδα, με την ως άνω Ανακοίνωσή της η Επιτροπή αποφάσισε να εξαιρέσει την Ελλάδα από τον κατάλογο των χωρών με εμπορεύσιμους κινδύνους τον οποίο περιλαμβάνει η Ανακοίνωση.

6.3 Ανακοίνωση της Επιτροπής. Κατευθυντήριες γραμμές για ορισμένα μέτρα κρατικών ενισχύσεων στο πλαίσιο του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου μετά το 2012²⁴.

Στις 5 Ιουνίου 2012 δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ οι Κατευθυντήριες Γραμμές για ορισμένα μέτρα κρατικών ενισχύσεων στο πλαίσιο του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου μετά το 2012 (εφεξής οι «Κατευθυντήριες Γραμμές»). Οι Κατευθυντήριες Γραμμές τέθηκαν σε εφαρμογή από την επομένη της δημοσίευσής τους στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ.

Με την Οδηγία 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²⁵ καθιερώθηκε σύστημα για την εμπορία δικαιωμάτων εκπομπών αερίων (εφεξής «ΣΕΔΕ») θερμοκηπίου εντός της ΕΕ (εφεξής η «Οδηγία για το ΣΕΔΕ»). Η Οδηγία 2009/29/ΕΚ²⁶ βελτίωσε και επέκτεινε το ΣΕΔΕ με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2013. Η Οδηγία 2009/29/ΕΚ είναι μέρος μιας δέσμης νομοθετικών μέτρων για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και την προαγωγή της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και πηγές χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

Η Οδηγία για το ΣΕΔΕ προβλέπει εν συνόψει τα ακόλουθα ειδικά και προσωρινά μέτρα για ορισμένες επιχειρήσεις: (α) ενίσχυση για την αντιστάθμιση αυξήσεων στις τιμές ηλεκτρικής ενέργειας που απορρέουν από την ενσωμάτωση του κόστους εκπομπών αερίων θερμοκηπίου λόγω του ΣΕΔΕ της ΕΕ, (β) επενδυτική ενίσχυση σε σταθμούς παραγωγής ενέργειας υψηλής αποδοτικότητας, που διαθέτουν τεχνολογία για την περιβαλλοντικά ασφαλή δέσμευση και γεωλογική αποθήκευση CO₂, (γ) προαιρετικά μεταβατικά δωρεάν δικαιώματα στον τομέα ηλεκτρικής ενέργειας σε ορισμένα κράτη μέλη και εξαίρεση ορισμένων μικρών εγκαταστάσεων από το ΣΕΔΕ της ΕΕ, εφόσον οι μειώσεις εκπομπής αερίων θερμοκηπίου μπορούν να επιτευχθούν εκτός του πλαισίου του ΣΕΔΕ της ΕΕ με

23. Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων C 281 της 17.09.1997, σ. 1.

24. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C158 της 05.06.2012, σ. 4.

25. Οδηγία 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 2003, σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας και την τροποποίηση της οδηγίας 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 275 της 25.10.2003, σ. 32).

26. Οδηγία 2009/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, για τροποποίηση της οδηγίας 2003/87/ΕΚ με στόχο τη βελτίωση και την επέκταση του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου της Κοινότητας (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 140 της 05.06.2009, σ. 63).

χαμηλότερο διοικητικό κόστος. Ωστόσο, τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του Άρθρου 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ, η οποία θα πρέπει, με βάση το Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ, να κοινοποιείται στην Επιτροπή για έγκριση προτού τεθεί σε ισχύ από τα κράτη μέλη.

Οι Κατευθυντήριες Γραμμές επεξηγούν τα κριτήρια με τα οποία η Επιτροπή κρίνει συμβατά τα ως άνω μέτρα με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων και συγκεκριμένα με το Άρθρο 107, παράγραφος 3, στοιχείο γ), της ΣΛΕΕ. Σύμφωνα με την πρόνοια αυτή, δύνανται να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά «οι ενισχύσεις για την προώθηση της αναπτύξεως ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον». Στις Κατευθυντήριες Γραμμές προβλέπεται ότι η κρατική ενίσχυση την οποία περιλαμβάνουν τα ως άνω μέτρα δύναται να κηρυχθεί συμβατή με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του Άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο γ), της ΣΛΕΕ, εάν οδηγήσει σε αυξημένη προστασία του περιβάλλοντος (μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου) χωρίς να επηρεάζονται αρνητικά οι όροι των συναλλαγών σε βαθμό αντίθετο με το κοινό συμφέρον. Τα κριτήρια συμβατότητας αφορούν την αναγκαιότητα της ενίσχυσης, ήτοι η κρατική ενίσχυση πρέπει να είναι απαραίτητη για την επίτευξη του ως άνω περιβαλλοντικού στόχου, την αναλογικότητα της ενίσχυσης, δηλαδή περιορισμό της κρατικής ενίσχυσης στο ελάχιστο που απαιτείται για την επίτευξη της επιδιωκόμενης προστασίας του περιβάλλοντος χωρίς να δημιουργεί αδικαιολόγητες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και του εμπορίου στην εσωτερική αγορά. Οι Κατευθυντήριες Γραμμές επεξηγούν σε ξεχωριστές για το καθένα από τα ως άνω μέτρα ενότητες την εφαρμογή των κριτηρίων αυτών στα πλαίσια των ως άνω επιδιωκόμενων στόχων. Τα κράτη μέλη φέρουν το βάρος απόδειξης της συνδρομής των κριτηρίων ενώπιον της Επιτροπής.

Οι Κατευθυντήριες Γραμμές θα εφαρμόζονται έως τις 31.12.2020. Στην παράγραφο 56 προβλέπεται ότι, μετά από διαβούλευση με τα κράτη μέλη, η Επιτροπή μπορεί να τις τροποποιήσει πριν από την ημερομηνία αυτή για σοβαρούς λόγους που αφορούν την πολιτική ανταγωνισμού ή την περιβαλλοντική πολιτική ή προκειμένου να λάβει υπόψη άλλες ενωσιακές ή διεθνείς δεσμεύσεις.

6.4 Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την παράταση της εφαρμογής των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων της 1ης Οκτωβρίου 2004²⁷

Με την ως άνω Ανακοίνωσή της η Επιτροπή παρατείνει την εφαρμογή των Κοινοτικών Κατευθυντήριων Γραμμών όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων²⁸ από τις 9 Οκτωβρίου 2012 που έληγε η ισχύς τους μέχρις ότου αντικατασταθούν από νέους κανόνες όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων. Εκδόθηκε υπό το φως της Ανακοίνωσης της Επιτροπής της 8ης Μαΐου 2012 σχετικά με τον εκσυγχρονισμό των κανόνων της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις²⁹, με την οποία η Επιτροπή καταρτίζει πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων για τις κρατικές ενισχύσεις.

27. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C 296 της 02.10.2012, σ. 3.

28. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C 244 της 01.10.2004, σ. 2.

29. Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με τον εκσυγχρονισμό των κανόνων της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις, COM (2012) 209 τελικό.

Οι προτάσεις για μεταρρυθμίσεις περιλαμβάνουν την κατάρτιση κοινών αρχών για την αξιολόγηση του συμβιβασμού των ενισχύσεων με την εσωτερική αγορά. Οι διάφορες κατευθυντήριες γραμμές και πλαίσια θα αναθεωρηθούν και θα βελτιστοποιηθούν ώστε να ευθυγραμμιστούν προς τις κοινές αρχές.

Η αναθεώρηση των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων εντάσσεται στο γενικό αυτό πλαίσιο της διαδικασίας εκσυγχρονισμού των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις.

6.5 Ανακοίνωση της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη για την εφαρμογή των Άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη βραχυπρόθεσμη ασφάλιση εξαγωγικών πιστώσεων³⁰

Στις 19.12.2012 δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ η ως άνω νέα Ανακοίνωση της Επιτροπής η οποία αφορά την εφαρμογή των Άρθρων 107 και 108 της ΣΛΕΕ στη βραχυπρόθεσμη ασφάλιση εξαγωγικών πιστώσεων.

Η Ανακοίνωση καθορίζει τους όρους που πρέπει να πληρούνται όταν κρατικές ασφαλιστικές επιχειρήσεις επιθυμούν να εισέλθουν στην αγορά της βραχυπρόθεσμης ασφάλισης εξαγωγικών πιστώσεων για εμπορεύσιμους κινδύνους ώστε να μην επωφελούνται κρατικής ενίσχυσης ή να μετακυλιέται στους εξαγωγείς αθέμιτο πλεονέκτημα. Ως εμπορεύσιμοι κίνδυνοι νοούνται «οι εμπορικοί και πολιτικοί κίνδυνοι με μέγιστη περίοδο κινδύνου μικρότερη των δύο ετών, για κρατικούς και μη κρατικούς αγοραστές στις χώρες που παρατίθενται στο παράρτημα». Όλοι οι άλλοι κίνδυνοι θεωρούνται μη εμπορεύσιμοι για τους σκοπούς της Ανακοίνωσης. Ως «πολιτικοί κίνδυνοι» νοούνται, μεταξύ άλλων, όταν ένας δημόσιος αγοραστής ή χώρα εμποδίζει την ολοκλήρωση της συναλλαγής, ο κίνδυνος που υπερβαίνει το πεδίο του ιδιώτη αγοραστή και η ανωτέρα βία (για παράδειγμα εμπόλεμη κατάσταση).

Στην Ανακοίνωση εξετάζεται η εφαρμογή του Άρθρου 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ στην ασφάλιση εξαγωγικών πιστώσεων για εμπορεύσιμους κινδύνους. Επίσης, προβλέπονται ορισμένες εξαιρέσεις από τον ορισμό των εμπορεύσιμων κινδύνων και προσδιορίζονται οι όροι για κρατική παρέμβαση στην ασφάλιση των προσωρινά μη εμπορεύσιμων κινδύνων. Παρατίθενται, επίσης, πρόνοιες με βάση τις οποίες η Επιτροπή θα επιλύει διαδικαστικά ζητήματα που αναφύονται κατά την εφαρμογή της Ανακοίνωσης.

Η Ανακοίνωση αυτή αντικαθιστά την προγενέστερη Ανακοίνωση της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη, βάσει του Άρθρου 93, παράγραφος 1, της Συνθήκης, για την εφαρμογή των Άρθρων 92 και 93 της Συνθήκης στη βραχυπρόθεσμη ασφάλιση εξαγωγικών πιστώσεων³¹, για την οποία γίνεται αναφορά στην υποενότητα 6.2 ανωτέρω. Η νέα Ανακοίνωση τέθηκε σε εφαρμογή από την 01.01.2013.

30. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C 392 της 19.12.2012, σ. 1.

31. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C 117 της 21.04.2012, σ. 1.

7. ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΕΤΡΩΝ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΑΡΧΕΣ

Εντός του 2012 υποβλήθηκαν στο Γραφείο μου 33 κοινοποιήσεις προγραμμάτων/ ατομικών κρατικών ενισχύσεων για έκδοση απόφασης ή γνωμοδότησης, ανάλογα με την περίπτωση. Από αυτές εξέδωσα 10 αποφάσεις που αφορούσαν 15 κοινοποιήσεις, ενώ οι υπόλοιπες 18 κοινοποιήσεις αξιολογήθηκαν και στάλθηκε σχετική επιστολή στην οικεία Αρμόδια Αρχή. Στον Πίνακα 1 πιο κάτω φαίνεται ο αριθμός των κοινοποιήσεων και η αντίστοιχη Αρμόδια Αρχή.

Πίνακας 1:

A/A	Αρμόδια Αρχή	Αριθμός Κοινοποιήσεων
1.	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	5
2.	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	4
3.	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	8
4.	Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος	1
5.	Τμήμα Γεωργίας	6
6.	Υπουργείο Οικονομικών	5
7.	Τμήμα Περιβάλλοντος	1
8.	Γραφείο Προγραμματισμού	1
9.	Υπουργείο Εσωτερικών	1
10.	Κέντρο Παραγωγικότητας Κύπρου	1
Σύνολο		33

7.1 Ανάλυση αποφάσεων που εκδόθηκαν κατά το 2012

Όπως προαναφέρθηκε, κατά τη διάρκεια του 2012 εξέδωσα συνολικά 10 αποφάσεις για προγράμματα κρατικών ενισχύσεων. Οι τίτλοι των προγραμμάτων παρατίθενται στον Πίνακα 2:

Πίνακας 2:

Αριθμός Απόφασης	Τίτλος Προγράμματος Ενίσχυσης
335	Έκτακτο Σχέδιο Στήριξης της Απασχόλησης με Εξατομικευμένη Κατάρτιση Ανέργων στις Επιχειρήσεις
336	Σχέδιο Στελέχωσης Επιχειρήσεων με Αποφοίτους Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης
337	Μονοεπιχειρησιακά Προγράμματα Συνεχιζόμενης Κατάρτισης στο Εξωτερικό
338	Σχέδιο Χορηγιών για Ενίσχυση της Επιχειρηματικής Καινοτομίας
339	Σχέδιο χορηγιών για ενθάρρυνση της χρήσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της εξοικονόμησης ενέργειας (2012) για φυσικά και νομικά πρόσωπα καθώς και φορείς του δημόσιου τομέα που ασκούν οικονομική δραστηριότητα
340	Σχέδιο Χορηγιών για Ενίσχυση της Επιχειρηματικής Καινοτομίας
341	Πρόγραμμα Επιτήρησης της Σπογγώδους Εγκεφαλοπάθειας των Βοοειδών
342	(i) Προγράμματα εκρίζωσης και επιτήρησης βρουκέλωσης βοοειδών και αιγοπροβάτων
	(ii) Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη αναπαραγωγής
	(iii) Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη αυγοπαραγωγής
	(iv) Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη κρεοπαραγωγής
	(v) Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη γαλοπούλων κρεοπαραγωγής
	(vi) Πρόγραμμα επιτήρησης της γρίπης των πτηνών σε πτηνά της οργανωμένης πτηνοτροφίας και άγρια πτηνά
343	Σχέδιο Ελέγχου Τρομώδους Νόσου Αιγοπροβάτων
344	Έκτακτο Σχέδιο Στήριξης της Απασχόλησης με Εξατομικευμένη Κατάρτιση Ανέργων στις Επιχειρήσεις

7.1.1 Περιγραφή Αποφάσεων

Πιο κάτω παρατίθεται σύντομη περιγραφή των μέτρων στήριξης για τα οποία εξέδωσα απόφαση εντός του 2012. Το πλήρες κείμενο όλων των αποφάσεων, όπως δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας, είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα του Γραφείου μου (<http://www.publicaid.gov.cy>). Επιπρόσθετα, παρατίθενται οι Αρμόδιες Αρχές, που εφαρμόζουν το

κάθε πρόγραμμα, από τις οποίες οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις μπορούν να εξασφαλίσουν λεπτομερείς πληροφορίες.

ι. Τίτλος απόφασης:

Αποφάσεις Αρ. 335 και 344 Έκτακτο Σχέδιο Στήριξης της Απασχόλησης με Εξατομικευμένη Κατάρτιση Ανέργων στις Επιχειρήσεις

Είδος απόφασης: Θετική

Αρμόδια Αρχή: Το Σχέδιο αποτελεί σύμπραξη της Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού, του Τμήματος Εργασίας, του Κέντρου Παραγωγικότητας Κύπρου και του Ανώτερου Ξενοδοχειακού Ινστιτούτου Κύπρου

Ημερομηνίες έκδοσης: 10.01.2012 και 30.10.2012, αντίστοιχα

Διάρκεια: Μέχρι 31.12.2012 και 31.12.2013, αντίστοιχα

Προϋπολογισμός: €3.900.000 (συνολικός προϋπολογισμός).

(Α) Απόφαση Αρ. 335

Το Μέτρο αντικαθιστά το υφιστάμενο Μέτρο με τον ίδιο τίτλο το οποίο ενέκρινε με την Απόφασή μου με αριθμό 334 και ημερομηνία 30.11.2011³². Το υφιστάμενο Μέτρο τέθηκε σε ισχύ την 01.12.2011 και έληξε στις 30.06.2012. Μέχρι την έναρξη ισχύος του Μέρους, ήτοι μέχρι την 01.03.2012, θα εφαρμόζονταν το υφιστάμενο Μέτρο. Αιτήσεις από δικαιούχους βάσει του υφιστάμενου Μέρους θα γίνονταν δεκτές μέχρι τις 29.02.2012. Οι αιτήσεις αυτές θα εγκρίνονταν από την Αρμόδια Αρχή και θα παρείχοντο ενισχύσεις υπό τους όρους και προϋποθέσεις του υφιστάμενου Μέρους μέχρι τις 30.06.2012. Οι αιτήσεις που θα υποβάλλονταν από την 01.03.2012 και μετέπειτα θα αξιολογούνταν με βάση τους όρους και προϋποθέσεις του Μέρους.

Οι πρόνοιες του Μέρους ήταν οι ίδιες με αυτές του υφιστάμενου Μέρους οι οποίες είχαν ήδη κριθεί συμβατές με τον Κανονισμό 800/2008 με την προειρηθείσα Απόφασή μου. Όπως και το υφιστάμενο Μέτρο, το νέο Μέτρο αποσκοπούσε στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης στην αγορά εργασίας της Κύπρου μέσω στοχευμένης παροχής κινήτρων σε εργοδότες, με τη μορφή χορηγιών (ενίσχυσης) και καθοδήγησης, για εργοδότηση και εξατομικευμένη κατάρτιση ανέργων ατόμων. Ενόψει του γεγονότος ότι οι ανάγκες για τις οποίες το υφιστάμενο Μέτρο τέθηκε σε ισχύ εξακολουθούσαν να υφίστανται, η Αρμόδια Αρχή έκρινε ότι επιβαλλόταν η παράταση της ισχύος του για ακόμα έξι μήνες, ήτοι μέχρι τις 31.12.2012.

Το Μέτρο επικεντρώνεται στην πλήρωση δηλωμένων κενών θέσεων εργασίας με μακροχρόνια άνεργους (εγγεγραμμένους άνεργους πέραν των 6 μηνών) και στην αντικατάσταση με μακροχρόνια άνεργο δυναμικό από την Κύπρο και άλλες χώρες της ΕΕ του προσωρινά απασχολούμενου αλλοδαπού εργατικού δυναμικού από τρίτες χώρες, με τη λήξη της έγκρισης προς εργοδότες της προσωρινής απασχόλησής τους. Προωθεί, επίσης, την απασχόληση ατόμων που έτυχαν προηγούμενης

32. Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας Αρ. 4538 της 09.12.2011, σ. 4369.

κατάρτισης μέσω άλλων προγραμμάτων κατάρτισης και δεν κατέστη δυνατή η απασχόλησή τους. Το Μέτρο δεν προσφέρεται κατά κανόνα για πλήρωση κενών θέσεων εργασίας οι οποίες απευθύνονται σε άνεργους αποφοίτους Σχολών Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Τα προγράμματα κατάρτισης που επιχορηγούνται μέσω του Μέρου καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα εργασιών και θεμάτων σε σχέση με τις υπό πλήρωση θέσεις εργασίας στις επιχειρήσεις/ οργανισμούς. Σύμφωνα με το Μέτρο, για κάθε νεοπροσλαμβανόμενο άνεργο θα καταρτίζεται και θα υλοποιείται εξατομικευμένο πρόγραμμα κατάρτισης του διάρκειας 3 μηνών.

Δικαιούχοι του Μέρου είναι εργοδότες που δραστηριοποιούνται σ' όλους τους τομείς της οικονομίας. Εξαιρείται από το πεδίο εφαρμογής του Μέρου η Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Επίσης δεν μπορούν να λάβουν ενίσχυση τα αυτοτελώς εργαζόμενα άτομα για συμμετοχή τους σε προγράμματα κατάρτισης στο πλαίσιο του Μέρου.

Οι επιλέξιμες δαπάνες του Μέρου είναι:

- (α) Κόστος προσωπικού εκπαιδευτή: Το κόστος προσωπικού του εκπαιδευτή/ υπεύθυνου στελέχους ή συνεργάτη του εργοδότη που καθοδηγεί και επιβλέπει την κατάρτιση του ατόμου.
- (β) Λοιπές τρέχουσες δαπάνες: Το κόστος για υλικά και εφόδια που σχετίζονται άμεσα με το πρόγραμμα κατάρτισης.
- (γ) Κόστος προσωπικού του καταρτιζομένου (νεοπροσληφθέντος ανέργου) μέχρι του ποσού των συνολικών λοιπών επιλέξιμων δαπανών που αναφέρονται στα στοιχεία (α) και (β) πιο πάνω. Όσον αφορά το κόστος προσωπικού του καταρτιζομένου, λαμβάνονται υπόψη μόνο οι ώρες κατά τις οποίες συμμετείχε στην κατάρτιση μέσα στην επιχείρηση, αφού αφαιρεθούν οι τυχόν ώρες παραγωγικής εργασίας.

Οι γνώσεις και δεξιότητες που παρέχονται μέσω του Μέρου δεν αφορούν αποκλειστικά την ενισχυόμενη επιχείρηση/ οργανισμό. Από τους καταρτιζομένους αποκτώνται προσόντα που είναι μεταβιβάσιμα σε άλλες επιχειρήσεις/ οργανισμούς, στον ίδιο κλάδο ή/ και σε άλλους κλάδους/ τομείς της οικονομίας, που διευρύνουν τις προοπτικές ανέλιξης και τον ορίζοντα απασχόλησής τους. Αφορούν, δηλαδή, γενική επαγγελματική εκπαίδευση, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 38 του Κανονισμού 800/2008.

Ως «γενική επαγγελματική εκπαίδευση» ορίζεται η εκπαίδευση που περιλαμβάνει διδασκαλία η οποία δεν αφορά αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο την τρέχουσα ή τη μελλοντική θέση του εργαζομένου στην ενισχυόμενη επιχείρηση, αλλά του παρέχει προσόντα τα οποία είναι μεταβιβάσιμα σε άλλες επιχειρήσεις ή άλλους τομείς απασχόλησης.

Οι εντάσεις της ενίσχυσης έχουν ως εξής:

- 60% για μεγάλες επιχειρήσεις,
- 70% για μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις,
- 80% για μικρές επιχειρήσεις.

Το Μέτρο κρίθηκε ως συμβατό με τον Κανονισμό 800/2008 και ειδικότερα με τις πρόνοιες που παρατίθενται στο Τμήμα 8 του Κανονισμού το οποίο φέρει τον τίτλο «Ενισχύσεις για επαγγελματική εκπαίδευση». Ως εκ τούτου εξέδωσα θετική απόφαση. Ωστόσο, ενόψει του ότι το Σχέδιο προβλέπει συνεργασία με ενδιαφερόμενους φορείς, όπως εργοδοτικές και συνδικαλιστικές οργανώσεις και επαγγελματικούς φορείς, υπέδειξα ότι, σε περίπτωση που καταβληθεί στους φορείς αυτούς αποζημίωση για παρεχόμενες από αυτούς υπηρεσίες, αυτή δε θα υπερβαίνει τις τιμές της αγοράς, δηλαδή δε θα παρέχεται υπεραποζημίωση.

(B) Απόφαση Αρ. 344

Μετά την έκδοση της ως άνω Απόφασής μου και προτού το Μέτρο λήξει, ήτοι στις 31.12.2012, η Αρμόδια Αρχή μου κοινοποίησε νέο ομότιτλο Μέτρο (εφεξής το «νέο Μέτρο») το οποίο αντικαθιστούσε το ως άνω Μέτρο (εφεξής το «προηγούμενο Μέτρο»), με την παράταση της ισχύος του μέχρι τις 31.12.2013. Μέχρι την έναρξη ισχύος του νέου Μέρου, δηλαδή μέχρι την 01.11.2012, θα εφαρμόζονταν το προηγούμενο Μέτρο. Αιτήσεις από δικαιούχους βάσει του προηγούμενου Μέρου θα γίνονταν δεκτές μέχρι τις 31.10.2012. Οι αιτήσεις αυτές θα εγκρίνονταν από την Αρμόδια Αρχή και θα παρείχοντο ενισχύσεις υπό τους όρους και προϋποθέσεις του προηγούμενου Μέρου μέχρι τις 31.12.2012. Οι αιτήσεις που θα υποβάλλονταν από την 01.11.2012 και μετέπειτα θα αξιολογούνταν με βάση τους όρους και προϋποθέσεις του νέου Μέρου. Κατά τα λοιπά οι πρόνοιες των δυο Μέρων είναι ταυτόσημες.

Ως εκ τούτου, το νέο Μέτρο αξιολογήθηκε με βάση το ίδιο νομοθετικό πλαίσιο όπως και το προηγούμενό του (το οποίο περιγράφεται εκτενώς στη σύνοψη της Απόφασής μου με Αρ. 335) και συνεπώς κρίθηκε ως συμβατό με τον Κανονισμό 800/2008 και ειδικότερα με τις πρόνοιες που περιλαμβάνονται στο Τμήμα 8 του Κανονισμού το οποίο τιτλοφορείται «Ενισχύσεις για επαγγελματική εκπαίδευση». Ως εκ τούτου, εξέδωσα θετική απόφαση. Ωστόσο, ενόψει του ότι το Σχέδιο προέβλεπε συνεργασία με ενδιαφερόμενους φορείς, όπως εργοδοτικές και συνδικαλιστικές οργανώσεις και επαγγελματικούς φορείς, υπέδειξα εκ νέου ότι, σε περίπτωση που καταβληθεί στους φορείς αυτούς αποζημίωση για παρεχόμενες από αυτούς υπηρεσίες, αυτή δε θα υπερβαίνει τις τιμές της αγοράς, ήτοι δε θα παρέχεται υπεραποζημίωση.

ii. Τίτλος απόφασης:

Απόφαση Αρ. 336 Σχέδιο Στελέχωσης Επιχειρήσεων με Αποφοίτους Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Είδος απόφασης: Θετική

Αρμόδια Αρχή: Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού

Ημερομηνία έκδοσης: 11.01.2012

Διάρκεια: Μέχρι 31.12.2014

Προϋπολογισμός: €6.000.000

Το Μέτρο αντικαθιστά το υφιστάμενο Μέτρο με τον ίδιο τίτλο το οποίο εγκρίθηκε με την Απόφασή μου με αριθμό 327 και ημερομηνία 16.12.2010³³. Το υφιστάμενο Μέτρο τέθηκε σε ισχύ την 01.01.2011 και θα έληγε στις 31.12.2014. Μέχρι την έναρξη ισχύος του Μέρους, ήτοι μέχρι την 01.03.2012, θα εφαρμοζόταν το υφιστάμενο Μέτρο. Αιτήσεις από δικαιούχους βάσει του υφιστάμενου Μέρους θα γίνονταν δεκτές μέχρι τις 29.02.2012. Οι αιτήσεις αυτές θα εγκρίνονταν από την Αρμόδια Αρχή και θα παρείχοντο ενισχύσεις υπό τους όρους και προϋποθέσεις του υφιστάμενου Μέρους μέχρι τις 30.06.2012. Οι αιτήσεις που θα υποβάλλονταν από την 01.03.2012 και μετέπειτα θα αξιολογούνταν με βάση τους όρους και προϋποθέσεις του Μέρους.

Οι πρόνοιες του νέου Μέρους ήταν ταυτόσημες με αυτές του υφιστάμενου Μέρους οι οποίες είχαν ήδη κριθεί συμβατές με τον Κανονισμό 800/2008 με την προειρηθείσα Απόφασή μου. Όπως και το υφιστάμενο Μέτρο, στόχος του κοινοποιηθέντος Μέρους είναι η ορθολογική στελέχωση των επιχειρήσεων με σωστά εκπαιδευμένο και άρτια καταρτισμένο προσωπικό μέσω της εργοδότησης και κατάρτισης νέων, αποφοίτων σχολών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, συμβάλλοντας στην αναβάθμιση της διεύθυνσης και βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων. Επίσης στοχεύει στην υποβοήθηση των νέων αποφοίτων για ομαλή και επιτυχή ένταξή τους στην αγορά εργασίας μέσω της απόκτησης εργασιακής πείρας και εξειδικευμένων συμπληρωματικών γνώσεων. Το Μέτρο εντάσσεται στην προσπάθεια αντιμετώπισης των επιπτώσεων της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης στην αγορά εργασίας της Κύπρου.

Δικαιούχοι είναι οι εργοδότες που δραστηριοποιούνται σ' όλους τους τομείς της οικονομίας σε σχέση με την κατάρτιση των εργοδοτούμενων τους. Εξαιρείται από την ενίσχυση η Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Δεν καταβάλλεται ενίσχυση σε αυτοτελώς εργαζόμενα άτομα για συμμετοχή τους ως καταρτιζόμενα σε προγράμματα που εφαρμόζονται στο πλαίσιο των καθεστώτων ενισχύσεων.

Οι επιλέξιμες δαπάνες των Προγραμμάτων, κατ' εφαρμογή του άρθρου 39 παράγραφος 4 του Κανονισμού 800/2008, αφορούν:

- (i) κόστος προσωπικού εκπαιδευτών: Το κόστος προσωπικού του εκπαιδευτή /υπεύθυνου στελέχους ή συνεργάτη του εργοδότη που καθοδηγεί και επιβλέπει την κατάρτιση του αποφοίτου.
- (ii) λοιπές τρέχουσες δαπάνες: το κόστος για υλικά και εφόδια που σχετίζονται άμεσα με το πρόγραμμα.
- (iii) κόστος προσωπικού του καταρτιζομένου (αποφοίτου) μέχρι του ποσού των συνολικών επιλέξιμων δαπανών που αναφέρονται στις παραγράφους (i) ως (ii) πιο πάνω. Όσον αφορά το κόστος προσωπικού του αποφοίτου, λαμβάνονται υπόψη μόνο οι ώρες από τον εργάσιμο χρόνο κατά τις οποίες συμμετείχε στην πρακτική κατάρτιση μέσα στην επιχείρηση, αφού αφαιρεθούν οι τυχόν ώρες παραγωγικής εργασίας.

Οι γνώσεις και δεξιότητες που παρέχονται μέσω του Σχεδίου δεν αφορούν αποκλειστικά την ενισχυόμενη επιχείρηση/ οργανισμό. Από τους καταρτιζομένους αποκτώνται προσόντα που είναι μεταβιβάσιμα σε άλλες επιχειρήσεις/ οργανισμούς, στον ίδιο κλάδο ή και σε άλλους κλάδους/ τομείς

33. Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας Αρ. 4832 της 23.12.2010, σ. 4179.

της οικονομίας, τα οποία τους διευρύνουν τις προοπτικές ανέλιξης και τον ορίζοντα απασχόλησής τους. Αφορούν, δηλαδή, γενική επαγγελματική εκπαίδευση, όπως ορίζεται στο άρθρο 38 του Κανονισμού 800/2008.

Οι εντάσεις της ενίσχυσης έχουν ως εξής:

- 60% για μεγάλες επιχειρήσεις,
- 70% για μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις,
- 80% για μικρές επιχειρήσεις.

Κατόπιν αξιολόγησης του Μέτρου έκρινα ότι τούτο κατά το μέρος του το οποίο αφορά δικαιούχους, οι οποίοι δε συνιστούν επιχείρηση ή δικαιούχους οι οποίοι συνιστούν μεν επιχείρηση αλλά ασκούν τέτοιες δραστηριότητες οι οποίες δε νοθεύουν τον ανταγωνισμό σε βαθμό που να επηρεάζονται οι ενδοκοινοτικές συναλλαγές, δε συνιστά κρατική ενίσχυση καθώς δεν πληροί σωρευτικά όλες τις προϋποθέσεις του Άρθρου 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ.

Όσον αφορά το υπόλοιπο μέρος του Μέτρου έκρινα ότι τούτο είναι συμβατό με τον Κανονισμό 800/2008 και ως εκ τούτου εξέδωσα θετική απόφαση.

iii. Τίτλος απόφασης:

Απόφαση Αρ. 337 Μονοεπιχειρησιακά Προγράμματα Συνεχιζόμενης Κατάρτισης στο Εξωτερικό

Είδος απόφασης: Θετική

Αρμόδια Αρχή: Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού

Ημερομηνία έκδοσης: 16.01.2012

Διάρκεια: Μέχρι 31.12.2014

Προϋπολογισμός: €1.200.000 (ετήσιος προϋπολογισμός)

Το Μέτρο αντικαθιστά το υφιστάμενο ομότιτλο Μέτρο το οποίο ενέκρινα με την Απόφασή μου με αριθμό 301 και ημερομηνία 04.11.2008³⁴. Το υφιστάμενο Μέτρο τέθηκε σε ισχύ την 01.01.2009 και θα έληγε στις 31.12.2014. Μέχρι την έναρξη ισχύος του νέου Μέτρου, ήτοι μέχρι την 01.03.2012, θα εφαρμοζόταν το υφιστάμενο Μέτρο. Αιτήσεις από δικαιούχους βάσει του υφιστάμενου Μέτρου θα γίνονταν δεκτές μέχρι τις 29.02.2012. Οι αιτήσεις αυτές θα εγκρίνονταν από την Αρμόδια Αρχή και θα παρείχοντο ενισχύσεις υπό τους όρους και προϋποθέσεις του υφιστάμενου Μέτρου μέχρι τις 30.06.2012. Οι αιτήσεις που θα υποβάλλονταν από την 01.03.2012 και μετέπειτα θα αξιολογούνταν με βάση τους όρους και προϋποθέσεις του νέου Μέτρου.

Οι πρόνοιες του νέου Μέτρου ήταν ταυτόσημες με αυτές του υφιστάμενου οι οποίες είχαν ήδη κριθεί συμβατές με τον Κανονισμό 800/2008 με την προειρηθείσα Απόφασή μου. Όπως και το υφιστά-

34. Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας Αρ. 7821 της 14.11.2008, σ. 6601.

μενο Μέτρο, στόχος του κοινοποιηθέντος Μέρους είναι η παροχή κινήτρων σε εργοδότες για να μπορούν να συμμετέχουν εργοδοτούμενοί τους σε προγράμματα κατάρτισης στο εξωτερικό για κάλυψη αναγκών κατάρτισής τους που δεν είναι δυνατό να ικανοποιηθούν αποτελεσματικά με προγράμματα στην Κύπρο. Το Μέτρο αποσκοπεί στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων μέσα από την αναβάθμιση της οργάνωσής τους, αύξηση της παραγωγικότητας και βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων και προσφερόμενων υπηρεσιών τους.

Δικαιούχοι του Μέρους είναι εργοδότες που δραστηριοποιούνται σ' όλους τους τομείς της οικονομίας σε σχέση με την κατάρτιση των εργοδοτούμενων τους. Εξαιρείται από την ενίσχυση η Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Δεν καταβάλλεται ενίσχυση σε αυτοτελώς εργαζόμενα άτομα για συμμετοχή τους ως καταρτιζόμενα σε προγράμματα που εφαρμόζονται στο πλαίσιο του Μέρους.

Οι επιλέξιμες δαπάνες των Προγραμμάτων, κατ' εφαρμογή του άρθρου 39 παράγραφος 4 του Κανονισμού 800/2008, αφορούν:

- (i) Δίδακτρα / δικαίωμα συμμετοχής στο πρόγραμμα.
- (ii) έξοδα μετάβασης του συμμετέχοντος στο εξωτερικό περιλαμβανομένων των εξόδων διαμονής.
- (iii) κόστος προσωπικού του καταρτιζομένου στο πρόγραμμα μέχρι του ποσού των συνολικών επιλέξιμων δαπανών που αναφέρονται στις παραγράφους (i) και (ii) πιο πάνω. Στον υπολογισμό του κόστους του καταρτιζομένου λαμβάνονται υπόψη μόνο οι ώρες κατά τις οποίες ο καταρτιζόμενος πράγματι συμμετείχε στο πρόγραμμα κατάρτισης, αφού αφαιρεθούν οι τυχόν ώρες παραγωγικής εργασίας.

Στις πλείστες περιπτώσεις, οι γνώσεις και δεξιότητες που παρέχονται μέσω του Μέρους είναι μεταβιβάσιμες και σε άλλες επιχειρήσεις/ οργανισμούς, στον ίδιο κλάδο ή και σε άλλους κλάδους/ τομείς της οικονομίας, διευρύνοντας επίσης τις προοπτικές ανέλιξης και τον ορίζοντα απασχόλησης των εργοδοτούμενων. Αφορούν, δηλαδή, τόσο ειδική όσο και γενική επαγγελματική εκπαίδευση, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 38 του Κανονισμού 800/2008.

Ως «ειδική επαγγελματική εκπαίδευση» ορίζεται η εκπαίδευση που περιλαμβάνει διδασκαλία που αφορά άμεσα και κατά κύριο λόγο την τρέχουσα ή μελλοντική θέση του εργαζομένου στην επιχείρηση και παρέχει προσόντα τα οποία είτε δεν είναι μεταβιβάσιμα σε άλλες επιχειρήσεις και άλλους τομείς απασχόλησης είτε είναι μεταβιβάσιμα σε περιορισμένο μόνο βαθμό. Ως «γενική επαγγελματική εκπαίδευση» ορίζεται η εκπαίδευση που περιλαμβάνει διδασκαλία η οποία δεν αφορά αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο την τρέχουσα ή τη μελλοντική θέση του εργαζομένου στην ενισχυόμενη επιχείρηση, αλλά του παρέχει προσόντα τα οποία είναι μεταβιβάσιμα σε άλλες επιχειρήσεις ή άλλους τομείς απασχόλησης.

Επίσης, σύμφωνα με το Μέτρο, η Αρμόδια Αρχή κατά το στάδιο της υποβολής αίτησης και λήψης απόφασης για έγκριση του προγράμματος εξετάζει κατά πόσο αυτό αποσκοπεί στην παροχή γενικής ή ειδικής επαγγελματικής κατάρτισης, σύμφωνα με τους ορισμούς που αναφέρονται στον Κανονισμό.

Οι εντάσεις της ενίσχυσης έχουν ως εξής:

- (i) εντάσεις της ενίσχυσης για γενική επαγγελματική κατάρτιση:
 - 60% για μεγάλες επιχειρήσεις,
 - 70% για μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις,
 - 80% για μικρές επιχειρήσεις.
- (ii) εντάσεις ενίσχυσης για ειδική επαγγελματική κατάρτιση:
 - 25% για μεγάλες επιχειρήσεις,
 - 35% για μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις,
 - 45% για μικρές επιχειρήσεις.

Στις περιπτώσεις που το πρόγραμμα περιλαμβάνει τόσο ειδική όσο και γενική κατάρτιση που δεν μπορούν να διαχωριστούν μεταξύ τους για τον υπολογισμό της έντασης ενίσχυσης, καθώς και στις περιπτώσεις που δεν μπορεί να διαπιστωθεί αν η επαγγελματική κατάρτιση έχει ειδικό ή γενικό χαρακτήρα, ισχύουν οι εντάσεις ενίσχυσης για ειδική επαγγελματική κατάρτιση.

Κατόπιν αξιολόγησης του Μέτρου έκρινα ότι τούτο κατά το μέρος του το οποίο αφορά δικαιούχους, οι οποίοι δε συνιστούν επιχείρηση ή δικαιούχους οι οποίοι συνιστούν μεν επιχείρηση αλλά ασκούν τέτοιες δραστηριότητες οι οποίες δε νοθεύουν τον ανταγωνισμό σε βαθμό που να επηρεάζονται οι ενδοκοινοτικές συναλλαγές, δε συνιστά κρατική ενίσχυση καθώς δεν πληροί σωρευτικά όλες τις προϋποθέσεις του Άρθρου 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ.

Όσον αφορά το υπόλοιπο μέρος του Μέτρου έκρινα ότι τούτο είναι συμβατό με τον Κανονισμό 800/2008 και, ως εκ τούτου, εξέδωσα θετική απόφαση.

iv. Τίτλος απόφασης:

Αποφάσεις Αρ. 338 και 340 Σχέδιο Χορηγιών για Ενίσχυση της Επιχειρηματικής Καινοτομίας

Είδος απόφασης: Η Απόφαση Αρ. 338 ήταν Θετική υπό όρους και η 340 Θετική

Αρμόδια Αρχή: Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού

Ημερομηνία έκδοσης: 09.03.2012 και 02.07.2012, αντίστοιχα

Διάρκεια: Μέχρι 31.12.2013

Προϋπολογισμός: €4.000.000 (συνολικός προϋπολογισμός). Το Μέτρο συγχρηματοδοτείται από την Κυπριακή Δημοκρατία και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ανταγωνιστικότητα» στον άξονα προτεραιότητας «Κοινωνία της Γνώσης και Καινοτομία».

(Α) Απόφαση Αρ. 338

Η Απόφασή μου αυτή αφορούσε το Μέτρο ως αυτό μου είχε αρχικώς κοινοποιηθεί από την Αρμόδια Αρχή.

Στόχος του Μέτρου είναι η ενίσχυση των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (εφεξής «ΜΜΕ») που θα εισαγάγουν στην αγορά ή σε Δημόσιο Οργανισμό και στην αγορά:

- Νέα καινοτόμα προϊόντα ή υπηρεσίες.
- Ανασχεδιασμό καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών που έχουν εισαχθεί τα τελευταία δύο έτη στην αγορά σε δοκιμαστική φάση και χρειάζονται ανασχεδιασμό.

Το Μέτρο αποσκοπεί στην υποστήριξη και ενίσχυση ΜΜΕ που επενδύουν στην έρευνα και καινοτομία για την ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών που προγραμματίζουν να διαθέσουν στην αγορά τα οποία θα έχουν αναπτύξει ή θα αναπτύξουν οι ίδιες οι επιχειρήσεις από μόνες τους ή σε συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις ή ερευνητικούς φορείς. Ο σκοπός αυτός προβλέπεται να επιτευχθεί με την αξιοποίηση κινήτρων υπό τη μορφή χρηματοδοτικών ενισχύσεων για την ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών που θα καλύπτει την κατασκευή και δοκιμή μικρού αριθμού δοκιμίων, την τοποθέτησή τους στην αγορά καθώς και δραστηριότητες προώθησης και προετοιμασίας της παραγωγής. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών που μπορεί να προστατευθούν με διπλώματα ευρεσιτεχνίας ή βιομηχανικά σχέδια και να είναι ανταγωνιστικά διεθνώς.

Ως «καινοτόμα προϊόντα ή υπηρεσίες» ορίζονται τα προϊόντα ή υπηρεσίες που είναι καινούργια ή διαφέρουν σημαντικά από ό,τι προηγουμένως υπήρχε σε σημαντικό βαθμό σ' ένα ή περισσότερα χαρακτηριστικά και αποδεικνύονται χρήσιμα διαμέσου της εμπορευματοποίησής τους ή της χρήσης τους. Τα καινοτόμα προϊόντα αναγνωρίζονται ως τέτοια από τους ειδικούς στον κλάδο και από τους χρήστες.

Σύμφωνα με το Μέτρο, μια επιχείρηση μπορεί να χαρακτηριστεί ως «επιχείρηση καινοτομίας» αν κατά τη διάρκεια ενός τουλάχιστον έτους μέσα στα τρία προηγούμενα έτη από την ημέρα υποβολής της αίτησης:

- πραγματοποιεί δαπάνες σε έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη τουλάχιστον €100.000 ετησίως.
- επενδύει σε δραστηριότητες έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης ποσό που αναλογεί τουλάχιστον στο 10% του ετήσιου κύκλου εργασιών της.
- το 10% του προσωπικού πλήρους απασχόλησης να δραστηριοποιείται στον τομέα της έρευνας και ανάπτυξης.
- πραγματοποιεί δαπάνες σε έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη που αναλογούν τουλάχιστον στο 15% των λειτουργικών της δαπανών.
- και δεσμεύεται να αποστέλλει συμπληρωμένα στη Στατιστική Υπηρεσία τα ανάλογα ερωτηματολόγια και έντυπα μέτρησης αντικτύπου.

Δικαιούχοι για συμμετοχή στο Μέτρο είναι ΜΜΕ που έχουν τη μόνιμη εγκατάστασή τους στις ελεγχόμενες από το κράτος περιοχές τουλάχιστον για έξι μήνες πριν από την υποβολή της αίτησής τους, διαθέτουν προϊόντα και υπηρεσίες στην αγορά και προγραμματίζουν να διαθέσουν στην αγορά καινοτόμα προϊόντα ή υπηρεσίες ή προγραμματίζουν να ανασχεδιάσουν προϊόντα ή υπηρεσίες που τέθηκαν δοκιμαστικά στην αγορά τα προηγούμενα δύο χρόνια πριν από την αίτηση.

Το ανώτατο όριο συνολικού προϋπολογισμού της πρότασης είναι €250.000 και το κατώτατο €15.000. Το μέγιστο ποσό δημόσιας χρηματοδότησης (χορηγίας) είναι 60% του συνολικού επιλέξιμου (εγκεκριμένου) προϋπολογισμού της πρότασης. Το υπόλοιπο ποσό πέραν της δημόσιας χρηματοδότησης που διατίθεται για την κάλυψη του συνολικού προϋπολογισμού θεωρείται ίδια συμμετοχή για την υλοποίηση του έργου.

Οι κατηγορίες δαπανών του Μέτρου αφορούν αμοιβές προσωπικού, δανεισμό προσωπικού υψηλής εκπαίδευσης, όργανα και εξοπλισμό, αγορά υπηρεσιών στήριξης καινοτομίας και αγορά συμβουλευτικών υπηρεσιών σε θέματα καινοτομίας, προστασία πνευματικών δικαιωμάτων/ δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας, υλικά και συμμετοχή σε εκθέσεις και ταξίδια για προώθηση του έργου.

Νομική βάση του Μέτρου αποτελούν οι Κανονισμοί 800/2008 και 1998/2006.

Στο Μέτρο, στην κάθε επιμέρους κατηγορία δαπάνης παρατίθεται η αντίστοιχη πρόνοια του Κανονισμού 800/2008 η οποία την διέπει και η οικεία ένταση ενίσχυσης. Για τις δαπάνες που αναφέρονται σε πειραματική ανάπτυξη, με βάση το άρθρο 31 του Κανονισμού 800/2008 (αμοιβές προσωπικού και εξοπλισμός για δραστηριότητες πειραματικής ανάπτυξης, προστασία πνευματικών δικαιωμάτων/δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας που προήλθαν από δραστηριότητες πειραματικής ανάπτυξης, αγορά υλικών για την υλοποίηση του έργου) η ένταση της ενίσχυσης κυμαίνεται από 35% μέχρι 60% ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης (Μικρή – Μεσαία) και το κατά πόσο πρόκειται για μεμονωμένη επιχείρηση χωρίς συνεργασία ή έχει πραγματική συνεργασία με άλλη ανεξάρτητη από αυτήν επιχείρηση ή ιδιωτικό ερευνητικό οργανισμό. Ως «πειραματική ανάπτυξη» νοείται, με βάση το άρθρο 30 του Κανονισμού 800/2008, η απόκτηση, ο συνδυασμός, η διαμόρφωση και η χρήση υφιστάμενων επιστημονικών, τεχνολογικών, επιχειρηματικών και άλλων γνώσεων και δεξιοτήτων για την παραγωγή σχεδίων και διατάξεων για νέα, τροποποιημένα ή βελτιωμένα προϊόντα, μεθόδους ή υπηρεσίες. Ο ορισμός αυτός περιέχεται στο Μέτρο.

Οι νέες καινοτόμες επιχειρήσεις λαμβάνουν τη χορηγία σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 35 του Κανονισμού 800/2008 με ένταση ενίσχυσης αυτή που ισχύει για τις συνολικές επιλέξιμες δαπάνες. Το άρθρο 35 του Κανονισμού 800/2008 επιτρέπει ενισχύσεις προς νέες καινοτόμες επιχειρήσεις εφόσον ο δικαιούχος είναι μικρή επιχείρηση η οποία συστάθηκε λιγότερο από έξι έτη πριν από τη χορήγηση της ενίσχυσης και οι δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης της δικαιούχου επιχείρησης αντιπροσωπεύουν 15% τουλάχιστον του συνόλου των λειτουργικών της δαπανών, σε τουλάχιστον ένα από τα τρία τελευταία έτη πριν από τη χορήγηση της ενίσχυσης ή, σε περίπτωση επιχείρησης που βρίσκεται σε φάση εκκίνησης και δεν έχει οικονομικό ιστορικό, στον έλεγχο της τρέχουσας φορολογικής χρήσης, όπως πιστοποιείται από εξωτερικό ελεγκτή.

Επίσης, το Μέτρο ορίζει, εν σχέσει με τις αμοιβές δανεισμένου προσωπικού υψηλής εκπαίδευσης αποσπασμένου από ερευνητικό οργανισμό ή μεγάλη επιχείρηση σε ΜΜΕ (σύμφωνα με το άρθρο 37 του Κανονισμού 800/2008), μέγιστη ένταση ενίσχυσης 50%. Η μέγιστη ένταση της ενίσχυσης για αγορά υπηρεσιών στήριξης καινοτομίας και αγορά συμβουλευτικών υπηρεσιών σε θέματα καινοτομίας ορίζεται στο Μέτρο (σύμφωνα με το άρθρο 36 του Κανονισμού 800/2008) στο 75%. Για τη συμμετοχή σε εκθέσεις η μέγιστη ένταση της ενίσχυσης, κατ' εφαρμογή του άρθρου 27 του Κανονισμού 800/2008, ορίζεται στο 50%. Με βάση το άρθρο 30 του Κανονισμού 800/2008, ως «προσωπικό με υψηλή ειδίκευση» νοούνται οι ερευνητές, μηχανικοί, σχεδιαστές και υπεύθυνοι μάρκετινγκ που διαθέτουν πανεπιστημιακό πτυχίο και τουλάχιστον πενταετή σχετική επαγγελματική πείρα. Ως «από-

σπαση», με βάση το ίδιο άρθρο, νοείται η προσωρινή απασχόληση προσωπικού από δικαιούχο ενίσχυσης κατά τη διάρκεια χρονικής περιόδου μετά την οποία το προσωπικό έχει το δικαίωμα να επιστρέψει στον προηγούμενο εργοδότη του. Οι ορισμοί αυτοί περιέχονται στο Μέτρο.

Παρέχεται επίσης ευχέρεια στις επιχειρήσεις να επιλέξουν να λάβουν χορηγία σύμφωνα με τους όρους του Κανονισμού 1998/2006. Προβλέπεται ότι οποιοσδήποτε δραστηριότητες του έργου δεν εμπíπτουν στην πειραματική ανάπτυξη θα επιχορηγούνται σύμφωνα με τους όρους του Κανονισμού 1998/2006. Στο Μέτρο παρατίθενται οι δαπάνες στις οποίες εφαρμόζεται ο Κανονισμός 1998/2006.

Καθορίζεται ανώτατο επιλέξιμο όριο €60.000 ετήσιων απολαβών για τους μισθούς υπαλλήλων. Σε περίπτωση υπαλλήλων που αμείβονται περισσότερο οι απολαβές τους είναι επιλέξιμες μόνο μέχρι το ανώτατο όριο.

Κατά την αξιολόγηση του Μέρου έκρινα ότι αυτό κατά το μέρος του που θα χορηγεί ενισχύσεις de minimis δε συνιστά κρατική ενίσχυση καθότι δεν πληροί σωρευτικά όλες τις προϋποθέσεις του Άρθρου 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ.

Το υπόλοιπο μέρος του Μέρου αξιολογήθηκε με βάση τον Κανονισμό 800/2008. Το πεδίο εφαρμογής του Μέρου, οι επιλέξιμες δαπάνες και οι εντάσεις ενίσχυσης, ανάλογα με το δικαιούχο και το είδος της ενίσχυσης, βρίσκονται εντός των ορίων που θέτει ο ως άνω Κανονισμός. Επίσης, οι πρόνοιες του Μέρου σχετικά με το χαρακτήρα κινήτρου της ενίσχυσης, την απαγόρευση σώρευσης ενισχύσεων καθώς και τον καθορισμό του μεγέθους των επιχειρήσεων με βάση τη Σύσταση της Επιτροπής της 6ης Μαΐου 2003³⁵ είναι σύμφωνες με τις διατάξεις του Κανονισμού αυτού. Το ίδιο ισχύει και για τη διάρκεια ισχύος του Μέρου η οποία είναι στα πλαίσια των χρονικών ορίων ισχύος του Κανονισμού 800/2008.

Ωστόσο, υπέδειξα στην Αρμόδια Αρχή ότι, για να πληροί το Μέτρο όλους τους όρους και προϋποθέσεις του Κανονισμού 800/2008, θα έπρεπε να ενσωματωθούν σ' αυτό τα στοιχεία δημοσίευσης του Κανονισμού 800/2008 στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, να ενσωματωθεί όρος που να αποκλείει ρητά την καταβολή μεμονωμένης ενίσχυσης υπέρ επιχείρησης που αποτελεί αντικείμενο εκκρεμούσας διαταγής ανάκτησης μετά από προηγούμενη απόφαση της Επιτροπής με την οποία ενίσχυση κηρύσσεται παράνομη και ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά, οι ορισμοί για το «προσωπικό με υψηλή ειδίκευση» και την «απόσπαση» θα έπρεπε να περιληφθούν στους ορισμούς του Μέρου και όχι μόνο να αναφέρονται στο παράρτημα και να απαλειφθεί η αναφορά ότι οι δικαιούχοι του Μέρου θα δύνανται να συνάπτουν δάνεια με τη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα και την Τράπεζα Κύπρου οι οποίες διαχειρίζονται Ευρωπαϊκά Χρηματοδοτικά Προγράμματα για ΜΜΕ καθότι κάτι τέτοιο παραβιάζει τους κανόνες της σώρευσης του Κανονισμού 800/2008, ήτοι τις ανώτατες εντάσεις ενίσχυσης του Κανονισμού και τον όρο του Μέρου για χρηματοδότηση με ίδιους πόρους του υπόλοιπου μέρους της δαπάνης πέραν των ανώτατων επιτρεπόμενων εντάσεων τις οποίες προνοεί το Μέτρο με βάση τον Κανονισμό 800/2008.

35. Σύσταση 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής της 6ης Μαΐου 2003, σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 124 της 20.05.2003, σ. 36.

Επιπλέον επεσήμανα τα ακόλουθα:

- (α) Θα μπορούσε να υιοθετηθεί από το Μέτρο ο απλουστευμένος ορισμός για τις προβληματικές επιχειρήσεις ο οποίος προβλέπεται από τον Κανονισμό 800/2008 για τις ΜΜΕ.
- (β) η Αρμόδια Αρχή είναι υπεύθυνη να ελέγχει ότι η ενίσχυση για συμβουλευτικές υπηρεσίες καινοτομίας και για υπηρεσίες στήριξης καινοτομίας χρησιμοποιείται για αγορά υπηρεσιών σε τιμή αγοράς ή, αν ο πάροχος των υπηρεσιών είναι μη κερδοσκοπικός οργανισμός, σε τιμές που αντικατοπτρίζουν πλήρως το κόστος συν ένα λογικό περιθώριο.
- (γ) αποτελεί υποχρέωση της Αρμόδιας Αρχής να ελέγχει ότι, όταν χορηγεί ενισχύσεις για το δανεισμό προσωπικού υψηλής ειδίκευσης, το αποσπασμένο προσωπικό δε θα πρέπει να αντικαθιστά άλλο προσωπικό, αλλά ν' απασχολείται σε νέες θέσεις που έχουν δημιουργηθεί για το σκοπό αυτό στην επιχείρηση που λαμβάνει την ενίσχυση, να έχει εργασθεί τουλάχιστον επί δύο έτη στον ερευνητικό οργανισμό ή τη μεγάλη επιχείρηση από όπου αποσπάται. Επιπρόσθετα υποχρεούται να ελέγχει ότι το προσωπικό απασχολείται σε δραστηριότητα έρευνας και ανάπτυξης και καινοτομίας εντός της ΜΜΕ που λαμβάνει την ενίσχυση.
- (δ) θα ήταν πιο κατανοητό εάν αναφερόταν ρητά στο κυρίως κείμενο του Μέρου ότι, όταν επιχορηγείται η συμμετοχή σε εκθέσεις με βάση το άρθρο 27 του Κανονισμού 800/2008, θα επιχορηγείται αποκλειστικά η πρώτη συμμετοχή στη συγκεκριμένη έκθεση.
- (ε) θα ήταν προτιμότερο οι προϋποθέσεις του άρθρου 35 του Κανονισμού 800/2008 που αφορούν νέες καινοτόμες επιχειρήσεις να μεταφερθούν στο κυρίως κείμενο του Οδηγού Εφαρμογής του Μέρου και να επεξηγηθεί με ποίο τρόπο η Αρμόδια Αρχή θα ελέγχει ότι μια επιχείρηση αποτελεί νέα καινοτόμο επιχείρηση.

Ως εκ τούτου εξέδωσα θετική Απόφαση υπό όρους.

(B) Απόφαση Αρ. 340

Μετά την έκδοση της Απόφασής μου με Αρ. 338 και προτού το Μέτρο τεθεί σε εφαρμογή, η Αρμόδια Αρχή μου κοινοποίησε ομότιτλο Μέτρο με το οποίο τροποποιείτο το Μέτρο ως αυτό είχε εγκριθεί με την Απόφασή μου με Αρ. 338. Μεταξύ των αλλαγών που η Αρμόδια Αρχή επιθυμούσε να επιφέρει στο Μέτρο, η οποία άπτετο της συμβατότητάς του με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων, ήταν η αφαίρεση από τις μη επιλέξιμες επιχειρηματικές δραστηριότητες του Μέρου της μεταποίησης γεωργικών προϊόντων. Ως εκ τούτου, στις επιλέξιμες δραστηριότητες του νέου Μέρου εντάχθηκε η μεταποίηση γεωργικών προϊόντων. Με την αλλαγή αυτή δικαιούχοι του νέου Μέρου θα είναι πλέον και οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων.

Σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 10 των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων του 2001 μέχρι 2009, σε περίπτωση που η Αρμόδια Αρχή προτίθεται να τροποποιήσει μέτρο κρατικών ενισχύσεων, προτού αυτή προβεί στην εφαρμογή τέτοιας τροποποίησης, την κοινοποιεί στον Έφορο, ο οποίος αποφασίζει κατά πόσο θεωρεί την τροποποίηση ως ουσιώδη ή μη. Σε περίπτωση που κρίνει ότι η τροποποίηση είναι ουσιώδης εξετάζει το τροποποιηθέν μέτρο ως νέο μέτρο κρατικής ενίσχυσης και εκδίδει νέα απόφαση επ' αυτού.

Το άρθρο 1 (γ) του Κανονισμού 659/1999 προβλέπει ότι οι μεταβολές υφιστάμενων ενισχύσεων αποτελούν νέα ενίσχυση και συνεπώς πρέπει να κοινοποιούνται εκ νέου για έγκριση. Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 4 (1) του Κανονισμού 794/2004, νοείται ως μεταβολή υφιστάμενης ενίσχυσης κάθε αλλαγή, πλην των τροποποιήσεων καθαρά τυπικού ή διοικητικού χαρακτήρα που δεν είναι ικανές να επηρεάσουν την εκτίμηση του συμβιβασίμου του εκάστοτε μέτρου ενίσχυσης με την κοινή αγορά. Η ένταξη στο Μέτρο της ως άνω επιχειρηματικής δραστηριότητας συνιστά μεταβολή υφιστάμενης ενίσχυσης σύμφωνα με τον Κανονισμό 794/2004. Κατά συνέπεια έκρινα ότι υφίσταται μεταβολή υφιστάμενης ενίσχυσης σύμφωνα με τις ως άνω πρόνοιες και προχώρησα στην έκδοση νέας Απόφασης.

Με τη νέα Απόφασή μου κατέληξα στα ακόλουθα:

Στο Μέτρο είχαν περιληφθεί οι όροι και επισημάνσεις της Απόφασής μου με Αρ. 338. Ως εκ τούτου, έκρινα ότι το Μέτρο ήταν συμβατό με τις πρόνοιες του Κανονισμού 800/2008.

Η σκοπούμενη τροποποίηση δε μετέβαλλε το συμπέρασμα της Απόφασής μου με Αρ. 338 εν σχέσει με τη συμβατότητα του Μέτρου με τις πρόνοιες των Κανονισμών 800/2008 και 1998/2006. Σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 1 του Κανονισμού 800/2008 (Πεδίο Εφαρμογής), «ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται σε ενισχύσεις σε όλους τους τομείς της οικονομίας με τις εξής εξαιρέσεις:... γ) τις ενισχύσεις που ευνοούν δραστηριότητες στον τομέα της μεταποίησης και της εμπορίας γεωργικών προϊόντων, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- (i) όταν το ποσό της ενίσχυσης καθορίζεται με βάση την τιμή ή την ποσότητα τέτοιων προϊόντων που αγοράζονται από πρωτογενείς παραγωγούς ή διατίθενται στην αγορά από τις οικείες επιχειρήσεις ή
- (ii) όταν η ενίσχυση συνοδεύεται από την υποχρέωση της απόδοσής της εν μέρει ή εξ ολοκλήρου σε πρωτογενείς παραγωγούς».

Η ίδια πρόνοια υφίσταται και στο άρθρο 1 (1) (γ) του Κανονισμού 1998/2006.

Ως εκ τούτου, στις επιλέξιμες επιχειρηματικές δραστηριότητες του Μέτρου μπορούσε να ενταχθεί η μεταποίηση γεωργικών προϊόντων.

Οι λοιπές τροποποιήσεις που είχαν επενεχθεί στο Μέτρο μετά την έκδοση της Απόφασής μου με Αρ. 338 και αφορούσαν, μεταξύ άλλων, τη συγκρότηση της Επιτροπής Αξιολόγησης και την ενώπιόν της διαδικασία κρίθηκαν, με βάση το άρθρο 4 (1) του Κανονισμού 794/2004, ως διοικητικού και τυπικού χαρακτήρα και δε μετέβαλλαν το συμπέρασμά μου περί της συμβατότητας του Μέτρου με τους ως άνω Κανονισμούς.

Ως εκ τούτου εξέδωσα θετική Απόφαση.

v. Τίτλος απόφασης:

Απόφαση Αρ. 339 Σχέδιο χορηγιών για ενθάρρυνση της χρήσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της εξοικονόμησης ενέργειας (2012) για φυσικά και νομικά πρόσωπα καθώς και φορείς του δημόσιου τομέα που ασκούν οικονομική δραστηριότητα

Είδος απόφασης: Θετική

Αρμόδια Αρχή: Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού

Ημερομηνία έκδοσης: 17.05.2012

Διάρκεια: Μέχρι 31.12.2013

Προϋπολογισμός: €75.000.000 (συνολικός προϋπολογισμός του Σχεδίου).

Το Μέτρο αποτελεί τροποποίηση του υφιστάμενου καθεστώτος ενισχύσεων με τίτλο «Σχέδιο Χορηγιών για Εξοικονόμηση Ενέργειας και Ενθάρρυνση της Χρήσης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (2011) για Φυσικά και Νομικά Πρόσωπα καθώς και Φορείς του Δημοσίου που ασκούν οικονομική δραστηριότητα», το οποίο ενέκρινα με την Απόφασή μου με Αριθμό 328 και ημερομηνία 11.04.2011³⁶.

Η Αρμόδια Αρχή επιθυμούσε να επιφέρει τις ακόλουθες τροποποιήσεις στο υφιστάμενο Μέτρο:

- A. Μείωση των ανώτατων ποσών χορηγίας για ορισμένες κατηγορίες, χωρίς, όμως, οποιανδήποτε μεταβολή στις εντάσεις της ενίσχυσης και τις επιλέξιμες δαπάνες.
- B. Σμίκρυνση του μέγιστου χρονικού περιθωρίου για υλοποίηση της επένδυσης (στους 12 αντί στους 18 μήνες από την έγκριση) και περιορισμός της δυνατότητας παροχής παράτασης στους 2 αντί στους 3 μήνες.
- Γ. Για τα μικρά αιολικά συστήματα η ενίσχυση θα χορηγείται ως επιδότηση της κιλοβατώρας (αντί ως επενδυτική ενίσχυση) αλλά να παραχωρείται αποκλειστικά ως ενίσχυση de minimis.
- Δ. Συμπερίληψη στις επιλέξιμες κατηγορίες επενδύσεων των αυτόνομων (χωρίς διασύνδεση με την Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου) μικρών αιολικών πάρκων.

Αξιολόγησα τις ως άνω προτιθέμενες τροποποιήσεις με βάση το κανονιστικό πλαίσιο για την τροποποίηση υφιστάμενου καθεστώτος ενισχύσεων, το οποίο παρέθεσα εκτενώς στη σύνοψη της Απόφασης 340 ανωτέρω. Η εισαγωγή νέων επιλέξιμων κατηγοριών ενίσχυσης (των αυτόνομων μικρών αιολικών έργων), ήτοι η διεύρυνση των δικαιούχων ενός μέτρου, συνιστά μεταβολή υφιστάμενης ενίσχυσης σύμφωνα με τον Κανονισμό 794/2004, έστω και αν οι υπόλοιπες τροποποιήσεις κριθούν ως τροποποιήσεις καθαρά τυπικού ή διοικητικού χαρακτήρα. Ως εκ τούτου, προχώρησα στην έκδοση νέας Απόφασης.

36. Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας Αρ. 4486 της 15.04.2011, σ. 1567.

Με τη νέα Απόφασή μου κατέληξα στα ακόλουθα:

Όπως και το υφιστάμενο Μέτρο, κατά το μέρος του το οποίο προνοεί ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (de minimis) το νέο Μέτρο δε συνιστά κρατική ενίσχυση καθώς δεν πληροί σωρευτικά όλες τις προϋποθέσεις του Άρθρου 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ. Το εν λόγω συμπέρασμα δε μεταβάλλεται και ισχύει και για την τροποποίηση του είδους της ενίσχυσης για τα μικρά αιολικά συστήματα.

Οι σκοπούμενες τροποποιήσεις Α-Β πιο πάνω κρίθηκαν ως τροποποιήσεις καθαρά τυπικού ή διοικητικού χαρακτήρα, ήτοι τροποποιήσεις που δεν είναι ικανές να επηρεάσουν την εκτίμηση του συμβιβασμού του μέτρου ενίσχυσης με την κοινή αγορά. Οι ως άνω τροποποιήσεις δε μετέβαλλαν το συμπέρασμα στην Απόφασή μου με Αρ. 328 ότι το Μέτρο, κατά το μέρος του που συνιστά κρατική ενίσχυση, είναι συμβατό με τον Κανονισμό 800/2008.

Ως εκ τούτου, εξέδωσα θετική Απόφαση.

vi. Απόφαση Αρ. 341 Πρόγραμμα Επιτήρησης της Σπογγώδους Εγκεφαλοπάθειας των Βοοειδών

Είδος απόφασης: Θετική

Αρμόδια Αρχή: Κτηνιατρικές Υπηρεσίες

Ημερομηνία έκδοσης: 30.07.2012

Διάρκεια: Μέχρι 31.12.2013

Προϋπολογισμός: €59.000 (συνολικός προϋπολογισμός)

Στόχος του Μέτρου είναι η εφαρμογή προγράμματος επιτήρησης της μεταδοτικής σπογγώδους εγκεφαλοπάθειας των βοοειδών, σύμφωνα με τις πρόνοιες της κοινοτικής νομοθεσίας [Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 999/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2001 για τη θέσπιση κανόνων πρόληψης, καταπολέμησης και εξάλειψης ορισμένων Μεταδοτικών Σπογγωδών Εγκεφαλοπαθειών]³⁷ (εφεξής ο «Κανονισμός 999/2001»).

Το Μέτρο προνοεί την παραχώρηση αποζημιώσεων στους αγελαδοτρόφους για τα ζώα τους που κατάσχονται λόγω του ότι είναι θετικά ή ύποπτα στην ασθένεια και κάλυψη των δαπανών για εργαστηριακές αναλύσεις και θανάτωση και καταστροφή των ζώων.

Δικαιούχοι για να συμμετάσχουν στο Μέτρο είναι αγελαδοτρόφοι στις περιοχές που ελέγχει η Κυπριακή Δημοκρατία. Συγκεκριμένα στα πλαίσια του Μέτρου παρέχονται αποζημιώσεις στους κτηνοτρόφους στις εκμεταλλεύσεις των οποίων διαπιστώνεται υποψία ή επιβεβαιώνεται η παρουσία της νόσου.

37. Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων L 147 της 31.05.2001, σ. 1.

Επιλέξιμες δαπάνες και ένταση της ενίσχυσης:

- (i) Παροχή αποζημίωσης η οποία αντιστοιχεί στο 100% της εκτιμώμενης αγοραίας αξίας των ζώων που κατάσχονται λόγω του ότι είναι θετικά ή ύποπτα στην ασθένεια.
- (ii) Κάλυψη 100% των δαπανών σφαγής/θανάτωσης των ζώων.
- (iii) Κάλυψη 100% των δαπανών για την εργαστηριακή εξέταση των βοοειδών από τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες.

Κατά την αξιολόγηση του Μέτρου προέβηκα στις εξής διαπιστώσεις:

Το Μέτρο κατά το μέρος του που αφορά καταβολή αποζημίωσης, η οποία αντιστοιχεί στο 100% της εκτιμώμενης αγοραίας αξίας των ζώων που κατάσχονται λόγω του ότι είναι θετικά ή ύποπτα στην ασθένεια, δεν αποτελεί κρατική ενίσχυση. Η Σπογγώδης Εγκεφαλοπάθεια των Βοοειδών περιλαμβάνεται στις ασθένειες που καλύπτει ο Κανονισμός 999/2001. Ο εν λόγω Κανονισμός προβλέπει την καταβολή αποζημιώσεων προς τους γεωργούς για τα ζώα τους που κατάσχονται στα πλαίσια προγραμμάτων για τις ασθένειες που περιλαμβάνονται σ' αυτόν. Με βάση Απόφαση της Επιτροπής³⁸, οι αποζημιώσεις αυτές δεν αποτελούν κρατική ενίσχυση διότι η υποχρέωση καταβολής τους πηγάζει απευθείας από την Κοινοτική Νομοθεσία.

Σε σχέση με το ύψος των αποζημιώσεων που θα καταβάλλονται, επεσήμανα ότι η Αρμόδια Αρχή οφείλει να φροντίζει ώστε ο τρόπος υπολογισμού της αποζημίωσης να γίνεται σε συνάρτηση με τις συγκεκριμένες συνθήκες της αγοράς ώστε να αποφεύγεται οποιαδήποτε υπεραποζημίωση. Η υπεραποζημίωση θα συνιστά καταβολή παράνομης κρατικής ενίσχυσης με βάση το Άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ.

Όσον αφορά το υπόλοιπο μέρος του Μέτρου, δηλαδή την κάλυψη κατά 100% των δαπανών σφαγής/θανάτωσης των ζώων και της εργαστηριακής εξέτασης των βοοειδών από τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες, αυτό συνιστά μεν κρατική ενίσχυση σύμφωνα με το Άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ, κρίνεται, όμως, συμβατό με τον Κανονισμό 1857/2006. Οι δαπάνες αυτές κρίθηκε ότι εμπίπτουν στο άρθρο 10, παράγραφος 1, του Κανονισμού 1857/2006, το οποίο προβλέπει ότι οι ενισχύσεις «αποζημίωσης των γεωργών για τις δαπάνες πρόληψης και εκρίζωσης νόσων ζώων και φυτών και αντιμετώπισης της προσβολής από επιβλαβείς οργανισμούς στις οποίες υποβλήθηκαν και που αφορούν υγειονομικούς ελέγχους, εξετάσεις και άλλα μέτρα ανίχνευσης, αγορά και χορήγηση εμβολίων, φαρμάκων και φυτοπροστατευτικών προϊόντων, σφαγή και καταστροφή των ζώων...» συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του Άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο γ), της ΣΛΕΕ και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται από το Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ.

Ως εκ τούτου εξέδωσα θετική Απόφαση.

Ωστόσο, κατά την υποβολή στην Επιτροπή, με βάση το άρθρο 20 του Κανονισμού 1857/2006, για δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, συνοπτικών πληροφοριών για το Μέτρο, η Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης της Επιτροπής με επιστολή της προς το Μόνιμο Αντιπρόσωπο της Κύπρου στην ΕΕ, η οποία μου διαβιβάστηκε, διατύπωσε αμφιβολίες αναφορικά με την

38. Καθεστώς NN 47/2006 (ex N445/2006) - United Kingdom – Cattle Compensation Scheme: Bovine TB, Brucellosis, BSE and EBL (England).

πλήρη συμφωνία της νομικής βάσης του καθεστώτος με τον Κανονισμό 1857/2006. Πιο συγκεκριμένα, οι κυπριακές αρχές κλήθηκαν να συμπληρώσουν την εν λόγω νομική βάση προσθέτοντας διάταξη σύμφωνα με την οποία θα αποκλείονταν από το καθεστώς ενίσχυσης (α) οι επιχειρήσεις που έλαβαν στο παρελθόν μη συμβατή ενίσχυση η οποία δεν έχει ακόμη επιστραφεί, προσαυξημένη με τους τόκους υπερημερίας, για όσο χρονικό διάστημα αυτή δεν έχει επιστραφεί ή δεν έχει κατατεθεί σε μπλοκαρισμένο λογαριασμό, και (β) οι προβληματικές επιχειρήσεις κατά την έννοια των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων. Περαιτέρω, θα έπρεπε να προστεθεί διάταξη σύμφωνα με την οποία είναι επιλέξιμες για ενίσχυση μόνο οι δοκιμές διαλογής που πραγματοποιούνται μετά την 01.01.2013, ημερομηνία έναρξης ισχύος του καθεστώτος. Σύμφωνα με την ως άνω επιστολή της Επιτροπής, οι υποδείξεις αυτές είχαν ως αποκλειστικό στόχο να διασφαλίσουν ότι τυπικά το καθεστώς που κοινοποιήθηκε πληροί τους όρους απαλλαγής που αναφέρονται στον Κανονισμό 1857/2006, δεδομένου ότι η ανάλυση της συμβατότητας του καθεστώτος με τις βασικές διατάξεις του Κανονισμού αυτού εναπόκειται στο κράτος μέλος.

Τις ως άνω υποδείξεις διαβίβασα στην Αρμόδια Αρχή η οποία προσέθεσε τις δύο πιο πάνω διατάξεις στο κείμενο του καθεστώτος. Κατόπιν αυτού, απέστειλα στο Μόνιμο Αντιπρόσωπο της Κύπρου στην ΕΕ προσχέδιο επιστολής σχετικά με τις εν λόγω ενέργειες της Αρμόδιας Αρχής ώστε αυτή να αποτελέσει την απάντηση των κυπριακών αρχών στην ως άνω επιστολή. Εν σχέσει με την υπόδειξη ότι στο Μέτρο θα έπρεπε να προστεθεί διάταξη με την οποία να είναι επιλέξιμες για ενίσχυση μόνο οι δοκιμές διαλογής που πραγματοποιούνται μετά την 1η Ιανουαρίου 2013, επεσήμανα ότι το ίδιο καθεστώς εγκρίνεται και εφαρμόζεται σε ετήσια βάση για αρκετά τώρα έτη, ήτοι για κάθε έτος εφαρμόζεται ξεχωριστό καθεστώς ως εκ τούτου, οι επιλέξιμες δαπάνες που διενεργούνται διέπονται από τις πρόνοιες του καθεστώτος που είναι σε ισχύ κατά το χρόνο διενέργειάς τους. Θεωρείται, συνεπώς, απίθανο ενισχύσεις που αφορούν επιλέξιμες δαπάνες που διενεργήθηκαν βάσει καθεστώτος που ίσχυε σε προηγούμενο έτος να λογιστούν σε μεταγενέστερο. Ωστόσο, για σκοπούς νομικής ασφάλειας είχε προστεθεί η σχετική διάταξη στο κείμενο του καθεστώτος.

vii. Τίτλος απόφασης:

Απόφαση Αρ. 342

- (i) Προγράμματα εκρίζωσης και επιτήρησης βρουκέλωσης βοοειδών και αιγοπροβάτων
- (ii) Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη αναπαραγωγής
- (iii) Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη αυγοπαραγωγής
- (iv) Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη κρεοπαραγωγής
- (v) Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη γαλοπούλων κρεοπαραγωγής
- (vi) Πρόγραμμα επιτήρησης της γρίπης των πτηνών σε πτηνά της οργανωμένης πτηνοτροφίας και άγρια πτηνά

Είδος απόφασης: Θετική

Αρμόδια Αρχή: Κτηνιατρικές Υπηρεσίες

Ημερομηνία έκδοσης: 21.08.2012

Διάρκεια: Μέχρι 31.12.2013

Προϋπολογισμός (σύνολο): €494.452,4 (συνολικός προϋπολογισμός)

Στόχος των Μέτρων είναι η παραχώρηση αποζημιώσεων στους κτηνοτρόφους στα πλαίσια της εφαρμογής προγραμμάτων πρόληψης και εκρίζωσης νόσων ζώων και πτηνών.

Συγκεκριμένα, στόχος είναι η αντιστάθμιση της απώλειας του ζωικού κεφαλαίου και η κάλυψη των δαπανών για: εξετάσεις και άλλα μέτρα ανίχνευσης, αγορά και χορήγηση εμβολίων και φαρμάκων και σφαγή και καταστροφή των ζώων. Όλες οι δαπάνες που έχουν προβλεφθεί για το 2013 για τα Μέτρα, πλην των δαπανών σφαγής και καταστροφής των ζώων, υποβλήθηκαν στην Επιτροπή στα πλαίσια των προγραμμάτων συγχρηματοδότησης. Λόγω του μικρού τους κόστους, δεν υποβλήθηκαν στην Επιτροπή για συγχρηματοδότηση (i) το «Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη κρεοπαραγωγής» και (ii) το «Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη γαλοπούλων κρεοπαραγωγής». Ωσαύτως δεν υποβλήθηκε στην Επιτροπή για συγχρηματοδότηση το «Πρόγραμμα εκρίζωσης και επιτήρησης βρουκέλωσης βοοειδών» λόγω του ότι δεν εντοπίστηκαν θετικά ή ύποπτα ζώα στη νόσο κατά την περίοδο που αφορούσε την προηγούμενη υποβολή του στην Επιτροπή για συγχρηματοδότηση.

Όσον αφορά δικαιούχους, επιλέξιμες δαπάνες και ένταση της ενίσχυσης των Μέτρων ισχύουν τα εξής:

- (i) Δικαιούχοι των Μέτρων είναι κτηνοτρόφοι στις περιοχές που ελέγχει η Κυπριακή Δημοκρατία, στις εκμεταλλεύσεις των οποίων διαπιστώνεται υποψία ή επιβεβαιώνεται η παρουσία της νόσου που καλύπτεται από τα Μέτρα.
- (ii) Επιλέξιμες δαπάνες και ένταση της ενίσχυσης:
 - (α) Παροχή αποζημίωσης η οποία αντιστοιχεί στο 100%, ανάλογα με το Μέτρο, της εκτιμώμενης αγοραίας αξίας των ζώων που κατάσχονται λόγω του ότι είναι θετικά ή ύποπτα στην ασθένεια ή της αξίας εκποίησης των πτηνών και των αυγών που καταστρέφονται ή της αναπαραγωγικής αξίας των πτηνών που πέθαναν ή θανατώθηκαν.
 - (β) Κάλυψη 100% των δαπανών για τα υλικά δειγματοληψίας, τη συλλογή και εργαστηριακή εξέταση των δειγμάτων από τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες.
 - (γ) Αναφορικά με το πρόγραμμα εκρίζωσης και επιτήρησης βρουκέλωσης βοοειδών και αιγοπροβάτων, κάλυψη 100% των δαπανών σφαγής/θανάτωσης των ζώων καθώς και του κόστους μεταφοράς κατασχεθέντων ζώων και κάλυψη 100% των δαπανών για δειγματοληψίες αίματος και γάλακτος.

Μετά από αξιολόγηση των Μέτρων έκρινε ότι αυτά συνιστούν μεν κρατική ενίσχυση σύμφωνα με το Άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ, είναι όμως συμβατά με τον Κανονισμό 1857/2006. Οι υπό στοιχεία (β) και (γ) ως άνω επιλέξιμες δαπάνες των Μέτρων κρίθηκε ότι εμπίπτουν στο άρθρο 10, παράγραφος 1, του Κανονισμού 1857/2006 το οποίο προβλέπει ότι οι ενισχύσεις «αποζημίωσης των γεωργών για τις δαπάνες πρόληψης και εκρίζωσης νόσων ζώων και φυτών και αντιμετώπισης της προσβολής από επιβλαβείς οργανισμούς στις οποίες υποβλήθηκαν και που αφορούν υγειονομικούς ελέγχους, εξετάσεις και άλλα μέτρα ανίχνευσης, αγορά και χορήγηση εμβολίων, φαρμάκων και φυτοπροστατευτικών προϊόντων, σφαγή και καταστροφή των ζώων...» συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του Άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο γ), της ΣΛΕΕ και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται από το Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ. Η ένταση των ενισχύσεων είναι σύμφωνη με τις πρόνοιες της ίδιας παραγράφου του άρθρου 10 του

Κανονισμού 1857/2006 αφού η ακαθάριστη έντασή τους δεν υπερβαίνει το 100% των δαπανών και χορηγούνται σε είδος μέσω επιδοτούμενων υπηρεσιών και δεν περιλαμβάνουν άμεσες χρηματικές πληρωμές σε παραγωγούς.

Εν σχέσει με την παροχή αποζημίωσης η οποία αντιστοιχεί στο 100% της εκτιμώμενης αγοραίας αξίας των ζώων που κατάσχονται λόγω του ότι είναι θετικά ή ύποπτα στην ασθένεια ή της αξίας εκποίησης των πτηνών και των αυγών που καταστρέφονται ή της αναπαραγωγικής αξίας των πτηνών που πέθαναν ή θανατώθηκαν, κρίθηκε ότι εμπίπτει στην παράγραφο 2 του άρθρου 10 του Κανονισμού 1857/2006 το οποίο προβλέπει ότι οι ενισχύσεις «αποζημίωσης των γεωργών για απώλειες που προκλήθηκαν από νόσους ζώων και φυτών ή προσβολή από επιβλαβείς οργανισμούς» συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του Άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο γ), της ΣΛΕΕ και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται από το Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ. Στην ίδια παράγραφο προβλέπεται ότι η αποζημίωση πρέπει να υπολογίζεται μόνο σε σχέση με την αγοραία αξία των ζώων που θανατώθηκαν στο πλαίσιο του υποχρεωτικού προγράμματος πρόληψης ή εκρίζωσης της νόσου και η ακαθάριστη ένταση της ενίσχυσης να μην υπερβαίνει το 100%. Παρά το ότι η ένταση των ενισχύσεων της ως άνω επιλέξιμης δαπάνης είναι στα πλαίσια της πρόνοιας αυτής, εντούτοις, ως προς τον υπολογισμό της αποζημίωσης, υπέδειξα ότι η Αρμόδια Αρχή οφείλει να φροντίζει όπως ο υπολογισμός γίνεται με τρόπο ούτως ώστε να αποφεύγεται οποιαδήποτε υπεραποζημίωση προς τους κτηνοτρόφους, δηλαδή η ένταση της ενίσχυσης να μην είναι πέραν του 100%.

Επίσης, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 10 του Κανονισμού 1857/2006, από το ανώτατο ποσό των δαπανών ή ζημιών που είναι επιλέξιμες για ενίσχυση πρέπει να αφαιρούνται:

- (i) τα ποσά που ενδεχομένως έχουν εισπραχθεί στο πλαίσιο καθεστώτων ασφάλισης· και
- (ii) οι δαπάνες που δεν πραγματοποιήθηκαν λόγω της νόσου, οι οποίες διαφορετικά θα είχαν πραγματοποιηθεί.

Στο Μέτρο ενσωματώνονται οι πιο πάνω περιορισμοί. Ως εκ τούτου, εξέδωσα θετική Απόφαση.

Ωστόσο, όπως και στο «Πρόγραμμα Επιτήρησης της Σπογγώδους Εγκεφαλοπάθειας των Βοοειδών», κατά την υποβολή στην Επιτροπή, με βάση το άρθρο 20 του Κανονισμού 1857/2006, για δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, συνοπτικών πληροφοριών για τα Μέτρα, η Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης της Επιτροπής με επιστολή της προς το Μόνιμο Αντιπρόσωπο της Κύπρου στην ΕΕ, η οποία μου διαβιβάστηκε, διατύπωσε αμφιβολίες αναφορικά με την πλήρη συμφωνία της νομικής βάσης των καθεστώτων με τον Κανονισμό 1857/2006. Με την επιστολή αυτή κλήθηκαν οι κυπριακές αρχές να συμπληρώσουν την εν λόγω νομική βάση προσθέτοντας τις διατάξεις που προαναφέρθηκαν στην επιστολή της Επιτροπής που αφορούσε το «Πρόγραμμα Επιτήρησης της Σπογγώδους Εγκεφαλοπάθειας των Βοοειδών». Εν σχέσει με τα Μέτρα τα οποία στις επιλέξιμες τους δαπάνες προέβλεπαν καταβολή αποζημιώσεων προς τους δικαιούχους για την αγοραία αξία των ζώων ή των πτηνών και των αυγών που καταστρέφονται, η Επιτροπή, επικαλούμενη την παρούσα Απόφαση του Εφόρου στην οποία τονίζεται ότι ο Έφορος δεν έχει τη δυνατότητα να εκτιμήσει με ακρίβεια εάν οι αναφορές στα Μέτρα σε ποσά που αντιστοιχούν στην αγοραία αξία των ζώων αποκλίνουν από την πραγματική αγοραία αξία των ζώων αυτών ώστε να κριθεί εάν ανταποκρίνονται στις πρόνοιες του Κανονισμού 1857/2006, επεσήμανε ότι ο Έφορος, ως ο αρμόδιος φορέας για τον

έλεγχου των κρατικών ενισχύσεων, δεν είναι σε θέση να προσδιορίσει κατά πόσο η εν λόγω αποζημίωση αντιστοιχεί όντως στην αγοραία αξία των ζώων και, ως εκ τούτου, συνέστησε την καθιέρωση ενός συστήματος αποζημίωσης που επιτρέπει να αποφεύγεται ο κίνδυνος υπεραντιστάθμισης και κάλεσε τις κυπριακές αρχές να αντικαταστήσουν τα ποσά που προβλέπονταν στα Μέτρα για τις ως άνω επιλέξιμες δαπάνες με μια διάταξη σύμφωνα με την οποία η αποζημίωση θα υπολογίζεται με βάση την αγοραία αξία των ζώων και των πτηνών και των αυγών κατά την ημέρα της κατάσχεσής τους. Ενόψει τούτου η Αρμόδια Αρχή προχώρησε στην αντικατάσταση των ποσών αποζημίωσης για τις εν λόγω επιλέξιμες δαπάνες με την ως άνω διάταξη. Ενσωμάτωσε, επίσης, σε όλα τα Μέτρα τις διατάξεις οι οποίες ζητήθηκαν με την προαναφερθείσα επιστολή της Γενικής Διεύθυνσης Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης της Επιτροπής, οι οποίες παρατίθενται ανωτέρω στη σύνοψη του Μέτρου «Πρόγραμμα Επιτήρησης της Σπογγώδους Εγκεφαλοπάθειας των Βοοειδών». Κατά τα λοιπά ακολουθήθηκαν οι ίδιες ενέργειες με αυτές που αναφέρονται στο εν λόγω Μέτρο.

viii. Τίτλος απόφασης:

Απόφαση Αρ. 343 Σχέδιο Ελέγχου Τρομώδους Νόσου Αιγοπροβάτων

Είδος απόφασης: Θετική υπό όρους

Αρμόδια Αρχή: Κτηνιατρικές Υπηρεσίες

Ημερομηνία έκδοσης: 03.09.2012

Διάρκεια: Μέχρι 31.12.2013

Προϋπολογισμός: €1.817.189,85 (συνολικός προϋπολογισμός)

Στόχος του Μέτρου είναι η αποζημίωση των κτηνοτρόφων για τις δαπάνες πρόληψης και εκρίζωσης της τρομώδους νόσου στην Κύπρο. Η χορήγηση των ενισχύσεων εντάσσεται στο πλαίσιο πολυετούς σχεδίου παρακολούθησης και εκρίζωσης της τρομώδους νόσου το οποίο εγκρίθηκε από την Επιτροπή.

Δικαιούχοι του Μέτρου είναι όλοι οι αιγοπροβατοτρόφοι στις περιοχές που ελέγχει η Κυπριακή Δημοκρατία. Οι μεγάλες επιχειρήσεις αποκλείονται από το πεδίο εφαρμογής του Μέτρου.

Το Μέτρο καλύπτει δαπάνες για εργαστηριακές αναλύσεις, τη σφαγή/θανάτωση ζώων και την αγορά και τοποθέτηση ενωτίου δειγματοληψίας και ενδοστομαχικού βόλου. Οι ενισχύσεις θα χορηγούνται μόνο μέσω επιδοτούμενων υπηρεσιών. Η θανάτωση των ζώων γίνεται από τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες. Η καταστροφή των πτωμάτων γίνεται στα πλαίσια του Μέτρου «Σχέδιο Συλλογής, Μεταφοράς και Επεξεργασίας Ζωικών Αποβλήτων από την εταιρεία Sigan Management» το οποίο ενέκρινε με την Απόφασή μου με αριθμό 263 και, ως εκ τούτου, δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη στα πλαίσια του παρόντος Μέτρου.

Η ένταση της ενίσχυσης ανέρχεται στο 100% των ως άνω δαπανών. Από το ποσό της ενίσχυσης θα αφαιρείται κάθε ποσό που ενδεχομένως έχει εισπραχθεί στο πλαίσιο καθεστώτος ασφάλισης, καθώς και κάθε δαπάνη που δεν πραγματοποιήθηκε λόγω της νόσου, η οποία διαφορετικά θα είχε πραγματοποιηθεί.

Μετά από αξιολόγηση του Μέτρου έκρινα αυτό ως συμβατό με τις πρόνοιες του άρθρου 10 του Κανονισμού 1857/2006. Τόσο οι δαπάνες που καλύπτει το Μέτρο, όσο και η χορήγησή τους υπό μορφή επιδοτούμενων υπηρεσιών, στις οποίες δεν περιλαμβάνονται άμεσες χρηματικές πληρωμές σε παραγωγούς, είναι στα πλαίσια της ως άνω πρόνοιας. Το ίδιο ισχύει για την ένταση της ενίσχυσης. Επίσης σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 10 του Κανονισμού 1857/2006 από το ανώτατο ποσό των δαπανών ή ζημιών που είναι επιλέξιμες για ενίσχυση πρέπει να αφαιρούνται:

- (i) τα ποσά που ενδεχομένως έχουν εισπραχθεί στο πλαίσιο καθεστώτων ασφάλισης και
- (ii) οι δαπάνες που δεν πραγματοποιήθηκαν λόγω της νόσου, οι οποίες διαφορετικά θα είχαν πραγματοποιηθεί.

Στο Μέτρο ενσωματώνονται οι πιο πάνω περιορισμοί. Ωστόσο, για να αποφευχθεί το ενδεχόμενο τοποθέτησης, χωρίς επιβάρυνση για τους δικαιούχους, εντύπων δειγματοληψίας και ενδοστομαχικών βόλων σε ζώα που δεν προορίζονται για τους σκοπούς του Μέτρου, υπέδειξα ότι η Αρμόδια Αρχή θα πρέπει να διασφαλίζει ότι τα ενώτια δειγματοληψίας και οι ενδοστομαχικοί βόλοι τοποθετούνται μόνο σε ζώα που προορίζονται για αναπαραγωγικούς σκοπούς. Ως εκ τούτου, εξέδωσα θετική Απόφαση υπό όρους.

Όπως και στο «Πρόγραμμα Επιτήρησης της Σπογγώδους Εγκεφαλοπάθειας των Βοοειδών», κατά την υποβολή στην Επιτροπή, με βάση το άρθρο 20 του Κανονισμού 1857/2006, για δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, συνοπτικών πληροφοριών για το Μέτρο, η Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης της Επιτροπής με επιστολή της προς το Μόνιμο Αντιπρόσωπο της Κύπρου στην ΕΕ, η οποία μου διαβιβάστηκε, διατύπωσε αμφιβολίες αναφορικά με την πλήρη συμφωνία της νομικής βάσης των καθεστώτων με τον Κανονισμό 1857/2006. Ειδικότερα, οι κυπριακές αρχές κλήθηκαν να συμπληρώσουν την εν λόγω νομική βάση προσθέτοντας διάταξη σύμφωνα με την οποία θα αποκλείονταν από το καθεστώς ενίσχυσης (α) οι επιχειρήσεις που έλαβαν στο παρελθόν μη συμβατή ενίσχυση η οποία δεν έχει ακόμη επιστραφεί, προσαυξημένη με τους τόκους υπερημερίας, για όσο χρονικό διάστημα δεν έχει επιστραφεί ή δεν έχει κατατεθεί σε μπλοκαρισμένο λογαριασμό, και (β) οι προβληματικές επιχειρήσεις κατά την έννοια των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων. Η πρόνοια αυτή προστέθηκε από την Αρμόδια Αρχή στο Μέτρο. Κατά τα λοιπά ακολουθήθηκαν οι ίδιες ενέργειες όπως αυτές που αναφέρονται ανωτέρω στη σύνοψη για το «Πρόγραμμα Επιτήρησης της Σπογγώδους Εγκεφαλοπάθειας των Βοοειδών».

7.2 Αποφάσεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής για θέματα κρατικών ενισχύσεων που αφορούν την Κύπρο

Όπως προαναφέρθηκε, σύμφωνα με το άρθρο 11 του Νόμου, μέτρο κρατικής ενίσχυσης που δε χορηγείται βάσει Απαλλακτικών Κανονισμών δεν μπορεί να τεθεί σε ισχύ στη Δημοκρατία, εκτός εάν έχει προηγουμένως κοινοποιηθεί στην Επιτροπή με βάση τις διατάξεις του Άρθρου 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ και εγκριθεί από αυτήν. Στη διάρκεια του υπό επισκόπηση έτους η Επιτροπή, με βάση την πρόνοια αυτή, εξέδωσε τις κάτωθι οκτώ Αποφάσεις που αφορούν την Κύπρο.

7.2.1. Κρατική ενίσχυση αριθ. SA 33289 (2011/NN) – Κύπρος. Ενισχύσεις για τον έλεγχο της τρομώδους νόσου των αιγοπροβάτων κατά την περίοδο 01.01.2011 έως 21.06.2011

Στις 13.02.2012 μου κοινοποιήθηκε από τη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην ΕΕ Απόφαση

της Επιτροπής με ημερομηνία 09.02.2012 για το ως άνω Μέτρο, το οποίο είχα κοινοποιήσει στην Επιτροπή με βάση το Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ.

Σημειώνεται κατ' αρχάς ότι από την 01.01.2011 οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες χρηματοδοτούσαν για τον έλεγχο της τρομώδους νόσου την αγορά και τοποθέτηση ενωτίων δειγματοληψίας και ενδοστομαχικών βόλων χωρίς οι επιλέξιμες αυτές δαπάνες να περιλαμβάνονται στο εγκεκριμένο με την Απόφασή μου με αριθμό 325 και ημερομηνία 08.11.2010³⁹ καθεστώς ενισχύσεων που εφαρμόζαν οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες για τον έλεγχο της τρομώδους νόσου και αφορούσε την περίοδο 01.01.2011 – 31.12.2011. Συνεπώς, οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες χορηγούσαν κρατικές ενισχύσεις χωρίς να τηρηθεί η διαδικασία κοινοποίησής τους στον Έφορο ή στην Επιτροπή για έκδοση εγκριτικής Απόφασης. Ωστόσο, στις 18.05.2011, οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες μου απέστειλαν ομότιτλο μέτρο ενισχύσεων, το οποίο είχε ως σκοπό την αντικατάσταση του μέτρου με τον ίδιο τίτλο που είχα εγκρίνει με την Απόφασή μου με αριθμό 325, με την προσθήκη στις επιλέξιμες δαπάνες της αγοράς και τοποθέτησης βόλων και ενωτίων δειγματοληψίας.

Με βάση τους περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμους του 2001 μέχρι 108(Ι)/2009, ο Έφορος αξιολογεί «προσχέδια» κρατικών ενισχύσεων και όχι μέτρα τα οποία έχουν ήδη τεθεί σε εφαρμογή από την Αρμόδια Αρχή. Τις ενισχύσεις που έχουν ήδη καταβληθεί, όπως εν προκειμένω η χρηματοδότηση της αγοράς και τοποθέτησης ενωτίων δειγματοληψίας και ενδοστομαχικών βόλων από την 01.01.2011, μόνο η Επιτροπή δύναται να αξιολογήσει και εγκρίνει αναδρομικά. Ως εκ τούτου, προχώρησα στην έκδοση Απόφασης⁴⁰ η οποία θα αφορούσε τις ενισχύσεις για τις δαπάνες οι οποίες θα καταβάλλονταν μετά τη δημοσίευση της Απόφασής μου στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας και μετά την πάροδο 10 εργάσιμων ημερών από την υποβολή στην Επιτροπή των συνοπτικών πληροφοριών για το καθεστώς ενισχύσεων το οποίο αφορούσε η Απόφασή μου με βάση το άρθρο 20 του Κανονισμού 1857/2006⁴¹. Σημειώνεται ότι με την Απόφασή μου αυτή έκρινα ότι η προσθήκη της αγοράς και τοποθέτησης ενωτίων δειγματοληψίας και ενδοστομαχικών βόλων στις επιλέξιμες δαπάνες του Μέτρου, το οποίο είχε εγκριθεί με την Απόφασή μου με αριθμό 325, δε μετέβαλλε το συμπέρασμα της Απόφασής μου αυτής ότι, δηλαδή, οι πρόνοιες του Μέτρου είναι συμβατές καθώς εμπίπτουν στα πλαίσια του Κανονισμού 1857/2006. Επρόκειτο για δαπάνη που αφορά την πρόληψη νόσων ζώων με βάση το άρθρο 10 του Κανονισμού 1857/2006.

Οι ενισχύσεις που καταβλήθηκαν προηγουμένως, τουτέστιν από 01.01.2011 μέχρι 21.06.2011, θεωρούνταν ότι αποτελούσαν ένα ξεχωριστό μέτρο ενίσχυσης το οποίο θα μπορούσε να καταστεί συμβατό με το κοινοτικό κεκτημένο μόνο κατόπιν κοινοποίησης και έγκρισής του από την Επιτροπή σύμφωνα με το Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ. Η κοινοποίηση του Μέτρου στην Επιτροπή αποσκοπούσε στην τροποποίηση του εγκεκριμένου με την Απόφασή μου με αριθμό 325 καθεστώτος με την ενσωμάτωση στις επιλέξιμες δαπάνες του για την περίοδο 01.01.2011 μέχρι 21.06.2011 της αγοράς και τοποθέτησης ενωτίων δειγματοληψίας και ενδοστομαχικών βόλων.

39. Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας με Αρ. 4469 και ημερ. 19.11.2010, σ. 3912.

40. Απόφαση με αριθμό 329 και ημερ. 24.05.2011, Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας με Αρ. 4499 και ημερ. 03.06.2011, σ. 2415.

41. Σύμφωνα με το άρθρο 20 του Κανονισμού 1857/2006, το αργότερο δέκα εργάσιμες ημέρες πριν από την έναρξη της ισχύος απαλλασσόμενου βάσει του κανονισμού αυτού καθεστώτος ενισχύσεων τα κράτη μέλη διαβιβάζουν στην Επιτροπή, για δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνοπτικές πληροφορίες σχετικά με το εν λόγω καθεστώς ενισχύσεων.

Στόχος του Μέτρου είναι η αποζημίωση των κτηνοτρόφων για τις δαπάνες πρόληψης και εκρίζωσης της τρομώδους νόσου στην Κύπρο κατά την περίοδο 01.01.2011 – 21.06.2011. Η χορήγηση των ενισχύσεων εντάσσεται στο πλαίσιο πολυετούς προγράμματος παρακολούθησης και εκρίζωσης της τρομώδους νόσου το οποίο έχει εγκριθεί από την Επιτροπή.

Δικαιούχοι του Μέτρου είναι όλοι οι αιγοπροβατοτρόφοι στις περιοχές που ελέγχει η Κυπριακή Δημοκρατία. Οι μεγάλες επιχειρήσεις αποκλείονται από το πεδίο εφαρμογής του Μέτρου.

Το Μέτρο καλύπτει δαπάνες για εργαστηριακές αναλύσεις και σφαγή/θανάτωση ζώων. Με τη σκοπούμενη τροποποίηση προστίθεται στο Μέτρο η δειγματοληψία για γονοτυπικές αναλύσεις, ήτοι η αγορά και τοποθέτηση ενωτίων δειγματοληψίας και ενδοστομαχικών βόλων, που θα πραγματοποιείται από τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες. Οι ενισχύσεις θα χορηγούνται μόνο μέσω επιδοτούμενων υπηρεσιών. Η ένταση της ενίσχυσης ανέρχεται στο 100% των ως άνω δαπανών.

Η Επιτροπή, μετά από αξιολόγηση του Μέτρου, το έκρινε ως συμβατό με τις πρόνοιες του άρθρου 10 του Κανονισμού 1857/2006, ως ενισχύσεις αποζημίωσης των κτηνοτρόφων για τις δαπάνες που συνδέονται με τους υγειονομικούς ελέγχους, τις δοκιμές και άλλα μέτρα ανίχνευσης της τρομώδους νόσου. Σύμφωνα με την Επιτροπή, τόσο οι δαπάνες που καλύπτει το Μέτρο όσο και η χορήγησή τους υπό μορφή επιδοτούμενων υπηρεσιών στις οποίες δεν περιλαμβάνονται άμεσες χρηματικές πληρωμές σε παραγωγούς, είναι στα πλαίσια της ως άνω πρόνοιας. Το ίδιο ισχύει και για την ένταση της ενίσχυσης.

Επίσης, από το ανώτατο ποσό των δαπανών ή ζημιών που είναι επιλέξιμες για ενίσχυση αφαιρούνται, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 10 του Κανονισμού 1857/2006, τα ποσά που ενδεχομένως έχουν εισπραχθεί στο πλαίσιο καθεστώτων ασφάλισης καθώς και οι δαπάνες που δεν πραγματοποιήθηκαν λόγω της νόσου, οι οποίες διαφορετικά θα είχαν πραγματοποιηθεί.

Η Επιτροπή έκρινε το Μέτρο ως συμβατό με την κοινή αγορά αλλά εξέφρασε τη λύπη της για τη μη κοινοποίηση του Μέτρου προς έγκριση πριν από την έναρξη της εφαρμογής του κατά παράβαση του Άρθρου 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ.

7.2.2 Κρατική ενίσχυση αριθ. SA 34243 (2012/N) – Κύπρος. Καθεστώσ κρατικών ενισχύσεων για τις ζημιές στον τομέα της γεωργοκτηνοτροφίας, λόγω της έκρηξης στη Ναυτική Βάση «Αντιστράτηγος Ευάγγελος Φλωράκης» στο Μαρί, στις 11 Ιουλίου 2011

Στις 16.07.2012 μου κοινοποιήθηκε από τη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην ΕΕ Απόφαση της Επιτροπής με ημερομηνία 13.07.2012 για το ως άνω Μέτρο. Το Μέτρο κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή σύμφωνα με τη γνωμοδότησή μου με αρ. 35 και ημερομηνία 25.11.2011.

Σκοπός του Μέτρου ήταν η καταβολή αποζημιώσεων για το σύνολο της οικονομικής ζημιάς που είχαν υποστεί οι γεωργοκτηνοτρόφοι στην υποδομή και στα προϊόντά τους από την έκρηξη στη Ναυτική Βάση «Αντιστράτηγος Ευάγγελος Φλωράκης» στο Μαρί, στις 11 Ιουλίου 2011.

Δικαιούχοι του Μέτρου είναι οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της παραγωγής γεωργικών προϊόντων, τα οποία απαριθμούνται στο Παράρτημα Ι της ΣΛΕΕ, και οι οποίοι υπέστησαν ζημιά από την έκρηξη της 11ης Ιουλίου 2011. Οι επιλέξιμες δαπάνες του Μέτρου αφορούν την αποζημίωση κατά 100% των ζημιών, ένεκα της έκρηξης, στους τομείς της γεωργοκτηνοτροφίας, οι οποίες

αφορούν: (i) ζημιές σε υποδομές γεωργοκτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων και φυτικό κεφάλαιο και (ii) απώλεια εισοδήματος ένεκα της δέσμευσης/απόσυρσης γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων σε ακτίνα 3 χιλιομέτρων από τη Ναυτική Βάση. Η αποζημίωση υπολογίστηκε σε επίπεδο ατομικού δικαιούχου.

Στην προαναφερθείσα γνωμοδότησή μου είχα κρίνει ότι, κατά την εκτίμησή μου, το Μέτρο είναι δυνατό να εμπίπτει στην παρέκκλιση από το γενικό κανόνα του ασυμβίβαστου των κρατικών ενισχύσεων, η οποία προβλέπεται στο Άρθρο 107, παράγραφος 2, στοιχείο β), της ΣΛΕΕ, σύμφωνα με την οποία οι ενισχύσεις για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά. Την εκτίμησή μου αυτή στήριξα στο γεγονός ότι η έκρηξη στη Ναυτική Βάση «Αντιστράτηγος Ευάγγελος Φλωράκης» στο Μαρί θα μπορούσε σαφώς να θεωρηθεί ως «έκτακτο γεγονός» με βάση την έως σήμερα πρακτική της Επιτροπής που σε αποφάσεις της έχει θεωρήσει ως έκτακτα γεγονότα τον πόλεμο, τις εσωτερικές αναταραχές και μείζονα πυρηνικά ή βιομηχανικά ατυχήματα και πυρκαγιές, τα οποία συνεπάγονται εκτεταμένες απώλειες. Λόγω των εγγενών δυσχερειών στην πρόβλεψη συμβάντων του είδους αυτού, η Επιτροπή αξιολογεί τις υποθέσεις που της κοινοποιούνται κατά περίπτωση λαμβάνοντας υπόψη την πρακτική της στο παρελθόν.

Προϋπόθεση για την εφαρμογή της εξαίρεσης αυτής είναι η τήρηση των προνοιών των Κοινοτικών Κατευθυντήριων Γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας και δασοκομίας 2007-2013⁴² (εφεξής οι «Κατευθυντήριες Γραμμές») και ειδικότερα των προνοιών για τις ενισχύσεις για την επανόρθωση ζημιών από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα. Κατόπιν αξιολόγησης του Μέρους είχα αποφασίσει ότι τούτο είναι κατά βάση συμβατό με τις πρόνοιες των Κατευθυντήριων Γραμμών (βλ. κατωτέρω στη σύνοψη της Απόφασης της Επιτροπής για το Μέτρο). Βάσει της γνωμοδότησής μου, το Μέτρο θα έπρεπε να κοινοποιηθεί στην Επιτροπή προς έγκριση πριν από την εφαρμογή του σύμφωνα με την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης του Άρθρου 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ.

Κατόπιν εξουσιοδότησης από το Υπουργικό Συμβούλιο κοινοποίησα το Μέτρο στην Επιτροπή για έγκριση με βάση τον Κανονισμό 659/1999.

Η Επιτροπή αξιολόγησε το Μέτρο με βάση την παρέκκλιση του Άρθρου 107, παράγραφος 2, στοιχείο β), της ΣΛΕΕ, και έκρινε ότι η έκρηξη στη Ναυτική Βάση μπορεί να θεωρηθεί έκτακτο γεγονός αξιολογώντας το ως τέτοιο σύμφωνα με την ως άνω πρακτική της. Εν σχέσει με τις ζημιές που προκλήθηκαν στις εγκαταστάσεις των γεωργοκτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων και στο φυτικό κεφάλαιο, η Επιτροπή σημείωσε ότι οι δικαιούχοι του Μέρους δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για επίδειξη αμέλειας όσον αφορά τη διαχείριση των εργασιών τους και ότι η έκρηξη στη Ναυτική Βάση ήταν ένα γεγονός το οποίο οι ενδιαφερόμενοι παραγωγοί δεν μπορούσαν να είχαν προβλέψει, δεδομένου ότι δε γνώριζαν καν την ύπαρξη των εμπορευματοκιβωτίων πυρίτιδας που προκάλεσαν την έκρηξη.

Ως προς την απώλεια εισοδήματος λόγω της δέσμευσης/απόσυρσης γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων που προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση, η Επιτροπή, πέραν του ως άνω συμπερά-

42. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C319 της 27.12.2006, σ. 1.

σματος της για την επιλέξιμη δαπάνη για τις ζημιές που προκλήθηκαν στις εγκαταστάσεις των γεωργοκτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων και στο φυτικό κεφάλαιο, παρατήρησε ότι οι παραγωγοί γεωργικών προϊόντων δεν μπορούσαν να λάβουν μέτρα άλλα από την καταστροφή των προϊόντων τους, η οποία διατάχθηκε σύμφωνα με υπουργική απόφαση, δεδομένου ότι επρόκειτο για εποχιακές υπαίθριες καλλιέργειες. Όσον αφορά τους αιγοπροβατοτρόφους, αυτοί τήρησαν τις υποχρεώσεις καραντίνας καθόλη τη διάρκεια των περιοριστικών μέτρων που λήφθηκαν βάσει της ως άνω υπουργικής απόφασης.

Υπό το φως των προπαρατεθέντων, η Επιτροπή προχώρησε σε αξιολόγηση του Μέτρου με βάση τις Κατευθυντήριες Γραμμές. Σύμφωνα με την Επιτροπή, το Μέτρο πληροί τις προϋποθέσεις των Κατευθυντήριων Γραμμών αφού η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 100% των επιλέξιμων δαπανών, η αποζημίωση υπολογίζεται σε επίπεδο ατομικού δικαιούχου, υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ των ζημιών που προκάλεσε η έκρηξη και της αποζημίωσης, αφαιρούνται από το ποσό της ενίσχυσης οι πληρωμές που οφείλονται, παραδείγματος χάριν βάσει ασφαλιστηρίων συμβολαίων, το Μέτρο δεν επιτρέπει τη σώρευση της χορηγούμενης ενίσχυσης με οποιαδήποτε άλλη εθνική ή κοινοτική χρηματοδότηση για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες και οι ενισχύσεις που προβλέπει το Μέτρο αφορούν μόνο γεωργούς. Ταυτόσημες διαπιστώσεις εν σχέσει με τη συμβατότητα του Μέτρου με τις Κατευθυντήριες Γραμμές έγιναν και στην προειρηθείσα γνωμοδότησή μου.

Με βάση την αξιολόγησή της αυτή, η Επιτροπή θεώρησε ότι οι ενισχύσεις στο πλαίσιο του Μέτρου είναι συμβατές με την εσωτερική αγορά και, ως εκ τούτου, μπορούν να τύχουν της παρέκκλισης που προβλέπεται στο Άρθρο 107, παράγραφος 2, στοιχείο β), της ΣΛΕΕ.

7.2.3 Κρατική ενίσχυση αριθ. SA 34250 (2012/N) – Κύπρος. Δωρεάν κατανομή δικαιωμάτων στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας στο πλαίσιο του συστήματος για την εμπορία εκπομπών αερίων θερμοκηπίου μετά το 2012

Στις 02.07.2012 μου κοινοποιήθηκε από τη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην ΕΕ Απόφαση της Επιτροπής με ημερομηνία 27.06.2012 για το ως άνω Μέτρο, το οποίο είχα κοινοποιήσει στην Επιτροπή με βάση το Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ.

Το Μέτρο εδράζεται στην Οδηγία 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 2003, σχετικά με τη θέσπιση Συστήματος Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπής (εφεξής «ΣΕΔΕ») αερίων θερμοκηπίου εντός της ΕΕ και για την τροποποίηση της Οδηγίας 96/61/ΕΚ, όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία 2009/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Απριλίου 2009⁴³ (εφεξής η «Οδηγία»), η οποία επιτρέπει στα κράτη μέλη των οποίων τα συστήματα ηλεκτρικής ενέργειας πληρούν ορισμένα κριτήρια να προβλέπουν τη δωρεάν κατανομή δικαιωμάτων εκπομπής σε εγκαταστάσεις ηλεκτροπαραγωγής που λειτουργούσαν μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2008 ή σε εγκαταστάσεις παραγωγής ηλεκτρισμού για τις οποίες τα επενδυτικά έργα είχαν αρχίσει έως την ως άνω ημερομηνία, για μια μεταβατική περίοδο, από το 2013 έως το 2019. Τα κράτη μέλη που αποφασίζουν να κάνουν χρήση της συγκεκριμένης επιλογής οφείλουν να πληρούν ορισμένους όρους όσον αφορά τον εκσυγχρονισμό του ενεργειακού τους συστήματος. Ειδικότερα, ως αντάλλαγμα για τη χορήγηση δωρεάν δικαιωμάτων σε παραγωγούς ενέργειας, τα εν λόγω κράτη

43. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L140 της 05.06.2009, σ. 63.

μέλη οφείλουν να υποβάλουν εθνικό σχέδιο επενδύσεων το οποίο θα αναφέρει τις επενδύσεις που αναλήφθηκαν από τους αποδέκτες των δωρεάν δικαιωμάτων ή από άλλους φορείς, των οποίων το ύψος πρέπει να ισούται τουλάχιστο με την αξία των αντίστοιχων δικαιωμάτων εκπομπής που κατανεμήθηκαν δωρεάν. Η Κύπρος υπέβαλε στην Επιτροπή το Σεπτέμβριο του 2011 το εθνικό σχέδιο για τον τομέα της ενέργειας (εφεξής το «εθνικό σχέδιο για τον τομέα της ενέργειας»), το οποίο καθορίζει τη στρατηγική για τον εκσυγχρονισμό της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας κατά την περίοδο της μεταβατικής δωρεάν κατανομής δικαιωμάτων. Επίσης, η Κύπρος γνωστοποίησε την πρόθεσή της να κάνει χρήση της ως άνω δυνατότητας της Οδηγίας.

Με Απόφασή της με ημερομηνία 23.05.2012⁴⁴, η Επιτροπή αποφάσισε να μην εγείρει αντιρρήσεις κατά της αίτησης της Κύπρου για μεταβατική δωρεάν κατανομή δικαιωμάτων εκπομπής σε εγκαταστάσεις παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας κατά την περίοδο 2013 – 2019, υπενθυμίζοντας, ωστόσο, στην Κύπρο ότι δεν μπορεί να εφαρμόσει τα προτεινόμενα μέτρα ενίσχυσης προτού η Επιτροπή εκδώσει οριστική απόφαση με την οποία η σχετική κρατική ενίσχυση θα χαρακτηριστεί συμβιβάσιμη με την εσωτερική αγορά.

Το Μέτρο αφορά τη χρηματοδότηση επενδύσεων για τον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με τη δωρεάν κατανομή δικαιωμάτων εκπομπών σε εγκαταστάσεις παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, με στόχο τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και για τον εκσυγχρονισμό του συστήματος παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στην Κύπρο.

Το Μέτρο υποβλήθηκε υπό το φως των πρόσφατων εξελίξεων όσον αφορά πιθανή ανακάλυψη κοιτασμάτων φυσικού αερίου στην Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη της Κύπρου και της χρήσης του στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας που αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στην παραγωγή ενέργειας χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, που, όμως, προϋποθέτει την ανάπτυξη της απαραίτητης υποδομής, και, επίσης, της ανάγκης αποκατάστασης της ικανότητας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στην Κύπρο λόγω των εκτεταμένων ζημιών που προκάλεσε στον Ηλεκτροπαραγωγό Σταθμό Βασιλικού η έκρηξη στη Ναυτική Βάση «Ευάγγελος Φλωράκης» στις 11.07.2011.

Σύμφωνα με την Αρμόδια Αρχή, ήτοι το Τμήμα Περιβάλλοντος, η χρήση της Οδηγίας θα επιτρέψει στην Κύπρο να επιτύχει τους εν λόγω στόχους και γενικότερα να επιταχύνει τον εκσυγχρονισμό του ενεργειακού της τομέα. Στο πλαίσιο αυτό η Αρμόδια Αρχή επιβεβαίωσε ότι θα κατανείμει δωρεάν δικαιώματα εκπομπής σε επενδύσεις που πληρούν κριτήρια όπως η μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, ενώ οι επενδύσεις συμβάλλουν στη διαφοροποίηση των πηγών ενέργειας και εφοδιασμού για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από την παραγωγή ενέργειας. Στο Μέτρο παρατίθενται οι επενδύσεις που έχουν επιλεγεί με βάση τα προαναφερθέντα κριτήρια, όπως αποκατάσταση μονάδων του Ηλεκτροπαραγωγού Σταθμού Βασιλικού (εφεξής οι «επιλέξιμες επενδύσεις»).

Η κρατική ενίσχυση έχει τη μορφή δωρεάν κατανομής δικαιωμάτων εκπομπής κατά την έννοια της Οδηγίας. Δικαιούχος της κρατικής ενίσχυσης είναι η Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου (ΑΗΚ), στην οποία

44. C (2012) 3260 της 23.05.2012. Απόφαση της Επιτροπής σχετικά με την αίτηση μεταβατικής δωρεάν κατανομής δικαιωμάτων εκπομπής για τον εκσυγχρονισμό της ηλεκτροπαραγωγής, την οποία κοινοποίησε η Κύπρος σύμφωνα με την Οδηγία 2003/87/EK.

ανήκει το σύστημα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας της Κύπρου που αποτελείται από τους Ηλεκτροπαραγωγούς Σταθμούς, οι οποίοι καλύπτονται από τις διατάξεις της Οδηγίας και είναι επιλέξιμοι για δωρεάν δικαιώματα εκπομπών.

Τα συνολικά μεταβατικά δωρεάν δικαιώματα προβλέπεται ότι θα μειώνονται σταθερά κάθε έτος, έως ότου καταργηθούν σταδιακά πλήρως έως το 2020.

Η Επιτροπή εξέτασε τη συμβατότητα του κοινοποιηθέντος Μέτρου σύμφωνα με το Άρθρο 107, παράγραφος 3, στοιχείο γ), της ΣΛΕΕ, σύμφωνα με το οποίο δύνανται να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά «οι ενισχύσεις για την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον», και τις Κατευθυντήριες Γραμμές «για ορισμένες κρατικές ενισχύσεις στο πλαίσιο του συστήματος για την εμπορία των δικαιωμάτων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου»⁴⁵ (Κατευθυντήριες Γραμμές για το ΣΕΔΕ). Σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Γραμμές για το ΣΕΔΕ, «η κατανομή προαιρετικών μεταβατικών δωρεάν δικαιωμάτων στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας στο πλαίσιο της εφαρμογής της Οδηγίας μπορεί να περιλαμβάνει κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του Άρθρου 107, παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ και, σύμφωνα με το Άρθρο 108 της ΣΛΕΕ, πρέπει να κοινοποιείται στην Επιτροπή και δεν είναι δυνατή η εφαρμογή της ωσότου εγκριθεί από αυτήν».

Σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Γραμμές για το ΣΕΔΕ, η κρατική ενίσχυση που περιλαμβάνεται στη μεταβατική και προαιρετική δωρεάν κατανομή για εκσυγχρονισμό της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και οι επενδύσεις που περιλαμβάνονται στα εθνικά σχέδια θεωρείται ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του Άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο γ), της ΣΛΕΕ, υπό τον όρο ότι πληρούνται σωρευτικά οι πέντε ακόλουθες προϋποθέσεις: α) η μεταβατική δωρεάν κατανομή πραγματοποιείται σύμφωνα με τη σχετική μεθοδολογία που προβλέπεται στην Οδηγία, β) το εθνικό σχέδιο επιδιώκει στόχο κοινού συμφέροντος, γ) το εθνικό σχέδιο περιλαμβάνει επενδύσεις για μετασκευή και αναβάθμιση της υποδομής, για καθαρές τεχνολογίες και για διαφοροποίηση της ενεργειακής σύνθεσής τους, καθώς και των πηγών εφοδιασμού, δ) η αγοραία αξία των δωρεάν δικαιωμάτων δεν υπερβαίνει το συνολικό κόστος για επενδύσεις που αναλαμβάνει ο δικαιούχος και ε) η ενίσχυση δεν επηρεάζει αρνητικά τους όρους των εμπορικών συναλλαγών σε βαθμό που να αντίκειται προς το κοινό συμφέρον. Η Επιτροπή, υπό το φως των προνοιών του Μέτρου, έκρινε ότι πληρούνται τα ανωτέρω κριτήρια.

Η Επιτροπή επεσήμανε ότι, λόγω της γεωγραφικής θέσης του κράτους μέλους, το εθνικό δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας της Κύπρου δεν είναι ακόμη άμεσα ή έμμεσα συνδεδεμένο με το σύστημα διασυνδεδεμένων δικτύων το οποίο έχει θέσει σε λειτουργία η ΕΕ για το Συντονισμό της Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας. Ως εκ τούτου, η στρέβλωση των συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών στην εσωτερική αγορά είναι περιορισμένη και εστιάζει την αξιολόγηση της στρέβλωσης του ανταγωνισμού στην τοπική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας.

Η Επιτροπή συμπέρανε, επίσης, ότι το μέτρο συμβάλλει στην άρση ενός αντικειμενικού μειονεκτηματος που αντιμετωπίζει η ΑΗΚ, η οποία διαθέτει μικρές, αναποτελεσματικές μονάδες που χρησιμοποιούν δαπανηρά καύσιμα, σε σχέση με νέες μονάδες που θα χρησιμοποιούσαν φυσικό αέριο.

45. C (2012) 3230 της 22.05.2012. Δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τεύχος C 158 της 05.06.2012, σ. 4.

Στην πραγματικότητα το Μέτρο παρέχει στην Κύπρο, μέσω της ΑΗΚ, η οποία ουσιαστικά είναι ο μοναδικός παραγωγός ηλεκτρικής ενέργειας, τη δυνατότητα να πραγματοποιήσει τον απαιτούμενο εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεών της, οι οποίες θα ανταγωνίζονται με μονάδες φυσικού αερίου, που ενδεχομένως θα κατασκευαστούν από ιδιώτες επενδυτές όταν το φυσικό αέριο καταστεί διαθέσιμο στη νήσο. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι η ενίσχυση δεν ενέχει κίνδυνο αποκλεισμού νεοεισερχομένων στην αγορά. Το Μέτρο δεν ενισχύει περαιτέρω τη θέση της ΑΗΚ στην εγχώρια αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, δεδομένου ότι είτε συνδέεται με τον εκσυγχρονισμό ή τη μετασκευή υφιστάμενων μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας χωρίς αύξηση της ισχύος τους, ώστε να χρησιμοποιούν ως καύσιμο φυσικό αέριο, είτε έχει ως αποτέλεσμα την αποκατάσταση των εγκαταστάσεων που υπέστησαν ζημιές μετά την έκρηξη του Ιουλίου του 2011. Επίσης, για τους σκοπούς του κοινοποιηθέντος Μέρους, δεν μπορούν να προσδιορισθούν αξιόπιστες εναλλακτικές επενδύσεις από άλλες πιθανές επιχειρήσεις οι οποίες επιτυγχάνουν ένα ικανοποιητικό επίπεδο κάλυψης της ζήτησης.

Ενόψει των προεκτεθέντων, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα θετικά αποτελέσματα του κοινοποιηθέντος Μέρους αντισταθμίζουν τις αρνητικές επιπτώσεις του, και ότι οι δυνητικές στρεβλώσεις που προκαλεί το Μέτρο δεν αλλοιώνουν τις συνθήκες της αγοράς κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή αποφάσισε ότι η κοινοποιηθείσα ενίσχυση συμβιβάζεται με την εσωτερική αγορά σύμφωνα με το Άρθρο 107, παράγραφος 3, στοιχείο γ), της ΣΛΕΕ.

7.2.4 Κρατική ενίσχυση αριθ. SA.32523 (2011/N) – Κύπρος

Καθεστώς αντιστάθμισης για αερομεταφορείς που έχουν καταχωρισθεί στην Κύπρο, όσον αφορά το πρόσθετο κόστος που προκύπτει από την απαγόρευση να εκτελούν πτήσεις υπεράνω του τουρκικού εναέριου χώρου

Στις 02.07.2012 μου κοινοποιήθηκε από τη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην ΕΕ Απόφαση της Επιτροπής με ημερομηνία 27.06.2012 για το ως άνω Μέτρο, το οποίο είχα κοινοποιήσει στην Επιτροπή με βάση το Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ. Σημειώνεται ότι της κοινοποίησης προηγήθηκε η χορήγηση προς τις Κυπριακές Αερογραμμές στις 09.03.2011 αντιστάθμισης ύψους περίπου €20 εκατ. λόγω της εν θέματι απαγόρευσης.

Στόχος του Μέρους είναι να εισαγάγει ένα σύστημα αντιστάθμισης στο πλαίσιο του οποίου οι κυπριακοί αερομεταφορείς θα μπορούν να λάβουν αντιστάθμιση για τις πρόσθετες δαπάνες που πρέπει να επωμισθούν λόγω της παράκαμψης του τουρκικού εναέριου χώρου. Από το 1974 οι τουρκικές αρχές δεν επιτρέπουν στους αερομεταφορείς που έχουν καταχωρισθεί στην Κύπρο τη χρήση του τουρκικού εναέριου χώρου. Η αναγκαστική αλλαγή της διαδρομής των πτήσεων συνεπάγεται πολύ μεγαλύτερες αποστάσεις πτήσης, ιδίως για τους βόρειους προορισμούς και, ως εκ τούτου, υψηλότερες λειτουργικές δαπάνες για τους κυπριακούς αερομεταφορείς σε σύγκριση με τους ανταγωνιστές τους.

Δικαιούχοι του Μέρους είναι οι κυπριακοί αερομεταφορείς που διαθέτουν έγκυρη άδεια εκτέλεσης πτήσεων και είναι σε θέση να διεξάγουν πτήσεις. Η μόνη επιλέξιμη εταιρεία σήμερα είναι οι Κυπριακές Αερογραμμές. Ωστόσο, σύμφωνα με τους όρους του καθεστώτος, οιοσδήποτε αερομεταφορέας που θα πληροί στο μέλλον τους όρους του καθεστώτος θα είναι επιλέξιμος για αντιστάθμιση.

Η αντιστάθμιση προβλέπεται ν' αρχίσει να εφαρμόζεται αναδρομικά από την ημερομηνία προσχώρησης της Κύπρου στην ΕΕ. Η ως άνω αντιστάθμιση προς τις Κυπριακές Αερογραμμές υπολογίστηκε

με τη μεθοδολογία που περιγράφεται στο Μέτρο. Από το 2011, η αντιστάθμιση χορηγείται ετησίως βάσει αιτήματος αντιστάθμισης σύμφωνα με το μηχανισμό αντιστάθμισης που περιγράφεται στο Μέτρο. Η διάρκεια ισχύος του καθεστώτος είναι έως τις 31.12.2020. Μετά την ημερομηνία αυτή, η Κύπρος ανέλαβε τη δέσμευση να κοινοποιήσει εκ νέου το καθεστώς στην Επιτροπή. Η μέθοδος για τον υπολογισμό της αντιστάθμισης συνίσταται στη διαπίστωση των πρόσθετων δαπανών που συνδέονται με τις πρόσθετες αποστάσεις πτήσης των κυπριακών αερομεταφορών για την παράκαμψη του τουρκικού εναέριου χώρου, καθώς και τα συμπληρωματικά τέλη αεροναυτιλίας για τη χρήση του εναέριου χώρου που πρέπει να καταβληθούν στον Eurocontrol. Προκειμένου να περιοριστεί η ενδεχόμενη κατάχρηση της αντιστάθμισης, η πρόσθετη απόσταση υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ της βραχύτερης απόστασης που διανύουν οι Κυπριακές Αερογραμμές και της βραχύτερης απόστασης που διανύουν οι ανταγωνιστές τους. Στο Μέτρο παρατίθενται οι προορισμοί οι οποίοι πλήττονται περισσότερο από την απαγόρευση. Τα αποτελέσματα των σχεδίων πτήσης και οι κινήσεις αεροσκαφών, καθώς και τα ποσά αντιστάθμισης, υπόκεινται σε επαλήθευση από το Τμήμα Πολιτικής Αεροπορίας ούτως ώστε να εξασφαλίζεται η ακρίβεια του υπολογισμού.

Η Επιτροπή αξιολόγησε το Μέτρο με βάση το Άρθρο 107, παράγραφος 2, στοιχείο β), της ΣΛΕΕ το οποίο ορίζει ότι *«συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά ... οι ενισχύσεις για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα»*.

Κατά την αξιολόγησή της η Επιτροπή σημείωσε εν πρώτοις ότι, δεδομένου ότι η Τουρκία δεν είναι κράτος μέλος της ΕΕ, δεν είναι δυνατό να εφαρμοστούν οι αρχές της ευρωπαϊκής κοινής πολιτικής μεταφορών ενώ, λόγω της μακροχρόνιας διαμάχης μεταξύ Τουρκίας και Κύπρου, δεν υπάρχουν διμερείς συμφωνίες σχετικά με τις αεροπορικές υπηρεσίες μεταξύ των δύο αυτών χωρών. Υπ' αυτές τις ιδιαίτερες συνθήκες και τις οικονομικές επιπτώσεις της απαγόρευσης για τον κυπριακό αερομεταφορέα γενικά (επί του παρόντος για τις Κυπριακές Αερογραμμές), η Επιτροπή θεωρεί ότι η απαγόρευση για τους κυπριακούς αερομεταφορείς της χρήσης του τουρκικού εναέριου χώρου μπορεί να χαρακτηριστεί ως «έκτακτο γεγονός» κατά την έννοια του Άρθρου 107, παράγραφος 2, στοιχείο β), της ΣΛΕΕ και, ως εκ τούτου, η εν λόγω πρόνοια αποτελεί την κατάλληλη νομική βάση για αξιολόγηση του Μέρους. Συνεπώς, το πρόσθετο κόστος που επωμίζονται οι αερομεταφορείς το οποίο προκύπτει από το εν λόγω έκτακτο γεγονός μπορεί να οδηγήσει σε αντιστάθμιση από τα κράτη μέλη σύμφωνα με το Άρθρο 107, παράγραφος 2, στοιχείο β), της ΣΛΕΕ. Λόγω της συσταλτικής ερμηνείας της υπό αναφορά πρόνοιας, ως εξαίρεσης στη γενική αρχή του ασυμβίβαστου των κρατικών ενισχύσεων, η Επιτροπή υποδεικνύει ότι μόνο οι ζημιές που προκλήθηκαν από το εν λόγω έκτακτο γεγονός είναι δυνατό να αντισταθμίζονται και περαιτέρω θα πρέπει να υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ των ζημιών που προκαλούνται από το έκτακτο γεγονός και της κρατικής ενίσχυσης.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι, δεδομένου ότι οι κυπριακοί αερομεταφορείς πρέπει να επωμισθούν πρόσθετες δαπάνες καθόλη τη διάρκεια της περιόδου αυτής, τις οποίες θα πρέπει να φέρουν μέχρι την άρση της απαγόρευσης, το σύνολο του πρόσθετου κόστους για τους αερομεταφορείς που προκύπτει κατά τη διάρκεια της υπό αναφορά περιόδου μπορεί να αντισταθμιστεί βάσει των όρων του καθεστώτος, εφόσον υπάρχει άμεση αιτιώδης σχέση μεταξύ του γεγονότος και της ζημιάς. Περαιτέρω, στο Μέτρο λαμβάνονται επαρκώς υπόψη μόνο οι δαπάνες που έχουν άμεση σχέση με την απαγόρευση, δηλαδή το κόστος για μια αεροπορική εταιρεία της πρόσθετης απόστασης, και τα πρόσθετα τέλη αεροναυτιλίας που πρέπει να καταβληθούν στον Eurocontrol για τη χρήση του εναέριου χώρου. Οι πρόσθετες αποστάσεις πτήσης ορίζονται σύμφωνα με τη μέθοδο που συμφωνήθηκε μεταξύ της Επιτροπής και των κυπριακών αρχών. Η Επιτροπή, με βάση τις πληροφορίες που είχαν πα-

ράσχει οι κυπριακές αρχές, έκρινε ότι η μέθοδος παρέχει αντικειμενικό και ακριβή υπολογισμό της προκληθείσας ζημιάς και θεωρεί ότι η αντιστάθμιση αφορά μόνο το κόστος που είναι καταλογιστέο άμεσα στο γεγονός ότι οι κυπριακές αεροπορικές εταιρείες αναγκάζονται να παρακάμψουν τον τουρκοκικό εναέριο χώρο.

Επιπλέον, η Επιτροπή θεωρεί ότι το καθεστώς περιλαμβάνει επαρκείς διασφαλίσεις για να αποφευχθούν τυχόν καταχρήσεις όσον αφορά τα ποσά που καταβάλλονται στους δικαιούχους: οι αιτήσεις ενίσχυσης θα ελέγχονται σε διάφορα επίπεδα από τους αρμόδιους φορείς και θα συνοδεύονται από σχετικά αποδεικτικά στοιχεία· ψευδείς ή εσφαλμένες δηλώσεις υπόκεινται σε δίωξη και ανάκτηση με τόκους. Η Επιτροπή θεωρεί ότι το Μέτρο διασφαλίζει την αρχή της μη διάκρισης καθιστώντας δικαιούχους του όλους τους αερομεταφορείς που πληρούν τους όρους του.

Εν σχέσει με το ποσό των €20 εκατ. που χορηγήθηκε στις Κυπριακές Αερογραμμές, αυτό αντισταθμίζει πλήρως τις πρόσθετες δαπάνες που συνδέονται με τις ζημιές που προκαλούνται λόγω της ως άνω ιδιαίτερης κατάστασης όσον αφορά τις πρόσθετες αποστάσεις πτήσης. Επίσης, η Επιτροπή απέκλεισε το ενδεχόμενο η αντιστάθμιση αυτή να είναι μια συγκαλυμμένη ενίσχυση διάσωσης ή αναδιάρθρωσης.

Η Επιτροπή συμπέρανε ότι η αντιστάθμιση έχει ως στόχο την αποκατάσταση των ίσων όρων ανταγωνισμού και τη διατήρηση του κόστους των πληγισμών εταιρειών στο ίδιο επίπεδο με εκείνο των ανταγωνιστών τους.

Υπό το φως της ως άνω αξιολόγησης η Επιτροπή έκρινε το Μέτρο ως συμβατό με την εσωτερική αγορά σύμφωνα με το Άρθρο 107, παράγραφος 2, στοιχείο β), της ΣΛΕΕ.

7.2.5 Κρατική ενίσχυση αριθ. SA.34906 (2012/N) – Κύπρος Ανάπτυξη της κυπριακής χειροτεχνίας

Στις 13.07.2012 μου κοινοποιήθηκε από τη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην ΕΕ Απόφαση της Επιτροπής με ημερομηνία 04.07.2012 για το ως άνω Μέτρο.

Σημειώνεται εν πρώτοις ότι το αρχικό Μέτρο εγκρίθηκε από την Επιτροπή στις 23.10.2003 και έληξε στις 31.12.2006. Εν συνεχεία με Απόφαση της Επιτροπής με ημερομηνία 21.02.2007 το Μέτρο, ως αρχικά είχε εγκριθεί, παρατάθηκε συνοδευόμενο από αύξηση του προϋπολογισμού του μέχρι τις 31.12.2012. Η εκ νέου κοινοποίηση του Μέρου στην Επιτροπή αφορούσε παράταση της περιόδου εφαρμογής του από 01.01.2013 μέχρι 31.12.2017 και αύξηση του προϋπολογισμού από €1 εκατ. περίπου σε €1,5 εκατ.

Το Μέτρο προβλέπει επιχορηγήσεις για την ενίσχυση της «Υπηρεσίας Κυπριακής Χειροτεχνίας» (ΥΚΧ) για την εκπλήρωση των κύριων στόχων της σε σχέση με την ανάπτυξη του τομέα χειροτεχνίας. Πέραν της αλλαγής όσον αφορά τη διάρκεια ισχύος του και τον προϋπολογισμό του, όλες οι άλλες πτυχές του Μέρου παραμένουν ίδιες με αυτές του Μέρου που εγκρίθηκε από την Επιτροπή στις 21.02.2007.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Κανονισμού 659/1999, κάθε σχέδιο για τη χορήγηση νέας ενίσχυσης κοινοποιείται στην Επιτροπή από το οικείο κράτος μέλος. Το άρθρο 1 (γ) του ίδιου Κανονισμού ορίζει ως «νέα ενίσχυση», μεταξύ άλλων, και τις «μεταβολές υφιστάμενων ενισχύσεων». Σύμφωνα με την

ίδια πρόνοια, οι μεταβολές υφιστάμενων ενισχύσεων αποτελούν νέα ενίσχυση και συνεπώς πρέπει να κοινοποιούνται εκ νέου για έγκριση. Οι μεταβολές αυτού του είδους προσδιορίζονται περαιτέρω στο άρθρο 4 (1) του Κανονισμού 794/2004 ως «κάθε αλλαγή, πλην των τροποποιήσεων καθαρά τυπικού ή διοικητικού χαρακτήρα που δεν είναι ικανές να επηρεάσουν την εκτίμηση του συμβιβασισμού του εκάστοτε μέτρου ενίσχυσης με την κοινή αγορά». Μεταβολή υφιστάμενης ενίσχυσης αποτελεί, σύμφωνα με την παράγραφο 2, στοιχείο β), του ίδιου άρθρου, η παράταση της ισχύος υφιστάμενου και εγκεκριμένου καθεστώτος ενισχύσεων για χρονικό διάστημα έως έξι έτη, με ή χωρίς αύξηση του προϋπολογισμού. Με βάση το στοιχείο α) της ίδιας παραγράφου του άρθρου 4, αυξήσεις του προϋπολογισμού εγκεκριμένου καθεστώτος ενισχύσεων που υπερβαίνουν το 20% επίσης συνιστούν μεταβολή υφιστάμενης ενίσχυσης.

Η Επιτροπή έκρινε ότι οι σχεδιαζόμενες αλλαγές στο Μέτρο συνιστούν νέα ενίσχυση κατά την ως άνω έννοια λόγω της παράτασης της ισχύος του Μέτρου και της αύξησης του προϋπολογισμού του. Περαιτέρω, επεσήμανε ότι, πέραν των ως άνω αλλαγών, η Κύπρος δε μεταβάλλει κανέναν άλλο όρο του Μέτρου. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν υπάρχει λόγος να αποκλίνει από την εκτίμησή της στην προηγούμενη απόφασή της για το Μέτρο με ημερομηνία 21.02.2007, σύμφωνα με την οποία το Μέτρο μπορεί να θεωρηθεί συμβατό με την εσωτερική αγορά με βάση το Άρθρο 107, παράγραφος 3, στοιχείο δ), της ΣΛΕΕ ως ενίσχυση για την προώθηση του πολιτισμού και τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, λαμβάνοντας υπόψη (i) το γεγονός ότι η ενίσχυση συμβάλλει στην υποστήριξη της ανάπτυξης του τομέα χειροτεχνίας και στη διατήρηση της συνολικής κληρονομιάς της κυπριακής παραδοσιακής χειροτεχνίας και (ii) τις ελάχιστες επιπτώσεις της στο εμπόριο μεταξύ κρατών μελών. Υπό το φως των ανωτέρω η Επιτροπή έκρινε το κοινοποιηθέν Μέτρο ως συμβατό με την εσωτερική αγορά με βάση την ως άνω πρόνοια.

7.2.6 Κρατική ενίσχυση αριθ. SA.34827(2012/N) – Κύπρος Ανακεφαλαιοποίηση διάσωσης της Λαϊκής Τράπεζας Κύπρου

Στις 13.09.2012 η Επιτροπή με Απόφασή της ενέκρινε προσωρινά το Μέτρο «Ανακεφαλαιοποίηση διάσωσης της Λαϊκής Τράπεζας Κύπρου» (εφεξής το «Μέτρο»), το οποίο είχε κοινοποιήσει στην Επιτροπή με βάση το Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ.

Προκειμένου να εκπληρώσει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (εφεξής η «EAT»), όπως αυτές διαμορφώθηκαν ένεκα κυρίως των σημαντικών απωλειών από την έκθεσή της στην ελληνική οικονομία, η Λαϊκή Τράπεζα εξέδωσε νέες μετοχές ύψους €1,8 δισεκατομμυρίων. Λόγω της διαφαινόμενης αδυναμίας της τράπεζας να καλύψει το εν λόγω κεφάλαιο από ιδιώτες επενδυτές και των πιθανών συνεπειών που θα είχε η μη εκπλήρωση των κεφαλαιακών της απαιτήσεων στην κυπριακή οικονομία, με διάταγμα του Υπουργού Οικονομικών, κατόπιν εισήγησης του Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, το κράτος δεσμεύτηκε να αποκτήσει τις ως άνω μετοχές κατά το μέρος τους που δε θα αγοράζονταν από το ευρύ κοινό ή από τους υφιστάμενους μετόχους της τράπεζας. Μέχρι τις 30 Ιουνίου 2012, ημερομηνία έως την οποία, όπως είχε καθοριστεί από την EAT, η τράπεζα όφειλε να είχε καλύψει τις ως άνω κεφαλαιακές απαιτήσεις. Οι ιδιώτες επενδυτές είχαν προβεί σε προεγγραφή για μηδαμινά ποσά των προσφερόμενων μετοχών, με αποτέλεσμα οι ως άνω μετοχές να περιέλθουν στο δημόσιο, το οποίο, με τον τρόπο αυτό, απέκτησε την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας. Το κράτος αγόρασε τις μετοχές από την τράπεζα με τη μεταβίβαση σ' αυτήν κρατικών ομολόγων δωδεκάμηνης διάρκειας, τα οποία υπόκεινται σε ανανέωση επί μία πενταετία. Στα πλαίσια του Μέτρου απόκτησης των ως άνω μετοχών από το κράτος, η Κύπρος

ανέλαβε δέσμευση όπως υποβάλει σχέδιο αναδιάρθρωσης εντός εξαμήνου από την έκδοση της απόφασης της Επιτροπής επί του ως άνω Μέτρου.

Η Επιτροπή αξιολόγησε το Μέτρο με βάση το Άρθρο 107, παράγραφος 3, στοιχείο β), της ΣΛΕΕ, σύμφωνα με το οποίο δύνανται να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά «οι ενισχύσεις ... για την άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας κράτους μέλους», και με βάση το κανονιστικό πλαίσιο που θέσπισε η Επιτροπή κατ' εφαρμογή της πρόνοιας αυτής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων στα μέτρα που λήφθηκαν στους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς στο πλαίσιο της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης. Σύμφωνα με την Επιτροπή, το Μέτρο ανταποκρίνεται στις προϋποθέσεις που θέτει το υπό αναφορά κανονιστικό πλαίσιο ώστε να είναι συμβατό με την κοινή αγορά και οι οποίες αφορούν την καταλληλότητα και αναγκαιότητα του Μέτρου για την άρση σοβαρής διαταραχής στην οικονομία, τον περιορισμό της ενίσχυσης στο ελάχιστο αναγκαίο ποσό και τη λήψη μέτρων από μέρος του δικαιούχου της ενίσχυσης για τον περιορισμό των αρνητικών επιπτώσεων της στον ανταγωνισμό. Ειδικότερα, η έκδοση μετοχών εντάσσεται στις ενέργειες της τράπεζας οι οποίες αποσκοπούν στην αντιμετώπιση του κεφαλαιακού της ελλείμματος, προκειμένου να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις κεφαλαιακής επάρκειας της ΕΑΤ. Το ποσό του €1,8 δισεκατομμυρίου υπολογίστηκε ως το αναγκαίο κεφάλαιο που χρειάζεται η τράπεζα για να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις κεφαλαιακής επάρκειας που θέτει η ΕΑΤ και, συνεπώς, δεν παρέχεται με το ποσό αυτό επιπλέον κεφάλαιο στην τράπεζα. Η Λαϊκή Τράπεζα Κύπρου είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος τραπεζικός οργανισμός της χώρας, και τυχόν αφερεγγυότητα από μέρος της θα προκαλούσε σοβαρή διαταραχή στην κυπριακή οικονομία. Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι οι νέες μετοχές εκδόθηκαν έναντι αρκούντως χαμηλού τιμήματος, ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά, και η Κύπρος ανέλαβε δέσμευση ότι η τράπεζα θα αποφύγει επιθετικές εμπορικές στρατηγικές ή επέκταση των επιχειρηματικών της δραστηριοτήτων επωφελούμενη του Μέτρου.

Υπό το φως της ως άνω αξιολόγησης η Επιτροπή ενέκρινε προσωρινά το Μέτρο διάσωσης για λόγους οικονομικής σταθερότητας για μια περίοδο έξι μηνών υπό τον όρο ότι εντός της περιόδου αυτής οι κυπριακές αρχές θα υποβάλουν στην Επιτροπή σχέδιο αναδιάρθρωσης της τράπεζας με το οποίο να καταδεικνύεται ότι αυτή θα καταστεί βιώσιμη χωρίς περαιτέρω κρατική στήριξη.

7.2.7 Κρατική ενίσχυση αριθ. SA.35499 (2012/N) – Κύπρος Σχέδιο Κυβερνητικών Εγγυήσεων για τις κυπριακές τράπεζες

Στις 06.11.2012 η Επιτροπή με Απόφασή της ενέκρινε το Μέτρο «Σχέδιο Κυβερνητικών Εγγυήσεων για τις κυπριακές τράπεζες» (εφεξής το «Μέτρο»), το οποίο είχε κοινοποιήσει στην Επιτροπή με βάση το Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ.

Σκοπός του Μέτρου είναι η παροχή εξουσίας στον Υπουργό Οικονομικών να προβαίνει στην παραχώρηση κυβερνητικών εγγυήσεων συνολικού ποσού μέχρι €6 δισεκατομμυρίων για τη σύναψη δανείων ή/και την έκδοση ομολόγων από πιστωτικά ιδρύματα, τα οποία έχουν συσταθεί στην Κύπρο και έλαβαν άδεια λειτουργίας από την Κεντρική Τράπεζα ή τον Έφορο της Υπηρεσίας Εποπτείας και Ανάπτυξης Συνεργατικών Εταιρειών, ανάλογα με την περίπτωση, με σκοπό την ενίσχυση της ρευστότητας της οικονομίας, για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της διεθνούς οικονομικής κρίσης.

Το κριτήριο κατανομής των κυβερνητικών εγγυήσεων, για λογαριασμό των πιστωτικών ιδρυμάτων, είναι η συμβολή τους (α) στις συνολικές εγχώριες καταθέσεις, εξαιρουμένων των διατραπεζικών κα-

ταθέσεων, και (β) στα συνολικά εγχώρια δάνεια, εξαιρουμένων των διατραπεζικών δανείων. Το ανώτατο ύψος των κυβερνητικών εγγυήσεων, το οποίο μπορεί να παραχωρηθεί σε κάθε πιστωτικό ίδρυμα, δεν υπερβαίνει το 15% των συνολικών εγχώριων καταθέσεων, εξαιρουμένων των διατραπεζικών καταθέσεων, του πιστωτικού ιδρύματος όπως αυτά ήταν στις 31.12.2011. Οι κυβερνητικές εγγυήσεις παραχωρούνται για περίοδο όχι λιγότερη από τρεις (3) μήνες και όχι περισσότερη από πέντε (5) χρόνια για νέα δάνεια που συνάπτονται ή/και νέα ομόλογα που εκδίδονται από πιστωτικά ιδρύματα από την έναρξη Διατάγματος που εκδίδεται προς το σκοπό αυτό από τον Υπουργό Οικονομικών και μέχρι τη λήξη του (η οποία με Διατάγματα που εκδόθηκαν το Νοέμβριο του 2012 ορίστηκε στις 31.12.2012), περίοδος η οποία δύναται να ανανεώνεται για περίοδο έξι μηνών, μετά από έγκριση της Επιτροπής. Το Διάταγμα το οποίο αποτελεί πρόσκληση προς τα πιστωτικά ιδρύματα για παραχώρηση των κυβερνητικών εγγυήσεων καθορίζει τη διαδικασία και τους όρους παραχώρησης των κυβερνητικών εγγυήσεων και δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας. Οι κυβερνητικές εγγυήσεις θα χρησιμοποιούνται από τα πιστωτικά ιδρύματα μόνο ως εξασφάλιση για τη σύναψη δανείων ή/και την έκδοση ομολόγων με σκοπό την άντληση ρευστότητας. Για την παραχώρηση των κυβερνητικών εγγυήσεων συνάπτονται διμερείς συμβάσεις μεταξύ της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας και του πιστωτικού ιδρύματος, στη λήξη των οποίων οι κυβερνητικές εγγυήσεις ακυρώνονται.

Η παραχώρηση των κυβερνητικών εγγυήσεων θα γίνεται έναντι καταβολής, από το πιστωτικό ίδρυμα, κατάλληλου τιμήματος, υπό μορφή προμήθειας ο υπολογισμός της οποίας θα βασίζεται στην Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή, μετά την 1η Ιανουαρίου 2012, των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων στα μέτρα στήριξης των τραπεζών εντός του πλαισίου της χρηματοπιστωτικής κρίσης⁴⁶. Επίσης, τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν κατά γενικό κανόνα να παρέχουν στην Κυβέρνηση επαρκείς εξασφαλίσεις, υπό μορφή επιβάρυνσης ή/και εκχώρησης δανειακών τους απαιτήσεων, για την πλήρη κάλυψη των παραχωρούμενων σ' αυτά κυβερνητικών εγγυήσεων. Το Μέτρο προβλέπει, επίσης, ότι οι δικαιούχοι θα υπόκεινται σε δεσμεύσεις ως προς τη συμπεριφορά τους, ώστε να αποφευχθεί τυχόν κατάχρηση της κρατικής στήριξης. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν περιορισμούς όσον αφορά την επέκταση και την εμπορική στρατηγική, καθώς και όρους όσον αφορά τις αμοιβές του προσωπικού και την καταβολή επιμισθίων (bonus) και δέσμευση της Κύπρου να κοινοποιεί στην Επιτροπή σχέδια βιωσιμότητας για τους δικαιούχους που κάνουν έντονη χρήση του Μέρους.

Η Επιτροπή έκρινε το Μέτρο ως συμβατό με το Άρθρο 107, παράγραφος 3, στοιχείο β), της ΣΛΕΕ, σύμφωνα με το οποίο «οι ενισχύσεις... για την άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας κράτους μέλους» δύνανται να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά. Σύμφωνα με την Επιτροπή, το Μέτρο αποσκοπεί στην άρση σοβαρής διαταραχής στην κυπριακή οικονομία την οποία ως τέτοια συνιστούν οι έντονες πιέσεις που προκλήθηκαν στον τραπεζικό τομέα της Κύπρου λόγω των συνθηκών στην εγχώρια αγορά δανείων και της έκθεσής τους στην ελλαδική κρίση. Σύμφωνα με την Επιτροπή, το Μέτρο ικανοποιεί τα κριτήρια που θέτει η Ανακοίνωσή της για την εφαρμογή των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων στα μέτρα που λήφθηκαν για τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς στο πλαίσιο της τρέχουσας παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης⁴⁷ για τη συμβατότητα

46. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C 356 της 06.12.2011, σ. 7.

47. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C 270 της 25.10.2008, σ. 8.

μέτρου κρατικής ενίσχυσης με την ως άνω πρόνοια. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή θεωρεί το Μέτρο στοχοθετημένο, αφού αποσκοπεί στο να διευκολύνει την πρόσβαση των πιστωτικών ιδρυμάτων στη ρευστότητα, τα πιστωτικά ιδρύματα θα παρέχουν επαρκείς εξασφαλίσεις για πλήρη κάλυψη του ποσού της εγγύησης, και η εφαρμογή του περιορίζεται στο ελάχιστο αναγκαίο κάτι που διαφαίνεται από τη διάρκεια ισχύος του και τον περιορισμό του στο ανώτατο ποσό των €6 δισεκατομμυρίων και διαλαμβάνει μέτρα από μέρους των δικαιούχων πιστωτικών ιδρυμάτων, όπως οι περιορισμοί όσον αφορά την επέκταση και την εμπορική στρατηγική, που ελαχιστοποιούν τις στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό. Οσαύτως, η προμήθεια που ορίζεται στο Μέτρο κρίνεται σύμφωνη με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων.

Υπό το φως των προεκτεθέντων η Επιτροπή έκρινε το Μέτρο ως συμβατό με το Άρθρο 107, παράγραφος 3, στοιχείο β), της ΣΛΕΕ έως τις 31.12.2012, περίοδο ισχύος των ως άνω Διαταγμάτων. Σημειώνεται πως, με βάση τους όρους του Μέρους, υποβλήθηκε αίτημα στην Επιτροπή για εξάμηνη παράταση της εφαρμογής του Μέρους από 01.01.2013.

7.2.8 Κρατική ενίσχυση αριθ. SA.34466 (2012/N) – Κύπρος Κρατική στήριξη προς το Κέντρο Εικαστικών Τεχνών και Έρευνας

Στις 09.11.2012 μου κοινοποιήθηκε από τη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην ΕΕ Απόφαση της Επιτροπής με ημερομηνία 07.11.2012 για το ως άνω Μέτρο, το οποίο είχα κοινοποιήσει στην Επιτροπή με βάση το Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ.

Το Μέτρο αφορά τη δημιουργία υποδομής για την ίδρυση του Κέντρου Εικαστικών Τεχνών και Έρευνας (εφεξής το «Κέντρο») στη Λευκωσία και την παροχή υπηρεσιών οι οποίες θα συνεισφέρουν στην επίτευξη των σκοπών του Κέντρου οι οποίοι αφορούν την παροχή μιας κοινής πλατφόρμας για την εκμετάλλευση της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου μέσω εικαστικών και δημιουργικών τεχνών και της αύξησης της δυνατότητας για ειρηνική συμβίωση στη νήσο. Το Κέντρο αναμένεται, μεταξύ άλλων, να ενθαρρύνει τους νέους να μάθουν για τη θρησκευτική, την κοινωνική και την πολιτιστική ιστορία της Κύπρου, θα επιτρέψει σ' όλες τις κοινότητες της Κύπρου να κατανοήσουν και να σεβαστούν την κοινή πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου, να προωθήσει τη σημασία των εικαστικών και δημιουργικών τεχνών στους νέους όλης της Κύπρου κ.ά. Οι υπηρεσίες τις οποίες θα παρέχει το Κέντρο περιλαμβάνουν τη στέγαση μιας μόνιμης συλλογής τέχνης καθώς και περιοδικών εκθέσεων, τη διοργάνωση εκπαιδευτικών συνεδρίων, θεατρικών παραστάσεων και προγραμμάτων συμφιλίωσης. Το συνολικό κόστος κατασκευής του Κέντρου εκτιμάται σε €4,3 εκατομμύρια περίπου. Η στήριξη που παρέχεται από τις κυπριακές αρχές αποτελείται από χορηγία του ΕΟΧ και πρόγραμμα de minimis για την αναζωογόνηση της πράσινης γραμμής. Συγχρηματοδοτείται, επίσης, από το Πρόγραμμα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών. Το υπόλοιπο του κόστους θα καλυφθεί από την οικογένεια Κώστα και Ρίτας Σεβέρη.

Δικαιούχος του Μέρους είναι το Ίδρυμα Κώστα και Ρίτας Σεβέρη το οποίο είναι αρμόδιο για την ίδρυση του Κέντρου και έχει ως αποστολή την προβολή του πολιτισμού και της ιστορίας της Κύπρου, τόσο σε τοπικό επίπεδο όσο και στο εξωτερικό, και να καταστεί ένα φόρουμ συμφιλίωσης και ειρηνικής συνύπαρξης των κοινοτήτων στην Κύπρο.

Η Επιτροπή αξιολόγησε το Μέτρο με βάση το Άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ, με έμφαση στο κριτήριο του επηρεασμού των ενδοκοινοτικών συναλλαγών. Σύμφωνα με την Επιτροπή, το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών επηρεάζεται μόνο εάν το Μέτρο είναι τουλάχιστο δυνητικά ικανό να

επηρεάσει αυτό το εμπόριο. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή έκρινε ότι το Μέτρο δε θα είχε αυτήν τη δυνατότητα, ακόμη και αν πληρούνταν τα υπόλοιπα κριτήρια για τον ορισμό των κρατικών ενισχύσεων. Στο πλαίσιο αυτό και όσον αφορά τη φύση της επιδοτούμενης δραστηριότητας, σημείωσε ότι οι δραστηριότητες του Κέντρου επικεντρώνονται στην πολιτιστική ιστορία της Κύπρου και η μόνιμη έκθεση του Κέντρου συνίσταται αποκλειστικά σε τεχνουργήματα σχετικά με αυτήν την ιστορία. Επισημαίνει συναφώς ότι, σε αντίθεση με περισσότερο εμπορεύσιμα προϊόντα, η δυνατότητα ενός μουσείου σχετικά με την ιστορία της Κύπρου να επηρεάσει το ενδοκοινοτικό εμπόριο είναι πολύ μικρή. Η Επιτροπή θεώρησε ότι το κοινοποιηθέν Μέτρο μπορεί να διακριθεί από τα μέτρα ανάπτυξης που προωθούν την ανάπτυξη μεγάλων εθνικών μουσείων και αξιοθέατων τα οποία είναι σε θέση να προσελκύσουν ένα διεθνές κοινό και προβάλλονται ευρέως εκτός της περιοχής στην οποία βρίσκονται. Η διαφορά αυτή υπογραμμίζεται επίσης από τη μικρή κλίμακα του έργου και το περιορισμένο ποσό της κοινοποιηθείσας χρηματοδότησης.

Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή σημείωσε ότι το Κέντρο απευθύνεται σ' ένα ιδιαίτερα τοπικό κοινό και κύριος στόχος του είναι να ενθαρρύνει τους νέους του νησιού να μάθουν για τη θρησκευτική και πολιτιστική ιστορία της Κύπρου και να ωθήσει τις διάφορες κοινότητες στην Κύπρο να κατανοήσουν και να σεβαστούν την κοινή πολιτιστική κληρονομιά. Αν και οι χώροι του Κέντρου θα είναι ανοικτοί τόσο στους ντόπιους όσο και στους ξένους επισκέπτες, η φύση των δραστηριοτήτων του δεν είναι σε θέση (σε αντίθεση παραδείγματος χάριν με ορισμένα μεγάλα εθνικά μουσεία) να προκαλέσει την παρέκκλιση των τουριστικών ροών από άλλα κράτη μέλη για να επισκεφθούν επί τούτου το Κέντρο. Κατά πάσα πιθανότητα, οι επισκέπτες του Κέντρου από άλλα κράτη μέλη θα έχουν ήδη αποφασίσει να ταξιδέψουν στην Κύπρο ανεξαρτήτως της ύπαρξης του Κέντρου.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η γεωγραφική θέση της Κύπρου, μαζί με τη φύση της δραστηριότητας του Κέντρου, διασφαλίζουν ότι οι επιπτώσεις στο εμπόριο δύνανται για διάφορους πρακτικούς λόγους να αποκλειστούν και, συνεπώς, το Μέτρο δε θα επηρεάσει τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών.

Υπό το φως της ως άνω αξιολόγησής της, η Επιτροπή έκρινε ότι δεν υπάρχει ανάγκη να εξεταστούν οι υπόλοιπες προϋποθέσεις οι οποίες επιβάλλεται όπως συντρέχουν σωρευτικά ώστε να υφίσταται κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του Άρθρου 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ και, κατά συνέπεια, το Μέτρο δε συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια αυτή.

7.3 Αξιολόγηση Κοινοποιηθέντων Μέτρων και Έκδοση Γνωμάτευσης

Ένα μεγάλο και σημαντικό μέρος της δουλειάς που επιτελέστηκε στη διάρκεια του 2012 αφορούσε τη μελέτη και αξιολόγηση μέτρων που κοινοποιήθηκαν στο Γραφείο μου από τις Αρμόδιες Αρχές χωρίς να εκδώσω απόφαση ή γνωμοδότηση. Συγκεκριμένα, σε 61 περιπτώσεις οι Αρμόδιες Αρχές έλαβαν γνωμάτευσή μου, όπου παρετίθεντο αναλυτικά οι απόψεις μου κατά πόσο ένα Μέτρο συνιστούσε ή όχι κρατική ενίσχυση. Επιπρόσθετα, σε αρκετές περιπτώσεις υπέβαλα εισηγήσεις σε Αρμόδιες Αρχές για τη διαμόρφωση σχεδίων ούτως ώστε αυτά να καταστούν συμβατά με το κοινοτικό δίκαιο για τις κρατικές ενισχύσεις. Επίσης, ένα μέρος των δραστηριοτήτων μου αφορούσε μελέτη και διερεύνηση γραπτών ερωτημάτων των Αρμόδιων Αρχών σχετικά με την ορθή εφαρμογή των ενκριμένων μέτρων ενισχύσεων, όπως, λόγου χάριν, κατά πόσο μια αιτήτρια για συμμετοχή σ' ένα μέτρο ενίσχυσης επιχείρηση είναι προβληματική, κατά πόσο συνιστά μικρομεσαία επιχείρηση κ.ά.

Από τα 61 Μέτρα, για τα οποία εξέδωσα γνωμάτευση, παρατίθεται πιο κάτω σύντομη περιγραφή των πιο σημαντικών:

7.3.1 Συμμετοχή της ΑΗΚ σε έργα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας

Από το Υπουργείο Οικονομικών ζητήθηκαν οι απόψεις μου σχετικά με εισήγηση της ΑΗΚ, όπως, σε συνεργασία με την εταιρεία Bouygues Batiment International (εφεξής η «BBI»), κατασκευάσει και λειτουργήσει στο χώρο στάθμευσης του νέου αερολιμένα Λάρνακας φωτοβολταϊκό πάρκο. Η ΑΗΚ θα συμμετάσχει κατά ποσοστό 90% στη νέα εταιρεία που θα δημιουργηθεί, ήτοι τη Solar Plant Company (εφεξής η «SPC») και η BBI κατά 10%. Η Hermes Airports (εφεξής η «Hermes»), διαχειρίστρια του αερολιμένα Λάρνακας, η οποία θα παραχωρήσει στην SPC το χώρο που χρειάζεται για το έργο, θ' αγοράζει απευθείας ολόκληρη την παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια. Σύμφωνα με την εισήγηση της ΑΗΚ, για να πραγματοποιηθεί η επένδυση, το κράτος θα πρέπει να αποζημιώνει την Hermes για το επιπρόσθετο κόστος που θα επωμίζεται, δηλαδή τη διαφορά μεταξύ της κανονικής τιμής του ηλεκτρικού ρεύματος που θ' αγόραζε από την ΑΗΚ και της τιμής που θα χρεώνει η SPC. Στη λήξη της συμφωνίας του κράτους με την Hermes για τη διαχείριση του αεροδρομίου, το έργο θα περιέλθει στην κυριότητα του κράτους.

Επεσήμανα κατ' αρχάς ότι θα πρέπει να θεωρείται δεδομένο ότι η εισήγηση της ΑΗΚ συνιστά κρατική ενίσχυση προς την εταιρεία SPC, αφού μέσω κρατικών πόρων θα παραχωρείται οικονομικό πλεονέκτημα σε μία εταιρεία παραγωγής ενέργειας, δηλαδή σ' ένα τομέα με έντονη εμπορεύσιμη δραστηριότητα μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και με έντονο ανταγωνισμό μεταξύ των διάφορων μορφών ενέργειας. Το γεγονός ότι η SPC δε θα επιδοτείται απευθείας από το κράτος αλλά μέσω μιας συμφωνίας εγγυημένης τιμής πώλησης του παραγόμενου ηλεκτρικού ρεύματος στην Hermes δε μετέβαλλε το πιο πάνω συμπέρασμά μου.

Ως προς το κατά πόσο το Μέτρο θα συνιστούσε κρατική ενίσχυση και προς την Hermes έκρινα πως, παρά το ότι δε θα έχει κάποιο άμεσο οικονομικό όφελος καθότι απλά θα αποζημιώνεται για το αυξημένο κόστος ηλεκτρικής ενέργειας, ωστόσο, ενδεχομένως να έχει άλλα οφέλη, μη ποσοτικοποιήσιμα, όπως η προβολή που μπορεί να απολαμβάνει το αεροδρόμιο στο εξωτερικό (ως ένα «πράσινο» αεροδρόμιο) ή, ενδεχομένως, η ουσιαστική αναβάθμιση του χώρου στάθμευσης του αεροδρομίου (για παράδειγμα λόγω κατασκευής στεγάστρων), κάτι που ίσως της αποφέρει πρόσθετα έσοδα.

Δεδομένου ότι το μέτρο συνιστούσε κρατική ενίσχυση (τουλάχιστον για την SPC), θα έπρεπε να εξεταστεί κατά πόσο θα μπορούσε να λάβει ενίσχυση στα πλαίσια του εγκεκριμένου σχεδίου για ενθάρρυνση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας που εφαρμόζει η Υπηρεσία Ενέργειας του Υπουργείου Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού. Ωστόσο, με βάση πληροφορίες που είχα ότι η Υπηρεσία Ενέργειας προτίθετο να μειώσει σημαντικά το ύψος της επιδότησης της τιμής της κιλοβατώρας για τέτοια μεγάλα έργα, υπέδειξα ότι, εάν η συγκεκριμένη επένδυση δεν μπορεί να επιδοτηθεί στα πλαίσια του προαναφερθέντος σχεδίου, τότε θα μπορούσε να τεθεί σε ισχύ μόνο κατόπιν εκ των προτέρων κοινοποίησης και έγκρισής της από την Επιτροπή ως ατομικής κρατικής ενίσχυσης. Ως νομική βάση έγκρισής της θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν οι Κοινοτικές Κατευθυντήριες Γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος⁴⁸.

48. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C82 της 01.04.2008, σ. 1.

7.3.2 Κρατικές ενισχύσεις προς τις Κυπριακές Αερογραμμές

Με αφορμή δημοσιεύματα στον ημερήσιο τύπο, σύμφωνα με τα οποία η Κυβέρνηση επεξεργαζόταν σχέδιο ιδιωτικοποίησης των Κυπριακών Αερογραμμών και μέτρα που θα διασφαλίζουν τη βραχυπρόθεσμη βιωσιμότητα της εταιρείας, απευθύνθηκα με επιστολή μου στο Υπουργείο Οικονομικών, ως Αρμόδια Αρχή, προβαίνοντας στις κάτωθι επισημάνσεις.

Επέστησα κατ' αρχάς την προσοχή του Υπουργείου Οικονομικών σε μέτρα που ενδεχομένως να χαρακτηρισθούν ως κρατικές ενισχύσεις και λόγω πιθανότητας της ασυμβατότητάς τους με το κοινοτικό δίκαιο των κρατικών ενισχύσεων να αποτελέσουν τροχοπέδη στην προσπάθεια ιδιωτικοποίησης της εταιρείας και στην εξασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητάς της αντί να τη διευκολύνουν. Υπενθύμισα συναφώς ότι οι υποχρεώσεις επιστροφής μιας παράνομης ενίσχυσης μετά από τυχόν έκδοση Απόφασης ανάκτησης από την Επιτροπή επιβαρύνουν μια επιχείρηση ανεξάρτητα από τη μεταβολή του ιδιοκτησιακού της καθεστώτος.

Επεσήμανα περαιτέρω ότι οι Κοινοτικές Κατευθυντήριες Γραμμές όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων⁴⁹ (εφεξής οι «Κατευθυντήριες Γραμμές») απαγορεύουν κατ' αρχήν την έγκριση νέας ενίσχυσης διάσωσης ή/και αναδιάρθρωσης προτού παρέλθουν 10 χρόνια από την έγκριση της τελευταίας ενίσχυσης διάσωσης ή αναδιάρθρωσης, εκτός σε εξαιρετικές περιπτώσεις τις οποίες προβλέπουν. Η μόνη περίπτωση, που ενδεχομένως θα μπορούσε να τύχει εφαρμογής στην περίπτωση των Κυπριακών Αερογραμμών, είναι εάν το κράτος αποδείξει προς την Επιτροπή ότι συντρέχουν, όπως διατυπώνεται στις Κατευθυντήριες Γραμμές, «*εξαιρετικές και απρόβλεπτες περιστάσεις για τις οποίες δεν ευθύνεται η επιχείρηση*», οι οποίες δικαιολογούν τη χορήγηση νέας κρατικής ενίσχυσης διάσωσης ή/και αναδιάρθρωσης πριν από την πάροδο της δεκαετίας.

Ως εκ τούτου, μόνο μέσω της εξαίρεσης αυτής θα μπορούσε το κράτος να χορηγήσει νόμιμες κρατικές ενισχύσεις προς τις Κυπριακές Αερογραμμές με σκοπό τη διάσωση και την προστασία της βιωσιμότητάς τους. Υπέδειξα, ωσαύτως, στην Αρμόδια Αρχή όπως μελετήσει κατά πόσο είναι δυνατό να τεκμηριωθεί προς την Επιτροπή με πειστικό τρόπο ότι η δυσχερής, όπως παρουσιάζόταν στον ημερήσιο τύπο, οικονομική κατάσταση των Κυπριακών Αερογραμμών οφείλεται σε απρόβλεπτες περιστάσεις για τις οποίες δεν ευθύνονται οι ίδιες.

7.3.3 Ρύθμιση χρεών επαγγελματιών ψαράδων

Με αφορμή Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου κατά τη συνεδρία του στις 31.01.2012 με την οποία ενέκρινε την παραγραφή των δανείων 61 επαγγελματιών ψαράδων, τα οποία είχαν συνάψει με το Ταμείο Δημοσίων Δανείων μετά την τουρκική εισβολή του 1974 ως επαγγελματίες εκτοπισθέντες αλιείς, με σκοπό την επαναδραστηριοποίησή τους στα πλαίσια του «Σχεδίου Αναπτύξεως Παρακτίου Αλιείας», απευθύνθηκα προς το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, ως Αρμόδια Αρχή, προβαίνοντας σε διάφορες υποδείξεις για το θέμα. Η ρύθμιση αφορούσε τα άτομα που είχαν ήδη αποσυρθεί από το αλιευτικό επάγγελμα – και ως εκ τούτου δεν αποτελούσαν πλέον επιχειρήσεις ώστε να υπόκεινται στους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων – υπό την προϋπόθεση ότι δε θα επαναδραστηριοποιούντο επαγγελματικά στο χώρο της αλιείας.

49. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C244 της 01.10.2004, σ. 2.

Υπενθύμισα εν πρώτοις ότι η διαγραφή στα πλαίσια του προμνησθέντος Σχεδίου των οφειλών νομικών ή φυσικών προσώπων που εξακολουθούν να ασκούν οικονομική δραστηριότητα (ενεργοί ψαράδες) συνιστά κρατική ενίσχυση προς αυτούς. Η ενίσχυση αυτή είναι λειτουργικής μορφής, ήτοι ενίσχυση που απλώς απαλλάσσει τις επιχειρήσεις από οικονομικές υποχρεώσεις έναντι του κράτους χωρίς οι επιχειρήσεις να αναλαμβάνουν οποιαδήποτε υποχρέωση, όπως την πραγματοποίηση επενδύσεων, την επαγγελματική εκπαίδευση και την έρευνα, και, συνεπώς, είναι ασύμβατη με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων. Οι ορισμοί των εννοιών «επιχείρηση» και «οικονομική δραστηριότητα» στο δίκαιο των κρατικών ενισχύσεων παρατίθενται στην υποενότητα 3.3 της Έκθεσής μου «*Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας (De Minimis)*». Υπέδειξα περαιτέρω πως, με βάση τη νομολογία των Δικαστηρίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁵⁰, το κράτος οφείλει να συμπεριφέρεται σύμφωνα με την αρχή του ιδιώτη πιστωτή σε οικονομία της αγοράς (Market Economy Creditor Principle), δηλαδή να εξαντλεί όλα τα μέσα που διαθέτει, νομικά και μη, για να επιτύχει την είσπραξη του μεγαλύτερου δυνατού μέρους των ποσών που του οφείλονται.

Επεσήμανα πως κρατική ενίσχυση δεν αποτελεί μόνο η απλή επιχορήγηση αλλά κάθε μέτρο του κράτους που προσδίδει οικονομικό πλεονέκτημα σε συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής, το οποίο οι επιχειρήσεις αυτές δε θα απεκόμιζαν υπό κανονικές συνθήκες λειτουργίας της αγοράς, όπως η συνεχιζόμενη ανοχή του κράτους απέναντι σε μια επιχείρηση που δεν εξοφλεί τις οφειλές της προς αυτό. Σύμφωνα με νομολογία της Επιτροπής⁵¹ «*με την ανοχή από πλευράς του Δημοσίου ετεροχρονίζεται η καταβολή των επιβαρύνσεων τις οποίες θα έπρεπε κανονικά να καταβάλλει η επιχείρηση εγκαίρως, πράγμα το οποίο παρέχει έτσι στον αποδέκτη μια πηγή λειτουργικού κεφαλαίου*».

Εν κατακλείδι υπέδειξα ότι, ενόψει του ότι το ζήτημα εκκρεμούσε ήδη επί μακρόν, η Αρμόδια Αρχή θα έπρεπε να προβεί το συντομότερο δυνατό, σε συνεργασία με το Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, στη λήψη όλων των απαραίτητων μέτρων που διαθέτει, νομικών και μη, για να επιτύχει την είσπραξη του μεγαλύτερου δυνατού μέρους του ποσού που οφείλεται στο κράτος από τους ενεργούς ψαράδες, με δυνατότητα διαγραφής των οφειλών τους, εν όλω ή εν μέρει, μόνο στα πλαίσια του κανόνα de minimis σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 875/2007.

7.3.4 Μακροχρόνια Σύμβαση Μίσθωσης για βιοτεχνικό οικόπεδο στη Βιοτεχνική Περιοχή Αχερίτου – Καθορισμός Μισθώματος

Από την Επαρχιακή Διοίκηση Αμμοχώστου ζητήθηκε η άποψή μου εν σχέσει με προτιθέμενη εκμίσθωση βιοτεχνικού οικοπέδου στη Βιοτεχνική Περιοχή Αχερίτου για ανέγερση υποστατικού το οποίο θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά ως εργαστήριο/μηχανουργείο για ισιώματα – βάψιμο αυτοκινήτων. Το μίσθωμα που θα επιβαλλόταν θα ανερχόταν σε ποσοστό 1% επί της αγοραίας αξίας του οικοπέδου, με βάση σχετική απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου.

50. Βλ. ενδεικτικά: Απόφαση του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (από 01.12.2009 μετονομάστηκε σε «Γενικό Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης») της 11ης Ιουλίου 2002 στην υπόθεση T-152/99 (HAMSA), Συλλογή Νομολογίας 2002, και Απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (από 01.12.2009 μετονομάστηκε σε «Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης») της 29ης Ιουνίου 1999 στην Υπόθεση C-256/97 (DMT), Συλλογή της Νομολογίας 1999.

51. Απόφαση της Επιτροπής με ημερομηνία 17.09.2012 για την κρατική ενίσχυση C 61/07 (πρώην NN 71/07) – Ελλάδα Ολυμπιακή Αεροπορία – Υπηρεσίες/Ολυμπιακές Αερογραμμές. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 193 της 25.07.2007, σ. 6.

Υπέδειξα εν προκειμένω ότι η εκμίσθωση βιοτεχνικών οικοπέδων σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε μια περιορισμένη τοπική αγορά, χωρίς τη δυνατότητα ύπαρξης ενδοκοινοτικών συναλλαγών, δε συνιστά κρατική ενίσχυση, ακόμη κι αν το επιβαλλόμενο ενοίκιο είναι χαμηλότερο από το αγοραίο, καθότι δεν πληρούνται σωρευτικά όλες οι προϋποθέσεις για την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης, που τίθενται από το Άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ, ήτοι το Μέτρο, ως εκ της φύσεώς του, αφορά αποκλειστικά την τοπική αγορά και συνεπώς δεν επηρεάζει ούτε ενδέχεται να επηρεάσει τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών.

Ως εκ τούτου, η καταβολή μειωμένου ενοικίου στα πλαίσια της ως άνω εκμίσθωσης δε συνιστούσε κρατική ενίσχυση και, συνεπώς, η Αρμόδια Αρχή μπορούσε να εκμισθώσει το βιοτεχνικό οικόπεδο με ενοίκιο που θα ανερχόταν σε 1% επί της αγοραίας αξίας του οικοπέδου.

7.3.5 Σχέδιο Πρότασης προς το Υπουργικό Συμβούλιο με θέμα «Σχέδιο Καταπολέμησης της ποντίκας»

Το Τμήμα Γεωργίας μου υπέβαλε για απόψεις προσχέδιο πρότασης προς το Υπουργικό Συμβούλιο για αναθεώρηση του ως άνω Σχεδίου.

Ως προς την ουσία του, είχα αξιολογήσει το Σχέδιο παλαιότερα και είχα κρίνει ότι δεν πληρούσε σωρευτικά όλες τις προϋποθέσεις του Άρθρου 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ ούτως ώστε να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση και, ως εκ τούτου, μπορούσε να εφαρμοσθεί ελεύθερα.

Συγκεκριμένα, το Σχέδιο διελάμβανε μια σειρά δράσεων σε διάφορα επίπεδα, έτσι ώστε να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα που προκαλεί η ποντίκα με τελικό στόχο την προστασία της δημόσιας υγείας αλλά και των οικονομικών δραστηριοτήτων που πλήττονται. Όπως είχα επισημάνει, παρότι οι γεωργικές επιχειρήσεις του γεωργικού και κτηνοτροφικού τομέα ευνοούνται σχετικά περισσότερο από την εκστρατεία αυτή που πραγματοποιείται με κρατικούς πόρους, θα ήταν υπερβολικό να θεωρηθεί ότι πρόκειται για μέτρο που ευνοεί «συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής», στοιχείο που είναι απαραίτητο για να θεωρηθεί ένα μέτρο ως κρατική ενίσχυση με βάση το Άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ. Οι δράσεις που περιέχονται στο συνολικό πλαίσιο μέτρων αφορούν όχι μόνο αγροτικές αλλά και δασικές καθώς και κατοικημένες περιοχές. Εκτός αυτού, οι θετικές επιπτώσεις του Σχεδίου δεν περιορίζονται μόνο στους τομείς της γεωργίας και κτηνοτροφίας αλλά επεκτείνονται σ' όλες τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην ύπαιθρο όπως και στους κατοίκους της υπαίθρου. Η χρηματοδότηση αυτής της εκστρατείας μπορεί να εκληφθεί ως ευθύνη και αρμοδιότητα του κράτους καθότι αποσκοπεί στην προστασία της δημόσιας υγείας και γενικότερα στην εξυπηρέτηση του γενικού συμφέροντος.

Υπενθύμισα, ωσαύτως, ότι η τοπική αυτοδιοίκηση, δηλαδή οι Δήμοι και οι Κοινότητες, συνιστούν, τουλάχιστον για τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων, συστατικό μέρος του κράτους όπως συμβαίνει και με την κεντρική διοίκηση, δηλαδή τα Υπουργεία και τα κυβερνητικά τμήματα. Συνεπώς η μεταφορά πόρων ή οι διάφορες οικονομικές συναλλαγές μεταξύ διάφορων κρατικών τμημάτων/φορέων, όπως, για παράδειγμα, η πώληση ποντικοδολωμάτων από το Τμήμα Γεωργίας στους Δήμους και στις κοινότητες, είναι εσωτερική υπόθεση του κράτους που δεν άπτεται των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων.

Υπό το φως των ως άνω κατέληξα στο συμπέρασμα ότι το Σχέδιο στην τελική του μορφή εξακολουθεί να διατηρεί το γενικό του χαρακτήρα με αποτέλεσμα να μη συνιστά κρατική ενίσχυση.

7.3.6 Δημιουργία Εθνικού Ταμείου Εγγυοδοσίας Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων

Με αφορμή δημοσιεύματα στον ημερήσιο τύπο σύμφωνα με τα οποία η Κυβέρνηση επεξεργαζόταν, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, τη δημιουργία εθνικού ταμείου εγγυοδοσίας για τη στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, οι πόροι του οποίου θα προήρχοντο από δάνεια από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και από τον Προϋπολογισμό της Κυπριακής Δημοκρατίας, απηύθυνα επιστολή προς το Υπουργείο Οικονομικών, ως Αρμόδια Αρχή, με την οποία επεσήμανα ότι το μελετώμενο Σχέδιο θα έπρεπε, προτού εφαρμοστεί, να μου κοινοποιηθεί προς αξιολόγηση, ώστε να διαπιστωθεί κατά πόσο οι εγγυήσεις που θα χορηγούνται συνιστούν κρατικές ενισχύσεις και, αν αυτό συμβαίνει, να διερευνηθούν τρόποι συμβατότητάς τους με τους κοινοτικούς κανόνες των κρατικών ενισχύσεων.

Τα κριτήρια διαχωρισμού των κρατικών εγγυήσεων σε κρατικές ενισχύσεις και μη κρατικές ενισχύσεις καθορίζονται στην Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις με τη μορφή εγγυήσεων⁵² (εφεξής η «Ανακοίνωση»). Οι κρατικές εγγυήσεις που συνιστούν κρατικές ενισχύσεις δε σημαίνει ότι είναι ασύμβατες με την κοινή αγορά, δηλαδή απαγορευμένες από το κοινοτικό κεκτημένο. Η κρατική εγγύηση αποτελεί απλώς μία ακόμη μορφή κρατικής ενίσχυσης η οποία αντιμετωπίζεται ως προς τη συμβατότητά της με την κοινή αγορά όπως όλες οι υπόλοιπες μορφές ενισχύσεων (π.χ. επιχορηγήσεις, δάνεια κ.ά.). Συνεπώς, εφόσον μία κρατική εγγύηση συνιστά κρατική ενίσχυση με βάση την Ανακοίνωση, μπορεί να εγκριθεί μόνο όταν εμπίπτει σε συγκεκριμένη κατηγορία ενισχύσεων για την οποία υπάρχει πλαίσιο έγκρισης, όπως, για παράδειγμα, οι κανόνες για τις περιφερειακές ενισχύσεις, οι ενισχύσεις προς ΜΜΕ και οι ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (de minimis).

Ως παράδειγμα παρέθεσα την περίπτωση κατά την οποία η Αρμόδια Αρχή θα προετίθετο να εφαρμόσει ένα σχέδιο εγγυήσεων το οποίο θα κάλυπτε ένα σχετικά χαμηλό ποσό δανείου ανά επιχείρηση. Αυτό θα μπορούσε να προωθηθεί στα πλαίσια του Κανονισμού 1998/2006 που διέπει τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, ο οποίος είναι σχετικά απλός στην εφαρμογή του και οι ενισχύσεις που παρέχονται κατ' εφαρμογή του απαλλάσσονται από την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησής τους στην Επιτροπή που προνοείται από το Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ.

Με βάση τον Κανονισμό de minimis, τα καθεστώτα εγγυήσεων, που μπορούν να εφαρμοστούν ως καθεστώτα ενισχύσεων de minimis, θα πρέπει να πληρούν κατά βάση τις εξής προϋποθέσεις:

- Να εξαιρούν από τα καθεστώτα τις εγγυήσεις προς προβληματικές επιχειρήσεις·
- να εγγυώνται μέχρι το 80% ενός δανείου·
- το ανώτατο ποσό εγγυητικής κάλυψης να μην υπερβαίνει το €1,5 εκατομμύριο ανά επιχείρηση με εξαίρεση τις επιχειρήσεις των οδικών μεταφορών όπου το όριο τίθεται στις €750 χιλιάδες. Σύμφωνα με τον Κανονισμό de minimis, η εγγύηση ύψους €1,5 εκατομμυρίου αντιστοιχεί σε άμεση επιχορήγηση €200 χιλιάδες (€100 χιλιάδες για τις οδικές μεταφορές), που είναι το ανώτατο σωρευτικό ποσό ενισχύσεων de minimis που μπορεί να λάβει μια επιχείρηση μέσα σε μία τριετία.

52. Ανακοίνωση της Επιτροπής για την εφαρμογή των Άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης ΕΚ στις κρατικές ενισχύσεις με τη μορφή εγγυήσεων, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C 155 της 20.06.2008, σ. 10.

Εν κατακλείδι, επέστησα την προσοχή της Αρμόδιας Αρχής στην έγκαιρη κοινοποίηση του Σχεδίου στο Γραφείο μου έτσι ώστε να τηρηθούν οι διαδικασίες που προβλέπει η κοινοτική και κυπριακή νομοθεσία για τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων και να διασφαλιστεί η συμβατότητά του με το κοινοτικό δίκαιο για τις κρατικές ενισχύσεις.

7.3.7 Προσχέδιο Νομοσχεδίου που τροποποιεί τον Περί Φορολογίας Κεφαλαιουχικών Κερδών Νόμο Αρ. 52/1980

Το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας ζήτησε τη θέση μου επί εισήγησής του για εισαγωγή πρόνοιας στον Περί Φορολογίας Κεφαλαιουχικών Κερδών Νόμο Αρ. 52/1980 ούτως ώστε να εξαιρούνται οι ιδιοκτήτες ακίνητης ιδιοκτησίας από την καταβολή φόρου κεφαλαιουχικών κερδών όταν ο αγοραστής της ακίνητης ιδιοκτησίας είναι η Κυπριακή Δημοκρατία και σκοπός της απόκτησής της είναι η χρήση της για δημόσια εκπαιδευτήρια.

Επεσήμανα εν πρώτοις ότι μία από τις απαραίτητες προϋποθέσεις για τη στοιχειοθέτηση της ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης με βάση το Άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ, είναι η επιλεκτικότητα ενός μέτρου, δηλαδή η ευνοϊκή μεταχείριση συγκεκριμένων επιχειρήσεων ή κλάδων παραγωγής. Αντιθέτως πλεονεκτήματα που απορρέουν από ένα μέτρο γενικής ισχύος, το οποίο εφαρμόζεται αδιακρίτως σ' όλους τους επιχειρηματίες, δε συνιστούν κρατική ενίσχυση⁵³.

Σύμφωνα με το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁵⁴, προκειμένου να εξακριβώνεται αν ένα μέτρο έχει επιλεκτικό χαρακτήρα, πρέπει να εξετάζεται αν, στο πλαίσιο συγκεκριμένου νομικού συστήματος, το μέτρο αυτό συνιστά πλεονέκτημα για ορισμένες επιχειρήσεις έναντι άλλων που τελούν σε συγκρίσιμη πραγματική και νομική κατάσταση. Συνήθως τα μέτρα που χαρακτηρίζονται ως επιλεκτικά διαχωρίζουν επιχειρήσεις που βρίσκονται σε συγκρίσιμη νομική ή/και πραγματική κατάσταση έναντι ενός νομικού συστήματος με βάση διάφορα κριτήρια που ποικίλλουν ανά περίπτωση όπως, για παράδειγμα, τον οικονομικό κλάδο όπου ανήκουν, το μέγεθός τους, τον κύκλο εργασιών τους, τον τόπο δραστηριοποίησής τους κ.ά.

Εξετάζοντας την εισήγηση επεσήμανα κατ' αρχάς ότι η προτεινόμενη εξαίρεση από το φόρο κεφαλαιουχικών κερδών αφορά τόσο φυσικά όσο και νομικά πρόσωπα, δηλαδή δεν αποτελεί ρύθμιση με αποκλειστικό πεδίο εφαρμογής τις επιχειρήσεις. Επιπρόσθετα, η απαλλαγή από το φόρο κεφαλαιουχικών κερδών δεν εισάγει καμία διάκριση μεταξύ επιχειρήσεων που βρίσκονται σε συγκρίσιμη νομική ή πραγματική κατάσταση αλλά αφορά κάθε επιχείρηση που τυγχάνει να αποκτά κέρδος από τη διάθεση ιδιοκτησίας υπό την προϋπόθεση ότι (α) ο αγοραστής της ακίνητης ιδιοκτησίας είναι η Κυπριακή Δημοκρατία και (β) σκοπός της απόκτησής της είναι η χρήση της για δημόσια εκπαιδευτήρια. Ο περιορισμός της απαλλαγής μόνο στα πρόσωπα που βρίσκονται σ' αυτήν τη θέση δεν αποτελεί στοιχείο επιλεκτικότητας του μέτρου αλλά είναι συμφυές με το ίδιο το μέτρο που σκοπό έχει τη διευκόλυνση της απόκτησης ιδιοκτησίας από το κράτος για χρήση της για δημόσια εκπαιδευτήρια, ανεξάρτητα από τον όποιο πωλητή της ιδιοκτησίας αυτής.

53. Απόφαση του ΔΕΚ της 15ης Δεκεμβρίου 2005, C - 66/02, σκέψη 99.

54. Απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής το «ΔΕΕ») της 29ης Μαρτίου 2012, C- 417/10, σκέψη 40.

Όπως τόνισε το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην πιο πάνω Απόφασή του, «Το γεγονός ότι το ευεργετικό αυτό μέτρο μπορεί να εφαρμοστεί μόνο στους φορολογούμενους που πληρούν τις προϋποθέσεις αυτές δεν αρκεί για να θεωρηθεί επιλεκτικό το μέτρο αυτό. Πράγματι, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι τα πρόσωπα που δεν μπορούν να αξιώσουν την εφαρμογή του δεν βρίσκονται σε συγκρίσιμη πραγματική και νομική κατάσταση με τους παραπάνω φορολογούμενους, όσον αφορά τον σκοπό που επιδιώκει ο εθνικός νομοθέτης ...».

Υπό το φως της ως άνω αξιολόγησης έκρινα ότι η προταθείσα απαλλαγή δεν ικανοποιεί το κριτήριο της επιλεκτικότητας, δηλαδή της ευνοϊκής μεταχείρισης ορισμένων επιχειρήσεων ή κλάδων παραγωγής, από το φόρο κεφαλαιουχικών κερδών με αποτέλεσμα να μη συνιστά κρατική ενίσχυση.

7.3.8 Συμφωνία του Δήμου Λάρνακας με ιδιώτες για κοινή εκμετάλλευση των τεμαχίων τους στην παραλία των Φοινικούδων

Ο Δήμος Λάρνακας μου κοινοποίησε προς αξιολόγηση της συμβατότητάς της με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων αντίγραφο της Συμφωνίας Κοινής Αξιοποίησης Ομόρων Ιδιοκτησιών μεταξύ Δήμου Λάρνακας και Lefkaritis & Hassapis Developers Kimonas Ltd (εφεξής η «Συμφωνία»).

Η Συμφωνία προνοούσε τη δημιουργία ενιαίου κατασκευαστικού έργου στην παραλία των Φοινικούδων. Το κόστος κατασκευής του έργου θα επωμιζόταν ιδιωτική εταιρεία, ενώ η συμμετοχή του Δήμου θα περιοριζόταν στην παραχώρηση ιδιόκτητης γης. Έναντι της αξίας της γης του, ο Δήμος θα αποκτούσε ακίνητα (όπως καταστήματα, γραφεία, διαμερίσματα) ίσης αξίας με τη συμφωνηθείσα αξία της γης του.

Υπέδειξα εν πρώτοις ότι κάθε επένδυση του κράτους, είτε αυτή πραγματοποιείται με εισφορά ή αύξηση του κεφαλαίου, είτε, όπως στην προκειμένη περίπτωση, με τη συνεισφορά ακίνητης ιδιοκτησίας, ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, δε συνιστά κρατική ενίσχυση μόνο εάν ικανοποιείται το «κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή» που δρα σε συνθήκες οικονομίας της αγοράς (Market Economy Investor Principle)⁵⁵. Σύμφωνα με το κριτήριο αυτό θα πρέπει να αποδεικνύεται ότι το κράτος προβαίνει σε ενέργειες ή επενδύσεις παρόμοιες με αυτές στις οποίες θα προέβαινε και ένας ιδιώτης επενδυτής υπό τις ίδιες συνθήκες αγοράς.

Αφού μελέτησα ενδελεχώς τις πρόνοιες της Συμφωνίας, κατέληξα στο συμπέρασμα ότι μπορούσε να ληφθεί, με σχετική ασφάλεια, ότι ο Δήμος ενήργησε ως ιδιώτης επενδυτής. Το συμπέρασμά μου αυτό βασίστηκε σε πρόνοιες της Συμφωνίας όπως το γεγονός ότι η αγοραία αξία της γης εκτιμήθηκε το 2011 από το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας (εφεξής το «ΤΚΧ») που θεωρείται ανεξάρτητος εκτιμητής, ενώ ο Δήμος κατόρθωσε να εξασφαλίσει τιμή μεγαλύτερη από εκείνη που εκτίμησε το ΤΚΧ. Σύμφωνα με την Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με στοιχεία κρατικής ενίσχυσης στις πωλήσεις γηπέδων – οικοπέδων από τις δημόσιες αρχές⁵⁶, η οποία εφαρμόζεται κατ' αναλογία στις μισθώσεις κρατικής γης, όταν το κράτος δεν προτίθεται να χρησιμοποιήσει τη διαδικασία του ανοικτού διαγωνισμού για την πώληση κρατικής περιουσίας, θα πρέπει ένας τουλάχιστον ανεξάρτητος εκτιμητής στοιχείων ενεργητικού να πραγματοποιήσει ανεξάρτητη αποτίμηση πριν από τις

55. Βλ. ενδεικτικά: Απόφαση του ΔΕΚ C – 305/89, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991.

56. Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων C 209 της 10.07.1997, σ. 3.

διαπραγματεύσεις για την πώληση. Σημειώνεται εν προκειμένω ότι το ΤΚΧ πληροί τα κριτήρια που καθορίζονται στην προμνησθείσα Ανακοίνωση για την κατάταξή του ως ανεξάρτητου εκτιμητή ακίνητης ιδιοκτησίας. Επιπρόσθετα, με βάση τη Συμφωνία, ο Δήμος θ' αποκτήσει ακίνητα ίσης αξίας με το συμφωνηθέν ποσό της αξίας του κτήματός του, θα έχει προτεραιότητα ως προς την επιλογή των ιδιοκτησιών που του αναλογούν, θα εξασφαλίσει τραπεζική εγγύηση για την καλή εκτέλεση του έργου με βάση τα σχέδια και προδιαγραφές για την τήρηση της Συμφωνίας κ.ά.

Εν κατακλείδι, επεσήμανα πως παρά το ότι η αρμοδιότητα για να κριθεί τελεσίδικα κατά πόσο πληρούνται το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή ανήκει αποκλειστικά στην Επιτροπή, εντούτοις τα στοιχεία που εντοπίστηκαν στη Συμφωνία οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο Δήμος ενήργησε ως ιδιώτης επενδυτής. Υπέδειξα, ωστόσο, ότι, τυχόν παρέκκλιση από τη Συμφωνία κατά το στάδιο υλοποίησης/αποπεράτωσης του έργου που θα είναι σε βάρος του Δήμου και προς όφελος της ιδιωτικής εταιρείας, θα εγείρει ζήτημα κρατικών ενισχύσεων.

7.3.9 Αίτημα του Κοινοτικού Συμβουλίου Αγίων Τριμιθιάς για να του δοθεί άδεια υπεκμίσθωσης του Κοινοτικού Σφαγείου, το οποίο ανεγέρθηκε σε κρατική γη, με βάση τη Σύμβαση Μίσθωσης ημερομηνίας 28/02/2001, σε ιδιώτη επιχειρηματία

Το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας (εφεξής το «ΤΚΧ») μου υπέβαλε ερώτημα κατά πόσο η αποδοχή του εν θέματι αιτήματος του Κοινοτικού Συμβουλίου Αγίων Τριμιθιάς (εφεξής το «Κοινοτικό Συμβούλιο») θα δημιουργούσε οποιοδήποτε ζήτημα κρατικών ενισχύσεων.

Η ως άνω Σύμβαση συνομολογήθηκε μεταξύ του Υπουργείου Εσωτερικών, ως ιδιοκτήτη της κρατικής γης, και του Κοινοτικού Συμβουλίου, ως μισθωτή, με ισχύ για περίοδο 33 ετών και με δικαίωμα ανανέωσης για άλλη μια 33ετή περίοδο κατ' εκλογή του Ιδιοκτήτη, με σκοπό την ανέγερση και λειτουργία σφαγείου. Στη Σύμβαση προβλέπεται καταβολή ονομαστικού ενοικίου, αλλά παρέχεται το δικαίωμα στην Κυβέρνηση ν' αναθεωρήσει το ενοίκιο μέχρι το πλήρες αγοραίο, καθ' οιονδήποτε χρόνο κρίνει τούτο σκόπιμο.

Υπογράμμισα κατ' αρχάς ότι το Κοινοτικό Συμβούλιο, κατά το μέρος που ασκεί οικονομικές δραστηριότητες, όπως η ανέγερση και λειτουργία σφαγείου, αποτελεί «*επιχείρηση*»⁵⁷ κατά τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων. Ως εκ τούτου, η μίσθωση κρατικής γης με ενοίκιο χαμηλότερο από το αγοραίο για τη διεξαγωγή οικονομικής δραστηριότητας, όπως είναι η ανέγερση και λειτουργία σφαγείου, ισοδυναμεί με παραχώρηση κρατικής ενίσχυσης προς το Κοινοτικό Συμβούλιο. Η ενίσχυση αυτή είναι λειτουργικής μορφής, καθότι το απαλλάσσει από συνήθεις λειτουργικές του δαπάνες χωρίς να αναλαμβάνει οποιαδήποτε υποχρέωση, η οποία κατά κανόνα απαγορεύεται αυστηρά από τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων, εκτός από ειδικές περιπτώσεις που καθορίζονται ρητά στους κοινοτικούς κανόνες.

57. Σύμφωνα με τη νομολογία του ΔΕΚ, «η έννοια της επιχείρησης καλύπτει κάθε φορέα ο οποίος ασκεί οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τον διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησης του». Η οικονομική δραστηριότητα «*συνίσταται σε κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά*». Απόφαση του ΔΕΚ της 19ης Φεβρουαρίου 2002, C – 309/99, Συλλογή 2002.

Επεσήμανα, ωστόσο, ότι η ως άνω Σύμβαση υπογράφηκε μεν πριν από την έναρξη ισχύος του κοινοτικού κεκτημένου στην Κύπρο αλλά, σύμφωνα με τη Συνθήκη Προσχώρησης της Κύπρου στην ΕΕ, από την ημερομηνία ένταξης, ήτοι την 01.05.2004, είχε καταστεί παράνομη και θα έπρεπε να καταργηθεί αφού δεν κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή με βάση το Άρθρο 108, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ για αξιολόγηση κατά πόσο ήταν συμβατή με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων. Ως εκ τούτου, είτε θα έπρεπε να λυθεί με βάση τους όρους της είτε από την ημερομηνία ένταξης της Κύπρου στην ΕΕ και εντεύθεν το Κοινοτικό Συμβούλιο να καταβάλλει το αγοραίο ενοίκιο.

Υπέδειξα, εντούτοις, ότι η αιτούμενη τροποποίηση της σύμβασης ούτως ώστε να παραχωρηθεί στο Κοινοτικό Συμβούλιο άδεια υπεκμίσθωσης σε ιδιώτη επιχειρηματία θα έθετε τέλος στην παραχώρηση παράνομης κρατικής ενίσχυσης, τουλάχιστον προς το Κοινοτικό Συμβούλιο, διότι αυτό θα έπαυε πλέον να ασκεί το ίδιο οικονομικές δραστηριότητες, δηλαδή να λειτουργεί το σφαγείο και, ως εκ τούτου, να θεωρείται ως «επιχείρηση» κατά την ως άνω έννοια και δε θα ετίθετο θέμα παραχώρησης κρατικής ενίσχυσης προς αυτό.

Επεσήμανα, ωστόσο, ότι η υπενοικίαση της κρατικής γης με τα υποστατικά και τον εξοπλισμό του σφαγείου από το Κοινοτικό Συμβούλιο προς ιδιωτική επιχείρηση δε θα συνιστούσε κρατική ενίσχυση εάν η συναλλαγή γινόταν με όρους της αγοράς. Τέτοια υπενοικίαση θα έπρεπε να διέπεται από την Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με στοιχεία κρατικής ενίσχυσης στις πωλήσεις γηπέδων – οικοπέδων από τις δημόσιες αρχές⁵⁸, η οποία εφαρμόζεται κατ' αναλογία και στις υποθέσεις ενοικίασης κρατικής γης, με βάση την οποία υπάρχουν δύο τρόποι για να αποφευχθεί το ενδεχόμενο παραχώρησης κρατικής ενίσχυσης:

- Ο καθορισμός του ενοικίου μέσω ανοιχτής, επαρκώς δημοσιοποιημένης και διάφανης διαδικασίας προσφορών στον τελικό πλειοδότη, στην οποία το κοινοτικό κεκτημένο θεωρεί ότι η ενοικίαση γίνεται κατ' αρχήν με όρους της αγοράς και επομένως δεν προσφέρεται οικονομικό πλεονέκτημα στον ενοικιαστή.
- Η ενοικίαση των περιουσιακών στοιχείων σε τιμή που ισούται ή υπερβαίνει το αγοραίο ενοίκιο έτσι όπως αυτό εκτιμάται από ανεξάρτητο εκτιμητή. Σύμφωνα με την πάγια πρακτική που ακολουθείται στην Κύπρο, το αγοραίο ενοίκιο της γης και των κτηρίων εκτιμάται από το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας ενώ εκείνο των μηχανημάτων από το Τμήμα Ηλεκτρομηχανολογικών Υπηρεσιών.

Υπέδειξα, όμως, τη δυνατότητα χρήσης του κανόνα de minimis με βάση τις πρόνοιες του Κανονισμού 1998/2006 σε περίπτωση που το Κοινοτικό Συμβούλιο θα επιθυμούσε να παραχωρήσει έκπτωση επί του αγοραίου ενοικίου προς τον ιδιώτη επιχειρηματία κατά την ενοικίαση. Επεσήμανα, εντούτοις, τον κίνδυνο εάν δε γίνει ορθά ο καθορισμός του αγοραίου ενοικίου να παραχωρείται από το Κοινοτικό Συμβούλιο προς την επιχείρηση νέα παράνομη κρατική ενίσχυση, η οποία θα συνίσταται στη διαφορά μεταξύ του αγοραίου μισθώματος και του ενοικίου που θα καταβάλλεται από τον ιδιώτη επιχειρηματία.

58. Βλ. υποσημ. με αρ. 56.

7.3.10 Μείωση τελών του αεροδρομίου μέσω μείωσης των κρατικών εσόδων από τα αεροδρόμια

Επειδή περιήλθε σε γνώση μου ότι το Υπουργείο Οικονομικών, ως η Αρμόδια Αρχή, είχε ετοιμάσει πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο η οποία διελάμβανε τη χρηματοδότηση εκπτώσεων στα τέλη του αεροδρομίου αποκλειστικά μέσω μείωσης του εισοδήματος το οποίο αναλογεί στην κυβέρνηση, όπως καθορίζεται στη συμφωνία παραχώρησης που έχει υπογράψει με την Hermes Airports, απηύθυνα επιστολή προς τον Υπουργό Οικονομικών με την οποία ζητούσα όπως οποιοδήποτε τέτοιο μέτρο μου κοινοποιηθεί για αξιολόγηση της συμβατότητάς του με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων.

Σημείωσα εν πρώτοις ότι οι κανόνες των κρατικών ενισχύσεων εφαρμόζονται αποκλειστικά σε επιχειρήσεις, ήτοι σε οντότητες που ασκούν οικονομική δραστηριότητα, δηλαδή προσφέρουν αγαθά και υπηρεσίες σε δεδομένη αγορά. Υπέδειξα συναφώς ότι το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αποφάνθηκε ότι οι δραστηριότητες διαχείρισης και εκμετάλλευσης αεροδρομίων, οι οποίες περιλαμβάνουν την παροχή αερολιμενικών υπηρεσιών στις αεροπορικές εταιρείες και στους διάφορους παρόχους υπηρεσιών σ' έναν αερολιμένα, συνιστούν οικονομικές δραστηριότητες⁵⁹. Ως εκ τούτου, οι οικονομικές σχέσεις μεταξύ του κράτους και των αεροδρομίων εμπίπτουν στον έλεγχο των κοινοτικών κανόνων των κρατικών ενισχύσεων. Στην επιστολή μου υπέδειξα ότι οποιαδήποτε συμφωνία με την Hermes Airports, η οποία θα εξέφευγε από το υφιστάμενο συμβόλαιο παραχώρησης και είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση των κρατικών εσόδων, ήγειρε σοβαρότατες αμφιβολίες ως προς τη συμβατότητά της με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων.

Επεσήμανα, ωσαύτως, ότι η χρηματοδότηση μειώσεων των τελών από τα έσοδα του κράτους θα συνιστούσε παραχώρηση ασύμβατης κρατικής ενίσχυσης πρώτα απευθείας προς την ίδια την Hermes Airports (ως διαχειρίστρια του αεροδρομίου) και εμμέσως στους αερομεταφορείς που θα συμμετάσχουν στο σχέδιο αυτό. Έκρινα ότι η παραίτηση από έσοδα διαχείρισης του αεροδρομίου, που το κράτος δικαιούται βάσει της συμφωνίας με την Hermes Airports, συνιστά κρατική ενίσχυση τόσο προς το αεροδρόμιο, το οποίο συνιστά επιχείρηση (προσφέρει συγκεκριμένες υπηρεσίες προς τις αεροπορικές εταιρείες και αμείβεται γι' αυτές), αφού το βοηθά να γίνει πιο ανταγωνιστικό ως προς τα τέλη του με ταυτόχρονη απώλεια κρατικών πόρων, όσο και προς την ίδια τη Hermes Airports της οποίας τα κέρδη επηρεάζονται θετικά. Οι ενισχύσεις αυτού του είδους καλούνται λειτουργικές, ήτοι ενισχύσεις που απλώς βελτιώνουν την οικονομική κατάσταση ορισμένων επιχειρήσεων ή κλάδων παραγωγής χωρίς να συνδέονται με συγκεκριμένες ενέργειες και πρωτοβουλίες από την πλευρά των δικαιούχων, όπως η πραγματοποίηση επενδύσεων, η επαγγελματική εκπαίδευση και η έρευνα, και, ως τέτοιες, δεν επιτρέπονται από το κοινοτικό κεκτημένο. Εάν, παράλληλα, η παραίτηση του κράτους από μέρος των εσόδων γίνεται υπό τον όρο ότι θα χορηγηθούν αντίστοιχες εκπτώσεις σ' όλες ή έστω ορισμένες αεροπορικές εταιρείες, τότε και οι εταιρείες αυτές καθίστανται έμμεσοι δικαιούχοι της ενίσχυσης καθώς μειώνονται τεχνητά οι συνήθεις δαπάνες τους, δηλαδή τα τέλη αεροδρομίου που καταβάλλουν.

Υπέδειξα προς τον Υπουργό Οικονομικών ότι η μόνη περίπτωση να μην αποτελεί κρατική ενίσχυση η παραίτηση από έσοδα από το αεροδρόμιο είναι να ικανοποιείται το κριτήριο «του ιδιώτη επεν-

59. Απόφαση του ΔΕΚ της 24ης Οκτωβρίου 2002, C – 82/01, Συλλογή 2002 (Υπόθεση «Αερολιμένες Παρισιού»).

δουτή» (Market Economy Investor Principle), δηλαδή η συμπεριφορά του κράτους πρέπει τουλάχιστον να αντιστοιχεί προς τη συμπεριφορά μιας ιδιωτικής εταιρείας που ακολουθεί διαρθρωτική πολιτική με γνώμονα την προοπτική μακροπρόθεσμης αποδοτικότητας⁶⁰ η οποία δεν επηρεάζεται από παραμέτρους οικονομικής ή κοινωνικής πολιτικής, όπως λαμβάνοντας υπόψη οφέλη στον τουρισμό ή στην οικονομία γενικότερα. Κατ'εφαρμογή του κριτηρίου αυτού, κανένας ιδιώτης επενδυτής δε θα παραιτείτο μονομερώς από δικαιώματα επί των εσόδων μιας επιχείρησης υπέρ του συνταίρου του που στην προκειμένη περίπτωση είναι η Hermes Airports. Έκρινα πως εάν ίσχυε κάτι τέτοιο, τότε το μέτρο είναι αναμφίβολα κρατική ενίσχυση ασύμβατη με το κοινοτικό κεκτημένο.

Υπό το φως των ως άνω υποδείξεών μου, η Αρμόδια Αρχή μου υπέβαλε Σχέδιο κινήτρων προσέλκυσης τουριστών προς αξιολόγηση της συμβατότητάς του με βάση το κοινοτικό δίκαιο για τις κρατικές ενισχύσεις.

Δικαιούχοι του προτεινόμενου σχεδίου θα ήταν υφιστάμενες αεροπορικές εταιρείες που θα μετέφεραν πάνω από 60.000 επιβάτες σε ετήσια βάση από τα αεροδρόμια Λάρνακας και Πάφου, με κλιμακωτή μείωση των επιβατικών τελών στις αεροπορικές εταιρείες, βάσει του συνολικού ετήσιου αριθμού των επιβατών που θα μεταφέρουν, εξαιρουμένου του αριθμού των πρώτων 60.000. Το κόστος του σχεδίου θα αποκοπτόταν από το μερίδιο των εσόδων που αναλογεί στην Κυπριακή Δημοκρατία ή θα επιμεριζόταν με βάση την αναλογία κατανομής των εσόδων που προβλέπεται στη Συμφωνία Διαχείρισης των Αεροδρομίων, δηλαδή 2/3 για την Hermes και 1/3 για το κράτος.

Κατά την αξιολόγηση του σχεδίου επεσήμανα στοιχεία του με βάση τα οποία φαίνεται να αποκλείεται η ικανοποίηση του κριτηρίου του ιδιώτη επενδυτή. Μεταξύ άλλων υπέδειξα πως το γεγονός ότι το μέτρο δε θα επιδοτεί τους πρόσθετους επιβάτες που θα μεταφέρει οποιαδήποτε αεροπορική εταιρεία αλλά περιορίζεται χωρίς καμία εξήγηση σε υφιστάμενες αεροπορικές εταιρείες που θα μεταφέρουν τουλάχιστον 60.000 επιβάτες ετησίως αποτελεί ισχυρή ένδειξη ότι το μέτρο έχει ως ουσιαστικό στόχο τη λειτουργική ενίσχυση συγκεκριμένων αεροπορικών εταιρειών, που, ως τέτοια, είναι εντελώς αντίθετη με το κοινοτικό κεκτημένο. Υπέδειξα, επίσης, πως εάν το σχέδιο αυτό ήταν επωφελές για το αεροδρόμιο συνολικά, θα μπορούσε να εφαρμοσθεί από την ίδια την Hermes, ως διαχειρίστρια του αεροδρομίου, με θετικές συνέπειες τόσο για την ίδια, που λαμβάνει τα 2/3 των εσόδων του αεροδρομίου, όσο και για το κράτος.

Τόνισα, επίσης, ότι η τεκμηρίωση της ικανοποίησης του κριτηρίου του ιδιώτη επενδυτή γίνεται από το ίδιο το κράτος, και όχι από τον αξιολογητή της υπόθεσης, δηλαδή την Επιτροπή ή τον Έφορο. Η αξιολόγηση αυτού του είδους των υποθέσεων από την Επιτροπή απαιτεί «περίπλοκη οικονομική εκτίμηση» κατά την οποία η Επιτροπή απολάβει «ευρείας εξουσίας εκτιμήσεως»⁶¹. Συχνά η Επιτροπή αναθέτει σε τρίτους τη διεξαγωγή οικονομικής μελέτης για λογαριασμό της έτσι ώστε να διαπιστώσει εάν πράγματι η απόφαση του κράτους ήταν ορθολογική για έναν υποτιθέμενο ιδιώτη επενδυτή. Με άλλα λόγια, το κράτος θα πρέπει να πείσει ότι λειτουργεί στη συγκεκριμένη περίπτωση ως ιδιώτης επενδυτής και όχι ως φορέας άσκησης πολιτικής για την οικονομική στήριξη συγκεκριμένων επιχειρήσεων.

Με βάση τα ενώπιόν μου στοιχεία, κατέληξα στο συμπέρασμα ότι, στο βαθμό που δεν υπάρχει κανένα επιχείρημα για την υποστήριξη της θέσης ότι το κράτος λειτουργεί στη συγκεκριμένη περί-

60. Απόφαση του ΔΕΚ της 21ης Μαρτίου 1991 C 305/89, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή της Νομολογίας 1991.

61. Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 3ης Μαρτίου 2010, T – 163/05, Συλλογή της Νομολογίας 2010.

πτωση ως ιδιώτης επενδυτής, κρίνεται ότι το μέτρο συνιστά κατ' αρχήν κρατική ενίσχυση προς την Hermes και τις συγκεκριμένες αεροπορικές εταιρείες που θα μεταφέρουν πάνω από 60.000 επιβάτες.

Εν κατακλείδι σημείωσα ότι δεν είχαν υποβληθεί από την Αρμόδια Αρχή οποιαδήποτε στοιχεία που να δεικνύουν ότι το κράτος θα επωφεληθεί από την εφαρμογή του μέτρου. Ως εκ τούτου, προέτρεψα την Αρμόδια Αρχή να μελετήσει το θέμα εκ νέου και να επανέλθει με την υποβολή νέου σχεδίου το οποίο να συνοδεύεται από οικονομική μελέτη που να αποδεικνύει την αναγκαιότητα της παραχώρησης κρατικών εσόδων ως της μοναδικής επιλογής για τη μεγιστοποίηση των κρατικών εσόδων από τα αεροδρόμια.

7.3.11 Εξασφάλιση Πιστοποιητικών Συμβατότητας σχετικά με προγράμματα του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ) τα οποία συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) για την Προγραμματική Περίοδο 2007 – 2013

Από τη Μονάδα Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Ταμείων του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού μου ζητήθηκε να πιστοποιήσω ότι η υλοποίηση του έργου που αφορά την «Εσπερινή Τεχνική και Επαγγελματική Σχολή Λεμεσού» (εφεξής η «Σχολή»), το οποίο εντάσσεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Απασχόληση, Ανθρώπινο Κεφάλαιο και Κοινωνική Συνοχή 2007- 2013» και δυνατό να συγχρηματοδοτηθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, συνάδει με το κοινοτικό δίκαιο για τις κρατικές ενισχύσεις. Το έργο αφορά τη χρηματοδότηση των λειτουργικών δαπανών της Σχολής, όπως είναι οι μισθοί των εκπαιδευτικών και έξοδα διαχείρισης.

Υπενθύμισα κατ' αρχάς ότι, με βάση τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (εφεξής το «ΔΕΚ», το οποίο από 01.12.2009 μετονομάστηκε σε «Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης»), οι κανόνες των κρατικών ενισχύσεων εφαρμόζονται σε επιχειρήσεις, δηλαδή σ' όλους τους φορείς που ασκούν οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τους διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής τους⁶². Η ιδιότητα της επιχείρησης προσδίδεται αποκλειστικά από τις δραστηριότητες τις οποίες ασκεί, ήτοι εάν αυτές είναι οικονομικές ή όχι. Με τη σειρά της η οικονομική δραστηριότητα «συνίσταται σε κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών και υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά»⁶³.

Επεσήμανα, ωστόσο, πως το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής το «ΔΕΕ»)⁶⁴ σε πρόσφατη απόφασή του, ανατρέχοντας στη νομολογία που σχετίζεται με τη φύση των δραστηριοτήτων των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, αναφέρει ότι «ο όρος «υπηρεσίες», όπως χρησιμοποιείται στο άρθρο 50ΕΚ, δεν καλύπτει τα μαθήματα που διδάσκονται σε ορισμένα εκπαιδευτικά ιδρύματα που εντάσσονται σε δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα και χρηματοδοτούνται εν όλω ή εν μέρει από δημόσιους πόρους.το κράτος, δημιουργώντας και διατηρώντας αυτό το δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα, το οποίο χρηματοδοτείται, κατά κανόνα, από τον δημόσιο προϋπολογισμό και όχι από τους σπουδαστές ή τους γονείς τους, δεν αποβλέπει στην άσκηση αμειβόμενων δραστηριοτήτων, αλλ' εκπληρώνει την αποστολή του έναντι των πολιτών του στον κοινωνικό, πολιτιστικό και εκπαιδευτικό τομέα...». «32. Αντιθέτως ... τα μαθήματα που διδάσκονται σε εκπαιδευτικά ιδρύματα τα οποία χρηματοδοτούνται κυρίως από ιδιωτικούς πόρους,

62. Βλ. ενδεικτικά: Απόφαση του ΔΕΚ της 23ης Απριλίου 1991, C 41/90, (Hofner and Elser), Συλλογή 1991.

63. Βλ. υποσημείωση ανωτέρω Hofner and Elser.

64. Απόφαση του ΔΕΕ της 20ης Μαΐου 2010, C 56/09, Συλλογή 2010.

και μάλιστα κυρίως από τους σπουδαστές ή τους γονείς τους, αποτελούν «υπηρεσίες» κατά την έννοια του άρθρου 50 ΕΚ, δεδομένου ότι ο σκοπός τον οποίον επιδιώκουν τα εκπαιδευτικά αυτά ιδρύματα έγκειται στην προσφορά υπηρεσίας έναντι αμοιβής ...».

Η Σχολή θα αποτελέσει τμήμα της κυπριακής δημόσιας τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και τα προγράμματα που προσφέρονται είναι ισοδύναμα με τα αντίστοιχα της πρωϊνής και επαγγελματικής εκπαίδευσης. Η φοίτηση είναι δωρεάν και οδηγεί σε απόκτηση απολυτηρίου, το οποίο είναι ισότιμο και ισάξιο με αυτό που απονέμουν οι Πρωινές Τεχνικές και Επαγγελματικές Σχολές.

Με βάση τα προεκτεθέντα, έκρινα πως η Σχολή αποτελεί τμήμα του δημόσιου συστήματος παιδείας, το οποίο χρηματοδοτείται απευθείας από τον κρατικό προϋπολογισμό και όχι από τα δίδακτρα των φοιτητών. Ως εκ τούτου δεν πρόκειται περί χρηματοδότησης μιας οικονομικής δραστηριότητας του κράτους με αποτέλεσμα η οικονομική ενίσχυση προς κάθε ξεχωριστό ίδρυμα που ανήκει σ' αυτό το σύστημα, όπως η Εσπερινή Τεχνική και Επαγγελματική Σχολή Λεμεσού, να μην εμπίπτει στους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων.

7.3.12 Σύμβαση Μίσθωσης Κρατικής Γης στον Άγιο Τύχωνα στη Λεμεσό μεταξύ της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας και της εταιρείας «ROLICO HOTELS LTD»

Η ως άνω Σύμβαση συνολογλήθηκε στις 30.12.1981 μεταξύ του Υπουργείου Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, ως Αρμόδιας Αρχής, και της ως άνω εταιρείας. Προνοεί ότι η μίσθωση είναι για περίοδο πέντε ετών από την ημερομηνία υπογραφής της και μετά ανανεώνεται αυτόματα για άλλη/ες περίοδο/ους πέντε ετών υπό τους ίδιους όρους, εκτός αν τερματισθεί από οποιοδήποτε από τα συμβαλλόμενα μέρη, δίδοντας στο αντισυμβαλλόμενο μέρος γραπτή προειδοποίηση περί τερματισμού της σύμβασης τουλάχιστον έξι μήνες πριν από τη λήξη της πενταετούς περιόδου.

Σύμφωνα με παλαιότερη Γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, η οποία αφορούσε μισθώσεις κρατικής γης, μεταξύ των οποίων και την παρούσα, «η ανανέωση υφιστάμενης σύμβασης μίσθωσης θεωρείται ως σύναψη νέας σύμβασης μίσθωσης, σε περίπτωση που η ανανέωση δεν είναι αυτόματη, αλλά στη σύμβαση προβλέπεται δικαίωμα ανανέωσής της, το οποίο δύναται να ασκείται κατόπιν αμοιβαίας συγκατάθεσης των συμβαλλομένων ή κατ' εκλογήν του ιδιοκτήτη». Όπως επεξηγείται στη Γνωμάτευση, οποιαδήποτε νέα ανανέωση της σύμβασης δε θα θεωρείται ως συνέχιση υφιστάμενης ενίσχυσης αλλά ως παραχώρηση νέου μέτρου ενίσχυσης. Το δικαίωμα τερματισμού της σύμβασης που παρέχεται στον ιδιοκτήτη κατά τη λήξη της εκάστοτε πενταετούς περιόδου αναιρεί το συνεχιζόμενο χαρακτήρα της σύμβασης, έτσι που κάθε νέα ανανέωση της αρχικής σύμβασης να πρέπει να θεωρείται σύναψη νέας σύμβασης.

Σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο για τις κρατικές ενισχύσεις, η εκμίσθωση κρατικής γης με ενοίκιο χαμηλότερο του αγοραίου συνιστά χορήγηση κρατικής ενίσχυσης και μάλιστα λειτουργικής μορφής, ήτοι ενίσχυση που απλά καλύπτει δαπάνες τις οποίες θα επωμιζόταν η ίδια η επιχείρηση στα πλαίσια της κανονικής της δραστηριότητας, χωρίς αυτή να αναλαμβάνει οποιανδήποτε υποχρέωση, όπως, λόγου χάριν, την πραγματοποίηση μιας επένδυσης, ενός προγράμματος έρευνας ή κατάρτισης του προσωπικού τους, κλπ η οποία, ως τέτοια, είναι ασύμβατη με το κοινοτικό δίκαιο για τις κρατικές ενισχύσεις.

Το Σεπτέμβριο του 2011 υπέδειξα προς την Αρμόδια Αρχή ότι επιβαλλόταν να προχωρήσει έγκαιρα, δηλαδή πριν από τις 29.12.2011 που με βάση τον ως άνω όρο της Σύμβασης έληγε η τελευταία πενταετής περίοδος, στη συνομολόγηση νέας σύμβασης μίσθωσης επιβάλλοντας το αγοραίο ενοίκιο το οποίο να αναθεωρείται ανά πενταετία με βάση νέα εκτίμηση της αγοραίας αξίας της γης από το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας (εφεξής το «ΤΚΧ»), με δυνατότητα καταβολής ενοικίου χαμηλότερου του συμβατικού/αγοραίου μόνο στα πλαίσια του κανόνα de minimis. Σε διαφορετική περίπτωση θα χορηγούσε προς την Εταιρεία παράνομη κρατική ενίσχυση λειτουργικής μορφής για την πενταετή περίοδο από 30.12.2011 και μετέπειτα, κατά το μέρος που το καταβαλλόμενο από την Εταιρεία μίσθωμα θα υπελείπετο του αγοραίου. Εντούτοις, δεν έγιναν από μέρους της Αρμόδιας Αρχής οι δέουσες ενέργειες με αποτέλεσμα η σύμβαση, με βάση τον ως άνω όρο της, να ανανεωθεί αυτόματα για την πενταετία 30.12.2011 – 29.12.2016.

Υπό το φως της εξέλιξης αυτής απευθύνθηκα εντός του 2012 προς την Αρμόδια Αρχή τονίζοντας ότι το γεγονός της αυτόματης ανανέωσης της σύμβασης δεν αναιρεί το χαρακτήρα της ως άνω ενίσχυσης ως παράνομης, ούτε την υποχρέωση επιβολής αγοραίου μισθώματος. Ως εκ τούτου, κάλεσα την Αρμόδια Αρχή όπως προβεί το συντομότερο δυνατό στις απαραίτητες ενέργειες για επιβολή του αγοραίου μισθώματος για την υπό αναφορά πενταετία, ζητώντας γνωμάτευση της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας ενόψει των εμποδίων που πιθανώς να ανέκυπταν στη συνομολόγηση νέας σύμβασης ένεκα της αυτόματης ανανέωσής της. Επεσήμαινα, ωστόσο, πως οιαδήποτε μορφή επίλυσης του ζητήματος τελικώς επιλεγόταν, αυτή θα έπρεπε να προνοεί αγοραίο μίσθωμα ώστε να μη χορηγείται παράνομη κρατική ενίσχυση. Κάλεσα την Αρμόδια Αρχή σε συμμόρφωση με τις ως άνω υποδείξεις μου υπενθυμίζοντας συναφώς τις εξουσίες του Εφόρου σε περίπτωση χορήγησης παράνομης κρατικής ενίσχυσης (σύνοψη των οποίων παρατίθεται στην υποενότητα 3.1 της Έκθεσής μου).

Σε κατοπινό στάδιο, η Αρμόδια Αρχή με ενημέρωσε ότι συμφωνήθηκε με την Εταιρεία όπως συνομολογηθεί νέα Σύμβαση Μίσθωσης με έναρξη ισχύος από 30.12.2011 με βάση τις ως άνω υποδείξεις μου, με αγοραίο μίσθωμα το οποίο είχε εκτιμηθεί στη συνέχεια από το ΤΚΧ. Είχε δοθεί επίσης στην Εταιρεία περίοδος 6 μηνών για νομιμοποίηση/αδειοδότηση υποστατικών που είχε ανεγείρει στον εκμισθωμένο χώρο προτού συνομολογηθεί η νέα σύμβαση μίσθωσης. Ωσαύτως, εν αναμονή της συνομολόγησης της νέας Σύμβασης, υπέδειξα ότι το αγοραίο μίσθωμα, όπως αυτό είχε ήδη καθορισθεί από το ΤΚΧ, θα έπρεπε το συντομότερο δυνατό να επιβληθεί και εισπραχθεί αναδρομικώς από 30.12.2011 με δυνατότητα καταβολής ενοικίου χαμηλότερου του αγοραίου μόνο στα πλαίσια του κανόνα de minimis. Σημειώνεται πως η Αρμόδια Αρχή προχώρησε με βάση την υπόδειξή μου αυτή καλώντας την Εταιρεία όπως καταβάλει τα εν λόγω οφειλόμενα μισθώματα.

7.3.13 Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας Κυπριακές Αερογραμμές Λτδ

Το Υπουργείο Οικονομικών, ως Αρμόδια Αρχή, με πληροφόρησε ότι το Υπουργικό Συμβούλιο σε συνεδρία του αποφάσισε (α) να εγκρίνει, ως ο κύριος μέτοχος, την αύξηση κεφαλαίου της εταιρείας Κυπριακές Αερογραμμές Λτδ (εφεξής η «Εταιρεία») και τη συμμετοχή της Κυβέρνησης στη νέα αύξηση κεφαλαίου και (β) να εγκρίνει νομοσχέδιο Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού ύψους €31,33 εκ. για το ποσοστό που αναλογεί στην Κυβέρνηση για τη συμμετοχή της στην αύξηση κεφαλαίου της Εταιρείας.

Σ'απάντησή μου προς την Αρμόδια Αρχή υπέδειξα εν πρώτοις ότι, με βάση τη νομολογία των Δικαστηρίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁶⁵, οι εισφορές κρατικών κεφαλαίων σε επιχειρήσεις θεωρούνται κρατικές ενισχύσεις εκτός εάν καταδειχθεί ότι αυτές πραγματοποιούνται με βάση την «αρχή του ιδιώτη επενδυτή που ενεργεί υπό συνθήκες της οικονομίας της αγοράς» (*Market Economy Investor Principle*). Με βάση την αρχή αυτή, για να διαπιστωθεί εάν μια εισφορά κεφαλαίου συνιστά κρατική ενίσχυση, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι πραγματικές δυνατότητες της επωφελούμενης εταιρείας να τύχει ισοδύναμης χρηματοδότησης προσφεύγοντας στις συνήθεις αγορές κεφαλαίων. Δεν υπάρχει κρατική ενίσχυση όταν η εισφορά κεφαλαίου πραγματοποιείται υπό συνθήκες αποδεκτές για έναν ιδιώτη επενδυτή που λειτουργεί στα πλαίσια της οικονομίας της αγοράς με γνώμονα προοπτικές μακροπρόθεσμης αποδοτικότητας. Σε υποθέσεις εισφοράς κεφαλαίου σε επιχειρήσεις, όπου συνυπάρχει δημόσια και ιδιωτική συμμετοχή στο κεφάλαιό τους, όπως οι Κυπριακές Αερογραμμές, η Επιτροπή θεωρεί ότι «οι εισφορές κεφαλαίου από δημόσιους πόρους δεν αποτελούν κρατική ενίσχυση, εφόσον συμμετέχουν ιδιώτες μέτοχοι, πρώτον σε ποσοστό τουλάχιστον ανάλογο προς τον αριθμό των μετοχών τους, δεύτερον υπό όρους ταυτόσημους με αυτούς που ισχύουν για το Δημόσιο και, τέλος, εφόσον το ποσοστό συμμετοχής των ιδιωτών επενδυτών είναι όντως οικονομικά σημαντικό»⁶⁶.

Εάν δεν τηρούνται οι ως άνω όροι, τότε αυτό αποτελεί ένδειξη ότι το κράτος δε συμπεριφέρθηκε ως ιδιώτης επενδυτής αλλά ενεργεί με γνώμονα στόχους γενικότερης πολιτικής, κοινωνικής, οικονομικής, ή άλλης, που σημαίνει ότι η εισφορά κεφαλαίου ενδέχεται ν' αποτελεί κρατική ενίσχυση. Σ'αυτήν την περίπτωση η Επιτροπή αναλύει τις συνθήκες υπό τις οποίες το κράτος προβαίνει στην αύξηση κεφαλαίου, όπως, για παράδειγμα, την ύπαρξη ή μη ενός αναλυτικού και ρεαλιστικού σχεδίου αναδιάρθρωσης της εταιρείας που θα την καθιστούσε βιώσιμη και κερδοφόρα σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα. Η ύπαρξη ενός τέτοιου σχεδίου γίνεται ακόμα πιο επιτακτική όταν η επωφελούμενη επιχείρηση είναι προβληματική όπως είναι οι Κυπριακές Αερογραμμές. Η Επιτροπή είναι ιδιαίτερα αυστηρή ως προς τις εισφορές κεφαλαίου προς τις επιχειρήσεις αυτές καθότι διαπιστώνεται, σε ανάλογες υποθέσεις, ότι το κράτος μ' αυτές τις ενέργειες δεν εξασφαλίζει την αποδοτικότητα της επένδυσής του αλλά θα στοχεύει απλά στη διάσωση της επιχείρησης για διάφορους λόγους πολιτικής.

Υπενθύμισα, ωσαύτως, πως η Κύπρος είχε διαβεβαιώσει την Επιτροπή ότι η κυπριακή κυβέρνηση θα συμμετάσχει στην αύξηση κεφαλαίου της Εταιρείας, νοουμένου ότι θα συνεισφέρουν και οι ιδιώτες μέτοχοι και ότι σε διαφορετική περίπτωση δε θα υπήρχε άλλη επιλογή από την εξεύρεση άλλου επενδυτή που θα ήταν πρόθυμος να επενδύσει το μερίδιο των ιδιωτών μετόχων. Υπέμνησα περαιτέρω ότι ο Υπουργός Οικονομικών είχε θέσει προς την Εταιρεία, ως προϋπόθεση για τη συμμετοχή της Κυβέρνησης στην αύξηση κεφαλαίου, τον καταρτισμό ενός νέου, εφικτού, συγκροτημένου και διεξοδικού σχεδίου αναδιάρθρωσης το οποίο θα καθιστούσε επιτυχή την αύξηση κεφαλαίου και θα διασφάλιζε την οικονομική βιωσιμότητα της Εταιρείας.

65. Βλ. ενδεικτικά: Απόφαση του ΔΕΚ της 16ης Μαΐου 2000 στην υπόθεση C 482/99, Συλλογή της Νομολογίας 2002.

66. Απόφαση της Επιτροπής της 7ης Μαρτίου 2007, Cyprus Airways Public Ltd – Σχέδιο Αναδιάρθρωσης, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 49 της 22.02.2008.

Υπό το φως των άνω διαπιστώσεων υπέδειξα ότι η Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου φαίνεται να αποκλίνει από τις ως άνω διαβεβαιώσεις προς την Επιτροπή, αφού η Απόφαση ενέκρινε τη συμμετοχή του κράτους ανεξάρτητα από την όποια συμμετοχή των ιδιωτών μετόχων. Πρόσθεσα, επίσης, ότι, εάν η συμμετοχή των ιδιωτών μετόχων στην αύξηση κεφαλαίου κριθεί από την Επιτροπή ως μη σημαντική ή ικανοποιητική γενικά, αυτό θα σημαίνει ότι το κράτος δεν ενήργησε ως ιδιώτης επενδυτής.

Πέραν αυτού, η Επιτροπή είχε λάβει διαβεβαιώσεις περί της κατάρτισης ενός ολοκληρωμένου και ρεαλιστικού σχεδίου αναδιάρθρωσης της Εταιρείας ως προϋπόθεσης για την αύξηση κεφαλαίου, στοιχείο που θα ήταν ιδιαίτερα σημαντικό διότι είναι προφανές ότι κανείς ιδιώτης επενδυτής δε θα επένδυε σε μια προβληματική επιχείρηση χωρίς να εξασφαλιζόταν, όσο αυτό είναι δυνατό, η βιωσιμότητα και η μελλοντική κερδοφορία της Εταιρείας μέσω τέτοιου σχεδίου. Επεσήμανα πως η Πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο έκανε αναφορά για την ύπαρξη ενός σχεδίου αναδιάρθρωσης, το οποίο δεν ήταν γνωστό εάν ήταν επαρκές, αναλυτικό και ρεαλιστικό. Υπέδειξα πως, εάν το σχέδιο αυτό εφαρμοζόταν, θα οδηγούσε σε ετήσια λειτουργική ζημιά, η οποία δεν αντιμετωπιζόταν στην Πρόταση αλλά απλώς καλούσε την Εταιρεία να συνεχίσει τις ενέργειές της για την επίτευξη εξοικονομήσεων. Ως εκ τούτου, κατά την εκτίμησή μου, ετίθετο το προφανές ερώτημα κατά πόσο ένας ιδιώτης επενδυτής θα αποφάσιζε υπό αυτές τις συνθήκες να συνεισφέρει κεφάλαιο σε μια προβληματική επιχείρηση. Υπογράμμισα συναφώς ότι η τεκμηρίωση της συμπεριφοράς του ιδιώτη επενδυτή δε γίνεται από τον αξιολογητή της υπόθεσης, δηλαδή την Επιτροπή ή τον Έφορο, αλλά από το ίδιο το κράτος.

Με την υπόθεση ότι η κρατική εισφορά προς τις Κυπριακές Αερογραμμές συνιστά κρατική ενίσχυση προς προβληματική επιχείρηση, υπενθύμισα ότι οι κρατικές ενισχύσεις προς τις προβληματικές επιχειρήσεις μπορούν να εγκριθούν υπό προϋποθέσεις από την Επιτροπή με βάση τους κανόνες για τις ενισχύσεις διάσωσης και αναδιάρθρωσης προβληματικών επιχειρήσεων. Δεδομένου, ωστόσο, ότι δεν έχει εξαντληθεί το χρονικό διάστημα των 10 ετών από τη χορήγηση των ενισχύσεων διάσωσης και αναδιάρθρωσης προς τις Κυπριακές Αερογραμμές, η Επιτροπή, με βάση τους σχετικούς κανόνες, δε δικαιούται να εγκρίνει νέα ενίσχυση διάσωσης ή/και αναδιάρθρωσης, εκτός εάν αποδειχθούν «εξαιρετικές και απρόβλεπτες περιστάσεις για τις οποίες δεν ευθύνεται η επιχείρηση»⁶⁷. Με βάση αυτήν τη γενική αναφορά στην οικεία Ανακοίνωσή της, η Επιτροπή, η οποία έχει θεσμοθετημένα ευρεία διακριτική ευχέρεια στο χειρισμό υποθέσεων κρατικής ενίσχυσης, κρίνει ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της κάθε υπόθεσης.

Υπό το φως των ως άνω κατέληξα στο συμπέρασμα ότι η μονομερής και εκ των προτέρων δέσμευση του κράτους να εισφέρει κεφάλαιο στις Κυπριακές Αερογραμμές υπό τις συνθήκες που περιγράφησαν στην Πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο πολύ πιθανό να θεωρηθεί από την Επιτροπή ως κρατική ενίσχυση. Σε μια τέτοια περίπτωση η Επιτροπή, εάν δεν εξεύρει νομική βάση συμβατότητας της κρατικής ενίσχυσης, θα διατάξει την ανάκτηση της ενίσχυσης, κάτι που θα αποβεί καταστροφικό για την Εταιρεία. Για τους λόγους αυτούς εισηγήθηκα προς την Αρμόδια Αρχή, πριν ληφθούν τελικές αποφάσεις από την πλευρά του κράτους, την άμεση πραγματοποίηση συνάντη-

67. Παράγραφος 73 της Ανακοίνωσης της Επιτροπής – Κοινοτικές Κατευθυντήριες Γραμμές όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C 244 της 01.10.2004.

σης με τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Επιτροπής με σκοπό να επεξηγηθούν αναλυτικά οι προθέσεις του κράτους, να αποσαφηνιστούν οι θέσεις της Επιτροπής και να διαλευκανθούν όλες οι πτυχές του ζητήματος. Τόνισα ότι, σε σοβαρές υποθέσεις κρατικών ενισχύσεων, που φτάνουν σε οριακό σημείο, η προσυεννόηση του κράτους με την Επιτροπή είναι απολύτως αναγκαία, έτσι ώστε να διασφαλισθεί η τήρηση των κανόνων και να αποφευχθούν ανεπανόρθωτες καταστάσεις, αφού η θεσμοθετημένη διακριτική ευχέρεια της Επιτροπής περιορίζεται ή αναιρείται όταν το κράτος έχει ήδη προβεί σε ενέργειες που κατά το κοινοτικό δίκαιο είναι παράνομες, διότι τότε η Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να ακολουθήσει τις προβλεπόμενες πρόνοιες του κοινοτικού δικαίου για άρση της παρανομίας.

7.3.14 Παραχώρηση ειδικής εκταρικής επιδότησης ποιότητας σε αμπελώνες των περιοχών παραγωγής οίνων Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης

Το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος μου ζήτησε να το πληροφορήσω κατά πόσο η καταβολή ειδικής εκταρικής επιδότησης ποιότητας για τους αμπελώνες της Περιοχής της Κουμανδαρίας είναι συμβατή με τους κανόνες που διέπουν τις κρατικές ενισχύσεις.

Επεσήμανα εν πρώτοις ότι απάντηση στο ως άνω ερώτημα δίδεται απευθείας από τα ίδια τα νομοθετήματα των κοινοτικών κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα των γεωργικών προϊόντων. Ειδικότερα στην παράγραφο (15) των Κοινοτικών Κατευθυντήριων Γραμμών για τις Κρατικές Ενισχύσεις στον Τομέα της Γεωργίας και Δασοκομίας 2007-2013 (εφεξής οι «Κατευθυντήριες Γραμμές»)⁶⁸ προνοείται ότι: «Για να θεωρηθεί ότι συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, ένα μέτρο ενίσχυσης πρέπει να περιέχει κάποιο στοιχείο κινήτρου ή να απαιτεί κάποιο αντάλλαγμα εκ μέρους του δικαιούχου. ..., τα μονομερή μέτρα κρατικών ενισχύσεων που αποσκοπούν απλώς στη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης των παραγωγών, αλλά που δεν συμβάλλουν κατά κανένα τρόπο στην ανάπτυξη του τομέα, και ειδικότερα οι ενισχύσεις που χορηγούνται αποκλειστικά με βάση την τιμή, την ποσότητα, **την μονάδα παραγωγής ή την μονάδα μέσων παραγωγής** θεωρείται ότι συνιστούν ενισχύσεις λειτουργίας, οι οποίες δεν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά. Επιπλέον, από την ίδια τη φύση τους, οι ενισχύσεις αυτές ενδέχεται επίσης να παρακωλύσουν τη λειτουργία των μηχανισμών των κοινών οργανώσεων αγοράς» (έμφαση δική μου).

Εξάλλου, δεδομένου ότι το κρασί διέπεται από κοινή οργάνωση αγοράς, σύμφωνα με το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (εφεξής το «ΔΕΚ», το οποίο από 01.12.2009 μετονομάστηκε σε «Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης») «..., εφόσον η Κοινότητα έχει θεσπίσει... ρύθμιση περί κοινής οργάνωσης αγοράς σε ορισμένο τομέα, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να μη λαμβάνουν κανένα μέτρο δυνάμενο να παρεκκλίνει από τη ρύθμιση αυτή ή να την αντιστρατευθεί»⁶⁹.

Υπό το φως των πιο πάνω προνοιών κατέληξα στο συμπέρασμα ότι οι επιδοτήσεις που χορηγούνται με βάση τη μονάδα παραγωγής ή τη μονάδα μέσων παραγωγής, όπως οι επιδοτήσεις αναλόγως της έκτασης που καλλιεργείται (εκταρικές επιδοτήσεις), είναι ασύμβατες με την κοινή αγορά. Επεσήμανα ότι εάν η Αρμόδια Αρχή προετίθετο να προσφέρει στους συγκεκριμένους παραγωγούς μία οικονομική στήριξη, χωρίς συγκεκριμένο στόχο, τότε αυτό θα μπορούσε να το πράξει μόνο στα πλαίσια

68. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C 319 της 27.12.2006, σ. 1.

69. Απόφαση του ΔΕΚ της 19ης Σεπτεμβρίου 2002 στην Υπόθεση C-113/00, Συλλογή 2000.

σια του κανόνα de minimis, με βάση τον Κανονισμό 1535/2007⁷⁰, ο οποίος, ωστόσο, δεν επιτρέπει τις ενισχύσεις το ποσό των οποίων καθορίζεται με βάση την τιμή ή την ποσότητα των προϊόντων που διατίθενται στην αγορά.

Εν κατακλείδι, εισηγήθηκα προς την Αρμόδια Αρχή όπως η οικονομική στήριξη των παραγωγών γεωργικών προϊόντων προσαρμοσθεί είτε στις πρόνοιες του κανόνα de minimis είτε στις πρόνοιες των Κατευθυντήριων Γραμμών και του Κανονισμού 1857/2006⁷¹ που προσφέρουν στα κράτη μέλη πλήθος δυνατοτήτων για την οικονομική βοήθεια προς τον κλάδο, με σκοπό, όμως, την ανάληψη συγκεκριμένων δράσεων από τους δικαιούχους.

7.3.15 Αίτημα των Συμβουλίων Υδατοπρομήθειας για απαλλαγή από τις πρόνοιες του περί Χαρτοσήμων Νόμου

Από τον Έπαρχο Λεμεσού, ως Πρόεδρο του Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λεμεσού, μου υποβλήθηκε αίτημα για απαλλαγή των Συμβουλίων Υδατοπρομήθειας Λεμεσού, Λευκωσίας και Λάρνακας από τις πρόνοιες του περί Χαρτοσήμων Νόμου 19/63 (όπως αυτός τροποποιήθηκε).

Επισημίνα εν πρώτοις ότι επρόκειτο για αίτημα χορήγησης ενίσχυσης, ήτοι απαλλαγή από την καταβολή τελών χαρτοσήμου, προερχόμενο από το δικαιούχο της ενίσχυσης, και όχι από Αρμόδια Αρχή, δηλαδή το Υπουργείο Οικονομικών. Τόνισα εν προκειμένω ότι, με βάση τους περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμους, οι Αρμόδιες Αρχές χορήγησης της ενίσχυσης είναι αυτές που οφείλουν να κοινοποιούν τα μέτρα ενισχύσεων που προτίθενται να εφαρμόσουν ως υπεύθυνες για την τήρηση της κοινοτικής και κυπριακής νομοθεσίας αφού αυτές είναι που χορηγούν τις ενισχύσεις. Ο μηχανισμός ελέγχου, τόσο σε κοινοτικό όσο και σε εθνικό επίπεδο, δεν αφορά και δεν προβλέπει την εξέταση αιτημάτων επιχειρήσεων για χορήγηση ενίσχυσης αλλά την αξιολόγηση των μέτρων που σκοπεύουν να προωθήσουν τα κράτη μέλη της ΕΕ με βάση την πολιτική τους.

Επί της ουσίας του αιτήματος επεσήμανα ότι η οικονομική ενίσχυση των Συμβουλίων Υδατοπρομήθειας, με έμμεσο ή άμεσο τρόπο, δεν ικανοποιεί σωρευτικά τις προϋποθέσεις του Άρθρου 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ, για το χαρακτηρισμό ενός μέτρου ως κρατικής ενίσχυσης. Συγκεκριμένα δεν πληρούται η προϋπόθεση της νόθευσης του ανταγωνισμού σε βαθμό που να επηρεάζονται οι ενδοκοινοτικές συναλλαγές. Και αυτό διότι η νόθευση του ανταγωνισμού προϋποθέτει την ύπαρξη μιας απελευθερωμένης αγοράς. Στην περίπτωση της Κύπρου το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο απονέμει στα κατά τόπους Συμβούλια Υδατοπρομήθειας το αποκλειστικό δικαίωμα παροχής ύδατος εντός της περιοχής ευθύνης τους, αποκλείοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τη δυνατότητα ανταγωνισμού μεταξύ διάφορων επιχειρήσεων. Επίσης, οι δραστηριότητές τους δεν επεκτείνονται πέραν της γεωγραφικής περιοχής ευθύνης τους. Ωστόσο, ακόμα και εάν θεωρητικά το νομικό πλαίσιο επέτρεπε

70. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1535/2007 της Επιτροπής της 20ης Δεκεμβρίου 2007 για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ("de minimis") στον τομέα της παραγωγής γεωργικών προϊόντων (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 337 της 21.12.2007, σ. 35).

71. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1857/2006 της Επιτροπής της 15ης Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με την εφαρμογή των Άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης για την Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στις κρατικές ενισχύσεις προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της παραγωγής γεωργικών προϊόντων και για την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 70/2001 (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 358 της 16.12.2006, σ. 3)

τον ανταγωνισμό, η νόθευσή του θ' αφορούσε αποκλειστικά την εγχώρια αγορά. Λόγω της σημαντικής γεωγραφικής απόστασης της Κύπρου από τα κράτη μέλη της ΕΕ και κυρίως της μη ύπαρξης φυσικών συνόρων με κάποιο από αυτά, η παροχή ύδατος έχει αυστηρά τοπικό χαρακτήρα και είναι αδύνατο να αποτελέσει αντικείμενο κανονικών συναλλαγών μεταξύ της Κύπρου και των λοιπών κρατών μελών της ΕΕ. Ως εκ τούτου δεν μπορούσε να τεθεί ζήτημα επηρεασμού των ενδοκοινοτικών συναλλαγών με αποτέλεσμα να μην ικανοποιείται ένα από τα τέσσερα κριτήρια που απαιτούνται για να στοιχειοθετηθεί η ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης. Όσον αφορά τους έμμεσους δικαιούχους της ενίσχυσης, δηλαδή τους καταναλωτές νερού, αυτοί αποτελούν το σύνολο των φυσικών προσώπων και επιχειρήσεων των περιοχών ευθύνης των Συμβουλίων Υδατοπρομήθειας. Συνεπώς, επρόκειτο για γενικό μέτρο και όχι για χορήγηση πλεονεκτήματος σε συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής, όπως προϋποθέτει ο ορισμός της κρατικής ενίσχυσης.

Υπό το φως της ως άνω αξιολόγησης κατέληξα στο συμπέρασμα ότι η αιτούμενη απαλλαγή θα μπορούσε να εφαρμοσθεί ελεύθερα. Ωστόσο, η απόφαση για τη χορήγησή της επαφίετο αποκλειστικά στο Υπουργείο Οικονομικών, ως την Αρμόδια Αρχή.

7.3.16 Ενισχύσεις προς το Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων (ΚΥΠΕ)

Το ως άνω Μέτρο αφορά την κάλυψη από το κράτος, βάσει Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου του 1999, του ετήσιου κόστους φωτογραφικής υπηρεσίας που παρέχει το ΚΥΠΕ δωρεάν προς τον εγχώριο τύπο. Το Μέτρο είχε αξιολογήσει κατά το παρελθόν και το έκρινα ως κρατική ενίσχυση προς τις εφημερίδες μέσω του ΚΥΠΕ με βάση το Άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ, καθότι χορηγείται με κρατικούς πόρους, αφού η δαπάνη χρηματοδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό, προσδίδει οικονομικό πλεονέκτημα προς τις εφημερίδες, αφού καλύπτει μια πάγια δαπάνη τους την οποία υπό κανονικές συνθήκες λειτουργίας της αγοράς θα έπρεπε να επωμίζονται οι ίδιες, καλύπτει μια συγκεκριμένη δαπάνη των επιχειρήσεων που εκδίδουν εφημερίδες και συνεπώς ευνοεί συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής και νοθεύει τον ανταγωνισμό σε βαθμό επηρεασμού των ενδοκοινοτικών συναλλαγών, κυρίως λόγω του ανταγωνισμού που υφίσταται μεταξύ των μέσων μαζικής ενημέρωσης σε ενδοκοινοτικό επίπεδο με βάση σχετική νομολογία της Επιτροπής. Η ενίσχυση αυτή είναι λειτουργικής μορφής, αφού καλύπτει τις λειτουργικές τους ανάγκες, χωρίς αυτές να αναλαμβάνουν οποιαδήποτε υποχρέωση, όπως, λόγου χάριν, την πραγματοποίηση μιας επένδυσης, ενός προγράμματος έρευνας ή κατάρτισης του προσωπικού τους, κλπ. και δεν επιτρέπεται από το κοινοτικό δίκαιο για τις κρατικές ενισχύσεις. Ωστόσο, είχα υποδείξει ότι η ενίσχυση, λόγω του χαμηλού της ύψους ανά επιχείρηση, θα μπορούσε να συνεχιστεί μόνο στα πλαίσια του κανόνα de minimis με βάση τις πρόνοιες του Κανονισμού 1998/2006, σε διαφορετική περίπτωση θα έπρεπε να καταργηθεί άμεσα και οι εφημερίδες να καταβάλλουν το αγοραίο αντίτιμο των υπηρεσιών που τους προσφέρονται από το ΚΥΠΕ.

Παρά ταύτα, κατά τη διάρκεια του έτους, το Υπουργείο Εσωτερικών, ως η Αρμόδια Αρχή, μου υπέβαλε αίτημα για επανεξέταση του θέματος προβάλλοντας τη θέση ότι η δωρεάν διάθεση φωτογραφιών στον εγχώριο τύπο είναι αναπόσπαστο κομμάτι της προσφοράς ενός εθνικού πρακτορείου και σε καμία περίπτωση η πρακτική αυτή καθαυτή συνιστά κρατική ενίσχυση με βάση την υπό αναφορά αξιολόγησή μου, ούτε δημιουργεί συνθήκες άνισου ανταγωνισμού μεταξύ των χρηστών, ενώ, αντίθετα, δημιουργεί συνθήκες συνεργασίας και διευκολύνει σε μεγάλο βαθμό την παροχή άμεσης και ποιοτικής ενημέρωσης του κοινού.

Υπό το φως της ως άνω τοποθέτησης υπέβαλα προς την Αρμόδια Αρχή και το ΚΥΠΕ ερωτηματολόγιο ώστε να έχω μια πιο πλήρη και επικαιροποιημένη εικόνα για τον τρόπο λειτουργίας του ΚΥΠΕ. Παρά το ότι από τις πληροφορίες και τις θέσεις που μου υποβλήθηκαν διαπίστωνα ότι δεν είχε προκύψει κανένα στοιχείο ικανό να διαφοροποιήσει την ως άνω θέση μου, έκρινα, εντούτοις, σκόπιμο όπως προβώ σε ορισμένες επισημάνσεις.

Επεξήγησα κατ' αρχάς ότι η θέση της Αρμόδιας Αρχής πως η δωρεάν διάθεση φωτογραφιών στον εγχώριο τύπο είναι αναπόσπαστο κομμάτι της προσφοράς ενός εθνικού πρακτορείου δε συνδέεται με κανένα από τα τέσσερα αντικειμενικά κριτήρια του Άρθρου 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ, (μεταφορά κρατικών πόρων, χορήγηση οικονομικού πλεονεκτήματος σε επιχειρήσεις, ευνοϊκή μεταχείριση συγκεκριμένων επιχειρήσεων και κλάδων παραγωγής και νόθευση του ανταγωνισμού σε βαθμό επηρεασμού των ενδοκοινοτικών συναλλαγών) η σωρευτική εκπλήρωση των οποίων συνιστά κρατική ενίσχυση, και, συνεπώς, δεν μπορεί να επηρεάσει το χαρακτήρα του μέτρου ως κρατικής ενίσχυσης. Πέραν, όμως, αυτού, υπέδειξα ότι δε θα μπορούσε να γίνει αντιληπτό γιατί ειδικά η δωρεάν παροχή φωτογραφικού υλικού στις εφημερίδες είναι αναπόσπαστο κομμάτι της προσφοράς του ΚΥΠΕ όταν οι υπόλοιπες υπηρεσίες που παρέχονται τόσο στις εφημερίδες όσο και στους άλλους συνδρομητές του ΚΥΠΕ είναι αμειβόμενες.

Περαιτέρω υπογράμμισα ότι το κριτήριο της νόθευσης του ανταγωνισμού με βάση το Άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ, όπως αυτό ερμηνεύεται από το κοινοτικό κεκτημένο, αφορά τον ανταγωνισμό όχι σε εθνικό επίπεδο αλλά σε επίπεδο εσωτερικής αγοράς. Όταν ένα κράτος μέλος ευνοεί οικονομικά το σύνολο ενός οικονομικού κλάδου, τότε θεωρείται ότι νοθεύεται ο ανταγωνισμός στην εσωτερική αγορά μεταξύ των επιχειρήσεων του εν λόγω κράτους και των επιχειρήσεων των υπόλοιπων κρατών μελών της ΕΕ.

Επεσήμανα, ωσαύτως, ότι με βάση τις απαντήσεις που μου δόθηκαν δεν προέκυπταν πρακτικά προβλήματα στην εφαρμογή του κανόνα de minimis, ενόψει και του χαμηλού ύψους της ενίσχυσης de minimis που με βάση το μέτρο θα καταλογιζόταν ετήσια ανά επιχείρηση.

Υπό το φως των ως άνω η θέση μου εξακολουθούσε να είναι πως η κάλυψη από το κράτος του κόστους της φωτογραφικής υπηρεσίας που παρέχει το ΚΥΠΕ προς τις εφημερίδες θα πρέπει να θεωρείται ως κρατική ενίσχυση προς τις εφημερίδες, η οποία για να εξακολουθήσει να παρέχεται θα πρέπει να λογίζεται ως ενίσχυση de minimis.

7.3.17 Αίτημα της Παγκύπριας Οργάνωσης Σιτηροπαραγωγών Π.Ο.Σ. (Δημόσια) Λτδ για παραχώρηση κρατικής εγγύησης στα πλαίσια του Κανονισμού (ΕΚ) αρ. 1535/2007 της Επιτροπής της 20ης Δεκεμβρίου 2007 για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στον τομέα της παραγωγής γεωργικών προϊόντων

Από το Υπουργείο Οικονομικών ζητήθηκαν οι απόψεις μου σχετικά με αίτημα της Παγκύπριας Οργάνωσης Σιτηροπαραγωγών Π.Ο.Σ. (Δημόσια) ΛΤΔ (εφεξής η «Π.Ο.Σ.») για παραχώρηση κρατικής εγγύησης δανείων ύψους €2 εκατομμυρίων στα πλαίσια του ως άνω Κανονισμού⁷², για πληρωμή των παραγωγών μέχρι τη διάθεση της παραγωγής του 2012 στο εμπόριο, ούτως ώστε να μπορούν να συνεχίσουν την παραγωγική τους δραστηριότητα κατά την επόμενη παραγωγική περίοδο.

72. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 337 της 21.12.2007, σ. 35.

Επεσήμανα εν πρώτοις ότι η προτεινόμενη εγγύηση προς την Π.Ο.Σ. θα είχε ως έμμεσους δικαιούχους τους σιτηροπαραγωγούς/μέλη της Π.Ο.Σ., διότι το ποσό του δανείου που θα συνήπτε η Π.Ο.Σ. θα δινόταν στους σιτηροπαραγωγούς ως προκαταβολή για τα προϊόντα που είχαν ήδη παραδώσει στην Π.Ο.Σ. Συνεπώς, η εγγύηση αυτή θα έπρεπε να αξιολογηθεί με βάση τους ειδικούς κανόνες που ισχύουν για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της παραγωγής γεωργικών προϊόντων, στους οποίους συμπεριλαμβάνεται και ο Κανονισμός 1535/2007.

Όπως επεξήγησα στο Υπουργείο Οικονομικών, ο ως άνω Κανονισμός διαλαμβάνει ρητά ότι καλύπτει αποκλειστικά εγγυήσεις που χορηγούνται βάσει καθεστώτος εγγυήσεων, δηλαδή σχεδίων εγγυήσεων με πολλούς δικαιούχους και όχι μεμονωμένες εγγυήσεις, όπως η προτεινόμενη εγγύηση προς την Π.Ο.Σ. Ο ίδιος Κανονισμός προνοεί, ωσαύτως, ότι οι μεμονωμένες εγγυήσεις δε συνιστούν διάφανες ενισχύσεις διότι σ' αυτές δεν μπορεί να υπολογισθεί το Ακαθάριστο Ισοδύναμο Επιχορήγησης που περιέχεται, σε αντίθεση με τις εγγυήσεις που χορηγούνται βάσει καθεστώτος εγγυήσεων όπου ο Κανονισμός δέχεται ότι το ακαθάριστο ισοδύναμο μιας εγγύησης ύψους €56.250 είναι ίδιο με το ανώτατο όριο ύψους €7.500 που σύμφωνα με τον Κανονισμό μπορεί να χορηγηθεί ως ενίσχυση ήσσονος σημασίας σε μία δεδομένη επιχείρηση στον τομέα της παραγωγής γεωργικών προϊόντων ανά τρία οικονομικά έτη σε κυλιόμενη βάση. Επίσης, οι εγγυήσεις που επιτρέπεται να καλυφθούν από τον Κανονισμό 1535/2007 θα πρέπει να καλύπτουν μέχρι το 80% του σχετικού δανείου και όχι το 100%.

Υπό το φως των ως άνω προνοιών υπέδειξα ότι η εγγύηση προς την Π.Ο.Σ., ως μεμονωμένη εγγύηση, δεν μπορεί να χορηγηθεί βάσει του Κανονισμού 1535/2007, εκτός στα πλαίσια καθεστώτος εγγυήσεων προς τους σιτηροπαραγωγούς ή/και προς άλλους παραγωγούς γεωργικών προϊόντων, στα πλαίσια του οποίου θα παρείχοντο εγγυήσεις για δάνεια των ίδιων των παραγωγών (και όχι της Π.Ο.Σ.) με βάση τις ως άνω πρόνοιες και με αυτονόητη τήρηση του ανώτατου εθνικού ορίου για ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, ήτοι €4.327.500 ανά τρία οικονομικά έτη που ισχύει για την Κύπρο. Υπέδειξα, ωστόσο, ότι το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, ως η Αρμόδια Αρχή, έχει πάντοτε τη δυνατότητα να χορηγήσει ενισχύσεις de minimis υπό τη μορφή της άμεσης επιχορήγησης στους σιτηροπαραγωγούς ή σε όποιους άλλους παραγωγούς επιθυμεί.

7.3.18 Αίτηση Επιβεβαίωσης Χρηματοδότησης Μεγάλου Έργου. Έργο «κάθετου δρόμου» που συνδέει το Λιμάνι Λεμεσού με τον αυτοκινητόδρομο Λεμεσού - Πάφου

Το Γραφείο Προγραμματισμού ζήτησε τη θέση μου σχετικά με τη συμβατότητα με το κοινοτικό δίκαιο για τις κρατικές ενισχύσεις της συγχρηματοδότησης, από κοινοτικούς και κρατικούς πόρους, της κατασκευής/αναβάθμισης του κάθετου δρόμου που θα συνδέει το Λιμάνι Λεμεσού με τον αυτοκινητόδρομο Λεμεσού-Πάφου καθώς και της κατασκευής στην ίδια περιοχή αποχετευτικού έργου για την αντιμετώπιση των πλημμυρών που παρατηρούνται.

Διευκρίνισα εν πρώτοις ότι η έννοια της κρατικής ενίσχυσης αναλύεται στο Άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ και περιλαμβάνει κάθε μέτρο το οποίο, μέσω κρατικών πόρων, χορηγεί οικονομικό πλεονέκτημα σε συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής, το οποίο νοθεύει τον ανταγωνισμό σε βαθμό επηρεασμού των ενδοκοινοτικών συναλλαγών. Δεδομένου ότι η χορήγηση κρατικών πόρων, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται και οι κοινοτικοί πόροι που βρίσκονται υπό τον έλεγχο των κρατών μελών της ΕΕ, είναι αυτονόητη, αυτό που πρέπει βασικά να αξιολογηθεί είναι η εκπλήρωση του κριτηρίου της χορήγησης, μέσω του έργου, οικονομικού πλεονεκτήματος σε συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής.

Σύμφωνα με την πάγια πρακτική της Επιτροπής⁷³, στις υποθέσεις δημιουργίας υποδομών, όπως συμβαίνει στην προκειμένη περίπτωση, πιθανά οικονομικά πλεονεκτήματα σε επιχειρήσεις μπορούν θεωρητικά να χορηγηθούν σε τρία επίπεδα ήτοι: (α) σε επίπεδο χρηστών της υποδομής, (β) σε επίπεδο διαχείρισης/εκμετάλλευσης και (γ) στο επίπεδο της κατασκευής.

Όσον αφορά το επίπεδο των χρηστών, κατά την Επιτροπή δεν υφίσταται κρατική ενίσχυση, εάν η υποδομή των μεταφορών είναι ανοικτή σ' όλους τους δυνητικούς χρήστες με ίσους και αμερόληπτους όρους. Στην υπό εξέταση περίπτωση οι οδικοί άξονες που θα κατασκευαστούν θα είναι ανοικτά προσβάσιμοι για όλα τα οχήματα δωρεάν, όπως συμβαίνει με το σύνολο του δημόσιου οδικού δικτύου στην Κύπρο. Παράλληλα τα αντιπλημμυρικά έργα που θα κατασκευασθούν θα εξυπηρετούν τη συγκεκριμένη περιοχή συνολικά και από τη φύση τους δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν από ορισμένους χρήστες επιλεκτικά. Ως εκ τούτου, έκρινα πως δεν εγείρετο ζήτημα κρατικής ενίσχυσης σε επίπεδο χρηστών. Σε επίπεδο φορέα εκμετάλλευσης του έργου ωσαύτως δεν υπήρχε ζήτημα παροχής οικονομικού πλεονεκτήματος αφού, όπως προαναφέρθηκε, η χρήση των δρόμων θα γίνεται δωρεάν και συνεπώς η υποδομή δε θα τεθεί καν προς οικονομική εκμετάλλευση από κάποιο φορέα ή επιχείρηση.

Αναφορικά με τη χορήγηση οικονομικού πλεονεκτήματος στην εταιρεία κατασκευής των έργων, επεσήμανα πως οι διάφορες συμβάσεις με ιδιωτικές εταιρείες για τη μελέτη/κατασκευή ήταν το αποτέλεσμα διαγωνιστικών διαδικασιών, όπως ορίζει η κυπριακή νομοθεσία περί δημόσιων συμβάσεων, όπου επιλέγεται η καλύτερη οικονομικά προσφορά. Για τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων αυτό σημαίνει ότι σε τέτοιου είδους συμβάσεις, δηλαδή μελέτης/κατασκευής ενός έργου, μπορεί να αποκλεισθεί η ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης, καθώς διασφαλίζεται ότι το έργο θα κατασκευασθεί στην αγοραία τιμή, η οποία αποτελεί τεκμήριο ότι δε χορηγείται οικονομικό πλεονέκτημα με κρατικούς πόρους στον ανάδοχο του έργου.

Υπό το φως της ως άνω αξιολόγησης κατέληξα στο συμπέρασμα ότι η χρηματοδότηση του εν θέματι έργου δεν περιέχει στοιχεία κρατικής ενίσχυσης σε κανένα από τα τρία πιθανά επίπεδα χορήγησης οικονομικού πλεονεκτήματος, τουτέστιν τους χρήστες, το φορέα διαχείρισης και την εταιρεία κατασκευής του όλου έργου.

7.3.19 Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για Πρόσληψη Μαθητευομένων της Νέας Σύγχρονης Μαθητείας

Από το Κέντρο Παραγωγικότητας Κύπρου (εφεξής το «ΚΕΠΑ») μου κοινοποιήθηκε το ως άνω Σχέδιο για αξιολόγηση της συμβατότητάς του με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων.

Το Σχέδιο αποσκοπεί στην επέκταση και βελτίωση του θεσμού της μαθητείας και προνοεί επιχορήγηση των εργοδοτών που θα απασχολούν μαθητευομένους οι οποίοι φοιτούν σε Τεχνικές Σχολές, στο ΚΕΠΑ ή σε άλλο χώρο λειτουργίας του Νέου Συστήματος Μαθητείας. Η επιχορήγηση θα καλύπτει ποσοστό μέχρι 10% του μηνιαίου μισθού του στελέχους που επιφορτίζεται με την ευθύνη επαγγελματικής ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης του μαθητευομένου, την καταβολή χορηγίας σε σχέση με το μισθό του μαθητευομένου για τις ημέρες φοίτησής του και επιχορήγηση της συνολικής εισφοράς του εργοδότη στα διάφορα ταμεία, όπως στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

73. Βλ. ενδεικτικά: Κρατική Ενίσχυση Ν 567 /2007 – Ελλάδα, Οδικές Υποδομές – Δημόσια Χρηματοδότηση του έργου του αυτοκινητοδρόμου Κεντρικής Ελλάδας (Ε65), 30.01.2008.

Επεσήμανα κατ' αρχάς πως ενόψει του ότι οι ισχύοντες κοινοτικοί κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις επαγγελματικής εκπαίδευσης⁷⁴ δεν κάνουν καμία αναφορά στις ενισχύσεις των συστημάτων μαθητείας και της πρακτικής κατάρτισης σε επιχειρήσεις, θα μπορούσε να λαμβάνεται υπόψη όσον αφορά αυτές τις κατηγορίες ενισχύσεων ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 68/2001 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 12ης Ιανουαρίου 2001 σχετικά με την εφαρμογή των Άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης για την Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στις ενισχύσεις για επαγγελματική εκπαίδευση⁷⁵, αφού στο προοίμιό του αναφέρει ότι ορισμένα μέτρα κατάρτισης δεν αποτελούν κρατικές ενισχύσεις, γιατί ευνοούν απευθείας όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη χωρίς να παρέχουν συγκεκριμένα πλεονεκτήματα σε ορισμένες επιχειρήσεις ή τομείς. Στα ενδεικτικά παραδείγματα που απαριθμούσε τότε η Επιτροπή συγκαταλέγονταν τα συστήματα μαθητείας και εναλλασσόμενης κατάρτισης συμπεριλαμβανομένων των περιόδων πρακτικής άσκησης σε επιχειρήσεις.

Υπέδειξα περαιτέρω πως το Σχέδιο έχει ως πραγματικά επωφελούμενους τους μαθητές των Τεχνικών Σχολών και των άλλων φορέων που θα εντάσσονται στο σύστημα μαθητείας. Στο επίπεδο των επιχειρήσεων το Σχέδιο δε θα εισάγει διακρίσεις ανάλογα με το μέγεθος ή τον κλάδο δραστηριότητάς τους, αλλά θα είναι ανοικτό σ' όλες τις επιχειρήσεις όλων των κλάδων της οικονομίας. Συνεπώς, το Σχέδιο δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ευνοεί συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής, με αποτέλεσμα να μην πληροί ένα από τα σωρευτικά κριτήρια για τη στοιχειοθέτηση της ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης με βάση το Άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ.

Επιπλέον, ως προς το κριτήριο της παροχής πιθανού οικονομικού πλεονεκτήματος στις επιχειρήσεις που θα συμμετάσχουν στο πρόγραμμα, επεσήμανα πως αυτό θα είναι αμελητέο και άνευ ουσιαστικής σημασίας για τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων, λαμβάνοντας υπόψη ότι: (α) Το ποσό χορηγίας ανά επιχείρηση θα κυμαίνεται σε αρκετά χαμηλά επίπεδα, ενώ η συνήθης περίοδος πρακτικής εκάστου σπουδαστή δεν ξεπερνά τους λίγους μήνες με αποτέλεσμα να περιορίζεται και το ποσό της επιχορήγησης ανά επιχείρηση και (β) ένα μέρος της συνολικής επιχορήγησης προσομοιάζει περισσότερο με λογική αποζημίωση προς τον εργοδότη (και όχι με οικονομικό πλεονέκτημα), αφού θ' αφορά το τμήμα της αμοιβής των σπουδαστών για τις μέρες που θα φοιτούν στο σχολείο και το χρόνο που θα δαπανά το στέλεχος της επιχείρησης για την κατάρτιση του μαθητή.

Ενόψει των προεκτεθέντων έκρινα ότι το Σχέδιο δε συνιστούσε κρατική ενίσχυση και, ως εκ τούτου, μπορούσε να εφαρμοσθεί ελεύθερα.

7.3.20 Σχέδιο «Κατάρτισης Νεοεισερχομένων στην Απασχόληση σε θέματα Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία»

Το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας μου κοινοποίησε προς αξιολόγηση της συμβατότητάς του με το κοινοτικό δίκαιο για τις κρατικές ενισχύσεις το ως άνω Σχέδιο, το οποίο είχε διαφοροποιηθεί εν σχέσει με το προηγούμενο ομότιτλό του κατά το ότι την ανάληψη της υλοποίησής του αναλάμβανε σύμπραξη των Οργανώσεων ΟΕΒ, ΚΕΒΕ, ΠΕΟ, ΣΕΚ και ΔΕΟΚ αντί του Κέντρου Παραγωγικότητας Κύπρου, όπως προβλεπόταν στην προηγούμενή του μορφή.

74. Α) Ανακοίνωση της Επιτροπής – Κριτήρια για την ανάλυση της συμβατότητας των κρατικών ενισχύσεων για επαγγελματική εκπαίδευση οι οποίες κοινοποιούνται μεμονωμένα (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C 188 της 11.08.2009) και Β) Κανονισμός 800/2008.

75. Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων L 10 της 13.01.2001.

Ως προς την εν λόγω διαφοροποίηση επεσήμανα πως η ανάθεση από το κράτος της υλοποίησης ενός σχεδίου ενισχύσεων σ' έναν τρίτο φορέα δεν επηρεάζει την αξιολόγησή του από την άποψη των κοινοτικών κανόνων των κρατικών ενισχύσεων.

Εφόσον τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά του παρέμεναν αναλλοίωτα, τότε το Σχέδιο εξακολουθούσε να μην αποτελεί κρατική ενίσχυση με βάση το Άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ, αφού δεν πληρούνται η απαραίτητη προϋπόθεση της «επιλεκτικότητας», δηλαδή της ευνοϊκής μεταχείρισης ορισμένων επιχειρήσεων ή κλάδων παραγωγής, καθώς το Σχέδιο θα εφαρμόζεται για όλους τους νεοπροσληφθησομένους σε κάθε επιχείρηση. Το Σχέδιο καλύπτει κάθε κλάδο της οικονομίας, συμπεριλαμβανομένων και των αυτοτελώς εργαζομένων, και δε θέτει εκ των προτέρων αδικαιολόγητους περιορισμούς στην επιλεξιμότητα των επιχειρήσεων. Τόνισα, ωσαύτως, τον αυτόματο χαρακτήρα του Σχεδίου, δηλαδή την έλλειψη διακριτικής ευχέρειας της Αρμόδιας Αρχής στην επιλογή των δικαιούχων.

Υπό το φως των ως άνω έκρινα ότι, παρά τις όποιες διαφοροποιήσεις, καθαρά διαδικαστικού χαρακτήρα, που είχαν επενεχθεί, το Σχέδιο εξακολουθούσε να συνιστά γενικό μέτρο πολιτικής για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων στο χώρο εργασίας με αποτέλεσμα αυτό να μη συνιστά κρατική ενίσχυση.

7.4 Διερεύνηση Καταγγελιών

Κατά τη διάρκεια του 2012 υποβλήθηκαν στο Γραφείο μου 5 καταγγελίες οι οποίες, αφού διερευνήθηκαν, απαντήθηκαν με επιστολές. Σ' άλλες 3 περιπτώσεις υποβλήθηκαν καταγγελίες απευθείας στην αρμόδια Γενική Διεύθυνση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής η οποία στη συνέχεια μου ζήτησε με επιστολή της τις απόψεις της Κυπριακής Δημοκρατίας. Οι καταγγελίες αυτές αφορούσαν:

7.4.1 Καταγγελίες που υποβλήθηκαν στο Γραφείο μου

7.4.1.1 Επιχορηγήσεις προς τις Κρατικές και Κοινοτικές Στέγες Ηλικιωμένων

Κατά το 2011 το Υπουργείο Οικονομικών μου διεβίβασε καταγγελία του Παγκύπριου Συνδέσμου Ιδιοκτητών Στεγών Ευγηρίας για κατ' ισχυρισμό χορήγηση παράνομης κρατικής ενίσχυσης, ήτοι κρατικών επιχορηγήσεων προς τις κρατικές και κοινοτικές στέγες ηλικιωμένων και αναπήρων, χωρίς ανάλογο μέτρο να υφίσταται εν σχέσει με τις ιδιωτικές στέγες.

Όσον αφορά τη χρηματοδότηση των κρατικών στεγών ηλικιωμένων, είχα κρίνει, με βάση τα ενώπιόν μου στοιχεία, ότι η χρηματοδότηση αυτή από τον κρατικό προϋπολογισμό, ακόμα κι αν γίνει δεκτό ότι ικανοποιεί όλα τα κριτήρια για να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση, συνιστά «*υφιστάμενη ενίσχυση*». Πιο συγκεκριμένα, η Συνθήκη Προσχώρησης της Κυπριακής Δημοκρατίας στην ΕΕ ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι μέτρα ενίσχυσης που τέθηκαν σε εφαρμογή πριν από τις 10.12.1994, δηλαδή πριν από την Προσχώρηση και παραμένουν εφαρμοστέα μετά την ημερομηνία αυτή, θεωρούνται υφιστάμενη ενίσχυση κατά την Προσχώρηση. Οι κρατικές στέγες ηλικιωμένων δημιουργήθηκαν τη δεκαετία του 1970, υπάγονται στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και οι δαπάνες τους καλύπτονται σταθερά από τον κρατικό προϋπολογισμό. Τόσο το καθεστώς τους όσο και ο τρόπος λειτουργίας και ο τρόπος χρηματοδότησής τους δεν έχουν μεταβληθεί ουσιαστικά από την εποχή της ίδρυσής τους. Ως εκ τούτου, έκρινα ότι η πάγια χρηματοδότησή τους από το κράτος αποτελεί υφιστάμενη ενίσχυση, λόγω του ότι τέθηκε σε ισχύ πριν από τις 10.12.1994 χωρίς τα βασικά

της χαρακτηριστικά να έχουν έκτοτε μεταβληθεί και, επομένως, η ενίσχυση αυτή, ως υφιστάμενη, χορηγείται νομίμως. Επεσήμανα, ωστόσο, τη διακριτική ευχέρεια που έχει η Επιτροπή με βάση τον Κανονισμό 659/1999 να εξετάζει υφιστάμενες ενισχύσεις κατά την περίοδο εφαρμογής τους και να αποφασίζει για το συμβιβασμό τους με τους κανόνες του ανταγωνισμού.

Αναφορικά με τις κοινοτικές στέγες, οι οποίες λειτουργούν από οργανώσεις που εγγράφονται ως σωματεία ή ιδρύματα, οι ενισχύσεις προς αυτές, παρότι ξεκίνησαν το 1968, εντούτοις χορηγούνται όχι αυτόματα αλλά βάσει ετήσιου σχεδίου χορηγιών, στο οποίο οι δικαιούχοι υποβάλλουν αιτήσεις προς χρηματοδότηση, οι οποίες αξιολογούνται με διάφορα κριτήρια. Έκρινα ότι τέτοιου είδους ενισχύσεις δεν μπορούν να θεωρηθούν ως υφιστάμενες, καθότι συνεχώς μεταβάλλονται τα βασικά χαρακτηριστικά τους, όπως η βάση καθορισμού της ενίσχυσης ή τα θιγόμενα πρόσωπα⁷⁶. Ως προς τις ενισχύσεις αυτές έκρινα σκόπιμο όπως τύχουν χειρισμού βάσει των νέων κανόνων που θα κατήρτιζε η Επιτροπή για τις ενισχύσεις γενικού οικονομικού συμφέροντος. Ως εκ τούτου, θα επανερχόμουν επί του θέματος ευθύς ως ετίθετο σε ισχύ το ως άνω κανονιστικό πλαίσιο.

Στις 11.01.2012 δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ μέρος της νέας δέσμης κανόνων της ΕΕ σχετικά με τις ενισχύσεις προς τις επιχειρήσεις που εκτελούν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (εφεξής οι «ΥΓΟΣ»), ενώ στις 26.04.2012 δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 360/2012 της Επιτροπής⁷⁷ της 25.04.2012 σχετικά με την εφαρμογή των Άρθρων 107 και 108 της ΣΛΕΕ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (εφεξής ο «Κανονισμός 360/2012») (Σύνοψη των προνοιών των ως άνω νομοθετικών κειμένων γίνεται στην υποενότητα 6.1 «*Νέα δέσμη κανόνων της Επιτροπής σχετικά με τις ενισχύσεις προς τις επιχειρήσεις που εκτελούν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος*»).

Υπό το φως της εφαρμογής του ως άνω κανονιστικού πλαισίου για τις ΥΓΟΣ, με επιστολή μου τόσο προς το Υπουργείο Οικονομικών όσο και προς τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, ως Αρμόδια Αρχή, επεσήμανα ότι οι ενισχύσεις προς τις κοινοτικές στέγες ηλικιωμένων και προς ιδιωτικές στέγες ηλικιωμένων που τυχόν επιχορηγούνται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, δεδομένου ότι οι υπηρεσίες που προσφέρουν μπορούν προφανώς να θεωρηθούν ως ΥΓΟΣ κοινωνικού χαρακτήρα και το ποσό της ενίσχυσης ανά στέγη είναι σχετικά μικρό, ο Κανονισμός 360/2012 είναι ο πλέον κατάλληλος για να υπαχθούν οι ενισχύσεις αυτές. Υπέδειξα συναφώς ότι οι ενισχύσεις που χορηγούνται στα πλαίσια του Κανονισμού 360/2012, ως ενισχύσεις de minimis, απαλλάσσονται από την προηγούμενη κοινοποίηση στην Επιτροπή και, ωσαύτως, δεν απαιτούν προηγούμενη γνωμοδότηση ή εγκριτική απόφασή μου. Μετά από τις ως άνω επισημάνσεις, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας με είχαν ενημερώσει σε ειδικές συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν για το σκοπό αυτό ότι προωθούν την τροποποίηση του ετήσιου σχεδίου κρατικών χορηγιών που εφαρμόζουν, έτσι ώστε οι κρατικές ενισχύσεις προς τις κοινοτικές στέγες ηλικιωμένων να συμμορφώνονται, μεταξύ άλλων, με τις πρόνοιες του Κανονισμού 360/2012.

76. Ενδεικτικά: State Aid E 2/2008, (Austria) Financing of ORF, 28.10.2009 και Απόφαση της Επιτροπής της 20ης Ιουλίου 2010 για την ενίσχυση του Ισπανικού ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού RTVE, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 1 της 04.01.2011, σ. 9.

77. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 114 της 26.04.2012, σ. 8.

Ενόψει της προωθούμενης προσαρμογής του σχεδίου χορηγιών που εφαρμόζουν οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας με τον Κανονισμό 360/2012 θα ολοκληρωθεί η διαδικασία συμμόρφωσης των επιχορηγήσεων που παραχωρούνται προς τις κρατικές και κοινοτικές στέγες ηλικιωμένων με τους κοινοτικούς κανόνες των κρατικών ενισχύσεων, θέμα που είχε τεθεί έμμεσα από τον Παγκύπριο Σύνδεσμο Ιδιοκτητών Στεγών Ευγηρίας στην ως άνω καταγγελία του.

7.4.1.2 Επιστολή ιδιώτη με την οποία δηλώνει ότι ενίσταται ως επηρεαζόμενος πολίτης της Κυπριακής Δημοκρατίας και της ΕΕ στην προτιθέμενη αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου των Κυπριακών Αερογραμμών

Έλαβα από ιδιώτη καταγγελία για κατ' ισχυρισμό παραβίαση των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων, δηλαδή ότι η ως άνω προτιθέμενη αύξηση κεφαλαίου αποτελεί έμμεσο τρόπο επιχορήγησης προς τις Κυπριακές Αερογραμμές που αντιβαίνει στο κοινοτικό δίκαιο και είναι παράνομη.

Διευκρίνισα εν πρώτοις ότι, σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο για τις κρατικές ενισχύσεις, οι εισφορές κεφαλαίου του κράτους σε επιχειρήσεις δε θεωρούνται de facto ως κρατικές ενισχύσεις αλλά αυτό εξαρτάται από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κάθε υπόθεσης. Εάν η εισφορά κεφαλαίου ικανοποιεί το λεγόμενο «κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή» (Market Economy Investor Principle), ήτοι εάν το κράτος ενεργεί κατά τον ίδιο τρόπο με έναν ιδιώτη που υποθετικά θα βρισκόταν στη θέση του κράτους και θα εισέφερε κεφάλαιο σε μια επιχείρηση εξυπηρετώντας καθαρά τα επιχειρηματικά του συμφέροντα και όχι διάφορους στόχους πολιτικής, τότε η εισφορά κεφαλαίου δε θεωρείται κρατική ενίσχυση.

Υπέδειξα, ωσαύτως, πως, ακόμα και εάν μια εισφορά κεφαλαίου δεν ικανοποιεί το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή με αποτέλεσμα να χαρακτηρίζεται ως κρατική ενίσχυση, δε σημαίνει ότι η κρατική αυτή ενίσχυση είναι μη συμβατή με τους κοινοτικούς κανόνες. Τόσο η ΣΛΕΕ όσο και τα διάφορα κοινοτικά νομοθετήματα στο χώρο των κρατικών ενισχύσεων (Κανονισμοί, Κατευθυντήριες Γραμμές, κ.ά.) καθορίζουν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι κρατικές ενισχύσεις μπορούν να είναι συμβατές με το κοινοτικό δίκαιο, καθώς επίσης και τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται για να κηρυχθεί επίσημα μια ενίσχυση ως νόμιμη. Ως εκ τούτου, μια προτιθέμενη εισφορά κεφαλαίου σε μια επιχείρηση, χωρίς να έχει αξιολογηθεί σε βάθος, δεν μπορεί εκ των προτέρων να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση πόσο μάλλον ως παράνομη κρατική ενίσχυση.

Σημείωσα, επίσης, ότι το εν λόγω μέτρο βρισκόταν ακόμη στο στάδιο της προεργασίας, δεν μου είχε κοινοποιηθεί προς αξιολόγηση σύμφωνα με τη διαδικασία που επιτάσσουν οι περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμοι του 2001 μέχρι 2009 (εφεξής ο «Νόμος») και ως εκ τούτου δεν ήμουν σε θέση να εκφράσω άποψη επί της συμβατότητας του μέτρου με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων. Επεσήμανα ότι η Επιτροπή, ως αποκλειστικά αρμόδια, σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο, για την κήρυξη των κρατικών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά, είχε αυτεπάγγελα επέλθει στο ζήτημα αυτό ζητώντας από την Κυπριακή Δημοκρατία αναλυτικές πληροφορίες γύρω από την επικείμενη εισφορά κεφαλαίου στις Κυπριακές Αερογραμμές και βρισκόταν σε εξέλιξη αλληλογραφία μεταξύ της Επιτροπής και του Υπουργείου Οικονομικών, ως Αρμόδιας Αρχής.

Σε δεύτερη επιστολή του ο ως άνω ιδιώτης διευτύπωσε τη θέση ότι η εισφορά κεφαλαίου δεν ήταν σύμφωνη με το Νόμο αφού, όπως σημείωσε, οι ιδιώτες μέτοχοι δε θα συνεισέφεραν το μερίδιο που τους αναλογούσε. Σ' απαντητική επιστολή μου, τον πληροφόρησα ότι η Αρμόδια Αρχή μου κοινοποίησε την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου των Κυπριακών Αερογραμμών, σύμφωνα με τα όσα

επιτάσσει ο Νόμος, με βάση τον οποίο οι Αρμόδιες Αρχές υποχρεούνται να κοινοποιούν τις συμμετοχές τους σε κεφάλαιο επιχείρησης, ανεξάρτητα από το εάν οι συμμετοχές αυτές συνιστούν ή όχι κρατικές ενισχύσεις. Τον πληροφόρησα, επίσης, ότι η ως άνω έρευνα της Επιτροπής βρισκόταν σε εξέλιξη με το πέρας της οποίας η Επιτροπή θα κατέληγε είτε σε αποδοχή της νομιμότητας των ενεργειών της Κυπριακής Δημοκρατίας (μη ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης) είτε, σε περίπτωση που διατηρούσε αμφιβολίες, στην έναρξη επίσημης έρευνας βάσει του Άρθρου 108, παράγραφος 2, της ΣΛΕΕ κατά την οποία ζητεί την υποβολή παρατηρήσεων επί της υπόθεσης και από τρίτα μέρη. Εάν, μετά το πέρας της διαδικασίας αυτής, η Επιτροπή κρίνει ότι έχει δοθεί κρατική ενίσχυση, η οποία δεν είναι συμβατή με την εσωτερική αγορά βάσει των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων, τότε διατάσσει το οικείο κράτος μέλος να ανακτήσει εντόκως την παράνομη ενίσχυση από την αποδέκτρια επιχείρηση. Ως εκ τούτου, του συνέστησα όπως, εάν είχε συγκεκριμένες απόψεις σχετικά με την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, να τις υποβάλει στη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της ΕΕ, καθώς αυτή είναι που τελικώς θα κρίνει, με βάση την ευρεία διακριτική ευχέρεια που διαθέτει κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της, την ύπαρξη ή μη κρατικής ενίσχυσης και την ενδεχόμενη συμβατότητά της με την εσωτερική αγορά.

7.4.1.3 Επιβολή Δημοτικών και Κοινοτικών Τελών στις Τράπεζες και στα Συνεργατικά Πιστωτικά Ιδρύματα

Ο Σύνδεσμος Τραπεζών Κύπρου μου υπέβαλε καταγγελία για κατ' ισχυρισμό παραβίαση των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων, ήτοι παρά τις προγενέστερες προς τούτο υποδείξεις μου, από το Φεβρουάριο του 2006, δεν είχε προχωρήσει οποιαδήποτε τροποποίηση των περί Δήμων Νόμων ώστε να εξισώνονται τα ανώτατα όρια του τέλους έκδοσης επαγγελματικής άδειας και διατήρησης/χρήσης επαγγελματικών υποστατικών ανάμεσα στις τράπεζες και τα ΣΠΙ, και, ως εκ τούτου, εξακολουθούσε να υφίσταται η διακριτική μεταχείριση μεταξύ των ΣΠΙ και των λοιπών επιχειρήσεων που ασκούν παρόμοιες εργασίες.

Συγκεκριμένα, το ανώτατο τέλος τόσο για την έκδοση επαγγελματικής άδειας όσο και για την έκδοση άδειας επαγγελματικού υποστατικού, όπως αυτά καθορίζονται στον Πίνακα του περί Δήμων Νόμου τα οποία αφορούν τις τράπεζες, είναι υψηλότερα των αντίστοιχων τελών που αφορούν τα υποκαταστήματα των ΣΠΙ. Λόγος της διαφοροποίησης των τελών αυτών φαίνεται να ήταν ο πιο περιορισμένος κύκλος εργασιών των ΣΠΙ έναντι των τραπεζών, κατά το χρόνο ψήφισης του Νόμου.

Σημειώνεται κατ' αρχάς ότι η πιο πάνω καταγγελία μου είχε υποβληθεί και στο παρελθόν και μετά από διερεύνησή της κατέληξα στο συμπέρασμα ότι η ως άνω διαφοροποίηση συνιστά κρατική ενίσχυση προς τα ΣΠΙ και θα έπρεπε να εξαλειφθεί, διότι επιβάλλει διαφορετικά τέλη σε επιχειρήσεις που βρίσκονται για τους σκοπούς των εν λόγω τελών σε παρεμφερή κατάσταση. Σύμφωνα με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων, ευνοϊκές παρεκκλίσεις από ένα γενικό κανόνα με τον οποίο φορολογούνται οι υποκείμενες στο φόρο επιχειρήσεις πληρούν το κριτήριο της επιλεκτικότητας του Άρθρου 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ και συνιστούν κρατικές ενισχύσεις, εκτός εάν δικαιολογούνται από τη «φύση και τη λογική του συστήματος των οικείων επιβαρύνσεων», όπως όταν σχετίζονται άμεσα με τη βάση της σχετικής φορολογίας. Στην προκειμένη περίπτωση, εφόσον το κράτος φορολογεί επαγγελματικά υποστατικά, η φορολογία θα μπορούσε επί παραδείγματι να αναλογεί με το εμβαδόν του υποστατικού με τον ίδιο τρόπο που η φορολογία του εισοδήματος αναλογεί με το ύψος του ή η φορολόγηση των οχημάτων με τον κυβισμό τους (αναλογικότητα της φορολογίας). Ως εκ τούτου, η φορολόγηση των υποστατικών αναλόγως του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων, του μετοχικού

κεφαλαίου, της νομικής τους μορφής ή της οικονομικής τους δραστηριότητας συνιστά μη ορθολογική διάκριση που δεν μπορεί να δικαιολογηθεί από την πλευρά των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων.

Με βάση την υπόδειξή μου αυτή, το Υπουργείο Εσωτερικών, ως αρμόδιο Υπουργείο, θα έπρεπε να αναμορφώσει ριζικά το όλο σύστημα και ζήτησα όπως το νέο σύστημα επιβολής τελών μου κοινοποιηθεί πριν από την ψήφιση του σχετικού νομοσχεδίου για αξιολόγηση με βάση τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων. Σημειώνεται ότι η ίδια καταγγελία μου είχε υποβληθεί και το 2011 και κατά τη διερεύνησή της το Υπουργείο Εσωτερικών με ενημέρωσε ότι το Μάιο του ίδιου έτους κατέθεσε στη Βουλή των Αντιπροσώπων Νομοσχέδιο με το οποίο τροποποιείται ο περί Δήμων Νόμος και καταργούνται, μεταξύ άλλων, οι Πίνακες του Νόμου που αφορούν τα ως άνω ανώτατα όρια τελών, και ότι εκκρεμούσε ενώπιον της Βουλής.

Κατόπιν λήψης της νέας καταγγελίας απευθύνθηκα στο Υπουργείο Εσωτερικών επισημαίνοντας το γεγονός πως παρά την κατάθεση του ως άνω Νομοσχεδίου στη Βουλή δεν έχει επιτευχθεί κανένα απολύτως αποτέλεσμα μέχρι σήμερα. Υπέδειξα την επί μακρόν (πέραν των 6 ετών) καθυστέρηση στην κατάργηση ενός μέτρου κρατικής ενίσχυσης που έχω κρίνει ως μη συμβατό με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων. Ως εκ τούτου, το Υπουργείο Εσωτερικών θα έπρεπε να μεριμνήσει για την άμεση ψήφιση της σχετικής τροποποίησης του περί Δήμων Νόμου από τη Βουλή τονίζοντας πως, εάν αυτό δε συνέβαινε μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα, θα υποχρεωνόμουν να ασκήσω τις εξουσίες που μου παρέχονται βάσει του άρθρου 18 (1) των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων, με τις οποίες δύναμαι να διατάξω με αιτιολογημένη απόφασή μου, η οποία δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, την αναστολή εφαρμογής ενός μέτρου κρατικής ενίσχυσης και τον τερματισμό της παρανομίας.

Με βάση τις ως άνω υποδείξεις μου, το Υπουργείο Εσωτερικών απευθύνθηκε προς τη Βουλή των Αντιπροσώπων ζητώντας επίσπευση της διαδικασίας μελέτης και έγκρισης του υπό αναφορά Νομοσχεδίου.

7.4.1.4 Συνομολόγηση σύμβασης μίσθωσης κρατικής γης μεταξύ του Υπουργείου Εσωτερικών και του εκπαιδευτικού ιδρύματος «The Junior School»

Έλαβα από ιδιώτη καταγγελία για κατ' ισχυρισμό παράβαση των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων, ήτοι συνομολόγηση σύμβασης μίσθωσης κρατικής γης μεταξύ του Υπουργείου Εσωτερικών, ως ιδιοκτήτη, και του εκπαιδευτικού ιδρύματος «The Junior School» (εφεξής το «Σχολείο»), ως μισθωτή, (α) με όρους ευνοϊκούς για το εν λόγω Ίδρυμα και (β) χωρίς την εκ των προτέρων έγκρισή μου.

Την καταγγελία έθεσα ενώπιον του Υπουργείου Εσωτερικών, ως Αρμόδιας Αρχής, ζητώντας τις εν προκειμένω παρατηρήσεις/σχολία του. Σύμφωνα με τα στοιχεία που έθεσε ενώπιόν μου η Αρμόδια Αρχή, με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με ημερομηνία 20.03.2012, εκμισθώθηκε στο Σχολείο κρατική γη στο Δήμο Στροβόλου, για περίοδο 33 ετών, με δικαίωμα ανανέωσης για άλλες δύο περιόδους 33 χρόνων η καθεμιά, κατ' επιλογή του Ιδιοκτήτη, με ετήσιο ονομαστικό ενοίκιο €1.000, το οποίο η Κυβέρνηση θα δικαιούται, οποτεδήποτε κρίνει τούτο σκόπιμο, να το αναθεωρήσει μέχρι και το πλήρες αγοραίο και με άλλους όρους. Σύμφωνα με την Αρμόδια Αρχή, υιοθετήθηκε το ως άνω ονομαστικό ενοίκιο επειδή καμία οικοδομή δε θα ανεγερθεί εντός του υπό αναφορά χώρου, εφόσον πρόκειται για Ζώνη Προστασίας (Δα1) όπου δεν επιτρέπεται η ανέγερση κτηριακών εγκα-

ταστάσεων. Ο χώρος που εκμισθώθηκε θα συνεχίσει να χρησιμοποιείται ως αυλή και γήπεδο του Σχολείου, όπως ήταν και η μέχρι σήμερα χρήση του, με βάση σχετική συμφωνία μεταξύ του Σχολείου και της Κυβέρνησης που χρονολογείται από το 1959. Για την υιοθέτηση του ως άνω ενοικίου καθώς και για την κατ' εξαίρεση εκμίσθωση κρατικής γης στο Σχολείο, λήφθηκε σοβαρά υπόψη ότι τούτο αποτελεί μη κερδοσκοπικό εκπαιδευτικό ίδρυμα.

Επεσήμανα εν πρώτοις ότι, σύμφωνα με το Άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ, κρατικές ενισχύσεις είναι οι ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιανδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ενοικιακής μεταχείρισης ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές. Στην περίπτωση της παραχώρησης κρατικής γης πληρούνται πράγματι τα υπόλοιπα κριτήρια ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης με εξαίρεση το κριτήριο της νόθευσης του ανταγωνισμού σε βαθμό επηρεασμού των ενδοκοινοτικών συναλλαγών (effect on trade). Το Σχολείο συνιστά επιχείρηση για τους κοινοτικούς κανόνες του ανταγωνισμού γενικά, εφόσον παρέχει εκπαιδευτικές υπηρεσίες στην αγορά εκτός του πλαισίου του εθνικού εκπαιδευτικού συστήματος, όπως αυτό περιγράφεται στη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (εφεξής το «ΔΕΚ»)⁷⁸. Επιπρόσθετα, η παραχώρηση κρατικής γης με ενοίκιο χαμηλότερο του αγοραίου συνιστά οικονομικό πλεονέκτημα προς το Σχολείο με ταυτόχρονη απώλεια κρατικών πόρων, ενώ το πλεονέκτημα αυτό είναι επιλεκτικό, αφού χορηγείται σε μια μόνο επιχείρηση, δηλαδή το Junior School.

Ωστόσο, κατά την εκτίμησή μου, και με βάση την πρακτική της Επιτροπής κατά την εξέταση του κριτηρίου του επηρεασμού των ενδοκοινοτικών συναλλαγών, το κριτήριο αυτό κατά κανόνα δεν πληρούται σε υποθέσεις ενίσχυσης των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Τα σχολεία, δεδομένου ότι δε δραστηριοποιούνται σε άλλες αγορές πλην εκείνης της Κύπρου, απευθύνονται σε μια τοπική αγορά, στην οποία, λόγω της φύσης της δραστηριότητας που ασκούν, δεν μπορούν να αναπτυχθούν διασυνοριακές συναλλαγές. Με άλλα λόγια, τα σχολεία προφανώς δεν μπορούν να προσελκύσουν μαθητές των οποίων οι οικογένειες διαμένουν σε άλλα κράτη μέλη, ακόμα και χωρίς να συνυπολογιστεί η απόσταση που χωρίζει την Κύπρο από τα υπόλοιπα κράτη μέλη της ΕΕ. Η δυνατότητα να προσελκύσει μια επιχείρηση πελάτες ή καταναλωτές από άλλα κράτη μέλη ή, αντίθετα, να κρατήσει πελάτες καταναλωτές που ενδεχομένως να κατευθύνονταν σε επιχειρήσεις άλλων κρατών μελών είναι το κριτήριο με το οποίο η Επιτροπή κρίνει σε παρόμοιες υποθέσεις κατά πόσο η ενίσχυση επηρεάζει ή μπορεί να επηρεάσει τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές.

Κατ'αυτόν ακριβώς τον τρόπο στην Απόφασή της για την ενίσχυση του τσέχικου κολεγίου Prerov⁷⁹, βασιζόμενη στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά λειτουργίας του κολεγίου, η Επιτροπή καταλήγει ότι: *“... it can not reasonably be expected that this support will lead students from other Member States to follow their scholarship in the College rather than a college in another Member State. The Commission can conclude that the State support has no effect on trade”*. Λόγω του ότι στην καταγγελία γινόταν αναφορά σε μια παράγραφο της ως άνω Απόφασης όπου οι τσέχικες αρχές ανέφεραν ότι το πρόγραμμα σπουδών του κολεγίου ήταν μοναδικό στο είδος του χωρίς ανταγωνιστές, υπέδειξα ότι αυτή ήταν η θέση της Τσεχίας, όπως υποβλήθηκε στην Επιτροπή, και όχι η αξιολόγηση της Επιτροπής. Το ως άνω από-

78. Απόφαση του ΔΕΚ της 27.09.1988, C -283/86, Συλλογή της Νομολογίας 1988.

79. State Aid NN 54/2006 – Czech Republic, 08.11.2006.

σπασμα προερχόταν από την αξιολόγηση της Επιτροπής στην Απόφαση εν σχέσει με το κριτήριο του επηρεασμού των ενδοκοινοτικών συναλλαγών, όπου η Επιτροπή κατονομάζει τους παράγοντες (τοπική/ περιφερειακή διάσταση του κολεγίου, τσέχικη κυρίως γλώσσα διδασκαλίας, απόσταση από τα σύνορα, κλπ.) για τους οποίους θεώρησε στη συγκεκριμένη περίπτωση ότι το κολέγιο δεν μπορούσε να προσελκύσει σπουδαστές από άλλα κράτη μέλη με αποτέλεσμα να μην επηρεάζονται οι ενδοκοινοτικές συναλλαγές. Αυτό οδηγεί με τη σειρά του στη μη ικανοποίηση της συγκεκριμένης απαραίτητης προϋπόθεσης ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης με αποτέλεσμα το μέτρο να μη συνιστά κρατική ενίσχυση. Οι παράγοντες αυτοί ποικίλλουν ανάλογα με την υπό εξέταση υπόθεση.

Επεξήγησα, ωσαύτως, ότι είναι δεδομένο εκ του ίδιου του Άρθρου 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ, ότι η νόθευση του ανταγωνισμού από μόνη της δεν αποδεικνύει την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης εάν δεν επηρεάζονται οι συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Κάθε ενίσχυση σε μια επιχείρηση με δραστηριότητες καθαρά τοπικού χαρακτήρα ασφαλώς και νοθεύει τον ανταγωνισμό σε σχέση με τους ανταγωνιστές της στην ίδια τοπική αγορά, αλλά αυτό δε σημαίνει ότι προκαλεί και επιπτώσεις στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές. Εάν, ωστόσο, η επιχείρηση ανταγωνίζεται εκ των πραγμάτων και επιχειρήσεις άλλων κρατών μελών, για παράδειγμα μια βιομηχανία ενδυμάτων, τότε αυτομάτως θεωρείται ότι επηρεάζονται και οι ενδοκοινοτικές συναλλαγές.

Ως εκ τούτου, κατέληξα στο συμπέρασμα ότι το μέτρο της οικονομικής ενίσχυσης προς το Σχολείο δεν ικανοποιεί όλα τα προαπαιτούμενα κριτήρια για στοιχειοθέτηση κρατικής ενίσχυσης. Συνεπώς, βάσει των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων, δεν υπήρχε για την Αρμόδια Αρχή καμία υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης της σύμβασης στον Έφορο για την έκδοση απόφασης ή γνωμοδότησης, κάτι που ισχύει αποκλειστικά για τα μέτρα που συνιστούν κρατικές ενισχύσεις.

7.4.2. Καταγγελίες που υποβλήθηκαν απευθείας στην αρμόδια Γενική Διεύθυνση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

7.4.2.1 Επιχορηγήσεις για την πρόσληψη ανέργων

Η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Επιτροπής μου κοινοποίησε επιστολή που απηύθυνε στη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην ΕΕ σύμφωνα με την οποία η Επιτροπή έλαβε καταγγελία από ιδιώτη για κατ' ισχυρισμό χορήγηση παράνομης κρατικής ενίσχυσης από τις κυπριακές αρχές, ήτοι οι επιδοτήσεις που παρέχονται από το Τμήμα Εργασίας σε εργοδότες για την πρόσληψη ανέργων αποτελούν παράνομες κρατικές ενισχύσεις καθότι κατ' ουσία συντηρούν τη λειτουργία της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (εφεξής η «ΔΥΑ»), χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ότι η υπηρεσία εξεύρεσης εργασίας προσφέρεται και από τα Ιδιωτικά Γραφεία Εξεύρεσης Εργασίας («εφεξής τα ΙΓΕΕ») ως η μόνη πηγή εισοδημάτων τους, με αποτέλεσμα τη δημιουργία μονοπωλίου στις υπηρεσίες εξεύρεσης εργατικού προσωπικού σε εργοδότες και τον επηρεασμό των εμπορικών συμφερόντων των ΙΓΕΕ. Αυτό συμβαίνει, σύμφωνα με την καταγγελία, λόγω του ότι οι εργοδότες δεν απευθύνονται στα ΙΓΕΕ διότι, εκτός του ότι θα πρέπει να πληρώσουν για τις υπηρεσίες που θα λάβουν, δε θα μπορούν να τύχουν της επιδότησης που παρέχει το Τμήμα Εργασίας εάν δεν εργοδοτήσουν προσωπικό από τα άτομα που εγγράφονται στη ΔΥΑ ως άνεργα. Λόγω του ότι για να συμμετάσχει κάποιος άνεργος στα Σχέδια Επιδοτήσεων του Τμήματος Εργασίας θα πρέπει να είναι εγγεγραμμένος στη ΔΥΑ, αυτό παροτρύνει τους ανέργους να απευθύνονται στη ΔΥΑ και όχι στα ΙΓΕΕ. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή ζήτησε τις θέσεις των κυπριακών αρχών επί του όλου ζητήματος.

Την καταγγελία έθεσα ενώπιον του Τμήματος Εργασίας, ως Αρμόδια Αρχή, για υποβολή παρατηρήσεων.

Σύμφωνα με τις παρατηρήσεις που ετοίμασε η Αρμόδια Αρχή, όλες οι επιδοτήσεις σε εργοδότες για την πρόσληψη ανέργων παρέχονται από το κράτος είτε με τη μορφή ενισχύσεων ήσσονος σημασίας είτε έχουν ως νομική βάση τον Κανονισμό 800/2008 και, κατά συνέπεια, δεν τίθεται θέμα χορήγησης παράνομων κρατικών ενισχύσεων υπό την έννοια του Κανονισμού 659/1999⁸⁰, δηλαδή ενίσχυσης που τέθηκε σε ισχύ χωρίς την προηγούμενη κοινοποίηση και έγκρισή της από την Επιτροπή. Κατ' αρχάς, αποτελεί όρο στα Σχέδια αυτά ότι κάποιος εργοδότης για να είναι δικαιούχος θα πρέπει να προσλαμβάνει άνεργο άτομο που είναι εγγεγραμμένο στα Γραφεία Εργασίας της ΔΥΑ. Σύμφωνα με το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία της ΔΥΑ και ειδικότερα τη Σύμβαση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για τις υπηρεσίες απασχόλησης του 1948 την οποία έχει κυρώσει η Κυπριακή Δημοκρατία, κάθε μέλος του εν λόγω Οργανισμού έχει υποχρέωση να διατηρεί μια δωρεάν Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται η δωρεάν παροχή υπηρεσιών σε εργοδότες και εργαζομένους στις οποίες περιλαμβάνεται η εξεύρεση εργασίας σε ανέργους και σε άτομα που δυσκολεύονται να εξεύρουν εργασία, όπως άτομα με αναπηρίες. Για την ένταξη δικαιούχων εργοδοτών στα Σχέδια Επιδοτήσεων της Αρμόδιας Αρχής απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί η προσκόμιση από τον εργοδότη επίσημων πιστοποιητικών με τα οποία να επιβεβαιώνεται ότι ο υποψήφιος προς επιδοτούμενη απασχόληση είναι πράγματι άνεργος. Τέτοια πιστοποιητικά εκδίδονται μόνο από τη ΔΥΑ, επειδή διαθέτει ειδικά μηχανογραφημένα συστήματα εγγραφής ανέργων. Η πρόσβαση των ΙΓΕΕ στους καταλόγους των ανέργων και εργοδοτών της ΔΥΑ για να εκδίδουν τα απαραίτητα πιστοποιητικά δεν είναι δυνατή λόγω της διασύνδεσης των συστημάτων της ΔΥΑ με αυτά των Κοινωνικών Ασφαλίσεων έτσι που μόνο η ΔΥΑ μπορεί με βεβαιότητα να επιβεβαιώνει την ακρίβεια και εγκυρότητα των στοιχείων που υποβάλλονται για συμμετοχή στα Σχέδια, όπως κατά πόσο κάποιος είναι πραγματικά άνεργος ή όχι.

Σύμφωνα με την Αρμόδια Αρχή, η συμμετοχή των εργοδοτών στα Σχέδια Επιδοτήσεων είναι εθελοντική. Δεν απαγορεύεται η συνεργασία των ΙΓΕΕ με τους εργοδότες για την υποστήριξή τους για ένταξη στα Σχέδια νοουμένου ότι υποβάλλονται τα πιστοποιητικά εγγραφής ανέργου στη ΔΥΑ. Ταυτόχρονα, οποιοσδήποτε εγγεγραμμένος άνεργος μπορεί να απευθυνθεί σε ιδιωτικό γραφείο εξεύρεσης εργασίας το οποίο να μεσολαβήσει για εξεύρεση εργασίας. Ο εργοδότης που θα τον προσλάβει έχει δικαίωμα να υποβάλει αίτηση και να λάβει επιχορήγηση στα πλαίσια των πιο πάνω Σχεδίων Επιδοτήσεων νοουμένου ότι προσκομίζει τα ως άνω δικαιολογητικά της ΔΥΑ. Στις υποχρεώσεις της ΔΥΑ εντάσσεται η διαφύλαξη τόσο των εργοδοτών όσο και των εργοδοτούμενων από οποιαδήποτε εκμετάλλευση και η διασφάλιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών. Επίσης, σύμφωνα με πρόνοια στα Σχέδια Επιδοτήσεων, δικαίωμα ένταξης σ' αυτά έχουν άτομα που είναι πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας ή των κρατών μελών της ΕΕ καθώς και τρίτων χωρών, εφόσον διαμένουν νόμιμα, έχουν δικαίωμα ελεύθερης πρόσβασης στην αγορά εργασίας και μόνιμη διαμονή στην Κυπριακή Δημοκρατία για τουλάχιστο 12 συνεχείς μήνες.

Την απάντηση της Αρμόδιας Αρχής, η οποία διαμορφώθηκε σε συνεργασία με το Γραφείο μου, απέστειλα στη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Επιτροπής για περαιτέρω χειρισμό της υπόθεσης.

80. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου της 22ας Μαρτίου 1999 για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του Άρθρου 93 της Συνθήκης ΕΚ, Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων L 083 της 27.03.1999, σ. 1.

Η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Επιτροπής με επιστολή της προς τον καταγγέλλοντα, η οποία μου κοινοποιήθηκε, τον ενημέρωσε ότι με βάση τα στοιχεία που έθεσαν ενώπιόν της οι Κυπριακές Αρχές κατέληξε στο προκαταρκτικό συμπέρασμα ότι τα ως άνω Σχέδια Επιδοτήσεων σε εργοδότες για την πρόσληψη ανέργων που εφαρμόζει η Αρμόδια Αρχή χορηγούνται σε συμμόρφωση είτε με τον Κανονισμό 800/2008 είτε αποτελούν ενισχύσεις ήσσονος σημασίας. Σύμφωνα με την Επιτροπή, υπό το φως των ως άνω στοιχείων που της παρέθεσε η Αρμόδια Αρχή, δε φαίνεται να τεκμηριώνεται ο ισχυρισμός στην καταγγελία ότι ένας εργοδότης δεν μπορεί να υπαχθεί σε σχέδιο επιχορήγησης σε περίπτωση που προσλάβει εργαζόμενο μέσω ιδιωτικής εταιρείας εξεύρευσης προσωπικού. Δεν τεκμηριώνεται, ωσαύτως, ο ισχυρισμός ότι μόνο κύπριοι υπήκοοι μπορούν να υπαχθούν στα Σχέδια. Υπό το φως της εκτίμησης αυτής, η Επιτροπή κάλεσε τον καταγγέλλοντα να υποβάλει εγγράφως τις παρατηρήσεις του σε περίπτωση που αμφισβητούσε τα ως άνω συμπεράσματα της Επιτροπής ή, εάν το επιθυμούσε, να υποβάλει στοιχεία που δεικνύουν παράβαση των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων. Σε διαφορετική περίπτωση, με την πάροδο ενός μηνός από την παραλαβή της επιστολής από τον καταγγέλλοντα, η Επιτροπή θα θεωρούσε ότι η καταγγελία έχει αποσυρθεί.

Την ως άνω απάντηση της Επιτροπής διεβίβασα στην Αρμόδια Αρχή για ενημέρωση. Μέχρι το χρόνο ολοκλήρωσης της παρούσας Έκθεσης η Επιτροπή δεν επανήλθε επί του θέματος.

7.4.2.2 Καταγγελία σχετικά με την ασφάλιση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που χορηγεί ο Οργανισμός Γεωργικής Ασφάλισης (ΟΓΑ)

Η Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης της Επιτροπής με επιστολή της προς τη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην ΕΕ που μου κοινοποίησε την πληροφόρησε ότι η Επιτροπή έλαβε καταγγελία που αφορούσε το καθεστώς υποχρεωτικής ασφάλισης του ΟΓΑ.

Στην ως άνω επιστολή της Επιτροπής γίνεται αναφορά στο γεγονός ότι ο ΟΓΑ αποτελεί οργανισμό δημόσιας ωφελείας, ο οποίος χορηγεί, στο πλαίσιο καθεστώτος υποχρεωτικής ασφάλισης, αποζημιώσεις στους παραγωγούς για ζημιές για φυσικές καταστροφές. Σύμφωνα με τον περί Γεωργικής Ασφάλισης Νόμο του 1977, επιβάλλεται ειδική εισφορά υπέρ του ΟΓΑ στους παραγωγούς γεωργικών προϊόντων οι οποίοι είναι δικαιούχοι του καθεστώτος ασφάλισης. Κατά τους καταγγέλλοντες, το γεγονός ότι η ασφάλιση είναι υποχρεωτική συνιστά εμπόδιο στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ασφαλιστικών υπηρεσιών.

Συγκεκριμένα, ο ανωτέρω Νόμος για τις γεωργικές ασφαλίσεις τροποποιήθηκε από το 2007 έτσι ώστε οι μεγάλες αγροτικές επιχειρήσεις να αποκλεισθούν από τις κρατικές ενισχύσεις τις οποίες χορηγεί ο ΟΓΑ για την πληρωμή ασφαλιστρών. Σύμφωνα με τους καταγγέλλοντες, δεδομένου ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις υποχρεούνται να καταβάλλουν την ασφαλιστική εισφορά εξ ολοκλήρου, ενώ για την πληρωμή της ίδιας εισφοράς ο ΟΓΑ χορηγεί επιχορήγηση στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (η ενίσχυση χορηγείται δυνάμει του Κανονισμού 1857/2006), η ως άνω τροποποίηση φαίνεται να νοθεύει τον ανταγωνισμό στο γεωργικό τομέα· ενόψει του ότι ο αγροτικός τομέας είναι ανοικτός στον ανταγωνισμό σε επίπεδο ΕΕ, με τον τρόπο αυτό γίνεται δυσμενής διάκριση για τις μεγάλες επιχειρήσεις, όπως οι καταγγέλλουσες, σε σχέση με τις μικρομεσαίες κυπριακές επιχειρήσεις, λόγω του αποκλεισμού τους από τις ενισχύσεις για την πληρωμή των εισφορών ασφάλισης.

Υπό το φως των πιο πάνω, η Επιτροπή κάλεσε τις κυπριακές αρχές να απαντήσουν σε ερωτήματα που αφορούσαν το καθεστώς υποχρεωτικής ασφάλισης στον ΟΓΑ, όπως τους κινδύνους που καλύπτει,

το ποσοστό υποχρεωτικής εισφοράς και τη διαδικασία καθορισμού του, τις πηγές εισπράξεων του ΟΓΑ και την ενίσχυση στις ΜΜΕ για την πληρωμή των υποχρεωτικών ασφαλιστικών εισφορών.

Την καταγγελία έθεσα ενώπιον του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, ως Αρμόδιας Αρχής, για υποβολή παρατηρήσεων.

Στην απάντηση της Αρμόδιας Αρχής, πέραν της λεπτομερούς παράθεσης των κινδύνων που καλύπτει το σχέδιο του ΟΓΑ και των ποσοστών υποχρεωτικής εισφοράς σ' αυτό, επισημαίνονται τα ακόλουθα: Η υποχρεωτική εισφορά των ασφαλισμένων προσώπων εισάγεται άμεσα στα ταμεία του ΟΓΑ, χωρίς να διέρχεται από τον κρατικό προϋπολογισμό και χωρίς να χρειάζεται για την καταβολή τους έγκριση από το Υπουργικό Συμβούλιο. Το σχέδιο ασφάλισης του ΟΓΑ έχει αλληλοβοηθητικό χαρακτήρα και η συμμετοχή των παραγωγών σ' αυτό είναι υποχρεωτική. Οι πόροι του Οργανισμού προέρχονται από τα ασφαλιστρα, στα οποία συνδράμουν κατά 50% οι ίδιοι οι παραγωγοί και κατά 50% η κρατική χορηγία. Η επιχορήγηση των γεωργικών ασφαλιστρων έχει κριθεί, με προγενέστερες αποφάσεις του Εφόρου, συμβατή με τον Κανονισμό 1857/2006, ο οποίος ορίζει ακαθάριστη ένταση της ενίσχυσης έως το 50% του κόστους των ασφαλιστρων. Η κρατική χορηγία καταβάλλεται κατ' έτος ανεξάρτητα από το κατά πόσο έχουν επέλθει ζημιές ή όχι στα γεωργικά προϊόντα σύμφωνα με τους κινδύνους που καλύπτει το σχέδιο. Επιπρόσθετα, το κράτος επιχορηγεί μέρος των διοικητικών εξόδων του Οργανισμού. Με βάση το ύψος των αποζημιώσεων που ο ΟΓΑ κατέβαλε μέχρι το 2004 προκύπτει ότι τα ποσά που καταβάλλουν οι γεωργοί, συμπεριλαμβανομένης και της συνεισφοράς του κράτους, υπερκαλύπτουν το ποσό των αποζημιώσεων. Το ταμείο είναι κοινό για όλες τις καλλιέργειες ώστε να είναι εύρωστο και να μπορεί να αντιμετωπίζει χρονιές με μεγάλες απαιτήσεις σε αποζημιώσεις για συγκεκριμένες καλλιέργειες.

Στην απάντησή της η Αρμόδια Αρχή σημείωσε ότι ο Κανονισμός 1857/2006, ως η νομική βάση της επιχορήγησης ασφαλιστρου, εξαιρεί από το πεδίο εφαρμογής του τις μεγάλες επιχειρήσεις και, ως εκ τούτου, η παροχή ενισχύσεων προς αυτές για την επιχορήγηση των ασφαλιστρων θα ισοδυναμούσε με παράνομη κρατική ενίσχυση. Η Αρμόδια Αρχή παρατήρησε περαιτέρω ότι, λόγω της εφαρμογής των ενισχύσεων του σχεδίου σε οριζόντια βάση, επωφελούνται όλες οι επιχειρήσεις. Οι επιχειρήσεις στο σχέδιο ορίζονται ως ΜΜΕ ή μεγάλες με βάση τη Σύσταση της Επιτροπής της 6ης Μαΐου 2003 σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων⁸¹.

Την απάντηση της Αρμόδιας Αρχής, η οποία διαμορφώθηκε σε συνεργασία με το Γραφείο μου, απέστειλα στη Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης της Επιτροπής για περαιτέρω χειρισμό της υπόθεσης.

7.4.2.3 Καταγγελία του Συνδέσμου Τραπεζών Κύπρου σχετικά με πιθανώς παράνομη κρατική ενίσχυση στον τραπεζικό τομέα

Η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Επιτροπής με επιστολή της προς τη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην ΕΕ που μου κοινοποίησε την πληροφόρησε ότι η Επιτροπή έλαβε καταγγελία για κατ' ισχυρισμό παράνομη κρατική ενίσχυση στον τραπεζικό τομέα και καλούσε τις κυπριακές αρχές να υποβάλουν τις εν προκειμένω παρατηρήσεις τους.

81. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 124 της 20.05.2003, σ. 36.

Συγκεκριμένα, η καταγγελία αφορούσε πρόνοια στον περί Επιβολής Ειδικού Φόρου Πιστωτικού Ιδρύματος Νόμο του 2011 (Ν. 84(Ι)/2011) με βάση την οποία επιβαλλόταν για τα φορολογικά έτη 2011 και 2012 ειδικός φόρος ύψους 0,095% επί των συνολικών καταθέσεων (ντόπιων και ξένων) στην Κύπρο, εξαιρουμένων των διατραπεζικών καταθέσεων, των πιστωτικών ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο. Σύμφωνα με το Νόμο αυτό, το συνολικό ποσό του ειδικού φόρου για τα δύο ως άνω φορολογικά έτη δε θα υπερέβαινε το 20% του συνολικού φορολογητέου εισοδήματος των πιστωτικών ιδρυμάτων και για τα δύο αυτά έτη. Σύμφωνα με την καταγγελία, το όριο αυτό, παρά το ότι εκ πρώτης όψεως φαινόταν να παραχωρεί μια γενική μείωση του ειδικού φόρου η οποία παρείχετο ισότιμα σε όλα τα πιστωτικά ιδρύματα, εντούτοις, στην πραγματικότητα συνιστούσε επιλεκτική μεταχείριση προς όφελος των Συνεργατικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων (εφεξής τα «ΣΠΙ») λόγω πρόνοιας στον περί Φορολογίας Εισοδήματος Νόμο του 2002 μέχρι 102(Ι)/2012 σύμφωνα με την οποία τα εισοδήματα εγγεγραμμένης συνεργατικής εταιρείας αναφορικά με συναλλαγές με τα μέλη της εξαιρούνται του φόρου εισοδήματος. Ως εκ τούτου, τα ΣΠΙ φορολογούνταν μόνο για εισοδήματα από δραστηριότητες με μη μέλη, γεγονός που δείκνυε ότι το φορολογητέο εισόδημά τους ήταν χαμηλότερο, γύρω στο 30% με βάση τους υπολογισμούς του καταγγέλλοντος, από το συνολικό τους εισόδημα. Ως εκ τούτου ένα ΣΠΙ θα καλείτο να καταβάλει το 1/3 του ποσού φόρου που μία τράπεζα (του ίδιου μεγέθους σε καταθέσεις και του ίδιου συνολικού εισοδήματος) θα κατέβαλλε. Ως εκ τούτου, οι τράπεζες θα κληθούν να καταβάλουν σημαντικά μεγαλύτερη φορολογία εν σχέσει με τα ΣΠΙ, με βάση την ως άνω ρύθμιση του 2011.

Συνεπώς, κατά την άποψη του καταγγέλλοντος, το κριτήριο του φορολογητέου εισοδήματος στο Νόμο του 2011 συνιστούσε κρατική ενίσχυση προς τα ΣΠΙ, με βάση το Άρθρο 107 της ΣΛΕΕ, ήτοι χορηγούσε προς τα ΣΠΙ πλεονέκτημα, αφού θα κατέβαλλαν το 1/3 του φόρου που μία τράπεζα (του ίδιου μεγέθους σε καταθέσεις και του ίδιου συνολικού εισοδήματος) θα κατέβαλλε, μειώνοντας κατά τον τρόπο αυτό τις υποχρεώσεις που υπό κανονικές συνθήκες θα είχαν έναντι του φόρου, είχε επιλεκτικό χαρακτήρα αφού εφαρμοζόταν προς όφελος συγκεκριμένων επιχειρήσεων, δηλαδή των ΣΠΙ, και όχι και έναντι των τραπεζών οι οποίες ευρίσκονται σε συγκρίσιμη κατάσταση με τα ΣΠΙ, υφίστατο απώλεια κρατικών πόρων υπό τη μορφή απώλειας εισοδήματος από φόρους και το μέτρο επηρέαζε ή μπορούσε να επηρεάσει τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών επειδή ενίσχυε την οικονομική θέση των ΣΠΙ σε σύγκριση με τις τράπεζες οι οποίες ανταγωνίζονται στο ενδοκοινοτικό εμπόριο.

Την καταγγελία έθεσα ενώπιον του Υπουργείου Οικονομικών, ως Αρμόδιας Αρχής, για υποβολή παρατηρήσεων.

Σύμφωνα με την Αρμόδια Αρχή, η ως άνω ρύθμιση του περί Φορολογίας Εισοδήματος Νόμου είχε συμφωνηθεί στα πλαίσια του Κεφαλαίου 6 – Πολιτική Ανταγωνισμού και ειδικότερα του τομέα των Κρατικών Ενισχύσεων κατά τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις της Κύπρου με την ΕΕ. Η ρύθμιση συμφωνήθηκε λόγω των ιδιαιτεροτήτων του θεσμικού πλαισίου στο οποίο λειτουργούν τα ΣΠΙ στην Κύπρο. Ο περιορισμός του 20% στον περί Επιβολής Ειδικού Φόρου Πιστωτικού Ιδρύματος Νόμο του 2011 βασιζόταν στα φορολογητέα εισοδήματα όλων των πιστωτικών ιδρυμάτων ανεξαιρέτως. Το φορολογητέο εισόδημα, τόσο για τα ΣΠΙ όσο και για τις τράπεζες, είναι ήδη καθορισμένο στον περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμο και συμβατό με τους κανόνες περί Ανταγωνισμού με βάση τα όσα συμφωνήθηκαν μεταξύ της Κύπρου και της ΕΕ. Αναφορικά με το ζήτημα της προνομιακής φορολογικής μεταχείρισης των ΣΠΙ, το οποίο εγείρεται στην καταγγελία, η ως άνω πρόνοια στον περί Φορολογίας Εισοδήματος Νόμο ότι τα εισοδήματα εγγεγραμμένης συνεργατικής εταιρείας αναφο-

ρικά με συναλλαγές με τα μέλη της εξαιρούνται του φόρου εισοδήματος αποτελεί μέρος των όσων έχουν συμφωνηθεί. Ως εκ τούτου, η θέση της Αρμόδιας Αρχής ήταν ότι τα ΣΠΙ και οι τράπεζες είναι σε ισοδύναμη βάση ως προς τα φορολογητέα εισοδήματα. Η χρήση των φορολογητέων εισοδημάτων ως βάσης, κατ' ακολουθία, σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση, περιλαμβανομένου και του Νόμου περί Επιβολής Ειδικού Φόρου Πιστωτικού Ιδρύματος, δεν μπορούσε να δημιουργεί άνιση μεταχείριση μεταξύ των ΣΠΙ και των τραπεζών.

Την απάντηση της Αρμόδιας Αρχής απέστειλα στη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Επιτροπής, η οποία ζήτησε στη συνέχεια πρόσθετες πληροφορίες οι οποίες, μεταξύ άλλων, αφορούσαν την εκτίμηση του ποσού του ως άνω ειδικού φόρου τον οποίο θα κληθούν τα ΣΠΙ να καταβάλουν για τα έτη 2011 και 2012, το ύψος του εν λόγω φόρου για τα ΣΠΙ χωρίς την ως άνω οροφή και εάν η εν λόγω ρύθμιση αφορούσε μόνο τα δύο αυτά έτη. Στην απάντησή της η Αρμόδια Αρχή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η ως άνω φορολογική οροφή του 20% ήταν προς όφελος των τραπεζών ως αποτέλεσμα των ζημιών που είχαν υποστεί το 2011 και των αναμενόμενων ζημιών για το 2012. Λόγω της φορολογικής οροφής του 20%, πρακτικά δε θα καταβληθεί από τις τράπεζες οποιοδήποτε ποσό φόρου για τα έτη 2011 και 2012 με βάση τον περί Επιβολής Ειδικού Φόρου Πιστωτικού Ιδρύματος Νόμο του 2011 (Ν. 84(Ι)/2011). Η φορολογική οροφή του 20% θα αφορούσε μόνο τα έτη 2011 και 2012. Την απάντηση της Αρμόδιας Αρχής απέστειλα στη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Επιτροπής.

Η Αρμόδια Αρχή προχώρησε το Δεκέμβριο του 2012 στην τροποποίηση του περί Επιβολής Ειδικού Φόρου Πιστωτικού Ιδρύματος Νόμου του 2011 και 2012 (Ν.189 (Ι)/2012), όπου, μεταξύ άλλων, έχει καταργήσει τη φορολογική οροφή του 20%, και έχει επεκτείνει τη χρονική διάρκεια επιβολής καθώς και το φορολογικό συντελεστή του Ειδικού Φόρου. Η τροποποίηση του Ν.189 (Ι)/2012 δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας ημερομηνίας 21 Δεκεμβρίου 2012.

8. ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΩΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Η συστηματική ενημέρωση των Αρμόδιων Αρχών και των επιχειρηματικών συνδέσμων αλλά και όλων των πολιτών σχετικά με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων αποτελεί μία από τις μόνιμες δράσεις του Γραφείου μου.

Μέσα στα πλαίσια αυτά, εκδόθηκαν σχετικές εγκύκλιοι προς τις Αρμόδιες Αρχές, ετοιμάστηκαν υπομνήματα και διάφορα σημειώματα επί εξειδικευμένων θεμάτων, ενώ παράλληλα πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις τόσο με Αρμόδιες Αρχές για την ετοιμασία νέων σχεδίων, όσο και με άλλους εμπλεκόμενους φορείς.

8.1 Έκδοση ενημερωτικών εγκυκλίων

Κατά τη διάρκεια του υπό επισκόπηση έτους εξέδωσα τις κάτωθι οκτώ εγκυκλίους με τις οποίες ενημέρωσα τις διάφορες Αρμόδιες Αρχές σχετικά με ζητήματα που άπτονται της εφαρμογής των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων:

- **Εγκύκλιος Αρ. 57 – Πολιτική ανάκτησης παράνομων κρατικών ενισχύσεων - Αρχές και διαδικασίες.**

Η Εγκύκλιος αυτή είχε ως σκοπό την ενημέρωση των υπεύθυνων φορέων για την εκτέλεση απόφασης ανάκτησης παράνομων κρατικών ενισχύσεων καθώς και για την πολιτική ανάκτησης που ισχύει με βάση το κοινοτικό κεκτημένο. Οι Αρμόδιες Αρχές ενημερώθηκαν για τη σχετική Ανακοίνωση της Επιτροπής του 2007 η οποία περιέχει βέλτιστες πρακτικές για την άμεση και πλήρη συμμόρφωση με τις αποφάσεις που αφορούν την ανάκτηση παράνομων και ασυμβίβαστων κρατικών ενισχύσεων. Επιπλέον η Επιτροπή προσφάτως ετοίμασε μια παρουσίαση για το θέμα αυτό η οποία έχει καταχωρηθεί και στην επίσημη ιστοσελίδα του Γραφείου μου.

- **Εγκύκλιος Αρ. 58 – Κρατικές Ενισχύσεις για την παροχή υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος.**

Η Εγκύκλιος αυτή αναφερόταν στη θέσπιση από την Επιτροπή του νέου «πακέτου ΥΓΟΣ», δηλαδή της δέσμης των κοινοτικών νομοθετημάτων που διέπουν τις κρατικές ενισχύσεις για την παροχή υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΥΓΟΣ). Το πακέτο ΥΓΟΣ τέθηκε σε εφαρμογή την 31η Ιανουαρίου 2012 αντικαθιστώντας τους παλαιότερους κανόνες του 2005. Απαρτίζεται βασικά από το Πλαίσιο της ΕΕ, που καθορίζει τα κριτήρια συμβατότητας των ενισχύσεων ΥΓΟΣ για τα μέτρα που κοινοποιούνται στην Επιτροπή για έγκριση, και την Απόφαση 2012/21/ΕΕ, η οποία καθορίζει τους όρους συμβατότητας για τα μέτρα που απαλλάσσονται της κοινοποίησης προς την Επιτροπή. Το Πακέτο ΥΓΟΣ συμπληρώνεται με μία ερμηνευτική Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με ορισμένες βασικές αρχές των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων και των ενισχύσεων ΥΓΟΣ.

- **Εγκύκλιος Αρ. 59 – Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 360/2012 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 25ης Απριλίου 2012 σχετικά με την εφαρμογή των Άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη**

Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΥΓΟΣ).

Ο Κανονισμός αυτός ολοκληρώνει την αναθεώρηση των κανόνων για τις ενισχύσεις υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος, του λεγόμενου «πακέτου ΥΓΟΣ». Αποτελεί έναν πρόσθετο Κανονισμό ενισχύσεων ήσσονος σημασίας (de minimis) πέραν των υφισταμένων, και αφορά ειδικά ενισχύσεις χαμηλού σχετικά ύψους (μέχρι €500.000 ανά τριετία ανά επιχείρηση) για την εκτέλεση ΥΓΟΣ. Μέσω της θέσπισης του Κανονισμού αυτού η Επιτροπή επιχειρεί να διευκολύνει τα κράτη μέλη της ΕΕ να νομιμοποιούν τις χαμηλές ενισχύσεις ΥΓΟΣ, πολλές από τις οποίες έχουν αμφίβολες επιπτώσεις στον ανταγωνισμό, χωρίς την υποχρέωση εφαρμογής των συχνά περίπλοκων προϋποθέσεων που θέτουν οι γενικοί κανόνες για τις ενισχύσεις ΥΓΟΣ. Η ακριβής διαδικασία της εφαρμογής του Κανονισμού στην Κύπρο έχει καθορισθεί με τροποποίηση της σχετικής κυπριακής νομοθεσίας που ρυθμίζει τις ενισχύσεις de minimis (Κ.Δ.Π. 501/2012).

- **Εγκύκλιος Αρ. 60 – Ο περί Παραγραφής Ανώγιμων Δικαιωμάτων Νόμος του 2012 (Αριθμός 66(Ι) του 2012).**

Με την Εγκύκλιο αυτή παρέχονται συγκεκριμένες οδηγίες προς τις Αρμόδιες Αρχές οι οποίες χειρίζονται υπαρκτές υποθέσεις οφειλών επιχειρήσεων προς το κράτος, για τις ενέργειες που πρέπει ν' ακολουθήσουν ενόψει της εφαρμογής του πιο πάνω Νόμου. Γνώμονας των ενεργειών αυτών θα πρέπει να είναι η διασφάλιση των δικαιωμάτων του κράτους και η εξάντληση όλων των νομικών μέσων που βρίσκονται στη διάθεσή του για την είσπραξη των ανεξόφλητων οφειλών. Σε διαφορετική περίπτωση οι Αρμόδιες Αρχές ενδέχεται να χορηγήσουν κρατικές ενισχύσεις στις επιχειρήσεις αυτές καθότι η ανοχή του κράτους στη μη καταβολή οφειλών εκ μέρους επιχειρήσεων συνιστά μία μορφή κρατικής ενίσχυσης.

- **Εγκύκλιος Αρ. 61 – Ιστοσελίδα Γραφείου Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων.**

Η Εγκύκλιος αυτή ενημερώνει τις Αρμόδιες Αρχές για την ελεύθερη πλέον πρόσβαση στις Εγκυκλίους που εκδίδει ο Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων μέσω της ιστοσελίδας του Γραφείου του.

- **Εγκύκλιος Αρ. 62 – Respect of State Aid Rules in the implementation process of Operational Programmes under Structural Funds and the Cohesion Fund: Analytical grids to support the assessment by the Member States.**

Με την Εγκύκλιο αυτή πληροφορήθηκαν οι Αρμόδιες Αρχές για την αποστολή από την Επιτροπή προς τα κράτη μέλη της ΕΕ ενός εγγράφου οδηγιών για το χειρισμό από τα κράτη μέλη των υποθέσεων συγχρηματοδότησης έργων υποδομής από τα Κοινοτικά Ταμεία. Οι οδηγίες αυτές είναι εξαιρετικά χρήσιμες για κάθε Αρμόδια Αρχή που προγραμματίζει την ένταξη έργων υποδομής στα επιχειρησιακά προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από τα κοινοτικά ταμεία, καθώς αναλύει ορισμένες βασικές αρχές των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων και υποδεικνύει τους πιθανούς τρόπους συμβατότητας των ενισχύσεων για έργα υποδομής. Στην ως άνω Εγκύκλιο απηύθυνα επίσης έκκληση προς τις Αρμόδιες Αρχές να μου κοινοποιούν εγκαίρως τα σχετικά μέτρα έτσι ώστε να υπάρχει ικανό χρονικό διάστημα για την προσαρμογή τους

και για την τήρηση των υποχρεωτικών διαδικασιών έγκρισης από τον Έφορο ή την Επιτροπή, ανάλογα με την περίπτωση.

- **Εγκύκλιος Αρ. 63 – Σώρευση κρατικών ενισχύσεων με ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στα πλαίσια της υλοποίησης της Ευρωπαϊκής Πρωτοβουλίας JEREMIE στην Κύπρο.**

Σκοπός της Εγκυκλίου αυτής ήταν η επεξήγηση προς τις Αρμόδιες Αρχές ορισμένων πτυχών του κανόνα σώρευσης ενισχύσεων στο πλαίσιο της υλοποίησης της ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας JEREMIE στην Κύπρο. Ο κανόνας σώρευσης ενισχύσεων προνοεί ότι οι ενισχύσεις που χορηγούνται από διαφορετικά προγράμματα ενισχύσεων για το ίδιο επιλέξιμο κόστος δεν μπορούν να υπερβαίνουν την ανώτατη ένταση που καθορίζεται στους οικείους κανονισμούς. Στην Εγκύκλιο αυτή υπέδειξα τα πρακτικά μέτρα που πρέπει να λάβουν οι Αρμόδιες Αρχές χορήγησης κρατικών ενισχύσεων, έτσι ώστε να διασφαλιστεί ότι οι δικαιούχοι ενισχύσεων του προγράμματος JEREMIE δε θα λαμβάνουν πρόσθετες ενισχύσεις από άλλες πηγές για το ίδιο επιλέξιμο κόστος που καλύπτεται από το πρόγραμμα JEREMIE, στο βαθμό που η σώρευση των διάφορων ενισχύσεων παραβιάζει τα ανώτατα όρια ενισχύσεων που προβλέπονται στους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων.

- **Εγκύκλιος Αρ. 64 – Οι περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων (Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2012 (Κ.Δ.Π. 501/2012)**

Με την Εγκύκλιο αυτή ενημέρωσα τις Αρμόδιες Αρχές για την έγκριση από τη Βουλή των Αντιπροσώπων των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων (Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας) (Τροποποιητικοί) Κανονισμών του 2012 και τη δημοσίευσή τους στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας της 7ης Δεκεμβρίου 2012. Με τους Τροποποιητικούς Κανονισμούς του 2012 θεσμοθετείται η διαδικασία εφαρμογής δεσμευτικού κοινοτικού κεκτημένου στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων και, πιο συγκεκριμένα, του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 360/2012 της Επιτροπής σχετικά με τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος, στην ημεδαπή νομοθεσία.

9. ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ

9.1 Σχέσεις με τη Νομοθετική Εξουσία

Στη διάρκεια του υπό επισκόπηση έτους κλήθηκα σε αρκετές περιπτώσεις ενώπιον διάφορων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών (π.χ. Συγκοινωνιών και Έργων, Εσωτερικών, Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, Οικονομικών και Προϋπολογισμού) για να εκθέσω τις απόψεις μου πάνω σε διάφορα θέματα που εξετάζονταν. Μερικά από τα θέματα που συζητήθηκαν είναι τα ακόλουθα:

- Αξιολόγηση της πορείας εφαρμογής του νέου συστήματος δημόσιων επιβατικών μεταφορών.
- Ο περί Κοινοτήτων (Τροποποιητικός) (Αρ. 4) Νόμος του 2009.
Ο περί Δήμων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2010
(παροχή δυνατότητας σε δήμους και κοινότητες να ιδρύουν εταιρείες, για εφαρμογή ευρωπαϊκών προγραμμάτων και απορρόφηση ευρωπαϊκών κονδυλίων).
- Η Πράξη για την Ενιαία Αγορά. Δώδεκα δράσεις για την τόνωση της ανάπτυξης και την ενίσχυση της εμπιστοσύνης (Μαζί για μια νέα ανάπτυξη).
- Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 4) του 2012.
(Συμπληρωματικές πιστώσεις ύψους €31.300.000 για τη συμμετοχή της κυβέρνησης στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου των Κυπριακών Αερογραμμών).
- Αποδέσμευση του υπόλοιπου ποσού ύψους €16.330.000 σύμφωνα με το Νόμο 50(II)/2012, για κάλυψη της δαπάνης που απαιτείται για τη συμμετοχή της κυβέρνησης στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας Κυπριακές Αερογραμμές Λτδ.

Σε τέτοιες περιπτώσεις προσπάθειά μου είναι να υποβάλλω γραπτά υπομνήματα/σημειώματα έτσι ώστε να συμβάλλω τόσο στην ενημέρωση του Νομοθετικού Σώματος όσο και στην πλήρη κατανόηση των κανονισμών για τις κρατικές ενισχύσεις που σχετίζονται με τα υπό εξέταση θέματα.

9.2 Σχέσεις με την Εκτελεστική Εξουσία

Σύμφωνα με τα άρθρα 10(1) και 11(1) του Νόμου, οι Αρμόδιες Αρχές είναι υποχρεωμένες, πριν από τη διαδικασία έγκρισης κρατικής ενίσχυσης, να κοινοποιούν προσχέδιο της εν λόγω ενίσχυσης στον Έφορο. Πολλές φορές οι Αρμόδιες Αρχές ζητούν να ενημερωθούν για τις πρόνοιες του κοινοτικού κεκτημένου σε διάφορους τομείς προτού ακόμη καταρτίσουν σχέδια. Μέσα στα πλαίσια αυτά υπάρχει συστηματική επικοινωνία των Αρμόδιων Αρχών με το Γραφείο μου ενώ σε αρκετές περιπτώσεις, όπου κρίνεται σκόπιμο, πραγματοποιούνται ειδικές συναντήσεις.

Επιπλέον μέσω της διοργάνωσης ενημερωτικών και διαφωτιστικών δραστηριοτήτων αναφορικά με το θεσμό του Εφόρου και την πολιτική που ακολουθείται στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων έχει επιτευχθεί σωστή ενημέρωση των Αρμόδιων Αρχών και έχει αναπτυχθεί αγαστή συνεργασία μεταξύ αυτών και του Γραφείου μου.

10. ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Το Γραφείο μου, ως το εθνικό σημείο επαφής μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των Αρμόδιων Αρχών, είναι σε συνεχή επαφή και συνεργασία κυρίως με τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού, και τη Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης. Μετά την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ το Γραφείο μου εκπροσωπείται ανελλιπώς στη Συμβουλευτική Επιτροπή για τις Κρατικές Ενισχύσεις ως κανονικό μέλος με δικαίωμα ψήφου καθώς και στις πολυμερείς συναντήσεις για συζήτηση θεμάτων κρατικών ενισχύσεων. Στις επιτροπές αυτές συζητούνται προσχέδια νέων ή τροποποίηση υφιστάμενων κανονισμών/ πλαισίων/ κατευθυντήριων γραμμών και άλλων νομοθετημάτων που ετοιμάζει η Επιτροπή και γενικότερα γίνεται ανταλλαγή απόψεων σε θέματα τα οποία άπτονται της μελλοντικής πολιτικής της ΕΕ στον τομέα αυτό. Η συστηματική συμμετοχή στη Συμβουλευτική Επιτροπή για τις Κρατικές Ενισχύσεις αλλά και σε άλλες συναντήσεις προσφέρει σημαντικότερες ευκαιρίες για επικοινωνία με την Επιτροπή, ανταλλαγή απόψεων και προβολή των θέσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας.

10.1 Συνεδρίες Συμβουλευτικής Επιτροπής για τις κρατικές ενισχύσεις ή άλλες πολυμερείς συναντήσεις

Στη διάρκεια του υπό επισκόπηση έτους το Γραφείο μου συμμετέσχε στις ακόλουθες συνεδρίες της Συμβουλευτικής Επιτροπής ή σε άλλες πολυμερείς συναντήσεις:

- 10.1.1 Πρώτη πολυμερής συνάντηση μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών της ΕΕ προς συζήτηση των προτάσεων της Επιτροπής για τις γενικές κατευθύνσεις των κανόνων των περιφερειακών ενισχύσεων που θα ισχύσουν κατά την περίοδο 2014-2020, Βρυξέλλες 8-9 Φεβρουαρίου 2012. Στη συνάντηση συμμετέσχε εκπρόσωπος του Γραφείου μου.
- 10.1.2 Συνάντηση Συμβουλευτικής Επιτροπής σχετικά με τη θέσπιση Κανονισμού de minimis για τις Υπηρεσίες Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος (ΥΓΟΣ), Βρυξέλλες 13 Φεβρουαρίου 2012. Στη συνάντηση συμμετέσχε εκπρόσωπος του Γραφείου μου.
- 10.1.3 Συναντήσεις υψηλόβαθμων αντιπροσώπων των κρατών μελών με το Γενικό Διευθυντή της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού της Επιτροπής με θέμα: «*Συνάντηση Στρατηγικής – Εκσυγχρονισμός του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων*». Βρυξέλλες 6 Μαρτίου, 11 Ιουλίου και 9 Νοεμβρίου 2012. Στις ως άνω συναντήσεις συμμετέσχα μαζί με λειτουργό του Γραφείου μου.
- 10.1.4 Συνάντηση της Συμβουλευτικής Επιτροπής για τις κρατικές ενισχύσεις με θέμα: «*Ανασκόπηση της εφαρμογής των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της Γεωργίας ενόψει της αναθεώρησής τους για την περίοδο 2014-2020. Συνάντηση για ανταλλαγή απόψεων*», Βρυξέλλες 3 Ιουλίου 2012. Στη συνάντηση συμμετέσχε εκπρόσωπος του Γραφείου μου.

10.2 Εκπαιδευτικά και Ενημερωτικά Σεμινάρια

Κατά το υπό επισκόπηση έτος το Γραφείο μου συμμετέσχε στα ακόλουθα εκπαιδευτικά και ενημερωτικά σεμινάρια:

- 10.2.1 Στις 25 Ιανουαρίου 2012 διοργανώθηκε στα Γραφεία της Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου σεμινάριο στο οποίο συμμετέσχον τόσο ο Έφορος Εσωτερικού Ελέγχου όσο και μεγάλος αριθμός λειτουργών της Υπηρεσίας του. Στο σεμινάριο συμμετέσχα με λειτουργούς του Γραφείου μου. Έγινε παρουσίαση από μέρους μου των αρμοδιοτήτων και του ρόλου του Γραφείου μου και ακολούθησε συζήτηση.
- 10.2.2 Εισαγωγή του διαδραστικού συστήματος κοινοποίησης στατιστικών στοιχείων για τις κρατικές ενισχύσεις (SARI) – Εκπαίδευση των χειριστών του συστήματος στα κράτη μέλη. Βρυξέλλες, 13 Φεβρουαρίου 2012. Στη συνάντηση συμμετέσχε εκπρόσωπος του Γραφείου μου.
- 10.2.3 Στις 29-30 Μαΐου 2012 συμμετέσχα σε διεθνές συνέδριο για τις κρατικές ενισχύσεις που πραγματοποιήθηκε στη Βαρσοβία. Το συνέδριο διοργανώθηκε από το Office of Competition and Consumer Protection της Πολωνίας σε συνεργασία με το Danish Ministry of Business and Growth.
- 10.2.4 Στις 7 Ιουνίου 2012 πραγματοποιήθηκε στη Λευκωσία η «6η Συνεδρία της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013» στην οποία παρουσίασα το θέμα: «Ο θεσμός του Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων στην Κύπρο. Ο ρόλος των Κρατικών Ενισχύσεων στη Γεωργία».

11. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΝ ΣΕ ΙΣΧΥ

Εντός του 2012 ο συνολικός αριθμός προγραμμάτων και ατομικών κρατικών ενισχύσεων που βρίσκονταν σε ισχύ⁸², εξαιρουμένων εκείνων στους τομείς της γεωργίας, κτηνοτροφίας και αλιείας, ανερχόταν σε 35⁸³.

11.1 Υφιστάμενα Σχέδια Κρατικών Ενισχύσεων στον Τομέα της Γεωργίας και Κτηνοτροφίας⁸⁴

Προτού περιέλθει στην αρμοδιότητά μου ο έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της γεωργίας και κτηνοτροφίας τον Οκτώβριο του 2005, το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, με βάση τις πρόνοιες της Πράξης Προσχώρησης της Κύπρου στην ΕΕ, όπως αυτές διαλαμβάνονται στο Παράρτημα IV, Μέρος 4, κοινοποίησε στις 30.08.2004 στην Επιτροπή 70 υφιστάμενα μέτρα κρατικών ενισχύσεων στον εν λόγω τομέα τα οποία βρίσκονταν σε ισχύ κατά την προενταξιακή περίοδο και μπορούσαν να συνεχίσουν ως είχαν μέχρι τις 30 Απριλίου 2007. Τα περισσότερα από τα προγράμματα αυτά κρίθηκαν ασύμβατα με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων και, ως εκ τούτου, καταργήθηκαν. Από την ημερομηνία αυτή και μετέπειτα τα σχέδια που δεν ήταν συμβατά με το κοινοτικό νομοθετικό πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις καταργήθηκαν. Στο τέλος του 2012 βρίσκονταν σε ισχύ 27 προγράμματα κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της Γεωργίας και Κτηνοτροφίας.

11.2 Προγράμματα Κρατικών Ενισχύσεων στον Τομέα της Αλιείας

Τα προγράμματα κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της αλιείας έπρεπε να αξιολογηθούν προενταξιακά από τις εθνικές αρχές και ακολούθως να κοινοποιηθούν στην Επιτροπή.

Σήμερα βρίσκεται σε ισχύ ένα μόνο πρόγραμμα κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της αλιείας με τίτλο «Οικονομική Βοήθεια για Παράκτια Αλιεία».

82. Οι Αρμόδιες Αρχές εδέχοντο ή/και είχαν το δικαίωμα έγκρισης αιτήσεων.

83. Κατάλογος με τα μέτρα αυτά επισυνάπτεται ως Παράρτημα I.

84. Κατάλογος με τα μέτρα αυτά επισυνάπτεται ως Παράρτημα II.

12. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΜΟΥ

- Με βάση τους περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμους, κύρια αρμοδιότητα του Εφόρου είναι η αξιολόγηση των μέτρων ενισχύσεων που αποφασίζουν να εφαρμόσουν, ή τουλάχιστον προτίθενται να εφαρμόσουν, οι Αρμόδιες Αρχές. Η διαδικασία είναι παράλληλη εκείνης που προβλέπεται από την κοινοτική νομοθεσία σχετικά με την κοινοποίηση από τα κράτη μέλη της ΕΕ στην Επιτροπή μέτρων προς έγκριση. Αρμοδιότητα του Εφόρου δεν είναι σε καμία περίπτωση η αξιολόγηση προτάσεων ή αιτημάτων τρίτων μερών (επιχειρήσεων / φορέων) για τη χορήγηση ενισχύσεων προς αυτά. Δυστυχώς, παρατηρείται το φαινόμενο οι Αρμόδιες Αρχές να διαβιβάζουν στον Έφορο αιτήματα τρίτων χωρίς οι ίδιες να έχουν επεξεργασθεί τα αιτήματα αυτά και να έχουν κατ'αρχήν αποφασίσει κατά πόσο τα υιοθετούν ή όχι. Αυτή η πρακτική είναι εντελώς αντίθετη προς το πνεύμα της κυπριακής και κοινοτικής νομοθεσίας για τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων, όπου προϋποτίθεται ότι τα μέτρα που προωθούνται προς αξιολόγηση της συμβατότητάς τους αποτελούν την πολιτική του κράτους για την επίτευξη διάφορων στόχων. Ο Έφορος επιφυλάσσεται να ζητεί γραπτή διαβεβαίωση από τις Αρμόδιες Αρχές ότι έχουν τουλάχιστον την αρχική πρόθεση να εφαρμόσουν τα κοινοποιηθέντα μέτρα.
- Στο πλαίσιο της κοινοτικής νομοθεσίας για τις κρατικές ενισχύσεις, κρατικοί πόροι θεωρούνται αυτοί που βρίσκονται υπό τον έλεγχο των κρατών μελών. Η πηγή των κρατικών πόρων, δηλαδή ο κρατικός προϋπολογισμός ή τα κοινοτικά ταμεία, δεν επηρεάζει καθόλου το χαρακτηρισμό των πόρων αυτών ως κρατικών. Οι αποφάσεις της Επιτροπής, σχετικές με μέτρα συγχρηματοδοτούμενα με κοινοτικά κονδύλια, εξηγούν ότι, όσον αφορά τα επιχειρησιακά προγράμματα, οι αρχές των κρατών είναι οι υπεύθυνες για τη διαχείριση και την εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών, όπου συμπεριλαμβάνεται η επιλογή των προτάσεων και των δικαιούχων, όπως επίσης και η τελική χρηματοδότησή τους. Επομένως οι κοινοτικοί πόροι βρίσκονται στη διάθεση του κράτους και η μεταβίβασή τους σε επιχειρήσεις καταλογίζεται στο κράτος. Μ' αυτόν τον τρόπο ικανοποιείται το βασικό στοιχείο της στοιχειοθέτησης της ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης που είναι η μεταβίβαση κρατικών πόρων σε ορισμένες επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής. Θα ήθελα, επομένως, να επιστήσω την προσοχή σ' όλες τις Αρμόδιες Αρχές, που εμπλέκονται στην εφαρμογή των μέτρων που συγχρηματοδοτούνται από κοινοτικά κονδύλια, καθότι έχουν παρατηρηθεί στο παρελθόν αρκετές περιπτώσεις όπου οι Αρμόδιες Αρχές, για διάφορους λόγους, μου κοινοποιούν μέτρα κρατικών ενισχύσεων στο τελευταίο στάδιο της διαδικασίας ένταξής τους στα επιχειρησιακά προγράμματα. Αυτό έχει προκαλέσει σοβαρές επιπλοκές αφού οι Αρμόδιες Αρχές δεν είχαν λάβει υπόψη τους ότι κάποια μέτρα κρατικής ενίσχυσης είναι πιθανό να συνιστούν ασύμβατες κρατικές ενισχύσεις που θα πρέπει υποχρεωτικά να απορριφθούν ή να τροποποιηθούν (εάν αυτό είναι δυνατό), έτσι ώστε να καταστούν συμβατές με την εσωτερική αγορά. Είναι αναγκαίο η κοινοποίηση αυτή να γίνεται όσο το δυνατό νωρίτερα καθώς κάποια μέτρα κρατικής ενίσχυσης πρέπει υποχρεωτικά να κοινοποιούνται στην Επιτροπή προς έγκριση, ενώ η διαδικασία αξιολόγησης από την Επιτροπή μπορεί να διαρκέσει αρκετούς μήνες.

- Οι περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμοι προβλέπουν μια συγκεκριμένη διαδικασία κοινοποίησης μέτρων ενισχύσεων από τις Αρμόδιες Αρχές και εν συνεχεία αξιολόγησής τους από τον Έφορο. Τα χρονοδιαγράμματα για την έκδοση απόφασης ή γνωμοδότησης από τον Έφορο καθορίζονται στην ίδια τη νομοθεσία και είναι τέτοια ώστε να δίδεται επαρκής χρόνος για την εξασφάλιση των απαραίτητων στοιχείων από διάφορες πηγές και για τη μελέτη της συγκεκριμένης υπόθεσης. Επιπλέον, στις περιπτώσεις όπου το μέτρο θα πρέπει να κοινοποιηθεί υποχρεωτικά στην Επιτροπή προς έγκριση, απαιτούνται συνήθως αρκετοί μήνες μέχρις ότου η Επιτροπή εκδώσει την απόφασή της. Συνεπώς ο προγραμματισμός των Αρμόδιων Αρχών για την εφαρμογή διάφορων μέτρων θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη το χρονικό διάστημα που απαιτείται για την ολοκλήρωση αυτής της διαδικασίας.
- Μία από τις αρμοδιότητες του Εφόρου είναι και η εκπροσώπηση της Κυπριακής Δημοκρατίας στη Συμβουλευτική Επιτροπή της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις, στην οποία συζητούνται κυρίως τα προσχέδια των κοινοτικών νομοθετημάτων των κρατικών ενισχύσεων που προτίθεται να εκδώσει η Επιτροπή. Τα κοινοτικά αυτά νομοθετήματα, πέρα από τις καθαρά τεχνικές τους πλευρές, βασίζονται στην πολιτική της ΕΕ για την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων μέσα από τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων, όπως, για παράδειγμα, η περιφερειακή ανάπτυξη, η προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας, η αντιμετώπιση της ανεργίας, η προστασία του περιβάλλοντος κ.ά. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο οι θέσεις που παρουσιάζει ο Έφορος ενώπιον της Συμβουλευτικής Επιτροπής διαμορφώνονται μετά από διαβουλεύσεις με τις κυπριακές αρχές που είναι αρμόδιες για το θέμα που πρόκειται να συζητηθεί. Σ' αρκετές, όμως, περιπτώσεις οι απόψεις και τα σχόλια που υποβάλλονται από τις οικείες Αρμόδιες Αρχές είναι ελλιπή ή απλώς περιορίζονται σε ζητήματα στενού ενδιαφέροντος της Κύπρου χωρίς να ασχολούνται με τις κεντρικές κατευθυντήριες γραμμές των κανόνων. Με τον τρόπο, όμως, αυτό η Κύπρος χάνει το δικαίωμά της να επηρεάζει, όσο αυτό είναι δυνατό, την εξέλιξη των κανόνων που και η ίδια πρόκειται υποχρεωτικά να εφαρμόσει και θα επικρατούν οι απόψεις και η πολιτική εκείνων των κρατών μελών που ασχολούνται επισταμένα με την αναθεώρηση των κοινοτικών νομοθετημάτων και καταθέτουν στην Επιτροπή ολοκληρωμένες και τεκμηριωμένες θέσεις.
- Η πολιτική της Επιτροπής τα τελευταία χρόνια όσον αφορά τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων έχει ως βασική παράμετρο την αποκέντρωση των αρμοδιοτήτων της, δηλαδή τη μεταφορά ενός σημαντικού μέρους της δραστηριότητάς της στα ίδια τα κράτη μέλη, έτσι ώστε η ίδια να επικεντρωθεί στις υποθέσεις που έχουν ιδιαίτερο αντίκτυπο στην εσωτερική αγορά. Η θέσπιση του Γενικού Κανονισμού Απαλλαγής κατά Κατηγορία ανέθεσε στα ίδια τα κράτη μέλη την αποκλειστική ευθύνη της τήρησης των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων για ένα μεγάλο μέρος των μέτρων που εφαρμόζουν χωρίς να χρειάζεται η έγκριση της Επιτροπής. Η μεταφορά αρμοδιοτήτων από την Επιτροπή στα κράτη μέλη προϋποθέτει ότι αυτά έχουν την απαραίτητη υποδομή για να αξιολογούν τα μέτρα ενισχύσεων και να εφαρμόζουν σωστά τους κανόνες του ανταγωνισμού. Στην Κυπριακή Δημοκρατία, με βάση την οικεία νομοθεσία, οι Αποφάσεις για τα πιο πάνω μέτρα εκδίδονται από τον Έφορο. Άμεσο επακόλουθο αυτής της εξέλιξης, σε συνδυασμό με την ανάληψη από τον Έφορο της αρμοδιότητας του ελέγχου των ενισχύσεων στους τομείς της γεωργίας και της αλιείας, είναι η σημαντική αύξηση του όγκου εργασίας του Γραφείου μου, το οποίο, για να εξακολουθήσει να αντεπεξέρχεται στις υποχρεώσεις του, θα πρέπει να στελεχωθεί με μόνιμο προσωπικό. Επειδή τα άτομα που απασχολού-

νται στο Γραφείο μου είναι είτε αποσπασμένα από το Υπουργείο Οικονομικών είτε άτομα με συμβόλαιο συγκεκριμένης χρονικής διάρκειας, δημιουργείται πρόβλημα όσον αφορά την απόκτηση εμπειρίας και γνώσης επάνω στο κεφάλαιο των κρατικών ενισχύσεων. Συγκεκριμένα, άτομα τα οποία έχουν απασχοληθεί στο Γραφείο μου με συμβόλαιο αποχώρησαν πριν από τη λήξη της σύμβασης απασχόλησής τους είτε γιατί δε διασφαλιζόταν η μονιμότητα της εργασίας τους είτε γιατί βρήκαν καλύτερους όρους εργασίας στον ιδιωτικό τομέα. Η απουσία μιας μόνιμης και σταθερής δομής όχι μόνο δυσχεραίνει σημαντικά την εκτέλεση των καθηκόντων μου αλλά και στερεί από τη δημόσια υπηρεσία γενικότερα τη συσσώρευση γνώσης και εμπειρίας επάνω στον τομέα αυτόν ο οποίος θα είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με τη μελλοντική λειτουργία κάθε κράτους μέλους της ΕΕ.

13. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Οι εθνικές αρχές για τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων στα κράτη μέλη της ΕΕ αναμένεται να αναλάβουν τα προσεχή χρόνια όλο και μεγαλύτερο ρόλο και αρμοδιότητες στο συνολικό ευρωπαϊκό σύστημα ελέγχου που οραματίζεται η Επιτροπή για την προστασία του υγιούς ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά της ΕΕ. Στην πρόσφατη Ανακοίνωση που εξέδωσε η Επιτροπή σχετικά με το μελλοντικό εκσυγχρονισμό των κοινοτικών κανόνων των κρατικών ενισχύσεων, δίδεται ιδιαίτερη σημασία στην ανάληψη επιπρόσθετων ευθυνών και αρμοδιοτήτων από τα ίδια τα κράτη μέλη και στη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ αυτών και της Επιτροπής με σκοπό την αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων.

Οι συνεχείς διευρύνσεις της ΕΕ με νέα κράτη, η οποία πρόκειται να συνεχιστεί και στο μέλλον, έχουν αυξήσει υπερβολικά τον αριθμό των υποθέσεων που χειρίζεται η Επιτροπή, καθώς αυτή, με βάση το κοινοτικό δίκαιο, έχει την αποκλειστική αρμοδιότητα της αξιολόγησης της συμβατότητας των κρατικών ενισχύσεων και της επιβολής προς τα κράτη μέλη μέτρων συμμόρφωσης. Ο όλο και αυξανόμενος φόρτος εργασίας με υποθέσεις μείζονος και ελάσσονος σημασίας για την εσωτερική αγορά δεν επιτρέπει στην Επιτροπή να επικεντρωθεί, όσο θα έπρεπε, στις υποθέσεις εκείνες που πράγματι έχουν αξιοσημείωτες επιπτώσεις στον ενδοκοινοτικό ανταγωνισμό. Γι' αυτόν το λόγο η Επιτροπή προγραμματίζει την επέκταση των λεγόμενων «Απαλλακτικών Κανονισμών», δηλαδή εκείνων των κανονισμών που καθορίζουν τους όρους υπό τους οποίους ορισμένες κατηγορίες κρατικών ενισχύσεων μπορούν να εφαρμόζονται ελεύθερα από τα κράτη μέλη χωρίς την προηγούμενη κοινοποίηση και έγκρισή τους από την Επιτροπή. Όπως, ωστόσο, τονίζει και η Επιτροπή στην προειρηθείσα Ανακοίνωσή της, καθώς περισσότερα μέτρα θα απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης, τα κράτη μέλη θα πρέπει τα ίδια να ενδυναμώσουν τους εσωτερικούς μηχανισμούς της εκ των προτέρων συμμόρφωσης με τους κανόνες για τις ενισχύσεις αυτές, όπως επίσης και για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (de minimis). Η Επιτροπή αναμένει, ωσαύτως, τη βελτίωση της συνεργασίας με τα κράτη μέλη όσον αφορά την ποιότητα και τον έγκαιρο χαρακτήρα των πληροφοριών και των κοινοποιήσεων που διαβιβάζονται προς αυτήν.

Ως εκ τούτου για να μπορέσουν τα κράτη μέλη να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις που απορρέουν από το κοινοτικό δίκαιο των κρατικών ενισχύσεων, όπως αυτό θα διαμορφωθεί στο μέλλον, θα πρέπει να δημιουργήσουν, εκεί όπου δεν υπάρχουν, ή να βελτιώσουν τη δομή και τη λειτουργία των εθνικών αρχών ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων. Αυτό θ' απέβαινε προς όφελος πρωτίστως των ίδιων των κρατών μελών, καθώς θα απέτρεπε τις σοβαρές συνέπειες της χορήγησης παράνομων κρατικών ενισχύσεων στο εσωτερικό τους, οι οποίες δυνατό να ισοδυναμούν και με κλείσιμο των επιχειρήσεων που έλαβαν τις ενισχύσεις αυτές.

ΜΕΡΟΣ Β΄

**ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
2011-2012**

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Όπως προαναφέρθηκε, σύμφωνα με την παράγραφο (ι) του άρθρου 9Α των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων του 2001 μέχρι 2009, ο Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων ετοιμάζει και υποβάλλει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Ετήσια Στατιστική Έρευνα για την παραχώρηση κρατικών ενισχύσεων. Η παρούσα Έρευνα ετοιμάστηκε με βάση τα στοιχεία και τις εκθέσεις που μου έχουν υποβληθεί από τις Αρμόδιες Αρχές. Δυνάμει του εδαφίου (2) του άρθρου 17 του Νόμου, κάθε Αρμόδια Αρχή που χορηγεί κρατική ενίσχυση, υπό οποιανδήποτε μορφή, οφείλει να υποβάλλει στον Έφορο ετήσια έκθεση που να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, το συνολικό αριθμό των δικαιούχων και το συνολικό ποσό που παραχωρήθηκε.

Η παρούσα Στατιστική Έρευνα καλύπτει τη χρονική περίοδο από 1η Ιανουαρίου 2011 μέχρι 31η Δεκεμβρίου 2012. Κατά συνέπεια μπορεί να γίνει σύγκριση του ύψους και των κατηγοριών των ενισχύσεων που παραχωρήθηκαν μέσα στο 2012 σε σχέση με αυτές που είχαν χορηγηθεί κατά τη διάρκεια του 2011 και να εξαχθούν ορισμένα χρήσιμα συμπεράσματα. Για το έτος 2011 λήφθηκαν αναθεωρημένα στοιχεία τόσο από τις Αρμόδιες Αρχές για τις ενισχύσεις που παραχώρησαν όσο και από τη Στατιστική Υπηρεσία του Υπουργείου Οικονομικών για ορισμένα στατιστικά μεγέθη (Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, πληθυσμό, προστιθέμενη αξία διάφορων κλάδων της οικονομίας κ.ά.).

Η Έρευνα χωρίζεται σε τρία μέρη. Στο πρώτο μέρος παρουσιάζεται το σύνολο των κρατικών ενισχύσεων σε σχέση με ορισμένα οικονομικά μεγέθη, το σύνολο των κρατικών ενισχύσεων κατά τομέα/στόχο, και το σύνολο των κρατικών ενισχύσεων με βάση τη μορφή της ενίσχυσης (επιχορηγήσεις, εγγυήσεις δανείων, φορολογικές απαλλαγές κλπ). Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζονται οι κρατικές ενισχύσεις σύμφωνα με την κατηγορία στην οποία εμπίπτουν (οριζόντιοι στόχοι, βιομηχανία, υπηρεσίες κλπ), ενώ στο τρίτο μέρος γίνεται σύγκρισή τους με το επίπεδο των κρατικών ενισχύσεων στην ΕΕ.

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την ετοιμασία της Έρευνας περιγράφεται αναλυτικά στο Τεχνικό Παράρτημα και ακολουθεί πιστά την ισχύουσα πρακτική της Επιτροπής, η οποία διενεργεί ετησίως συνολική στατιστική επισκόπηση για τα κράτη μέλη με βάση τα στοιχεία που αυτά της υποβάλλουν.

2. ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ 2011-2012

Πίνακας 1: Κρατικές ενισχύσεις σε απόλυτους και σχετικούς αριθμούς (εξαιρουμένων των ενισχύσεων που σχετίζονται με την αντιμετώπιση της κρίσης στο χρηματοπιστωτικό τομέα) (€)

	2011	2012	% Μεταβολής
Σύνολο κρατικών ενισχύσεων σε τρέχουσες τιμές, εκ των οποίων:	187.434.549	209.980.363	12,0%
<i>ενισχύσεις στους τομείς της γεωργίας, κτηνοτροφίας και αλιείας</i>	22.500.375	25.435.327	13,0%
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) σε τρέχουσες τιμές	17.979.300.000	17.886.800.000	-0,5%
Κρατικές ενισχύσεις ως ποσοστό επί του ΑΕΠ	1,04%	1,17%	12,6%
Πληθυσμός	850.900	873.400	2,6%
Κατά κεφαλή κρατικές ενισχύσεις	220	240	9,1%
Απασχολούμενο Εργατικό Δυναμικό	386.500	373.800	-3,3%
Κρατικές ενισχύσεις ανά εργαζόμενο	485	562	15,8%

Από τον Πίνακα 1 πιο πάνω διαφαίνεται ότι το συνολικό ύψος των κρατικών ενισχύσεων για το έτος 2012, με εξαίρεση τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν για αντιμετώπιση της κρίσης στο χρηματοπιστωτικό τομέα, παρουσιάζει μία σημαντική αύξηση (12%) σε σύγκριση με τις ενισχύσεις που παραχωρήθηκαν κατά το 2011. Συγκεκριμένα οι συνολικές ενισχύσεις αυξήθηκαν από €187,4 εκ. περίπου το 2011 σε €210 εκ. περίπου το 2012.

Η εν λόγω αύξηση προήλθε κυρίως από τις σημαντικά αυξημένες ενισχύσεις που παραχωρήθηκαν στα πλαίσια των συμβάσεων παραχώρησης δημόσιας υπηρεσίας εσωτερικών οδικών μεταφορών σε τακτικές γραμμές (ενισχύσεις προς εταιρείες λεωφορείων) κατά €21 εκ. περίπου (από €46,3 εκ. το 2011 σε €67,2 εκ. το 2012) καθώς επίσης και από την κρατική χορηγία προς την Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου (ΑΗΚ) λόγω του συμβάντος στο Μαρί στις 11 Ιουλίου 2011 ύψους €24,5 εκ. περίπου (η οποία παραχωρήθηκε εντός του 2012). Από την άλλη πλευρά, κατακόρυφη μείωση κατέγραψαν η ετήσια χορηγία προς το Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου (ΘΟΚ) (από €20,2 εκ. περίπου το 2011 σε €6,4 εκ. το 2012) αλλά και οι ενισχύσεις που παραχωρήθηκαν στα πλαίσια του καθεστώτος αντιστάθμισης για αερομεταφορές όσον αφορά το πρόσθετο κόστος που προκύπτει από την απαγόρευση να εκτελούν πτήσεις υπεράνω του τουρκικού εναέριου χώρου (από €20 εκ. το 2011 σε €11,1 εκ. το 2012). Οι εν λόγω ενισχύσεις παραχωρήθηκαν αποκλειστικά στις Κυπριακές Αερογραμμές. Η χορηγία εντός του 2011 κάλυψε το κόστος για την περίοδο 2004-2010, ενώ οι ενισχύσεις εντός του 2012 τη διετία 2011-2012.

Σημειώνεται ότι οι ενισχύσεις για την παραχώρηση δημόσιας υπηρεσίας εσωτερικών οδικών μεταφορών σε τακτικές γραμμές συμπεριλαμβάνονται στη Στατιστική Έρευνα για πρώτη φορά. Σύμφωνα με την Επιτροπή, οι ενισχύσεις αυτές εμπίπτουν στην έννοια της κρατικής ενίσχυσης έστω και αν η ίδια μέχρι σήμερα δεν τις έχει συμπεριλάβει στη δική της ετήσια στατιστική επισκόπηση για όλα τα κράτη μέλη.

Το ύψος των παραχωρούμενων ενισχύσεων σε απόλυτους αριθμούς δεν έχει καθοριστική σημασία. Στη δική της ετήσια στατιστική επισκόπηση η Επιτροπή συγκρίνει το ύψος των κρατικών ενισχύσεων, καθώς και την τάση που διαμορφώνεται μεταξύ των κρατών μελών, σε σχέση κυρίως με το ΑΕΠ. Όπως προκύπτει από τον Πίνακα 1, οι συνολικές κρατικές ενισχύσεις στην Κύπρο αυξήθηκαν ως ποσοστό επί του ΑΕΠ από 1,04% το 2011 σε 1,17% το 2012. Οι κατά κεφαλή κρατικές ενισχύσεις (συνολικές ενισχύσεις ως προς τον πληθυσμό) αυξήθηκαν από €220 το 2011 σε €240 το 2012. Οι ενισχύσεις ανά εργαζόμενο στην οικονομία παρουσίασαν αύξηση της τάξης του 15,8% (από €485 το 2011 σε €562 το 2012).

Στον Πίνακα 2 πιο κάτω παρουσιάζεται το ύψος των κρατικών ενισχύσεων τόσο σε απόλυτους όσο και σε σχετικούς αριθμούς εξαιρουμένων των ενισχύσεων στους τομείς της γεωργίας, κτηνοτροφίας και αλιείας, των ενισχύσεων προς τις εταιρείες λεωφορείων, τις οποίες, όπως προαναφέρθηκε, δε συμπεριλαμβάνει η Επιτροπή στη δική της στατιστική επισκόπηση, καθώς και των ενισχύσεων που αφορούν την αντιμετώπιση της κρίσης στο χρηματοπιστωτικό τομέα. Η πρακτική αυτή, δηλαδή να εξαιρούνται οι ενισχύσεις που παραχωρούνται στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας (οι οποίες παρουσιάζουν μεγάλες διακυμάνσεις αλλά και αισθητές διαφορές μεταξύ των στοιχείων των κρατών μελών), καθώς και των ενισχύσεων εξαιρετικά έκτακτου χαρακτήρα, ακολουθείται και από την Επιτροπή.

Πίνακας 2: Κρατικές ενισχύσεις σε απόλυτους και σχετικούς αριθμούς (€)
(εξαιρουμένων των ενισχύσεων στους τομείς της γεωργίας, κτηνοτροφίας και αλιείας, των ενισχύσεων προς τις εταιρείες λεωφορείων και των ενισχύσεων που αφορούν την αντιμετώπιση της κρίσης στο χρηματοπιστωτικό τομέα)

	2011	2012	% Μεταβολής
Σύνολο κρατικών ενισχύσεων σε τρέχουσες τιμές	118.677.895	117.378.445	-1,1%
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) σε τρέχουσες τιμές	17.979.300.000	17.886.800.000	-0,5%
Κρατικές ενισχύσεις ως ποσοστό επί του ΑΕΠ	0,66%	0,66%	-0,6%
Πληθυσμός	850.900	873.400	2,6%
Κατά κεφαλή κρατικές ενισχύσεις	139	134	-3,6%
Απασχολούμενο Εργατικό Δυναμικό	386.500	373.800	-3,3%
Κρατικές ενισχύσεις ανά εργαζόμενο	307	314	2,3%

Από τον Πίνακα 2 διαπιστώνεται ότι η αφαίρεση των ενισχύσεων στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας καθώς και των ενισχύσεων προς τις εταιρείες λεωφορείων διαφοροποιεί σημαντικά τα αποτελέσματα και τις σχετικές συγκρίσεις, αφού ο συνολικός όγκος των ενισχύσεων μειώνεται κατά το 2012, σε σύγκριση με το 2011, έστω και κατά €1,3 εκ. (ποσοστιαία μείωση 1,1%). Ως ποσοστό επί του ΑΕΠ οι ενισχύσεις παραμένουν σταθερές (0,66%) κατά την υπό επισκόπηση διετία (εξαιτίας της μικρής μείωσης και του ΑΕΠ). Το ποσοστό αυτό είναι και το πλέον συγκρίσιμο με τις ενισχύσεις που παραχωρούνται στα υπόλοιπα κράτη μέλη της ΕΕ. Οι κατά κεφαλή κρατικές ενισχύσεις μειώνονται κατά 3,6%, ενώ οι ενισχύσεις ανά εργαζόμενο αυξάνονται κατά 2,3% (λόγω της μείωσης του αριθμού των εργαζομένων).

Ενισχύσεις για αντιμετώπιση της κρίσης στο χρηματοπιστωτικό τομέα

Κατά το 2012 παραχωρήθηκαν δύο ειδών ενισχύσεις προς αντιμετώπιση της κρίσης στο χρηματοπιστωτικό τομέα: (α) παραχωρήθηκε κεφάλαιο ύψους €1,8 δισεκατομμυρίων προς συγκεκριμένο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα προκειμένου να αυξήσει την κεφαλαιακή επάρκειά του και (β) παραχωρήθηκαν κρατικές εγγυήσεις στο ίδιο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα ύψους €1 δισεκατομμυρίου για σκοπούς άντλησης ρευστότητας.

Η Επιτροπή εξετάζει ξεχωριστά τις ενισχύσεις για αντιμετώπιση της κρίσης στο χρηματοπιστωτικό τομέα, συγκρίνοντας το ύψος των ενισχύσεων ως προς το ΑΕΠ του κάθε κράτους μέλους. Σύμφωνα με τη μεθοδολογία της διαχωρίζει τις ενισχύσεις σ' αυτές που αφορούν την παροχή κεφαλαίου και σ' εκείνες που αφορούν εγγυήσεις. Η σχετική σύγκριση παρουσιάζεται στο τρίτο μέρος της παρούσας Στατιστικής Έρευνας.

Ο Πίνακας 3 πιο κάτω παρουσιάζει την κατανομή των κρατικών ενισχύσεων σε δύο μεγάλες κατηγορίες:

Πίνακας 3: Κατανομή ενισχύσεων στις δύο κύριες κατηγορίες (€)

	2011	2012	% Μεταβολής
οριζόντιοι στόχοι	91.969.681	75.108.640	-18,3%
συγκεκριμένοι τομείς	95.464.868	134.871.723	41,3%
Σύνολο	187.434.549	209.980.363	12,0%

- (i) τις κρατικές ενισχύσεις που έχουν οριζόντιους στόχους, όπως είναι η ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, η προώθηση της έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης, η επαγγελματική κατάρτιση των εργαζομένων, η ανάπτυξη των υποβαθμισμένων περιφερειών, η προστασία του περιβάλλοντος κ.ά., οι οποίες δεν έχουν πρωταρχικό σκοπό την ενίσχυση κάποιων συγκεκριμένων κλάδων παραγωγής αλλά θεωρείται ότι αντιμετωπίζουν ορισμένες αδυναμίες του μηχανισμού της αγοράς, και

(ii) τις κρατικές ενισχύσεις που στοχεύουν στην απάμβλυνση προβλημάτων που αντιμετωπίζουν συγκεκριμένοι κλάδοι της οικονομίας (π.χ. γεωργία) ή στην ανάπτυξη ορισμένων κλάδων ή συγκεκριμένων επιχειρήσεων (π.χ. η ενίσχυση αναδιάρθρωσης μιας συγκεκριμένης επιχείρησης). Οι ενισχύσεις αυτές θεωρείται ότι έχουν περισσότερο στρεβλωτικές συνέπειες για τον ανταγωνισμό από ό,τι οι ενισχύσεις οριζόντιων στόχων.

Όπως φαίνεται από τον πιο πάνω Πίνακα, και για τα δύο υπό επισκόπηση έτη υπερισχύουν οι ενισχύσεις προς συγκεκριμένους τομείς. Ιδιαίτερα κατά το 2012 οι ενισχύσεις αυτές αντιστοιχούν στο 64,2% των συνολικών ενισχύσεων, ενώ κατά το 2011 αποτελούσαν μόνο το 51% περίπου. Η μεγάλη αυτή αύξηση του μεριδίου των ενισχύσεων προς όφελος συγκεκριμένων κλάδων οφείλεται στις ενισχύσεις προς τις εταιρείες λεωφορείων καθώς επίσης και προς την ΑΗΚ μετά το τραγικό ατύχημα στο Μαρί.

Όπως είναι λογικό, ο στόχος της Κοινότητας είναι ο αναπροσανατολισμός των ενισχύσεων σε οριζόντιους στόχους αφού, όπως επεξηγήθηκε ανωτέρω, οι οριζόντιες ενισχύσεις έχουν λιγότερο στρεβλωτικά αποτελέσματα στον ανταγωνισμό και μεγαλύτερα κοινωνικά οφέλη. Ωστόσο, λόγω των ενισχύσεων προς τον πρωτογενή κλάδο της οικονομίας, προς τις εταιρείες λεωφορείων και προς τους αερομεταφορείς, λόγω απαγόρευσης πτήσεων πάνω από τον τουρκικό εναέριο χώρο, ο στόχος για αναπροσανατολισμό της μεγάλης πλειοψηφίας των ενισχύσεων προς τους οριζόντιους στόχους δε θα μπορεί να επιτευχθεί. Με εξαίρεση τις πιο πάνω ενισχύσεις καθώς επίσης και την έκτακτη χορηγία προς την ΑΗΚ μετά το τραγικό ατύχημα στο Μαρί οι οριζόντιες ενισχύσεις υπερβαίνουν το 90% ως ποσοστό επί του συνόλου.

Ο Πίνακας 4 πιο κάτω παρουσιάζει αναλυτικά το συνολικό όγκο των παρασχεθεισών ενισχύσεων ανά οικονομικό κλάδο/στόχο και την αντίστοιχη ποσοστιαία μεταβολή κατά τα δύο υπό εξέταση έτη.

Πίνακας 4: Κρατικές ενισχύσεις ανά οικονομικό κλάδο/στόχο (€)

	2011	2012	% Μεταβολής
Σύνολο Κρατικών Ενισχύσεων, ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ:	187.434.549	209.980.363	12,0%
Οριζόντιοι στόχοι, ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ:	91.969.681	75.108.640	-18,3%
Πολιτισμός	57.806.708	42.546.117	-26,4%
Περιβάλλον και εξοικονόμηση ενέργειας	5.165.164	3.676.567	-28,8%
Έρευνα και Ανάπτυξη	624.648	1.349.496	116,0%
Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ)	3.770.466	2.664.705	-29,3%
Κατάρτιση	17.567.361	19.292.009	9,8%
Περιφερειακή ανάπτυξη	6.718.397	5.130.154	-23,6%
Απασχόληση	316.937	449.592	41,9%
Ενισχύσεις διάσωσης και αναδιάρθρωσης επιχειρήσεων	0	0	-
Στόχοι που ευνοούν συγκεκριμένους τομείς, ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ:	95.464.868	134.871.723	41,3%
Γεωργία, κτηνοτροφία και αλιεία	22.500.375	25.435.327	13,0%
Μεταφορές	68.855.100	81.092.769	17,8%
Τουρισμός	2.103.258	2.065.280	-1,8%
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού	14.761	24.480.120	165743,2%
Άλλες Υπηρεσίες	1.991.374	1.798.227	-9,7%

Από την κατηγορία των οριζόντιων στόχων σημαντική αύξηση κατέγραψαν οι ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη (+116%) καθώς επίσης και οι ενισχύσεις για την απασχόληση (+41,9%). ωστόσο, δεν αντιπροσωπεύουν μεγάλα ποσά ενισχύσεων. Τη μεγαλύτερη αύξηση σε απόλυτους αριθμούς σημείωσαν οι ενισχύσεις για την κατάρτιση εργαζομένων, αφού αυξήθηκαν από €17,6 εκ. περίπου το 2011 σε €19,3 εκ. περίπου το 2012. Σημαντική μείωση κατέγραψαν οι ενισχύσεις προς τους άλλους οριζόντιους στόχους, ήτοι τον πολιτισμό, το περιβάλλον και την εξοικονόμηση ενέργειας, τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις καθώς επίσης και την περιφερειακή ανάπτυξη⁸⁵. Επισημαίνεται ότι καμία ενίσχυση διάσωσης και αναδιάρθρωσης δεν παραχωρήθηκε κατά την υπό επισκόπηση διετία.

85. Οι παράγοντες που επέφεραν τις εν λόγω αυξομειώσεις παρατίθενται στο Δεύτερο Μέρος της παρούσας Στατιστικής Έρευνας.

Σχετικά με τις ενισχύσεις με στόχο την έρευνα και ανάπτυξη, που αποτελεί ενδεχομένως το σημαντικότερο στόχο της ΕΕ, θα πρέπει να αναφερθεί ότι για αρκετά από τα σχέδια του Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας (ΙΠΕ), που είχαν ως αποδέκτες αποκλειστικά τις ΜΜΕ, οι παραχωρηθείσες ενισχύσεις καταχωρήθηκαν στις ενισχύσεις προς όφελος των ΜΜΕ και όχι στις ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη. Εάν δε γινόταν η εν λόγω κατάταξη, τότε οι ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη θα ανέρχονταν σε €3,8 εκ. το 2011 και σε €3,3 εκ. περίπου το 2012. Εκτιμάται συναφώς πως το ΙΠΕ χορηγεί κατ'έτος τουλάχιστον ισόποσες ενισχύσεις σε οργανισμούς και ιδρύματα που δε συνιστούν επιχειρήσεις (π.χ. Πανεπιστήμιο Κύπρου, Κρατικό Χημείο, Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης, Ινστιτούτο Νευρολογίας και Γενετικής κ.ά.) και συνεπώς δε λογίζονται ως κρατικές ενισχύσεις.

Ο Πίνακας 5 πιο κάτω παρουσιάζει την ίδια κατανομή των ενισχύσεων ανά οικονομικό κλάδο/στόχο ως ποσοστό επί του συνόλου των ενισχύσεων για τα έτη 2011 και 2012.

Πίνακας 5: Κρατικές ενισχύσεις ανά οικονομικό κλάδο/στόχο

	2011	2012
(% επί του συνόλου)		
Οριζόντιοι στόχοι, εκ των οποίων:	49,07%	35,77%
Πολιτισμός	30,84%	20,26%
Περιβάλλον και εξοικονόμηση ενέργειας	2,76%	1,75%
Έρευνα και Ανάπτυξη	0,33%	0,64%
Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ)	2,01%	1,27%
Κατάρτιση	9,37%	9,19%
Περιφερειακή ανάπτυξη	3,58%	2,44%
Απασχόληση	0,17%	0,21%
Ενισχύσεις διάσωσης και αναδιάρθρωσης επιχειρήσεων	0,00%	0,00%
Στόχοι που ευνοούν συγκεκριμένους τομείς, εκ των οποίων:	50,93%	64,23%
Γεωργία, κτηνοτροφία και αλιεία	12,00%	12,11%
Μεταφορές	36,74%	38,62%
Τουρισμός	1,12%	0,98%
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού	0,01%	11,66%
Άλλες Υπηρεσίες	1,06%	0,86%

Όπως είναι φυσικό, το μεγαλύτερο μέρος των ενισχύσεων τόσο για το 2011 όσο και για το 2012 χορηγήθηκαν στον τομέα των μεταφορών αφού συμπεριλαμβάνουν (α) τις ενισχύσεις στις εταιρείες λεωφορείων και (β) τις ενισχύσεις στους αερομεταφορείς λόγω της απαγόρευσης πτήσεων πάνω από τον τουρκικό εναέριο χώρο. Για αμφότερα τα υπό επισκόπηση έτη τη δεύτερη θέση καταλαμβάνουν οι ενισχύσεις για τον πολιτισμό, ενώ την τρίτη θέση οι ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας, κτηνοτροφίας και αλιείας. Επισημαίνεται ότι οι ενισχύσεις στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας

(γεωργία, κτηνοτροφία και αλιεία), που παραχωρούνται στα πλαίσια του Σχεδίου/Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης, καθώς και οι άμεσες πληρωμές που καταβάλλει ο Κυπριακός Οργανισμός Αγροτικών Πληρωμών σε διάφορες τάξεις παραγωγών, δεν εμπίπτουν στην έννοια της κρατικής ενίσχυσης και συνεπώς δεν περιλαμβάνονται στην παρούσα Στατιστική Έρευνα.

Για σκοπούς καλύτερης σύγκρισης, ο πιο κάτω πίνακας παρουσιάζει την ίδια ποσοστιαία κατανομή με εξαίρεση τις ενισχύσεις στους τομείς της γεωργίας, κτηνοτροφίας και αλιείας, τις ενισχύσεις προς τις εταιρείες λεωφορείων καθώς επίσης και την έκτακτη χορηγία προς την ΑΗΚ το έτος 2012.

Πίνακας 6: Κρατικές ενισχύσεις ανά οικονομικό κλάδο/στόχο (με εξαίρεση τις ενισχύσεις στην πρωτογενή παραγωγή, στις εταιρείες λεωφορείων και την έκτακτη χορηγία προς την ΑΗΚ το 2012)

	2011	2012
(% επί του συνόλου)		
Οριζόντιοι στόχοι, εκ των οποίων:	77,50%	80,84%
Πολιτισμός	48,71%	45,79%
Περιβάλλον και εξοικονόμηση ενέργειας	4,35%	3,96%
Έρευνα και Ανάπτυξη	0,53%	1,45%
Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ)	3,18%	2,87%
Κατάρτιση	14,80%	20,76%
Περιφερειακή ανάπτυξη	5,66%	5,52%
Απασχόληση	0,27%	0,48%
Ενισχύσεις διάσωσης και αναδιάρθρωσης επιχειρήσεων	0,00%	0,00%
Στόχοι που ευνοούν συγκεκριμένους τομείς, εκ των οποίων:	22,50%	19,16%
Μεταφορές	19,04%	14,99%
Τουρισμός	1,77%	2,22%
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού	0,01%	0,02%
Άλλες Υπηρεσίες	1,68%	1,94%

Από τον Πίνακα αυτόν, όπως και τα προηγούμενα χρόνια, αίσθηση προκαλεί το ποσοστό των ενισχύσεων υπέρ του πολιτισμού, τόσο για το έτος 2011, οπότε ανήλθε στο 48,7%, όσο και για το έτος 2012 που έφθασε σε 45,8% περίπου. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στην εν λόγω κατηγορία συμπεριλαμβάνονται και οι ενισχύσεις προς τα μέσα ενημέρωσης. Κατά συνέπεια το μεγαλύτερο μέρος των ενισχύσεων υπέρ του πολιτισμού καταλαμβάνει η ετήσια χορηγία προς το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου (ΡΙΚ), η οποία ήταν €34,5 εκ. το 2011 και €33,8 εκ. περίπου το 2012. Σημαντικό, επίσης, μέρος καταλαμβάνει η ετήσια χορηγία προς το ΘΟΚ, η οποία, ωστόσο, μειώθηκε σημαντικά (από €20,2 εκ. το 2011 σε €6,4 εκ. το 2012). Τόσο η χορηγία προς το ΡΙΚ όσο και εκείνη προς το ΘΟΚ επεξηγούν το μεγάλο μερίδιο που καταλαμβάνουν οι ενισχύσεις υπέρ του πολιτισμού στο σύνολο των κρατικών ενισχύσεων στην Κύπρο.

Το μεγάλο μερίδιο των ενισχύσεων για τις μεταφορές οφείλεται αποκλειστικά στις ενισχύσεις προς τις Κυπριακές Αερογραμμές λόγω της απαγόρευσης πτήσεων πάνω από τον τουρκικό εναέριο χώρο (€20 εκ. και €11,1 εκ. για τα έτη 2011 και 2012, αντίστοιχα).

Σημαντικό μερίδιο καταλαμβάνουν και οι ενισχύσεις για την κατάρτιση των εργαζομένων, το οποίο αυξήθηκε από 14,8% το 2011 σε 20,8% περίπου για το 2012. Οι ενισχύσεις αυτές παραχωρούνται εξ ολοκλήρου από την Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ) στα πλαίσια σειράς σχεδίων που εφαρμόζει και τα οποία εγκρίθηκαν από τον Έφορο Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων.

Αναφορικά με τη μορφή των παρεχόμενων κρατικών ενισχύσεων (Πίνακας 7 πιο κάτω), και κατά τα δύο υπό επισκόπηση έτη το σύνολο των ενισχύσεων παραχωρήθηκε υπό τη μορφή Α (ενισχύσεις που μεταβιβάζονται εξ ολοκλήρου στον αποδέκτη και για τις οποίες το στοιχείο της ενίσχυσης ισούται με την κεφαλαιακή αξία της ενίσχυσης).

Πίνακας 7: Κρατικές ενισχύσεις κατά μορφή ενίσχυσης⁸⁶ (€)

Μορφή	2011	2012
A1	184.835.728	207.154.185
A2	2.598.821	2.826.178
C1A	0	0
D1A	0	0
Σύνολο	187.434.549	209.980.363

Όπως φαίνεται και από τον Πίνακα 7 πιο πάνω, οι ενισχύσεις που ανήκουν στην κατηγορία Α1 (ενισχύσεις που χορηγούνται μέσω του προϋπολογισμού) καταλαμβάνουν την πρώτη θέση με συντριπτική διαφορά κατά τη διετία 2011-2012, αφού οι ενισχύσεις που ανήκουν στην κατηγορία Α2 (ενισχύσεις που χορηγούνται μέσω του φορολογικού συστήματος) είναι μόνο €2,6 εκ. περίπου για το 2011 και €2,8 εκ. περίπου το 2012.

Η ποσοστιαία κατανομή των ενισχύσεων κατά μορφή ενίσχυσης παρουσιάζεται στον Πίνακα 8 πιο κάτω.

86. Αναλυτική επεξήγηση των διάφορων «μορφών ενίσχυσης» παρέχεται στο Τεχνικό Παράρτημα.

Πίνακας 8: Κρατικές ενισχύσεις κατά μορφή ενίσχυσης ως ποσοστό επί του συνόλου

Μορφή	2011	2012
A1	98,61%	98,65%
A2	1,39%	1,35%
C1A	0,00%	0,00%
D1A	0,00%	0,00%
Σύνολο	100,00%	100,00%

Ενισχύσεις που χορηγούνται από το κράτος σε επιχειρήσεις με τη μορφή ευνοϊκού δανείου (C1A) ή με τη μορφή κυβερνητικών εγγυήσεων (D1A) δεν παραχωρήθηκαν κατά την υπό επισκόπηση διετία.

3. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Στην ενότητα αυτήν η ανάλυση επικεντρώνεται στους τομείς της βιομηχανίας και των υπηρεσιών, δηλαδή στο δευτερογενή και τριτογενή τομέα της οικονομίας. Ως εκ τούτου, εξαιρούνται οι τομείς της γεωργίας, της κτηνοτροφίας και της αλιείας.

3.1 Οριζόντιοι στόχοι

Οι ενισχύσεις που προορίζονταν για οριζόντιους στόχους μειώθηκαν σημαντικά κατά το 2012 σε σχέση με το 2011 (-18,3%). Όπως φαίνεται και από τον Πίνακα 9, αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη μείωση των ενισχύσεων προς όφελος του πολιτισμού κατά €15,3 εκ. περίπου. Η εν λόγω μείωση προήλθε κυρίως από τη δραστική μείωση της χορηγίας προς το ΘΟΚ (από €20,2 εκ. σε €6,4 εκ. περίπου).

Πίνακας 9: Κρατικές ενισχύσεις οριζόντιων στόχων (€)

Οριζόντιοι Στόχοι	2011	2012	% Μεταβολής
Πολιτισμός	57.806.708	42.546.117	-26,4%
Περιβάλλον και εξοικονόμηση ενέργειας	5.165.164	3.676.567	-28,8%
Έρευνα και Ανάπτυξη	624.648	1.349.496	116,0%
Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ)	3.770.466	2.664.705	-29,3%
Κατάρτιση	17.567.361	19.292.009	9,8%
Περιφερειακή ανάπτυξη	6.718.397	5.130.154	-23,6%
Απασχόληση	316.937	449.592	41,9%
Σύνολο Οριζόντιων Στόχων	91.969.681	75.108.640	-18,3%

Αξιοσημείωτη ποσοστιαία μείωση κατέγραψαν οι ενισχύσεις για το περιβάλλον και την εξοικονόμηση ενέργειας (-28,8%). Η εν λόγω μείωση οφείλεται στο γεγονός ότι οι παραχωρούμενες επιδοτήσεις από το Ταμείο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας μειώθηκαν εξαιτίας της αύξησης του κόστους αποφυγής της ΑΗΚ (στη βάση του οποίου αγοράζει την ηλεκτρική ενέργεια από τους επενδυτές σε έργα ηλεκτροπαραγωγής από ανανεώσιμες πηγές).

Τη μεγαλύτερη αύξηση σε απόλυτους αριθμούς παρουσίασαν οι ενισχύσεις προς όφελος της κατάρτισης των εργαζομένων ένεκα της διεύρυνσης των σχεδίων της ΑνΑΔ για σκοπούς αντιμετώπισης της αυξανόμενης ανεργίας.

Οι ενισχύσεις υπέρ της έρευνας και ανάπτυξης (+116%) καθώς και εκείνες υπέρ της Απασχόλησης (+41,9%), οι οποίες παραχωρούνται στα πλαίσια σχεδίου παροχής κινήτρων σε επιχειρήσεις για πρόσληψη αναπήρων και εργαζομένων σε μειονεκτική θέση, παρουσίασαν τη μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση· παρά ταύτα, σε απόλυτους αριθμούς, παρέμειναν σε σχετικά χαμηλά επίπεδα.

Η μείωση των ενισχύσεων για την περιφερειακή ανάπτυξη οφείλεται στο γεγονός ότι το σχέδιο του Υπουργείου Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, που αφορά την τεχνολογική αναβάθμιση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων του μεταποιητικού τομέα, κατέβαλε το μεγαλύτερο μέρος των ενισχύσεων κατά τη διετία 2010-2011.

Πίνακας 10: Μερίδιο οριζόντιων στόχων ως προς το σύνολο των οριζόντιων ενισχύσεων

% ποσοστό οριζόντιων στόχων ως προς το σύνολο	2011	2012	% Μεταβολής
Πολιτισμός	62,85%	56,65%	-9,9%
Περιβάλλον και εξοικονόμηση ενέργειας	5,62%	4,89%	-12,8%
Έρευνα και Ανάπτυξη	0,68%	1,80%	164,5%
Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ)	4,10%	3,55%	-13,5%
Κατάρτιση	19,10%	25,69%	34,5%
Περιφερειακή ανάπτυξη	7,31%	6,83%	-6,5%
Απασχόληση	0,34%	0,60%	73,7%
Σύνολο	100,00%	100,00%	0,0%

Ο Πίνακας 10 πιο πάνω παρουσιάζει το ποσοστό του κάθε οριζόντιου στόχου ως προς το σύνολο των οριζόντιων ενισχύσεων. Όπως ήταν αναμενόμενο, το μεγαλύτερο μερίδιο και για τα δύο υπό επισκόπηση έτη καταλαμβάνουν οι ενισχύσεις προς όφελος του πολιτισμού έστω και αν μειώθηκε το 2012 σε σύγκριση με το 2011. Τη δεύτερη θέση καταλαμβάνουν οι ενισχύσεις υπέρ της επαγγελματικής κατάρτισης των εργαζομένων, το μερίδιο των οποίων αυξήθηκε από 19,1% σε 25,7% περίπου. Τα μερίδια των ενισχύσεων για έρευνα και ανάπτυξη, και την απασχόληση ως προς το σύνολο των οριζόντιων ενισχύσεων, παρότι αυξήθηκαν, παρέμειναν, εντούτοις, σε πολύ χαμηλά επίπεδα.

3.2 Συγκεκριμένοι τομείς

Στην ανάλυση που προβαίνει η Επιτροπή για τις ενισχύσεις προς συγκεκριμένους τομείς συμπεριλαμβάνει και όλες τις ενισχύσεις που, ενώ χορηγούνται στη βάση οριζόντιων κανόνων, στην πραγματικότητα οι δικαιούχοι των σχεδίων περιορίζονται σε συγκεκριμένους κλάδους της οικονομίας. Για παράδειγμα, το σχέδιο χορηγιών για εμπλουτισμό και αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της Κύπρου εγκρίθηκε με βάση το Γενικό Κανονισμό Απαλλαγής κατά κατηγορία, που περιλαμβάνει όλες τις κατηγορίες των οριζόντιων στόχων. Παρά ταύτα, το εν λόγω σχέδιο αποτελεί κατά βάση ενίσχυση για τον τομέα του τουρισμού παρά το ότι ταξινομείται στις οριζόντιες ενισχύσεις.

Ενισχύσεις οι οποίες παραχωρούνται στα πλαίσια σχεδίων που δεν κάνουν καμία διάκριση ως προς τον κλάδο (π.χ. τα προγράμματα ενισχύσεων για ενθάρρυνση της επαγγελματικής κατάρτισης που εφαρμόζει η ΑνΑΔ, τα οποία έχουν καθολική εφαρμογή, οι ενισχύσεις εξοικονόμησης ενέργειας κ.ά.) δε συμπεριλαμβάνονται σε οποιοσδήποτε τομειακές ενισχύσεις. Συνεπώς, το πραγματικό ύψος των ενισχύσεων σ' έναν κλάδο είναι σαφώς μεγαλύτερο απ' αυτό που παρουσιάζεται στην πιο κάτω ανάλυση.

Η συγκεκριμένη προσέγγιση της Επιτροπής υιοθετείται στην ανάλυση των τομειακών ενισχύσεων που ακολουθεί.

3.2.1 Μεταποιητική βιομηχανία

Πίνακας 11: Κρατικές ενισχύσεις προς τη μεταποιητική βιομηχανία (€)

	2011	2012	% Μεταβολής
Σύνολο ενισχύσεων σε τρέχουσες τιμές	5.643.287	4.229.596	-25,1%
Προστιθέμενη αξία σε τρέχουσες τιμές	993.900.000	953.000.000	-4,1%
% Ενισχύσεων ως προς την προστιθέμενη αξία του τομέα	0,57%	0,44%	-21,8%
Αριθμός εργαζομένων στο μεταποιητικό τομέα	32.400	30.300	-6,5%
Ενισχύσεις ανά εργαζόμενο σε τρέχουσες τιμές	174	140	-19,9%

Όπως φαίνεται και στον Πίνακα 11 πιο πάνω, οι κρατικές ενισχύσεις προς τη μεταποιητική βιομηχανία παρουσίασαν μείωση της τάξης του 25,1% το 2012 σε σύγκριση με το 2011. Η μείωση αυτή οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι ο μεγαλύτερος όγκος των ενισχύσεων που προέβλεπε το σχέδιο του Υπουργείου Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού για την τεχνολογική αναβάθμιση των ΜΜΕ του μεταποιητικού τομέα παραχωρήθηκε εντός των ετών 2010 και 2011 παρά το 2012 (€5,7 εκ. το 2010, €4,4 εκ. το 2011, €3,2 εκ. το 2012). Επίσης, η ετήσια χορηγία προς την Υπηρεσία Χειροτεχνίας μειώθηκε κατά €0,22 εκ. περίπου.

Ως αποτέλεσμα της μείωσης αυτής οι ενισχύσεις προς τη μεταποιητική βιομηχανία, ως ποσοστό επί της προστιθέμενης αξίας του κλάδου, μειώθηκαν από 0,57% το 2011 σε 0,44% το 2012, ενώ οι ενισχύσεις ανά εργαζόμενο στον κλάδο μειώθηκαν από €174 σε €140. Οι ενισχύσεις προς τη μεταποιητική βιομηχανία, ως ποσοστό επί της προστιθέμενης αξίας του κλάδου, βρίσκονται σε χαμηλότερα επίπεδα από ό,τι το σύνολο των ενισχύσεων ως ποσοστού επί του ΑΕΠ τόσο κατά το 2011 όσο και για το 2012.

Ωστόσο, επισημαίνονται τα ακόλουθα:

- (i) Αρκετά σχέδια του Υπουργείου Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού που έχουν χαρακτηριστεί ως ενισχύσεις de minimis απευθύνονται κυρίως στη μεταποιητική βιομηχανία, και

- (ii) Οι κυπριακές μεταποιητικές βιομηχανίες λαμβάνουν και άλλες κρατικές ενισχύσεις από σχέδια που δεν απευθύνονται αποκλειστικά στο συγκεκριμένο κλάδο, όπως, για παράδειγμα, από τα σχέδια για κατάρτιση που εφαρμόζει η ΑνΑΔ, για έρευνα και ανάπτυξη που εφαρμόζει το ΙΠΕ κ.ά.

Όσον αφορά τη μορφή των παραχωρούμενων ενισχύσεων επισημαίνεται ότι αξιοποιήθηκε εξ ολοκλήρου η μορφή της κατηγορίας Α1 (ενισχύσεις μέσω του προϋπολογισμού) τόσο για το 2011 όσο και για το 2012.

3.2.2 Μεταφορές

Οι ενισχύσεις που είχαν ως αποδέκτη αποκλειστικά τον τομέα των μεταφορών παρουσίασαν μία σημαντική άνοδο το 2012 σε σχέση με το 2011 της τάξης του 18% περίπου. Συγκεκριμένα αυτές αυξήθηκαν από €68,9 εκ. σε €81,1 εκ. περίπου, ως αποτέλεσμα, όπως έχει προαναφερθεί, της αύξησης των ενισχύσεων προς τις εταιρείες λεωφορείων (από €46,3 εκ. το 2011 σε €67,2 εκ. το 2012).

Πίνακας 12: Κρατικές ενισχύσεις στις μεταφορές (€)

	2011	2012	% Μεταβολής
Σύνολο ενισχύσεων	68.855.100	81.092.769	17,8%
Προστιθέμενη αξία	758.400.000	745.400.000	-1,7%
% Ενισχύσεων ως προς την προστιθέμενη αξία του τομέα	9,08%	10,88%	19,8%
Αριθμός εργαζομένων στον κλάδο	17.100	16.200	-5,3%
Ενισχύσεις ανά εργαζόμενο σε τρέχουσες τιμές	4.027	5.006	24,3%

Από την άλλη πλευρά, οι ενισχύσεις προς τις Κυπριακές Αερογραμμές λόγω απαγόρευσης πτήσεων πάνω από τον τουρκικό εναέριο χώρο μειώθηκαν από €20 εκ. το 2011 σε €11,1 εκ. το 2012.

Το υπόλοιπο μέρος των ενισχύσεων εκπηγάζουν αποκλειστικά από το ειδικό σύστημα φορολόγησης τόσο των πλοιοκτητριών εταιρειών όσο και των εταιρειών πλοιοδιαχείρισης, το οποίο είναι ευνοϊκό σε σύγκριση με το κανονικό φορολογικό σύστημα (οι οποίες αυξήθηκαν από €2,6 εκ. το 2011 σε €2,8 εκ. περίπου το 2012). Σημειώνεται ότι οι ενισχύσεις προς τις εταιρείες πλοιοδιαχείρισης και τις πλοιοκτήτριες εταιρείες παραχωρούνται υπό τη μορφή Α2 (ενίσχυση μέσω του φορολογικού συστήματος).

Το ποσοστό των ενισχύσεων προς τον τομέα των μεταφορών επί της προστιθέμενης αξίας του κλάδου αυξήθηκε από 9,1% το 2011 σε 10,9% το 2012, που είναι αισθητά μεγαλύτερο από ό,τι το ποσοστό του συνόλου των ενισχύσεων ως προς το ΑΕΠ. Το ύψος των ενισχύσεων ανά εργαζόμενο στον κλάδο αυξήθηκε επίσης από €4.027 σε €5.006.

3.2.3 Ενισχύσεις προς τον τουριστικό κλάδο

Οι ενισχύσεις προς τον τουριστικό κλάδο σε απόλυτους αριθμούς παρέμειναν σταθερές κατά την υπό επισκόπηση διετία. Ως ποσοστό επί της προστιθέμενης αξίας του τομέα, το ύψος των ενισχύσεων προς όφελος του κλάδου μειώθηκε από 0,39% το 2011 σε 0,37% το 2012, ως αποτέλεσμα της αύξησης της προστιθέμενης αξίας κατά 6,9%. Σημειώνεται ότι ως προστιθέμενη αξία του κλάδου λαμβάνεται η κατηγορία «Ξενοδοχεία και Εστιατόρια» καθότι δεν υπάρχει κανένας ειδικός κλάδος οικονομικής δραστηριότητας που να αφορά ή να αντιπροσωπεύει αποκλειστικά τον τουρισμό⁸⁷.

Πίνακας 13: Ενισχύσεις προς τον τουριστικό κλάδο (€)

	2011	2012	% Μεταβολής
Σύνολο ενισχύσεων	4.069.180	4.068.130	0,0%
Προστιθέμενη αξία	1.042.900.000	1.114.400.000	6,9%
% Ενισχύσεων ως προς την προστιθέμενη αξία του τομέα	0,39%	0,37%	-6,4%
Αριθμός εργαζομένων στον κλάδο	35.700	35.800	0,3%
Ενισχύσεις ανά εργαζόμενο σε τρέχουσες τιμές	114	114	-0,3%

Ένα μεγάλο μέρος των ενισχύσεων (€2,1 εκ. περίπου τόσο για το 2011 όσο και για το 2012) που απευθύνεται αποκλειστικά για τον τουρισμό προέρχεται από τις μακροπρόθεσμες εκμισθώσεις κρατικής ή δασικής γης προς συγκεκριμένες τουριστικές επιχειρήσεις είτε για την ανέγερση ξενοδοχείων είτε για άλλους παρεμφερείς σκοπούς. Σ' αυτές τις περιπτώσεις το στοιχείο της ενίσχυσης υπολογίζεται ως η διαφορά του αγοραίου ενοικίου από το καταβαλλόμενο ενοίκιο.

Το υπόλοιπο μέρος των ενισχύσεων προς τον τουριστικό κλάδο προέρχεται (α) από το σχέδιο που εφαρμόζει ο Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού (ΚΟΤ) για τον αειφόρο εμπλουτισμό και την αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος (€1,7 εκ. περίπου το 2011 και €1,3 εκ. περίπου το 2012) και (β) από το σχέδιο του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως για ανάπτυξη εναλλακτικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τον αγροτουρισμό (€0,3 εκ. το 2011 και €0,7 εκ. περίπου το 2012). Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι στα πλαίσια αμφότερων των σχεδίων αυτών παραχωρούνται επιπρόσθετα και ενισχύσεις de minimis, οι οποίες δε συμπεριλαμβάνονται στα πιο πάνω ποσά.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι δαπάνες για την ετήσια διαφημιστική εκστρατεία του ΚΟΤ καθώς και άλλα μέτρα για αύξηση του τουριστικού ρεύματος προς την Κύπρο δεν περιλαμβάνονται στα προπαρατεθέντα ποσά, καθότι τα μέτρα αυτά θεωρούνται γενικά και συνεπώς δεν εμπίπτουν στον ορισμό των κρατικών ενισχύσεων.

87. Η ίδια προσέγγιση ακολουθείται και από την Επιτροπή.

4. ΚΥΠΡΟΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η πολιτική της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις στηρίζεται ουσιαστικά σε δύο βασικούς πυλώνες: (α) στη μείωση των κρατικών ενισχύσεων ως ποσοστού επί του ΑΕΠ και (β) στον αναπροσανατολισμό των κρατικών ενισχύσεων προς οριζόντιους στόχους της Κοινότητας. Οι δύο αυτοί στόχοι έχουν συμπεριληφθεί στη στρατηγική της Λισσαβόνας και αποτελούν πολιτική δέσμευση όλων των κρατών μελών. Για την παρακολούθηση της επίτευξης των στόχων αυτών η Επιτροπή διεξάγει ετήσια στατιστική επισκόπηση για όλα τα κράτη μέλη.

Τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία για τις κρατικές ενισχύσεις στα 27 κράτη μέλη της ΕΕ αφορούν το έτος 2011. Σημειώνεται ότι, κατά το 2011, όπως και κατά την τριετία 2008-2010, πολλά κράτη μέλη της ΕΕ έκαναν χρήση των έκτακτων κανόνων για άρση της σοβαρής διαταραχής της οικονομίας, με αποτέλεσμα κατά την τελευταία τριετία οι ενισχύσεις σε κοινοτικό επίπεδο να παρουσιάσουν κατακόρυφη αύξηση. Τα κυριότερα συμπεράσματα από την έκθεση του 2011 για την ΕΕ - 27 είναι τα εξής:

- (i) Οι συνολικές ενισχύσεις, με εξαίρεση τις ενισχύσεις προς τις σιδηροδρομικές μεταφορές και τις έκτακτες ενισχύσεις που οφείλονται στην άμεση αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης, ανήλθαν σε απόλυτους αριθμούς σε €64,3 δισεκατομμύρια ή σε ποσοστό 0,5% του ΑΕΠ το 2011, σε σύγκριση με 0,58% του ΑΕΠ κατά μέσο όρο την τριετία 2008-2010.
- (ii) Οι ενισχύσεις που παραχωρήθηκαν στα πλαίσια αντιμετώπισης της οικονομικής κρίσης, εκτός των έκτακτων μέτρων που λήφθηκαν για το χρηματοπιστωτικό κλάδο, ανήλθαν σε €4,8 δισεκατομμύρια κατά το 2011 (0,037% επί του ΑΕΠ), σε σύγκριση με 0,044% του ΑΕΠ το 2010.
- (iii) Οι ενισχύσεις που παραχωρήθηκαν το 2011 για τη σταθεροποίηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος ανέρχονται σε €682,9 δισεκατομμύρια υπό τη μορφή εγγυήσεων (5,4% επί του ΑΕΠ) και σε €31,7 δισεκατομμύρια (0,25% επί του ΑΕΠ) υπό τη μορφή παροχής κεφαλαίου.
- (iv) Οι συνολικές ενισχύσεις, εξαιρουμένων των τομέων της γεωργίας, κτηνοτροφίας και αλιείας, του τομέα των μεταφορών καθώς και των ενισχύσεων που σχετίζονται άμεσα με την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης, ανήλθαν το 2011 σε απόλυτους αριθμούς σε €52,96 δισεκατομμύρια ή σε ποσοστό 0,42% του ΑΕΠ (0,48% το 2010).
- (v) Οι ενισχύσεις το 2011 (εξαιρουμένων των ενισχύσεων στους τομείς της γεωργίας, κτηνοτροφίας, αλιείας, των μεταφορών και των ενισχύσεων που σχετίζονται άμεσα με την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης) που κατανέμονταν σε οριζόντιους στόχους συνιστούσαν το 89,67% των συνολικών ενισχύσεων (85,35% το 2010). Σε 21 κράτη μέλη, μεταξύ αυτών και η Κύπρος, το ποσοστό των οριζόντιων ενισχύσεων ως προς το σύνολο των ενισχύσεων (εξαιρουμένων της γεωργίας, κτηνοτροφίας, αλιείας, των μεταφορών και των ενισχύσεων που σχετίζονται άμεσα με την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης) υπερέβαινε το 90%. Το 2010 18 κράτη μέλη υπερέβαιναν το ποσοστό αυτό.

Στην Κύπρο, οι παρασχεθείσες ενισχύσεις ως ποσοστό επί του ΑΕΠ το έτος 2012, με εξαίρεση τις ενισχύσεις που σχετίζονται άμεσα με την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης, ανήλθε, όπως έχει προ-

αναφερθεί, σε 1,17% (1,04% το 2011). Στην ΕΕ-27, με εξαίρεση τις ενισχύσεις στις σιδηροδρομικές μεταφορές και τις ενισχύσεις που σχετίζονται άμεσα με την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης, οι ενισχύσεις ως ποσοστό επί του ΑΕΠ αποτελούσαν το 0,5%. Κατά συνέπεια, το ύψος των κρατικών ενισχύσεων στην Κύπρο το 2012 βρίσκεται σε σαφώς υψηλότερα επίπεδα από το μέσο κοινοτικό όρο για το έτος 2011. Ωστόσο, σημειώνεται ότι οι ενισχύσεις στις σιδηροδρομικές μεταφορές στην ΕΕ-27 εκτιμάται ότι υπερβαίνουν το 0,25% του ΑΕΠ.

Μια πιο αντικειμενική σύγκριση μπορεί να γίνει εάν εξαιρεθούν οι ενισχύσεις προς τους τομείς της γεωργίας, κτηνοτροφίας, αλιείας, των μεταφορών και οι ενισχύσεις που σχετίζονται άμεσα με την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης. Αφού εξαιρεθούν οι εν λόγω ενισχύσεις, ο συνολικός όγκος των ενισχύσεων στην Κύπρο, ως ποσοστό του ΑΕΠ, αποτελούσε το 0,58% το 2012 σε σύγκριση με 0,42% που ήταν ο μέσος κοινοτικός όρος για το 2011. Δηλαδή, η Κύπρος βρίσκεται οριακά πιο πάνω από το μέσο όρο της ΕΕ -27.

Αναφορικά με τον αναπροσανατολισμό των ενισχύσεων στους οριζόντιους στόχους της Κοινότητας, επισημαίνεται ότι, με απόλυτα συγκρίσιμα στοιχεία, δηλαδή εξαιρουμένων των τομέων της γεωργίας, κτηνοτροφίας, αλιείας, των μεταφορών και των ενισχύσεων που σχετίζονται άμεσα με την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης, το ποσοστό των οριζόντιων ενισχύσεων στην Κύπρο ως προς το σύνολο ανέρχεται σε 72,6% το 2012 σε σύγκριση με 89,67% που ήταν ο μέσος κοινοτικός όρος για το 2011. Η μεγάλη αυτή διαφορά οφείλεται στην ενίσχυση ύψους €24,5 εκ. περίπου στην ΑΗΚ που έλαβε εξαιτίας του τραγικού συμβάντος στο Μαρί. Εάν δεν παρεχωρείτο η ενίσχυση αυτή, τότε το αντίστοιχο ποσοστό των οριζόντιων ενισχύσεων θα ανήρχετο σε 95,1%, δηλαδή θα ήταν υψηλότερο από το μέσο κοινοτικό όρο.

Σε σχέση με τις ενισχύσεις που παραχωρήθηκαν για αντιμετώπιση της κρίσης στο χρηματοπιστωτικό τομέα στην Κύπρο, όπως προαναφέρθηκε, χορηγήθηκαν το 2012 €1,8 δισεκατομμύρια ως εισφορά κεφαλαίου και €1 δισεκατομμύριο υπό τη μορφή εγγυήσεων. Σχετικά με την παραχώρηση εγγυήσεων η Κύπρος, ως ποσοστό επί του ΑΕΠ, βρίσκεται ελαφρώς πιο πάνω από το μέσο κοινοτικό όρο (5,59% στην Κύπρο το 2012, 5,4% ο μέσος όρος των ΕΕ-27 το 2011). Ωστόσο, σε σχέση με την εισφορά κεφαλαίου, οι ενισχύσεις στην Κύπρο το 2012 ανέρχονται σε 10,06% επί του ΑΕΠ, ενώ στην ΕΕ-27 μόλις στο 0,25% το 2011. Όπως γίνεται αντιληπτό, αναλογικά, η Κύπρος εισέφερε το 2012 κεφάλαιο περίπου 40 φορές περισσότερο σε σύγκριση με το μέσο όρο της ΕΕ-27 το 2011.

5. ΤΕΧΝΙΚΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Σκοπός του παραρτήματος αυτού είναι η περιγραφή της μεθοδολογίας και των πηγών που χρησιμοποιήθηκαν για τη σύνταξη της παρούσας έρευνας για τις κρατικές ενισχύσεις στην Κύπρο τη διετία 2011-2012, σε σχέση με τα εξής:

- I. Πεδίο της μελέτης/
Εξαιρούμενοι τομείς
- II. Κατηγορίες και μορφές ενισχύσεων
- III. Πηγές δεδομένων και αξιολόγηση του στοιχείου ενίσχυσης

I. Πεδίο της μελέτης/ Εξαιρούμενοι τομείς

Η Στατιστική Έρευνα εστιάζεται στις κρατικές ενισχύσεις προς επιχειρήσεις που εμπίπτουν στην έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αυτή προσδιορίζεται στο Άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ.

Για παράδειγμα, τα παρακάτω μέτρα ή τομείς δεν εξετάστηκαν:

● **Ενισχύσεις αποδέκτες των οποίων δεν είναι επιχειρήσεις:**

Τα πιο κάτω ενδεικτικά μέτρα, εφόσον δεν αφορούν ενισχύσεις προς επιχειρήσεις, δε συνιστούν κρατική ενίσχυση:

- Ενισχύσεις στα νοικοκυριά·
- Ενισχύσεις σε άτομα με ειδικές ανάγκες·
- Ενισχύσεις για έργα υποδομής·
- Ενισχύσεις σε δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα.

● **Μέτρα γενικού χαρακτήρα και άλλα μέτρα**

Στη Στατιστική Έρευνα δεν περιλαμβάνονται γενικά μέτρα εφόσον σ' αυτήν την περίπτωση δεν πληρούνται μία από τις προϋποθέσεις για την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης, δηλαδή η επιλεκτική οικονομική ενίσχυση συγκεκριμένων επιχειρήσεων ή κλάδων παραγωγής. Παρόλο που τέτοια μέτρα είναι πιθανό να ταξινομούνται από το κράτος ως ενισχύσεις προς τις κυπριακές επιχειρήσεις, εντούτοις δεν εμπίπτουν στην έννοια της κρατικής ενίσχυσης. Ενδεικτικά αναφέρονται τα πιο κάτω μέτρα:

- ο συντελεστής εταιρικού φόρου που επιβάλλεται στις κυπριακές επιχειρήσεις, ο οποίος είναι χαμηλότερος απ' αυτόν που ισχύει σ' άλλα κράτη μέλη·
- η ευνοϊκή φορολογία των μερισμάτων που καταβάλλονται στους μετόχους·
- η ετήσια γενική διαφημιστική εκστρατεία του ΚΟΤ με σκοπό την προσέλκυση τουριστών.

● **Ενισχύσεις που δεν επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ της Δημοκρατίας και των κρατών μελών της ΕΕ**

Τα μέτρα που ευνοούν συγκεκριμένες επιχειρήσεις, τα οποία, όμως, δεν επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ της Κύπρου και των άλλων κρατών μελών της ΕΕ, δε συνιστούν κρατική ενίσχυση. Τα μέτρα αυτά θεωρούνται ότι έχουν καθαρά τοπικό χαρακτήρα, όπως είναι, για παράδειγμα, οι ενισχύσεις προς τα μεμονωμένα μηχανουργεία, κομμωτήρια κ.ά. Επίσης, εξαιρούνται οι ενισχύσεις de minimis, τις οποίες η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών και/ή δε νοθεύουν ούτε απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό και συνεπώς δεν πληρούν όλα τα κριτήρια του Άρθρου 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ, για να χαρακτηριστούν ως κρατικές ενισχύσεις.

II. Κατηγορίες και μορφές των ενισχύσεων

Όλες οι ενισχύσεις αντιπροσωπεύουν δαπάνη ή απώλεια εσόδων για τις δημόσιες αρχές και όφελος για τους αποδέκτες. Ωστόσο, το «στοιχείο ενίσχυσης», δηλαδή το τελικό οικονομικό όφελος που εμπεριέχεται στο μεταβιβαζόμενο ονομαστικό ποσό, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον τρόπο χορήγησης της ενίσχυσης. Για παράδειγμα, η ενίσχυση που χορηγείται με τη μορφή χαμηλότοκου δανείου συνίσταται στο όφελος που προέρχεται από το μειωμένο επιτόκιο και επομένως το στοιχείο της ενίσχυσης είναι πολύ χαμηλότερο από το ύψος του δανείου. Έτσι, μία ενίσχυση θα πρέπει να ταξινομείται σε συνάρτηση με τον τρόπο χορήγησής της. Προς τούτο, έχουν προσδιοριστεί τέσσερις κατηγορίες. Κάθε κατηγορία χαρακτηρίζεται με ένα γράμμα: A, B, C ή D, ακολουθούμενο από τους αριθμούς 1 ή 2, που σημαίνουν, αντίστοιχα, δημοσιονομική ενίσχυση (δηλ. ενίσχυση χορηγούμενη μέσω του προϋπολογισμού) και φορολογική ελάφρυνση (δηλ. ενίσχυση χορηγούμενη μέσω του φορολογικού συστήματος). Στο τέλος προστίθεται και το γράμμα A, όταν είναι γνωστό το στοιχείο ενίσχυσης: λόγου χάριν, C1A αναφέρεται στο στοιχείο ενίσχυσης (A) ενός δανείου με μειωμένο επιτόκιο (C1).

1. Κατηγορία A (A1+A2)

Η πρώτη κατηγορία (A) αφορά ενισχύσεις που μεταβιβάζονται εξ ολοκλήρου στον αποδέκτη. Με άλλα λόγια, το στοιχείο ενίσχυσης ισούται προς την κεφαλαιακή αξία της ενίσχυσης. Η πρώτη κατηγορία υποδιαιρείται σε δύο ομάδες, ανάλογα με το εάν η ενίσχυση χορηγείται μέσω του προϋπολογισμού (A1) ή μέσω του φορολογικού συστήματος ή του συστήματος κοινωνικών ασφαλίσεων (A2).

Ενδεικτικές ενισχύσεις που εμπίπτουν στην κατηγορία A1

- Επιχορηγήσεις·
- Επιδότησεις επιτοκίου που λαμβάνονται απευθείας από τον αποδέκτη·
- Ισοδύναμα επιχορήγησης, π.χ. πώληση ή εκμίσθωση γηπέδων ή ακινήτων του Δημοσίου σε τιμές χαμηλότερες των τιμών της αγοράς.

Ενδεικτικές ενισχύσεις που εμπίπτουν στην κατηγορία A2

- Φορολογικές πιστώσεις·
- Φορολογικές εκπτώσεις, απαλλαγές και μειώσεις φορολογικών συντελεστών·
- Μείωση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης·
- Δασμοφορολογικές απαλλαγές, ελαφρύνσεις.

2. Κατηγορία B1

Η κατηγορία αυτή αναφέρεται στις ενισχύσεις υπό τη μορφή συμμετοχής στο κεφάλαιο επιχειρήσεων. Είναι απαραίτητο να διευκρινίζεται αν η μεταβίβαση οικονομικών πόρων από το Δημόσιο υπό μορφή συμμετοχής στο κεφάλαιο (π.χ. αγορά νέων μετοχών, καταβολή ιδρυτικού κεφαλαίου, αγορά εταιρικών ομολόγων ή μετατροπή τους σε μετοχές κ.ά.) αποτελεί ενίσχυση προς τον αποδέκτη ή απλώς πράξη του Δημοσίου το οποίο εμπλέκεται σε εμπορική δραστηριότητα και ενεργεί ως ιδιώτης επενδυτής υπό κανονικές συνθήκες αγοράς.

3. Κατηγορία C (C1+C2)

Η τρίτη κατηγορία (C) καλύπτει τη μορφή χαμηλότοκου δανείου που χορηγείται από δημόσιες αρχές σε επιχειρήσεις (C1) ή φορολογικής διευκόλυνσης (C2) στις οποίες το στοιχείο ενίσχυσης συνίσταται στους τόκους που εξοικονομούνται από τον αποδέκτη κατά την περίοδο για την οποία το χορηγούμενο κεφάλαιο τίθεται στη διάθεσή του.

4. Κατηγορία D1

Η τελευταία κατηγορία (D1) καλύπτει τις ενισχύσεις που χορηγούνται υπό τη μορφή κρατικών εγγυήσεων. Το ύψος της ενίσχυσης (D1A) είναι κατά κανόνα πολύ χαμηλότερο από τα ονομαστικά ποσά, δεδομένου ότι αντιστοιχεί στο όφελος που λαμβάνει ο αποδέκτης σε τιμές χαμηλότερες από τις τιμές της αγοράς (π.χ. η εξασφάλιση δανείου με χαμηλότερο επιτόκιο από το επιτόκιο της αγοράς ως αποτέλεσμα μίας κυβερνητικής εγγύησης).

III. Πηγές των δεδομένων και αξιολόγηση του στοιχείου ενίσχυσης

Γενικά, το ύψος των χορηγούμενων ενισχύσεων εκφράζεται σε όρους τρέχουσας δαπάνης (ή πραγματικής απώλειας εσόδων στο πλαίσιο των φορολογικών δαπανών). Όπου απαιτήθηκε, οι ενισχύσεις μετατράπηκαν σε ισοδύναμα επιχορήγησης.

Τα στοιχεία για τη Στατιστική Έρευνα έχουν συλλεγεί με βάση τις ετήσιες αναλυτικές εκθέσεις που υποβλήθηκαν στο Γραφείο μου από τις διάφορες Αρμόδιες Αρχές.

Τα ακόλουθα στατιστικά στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν στην Έρευνα λήφθηκαν από τη Στατιστική Υπηρεσία του Υπουργείου Οικονομικών:

- Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) σε τρέχουσες τιμές·
- Η προστιθέμενη αξία του κάθε τομέα·
- Το συνολικό εργατικό δυναμικό·
- Το σύνολο των εργαζομένων σε κάθε τομέα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Προγράμματα κρατικών ενισχύσεων / ατομικές ενισχύσεις που βρίσκονταν σε ισχύ εντός του 2012, κατά Αρμόδια Αρχή⁸⁸

Α/Α	Τίτλος προγράμματος ενίσχυσης/ ατομικής ενίσχυσης	Αρμόδια Αρχή	Ποσό ενίσχυσης που χορηγήθηκε σε €	
			2011	2012
1	Κρατική χορηγία προς το Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	20.210.420	6.426.946
2	Χορηγία στο Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων	Υπουργείο Εσωτερικών	1.991.374	1.797.227
3	Οικονομική ενίσχυση του φορέα "Pafos Aphrodite Festival Cyprus" για διοργάνωση του φεστιβάλ "Αφροδίτη" Πάφου	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	150.000	323.000
4	Χορηγία στο Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου	Υπουργείο Εσωτερικών	30.395.000	30.704.547
5	Αποπληρωμή παλαιών δανείων του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου (Ρ.Ι.Κ.)	Υπουργείο Εσωτερικών	4.105.000	3.120.000
6	Σχέδιο ενισχύσεων για την τεχνολογική αναβάθμιση των κοινοπραξιών Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων με έμφαση στην ανάπτυξη της εμπορίας και μεταποίησης γεωργικών προϊόντων	Υπουργείο Οικονομικών	—	—
7	Σχέδιο χορηγιών για ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων του μεταποιητικού τομέα	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	4.443.287	3.245.514
8	Σχέδιο παροχής κυβερνητικών χορηγιών για ενίσχυση της εργαστηριακής υποδομής στην Κύπρο	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	83.428	82.789

88. Οι Αρμόδιες Αρχές εδέχοντο ή/και είχαν το δικαίωμα έγκρισης αιτήσεων εντός της περιόδου 01.01.2012- 31.12.2012.

Α/Α	Τίτλος προγράμματος ενίσχυσης/ ατομικής ενίσχυσης	Αρμόδια Αρχή	Ποσό ενίσχυσης που χορηγήθηκε σε €	
			2011	2012
9	Σχέδιο παροχής χορηγιών προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις για προώθηση του αγροτουρισμού στην ύπαιθρο	Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως	286.115	687.820
10	Σχέδιο στελέχωσης επιχειρήσεων με αποφοίτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	4.157.485	5.432.523
11	Σχέδιο κινήτρων για επενδύσεις αιεφόρου εμπλουτισμού και αναβάθμισης του τουριστικού προϊόντος	Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού	1.705.881	1.315.030
12	Πολυεπιχειρησιακά προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης – Διοργάνωσης ΑνΑΔ	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	—	70.639
13	Πολυεπιχειρησιακά προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης στο εξωτερικό	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	41.116	—
14	Μονοεπιχειρησιακά προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης στο εξωτερικό	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	1.733.879	1.054.824
15	Μονοεπιχειρησιακά προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης στην Κύπρο-Συνήθη	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	3.881.798	6.545.063
16	Μονοεπιχειρησιακά Προγράμματα Αρχικής Κατάρτισης – Συνήθη	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	17.831	16.820
17	Σχέδιο μετακίνησης πολύ μικρών επιχειρήσεων σε καθορισμένες και κατάλληλες περιοχές	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	298.311	496.756

Α/Α	Τίτλος προγράμματος ενίσχυσης/ ατομικής ενίσχυσης	Αρμόδια Αρχή	Ποσό ενίσχυσης που χορηγήθηκε σε €	
			2011	2012
18	Σχέδιο χορηγιών για εξοικονόμηση ενέργειας και ενθάρρυνση της χρήσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για φυσικά και νομικά πρόσωπα καθώς και φορείς του δημόσιου τομέα που ασκούν οικονομική δραστηριότητα	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	220.195	—
19	Πολυεπιχειρησιακά προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης – Συνήθη	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	3.389.610	2.843.133
20	Πολυεπιχειρησιακά προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης ζωτικής σημασίας	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	1.468.869	1.182.329
21	Σχέδιο παροχής κινήτρων για πρόσληψη ατόμων με αναπηρία	Τμήμα Εργασίας, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων	316.937	449.592
22	Έκτακτο σχέδιο στήριξης της απασχόλησης με εξατομικευμένη κατάρτιση ανέργων στις επιχειρήσεις	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	2.876.770	2.146.678
23	Ανάπτυξη της κυπριακής χειροτεχνίας	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	1.200.000	981.640
24	Σχέδιο χορηγιών για ενθάρρυνση της ηλεκτροπαραγωγής από μεγάλα αιολικά, ηλιοθερμικά, φωτοβολταϊκά συστήματα και την αξιοποίηση της βιομάζας και τη συμπαραγωγή 2009-2020	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	4.711.339	3.676.567

Α/Α	Τίτλος προγράμματος ενίσχυσης/ ατομικής ενίσχυσης	Αρμόδια Αρχή	Ποσό ενίσχυσης που χορηγήθηκε σε €	
			2011	2012
25	Νέο Σχέδιο Αγροτικής Πολιτικής της ΑΗΚ βασισμένο στο Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης 2007 -2013 και στον περί Ανάπτυξης Ηλεκτρισμού Νόμο (Τροποποιητικός Νόμος Αρ. 143(I) του 1999)	Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου	—	2.442
26	Καθεστώς Φόρου Χωρητικότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας- Cyprus Tonnage Tax Scheme	Τμήμα Εμπορικής Ναυτιλίας	2.598.821	2.826.178
27	Κανονισμός χρηματοδοτικών προγραμμάτων για την ενίσχυση κινηματογραφικών ταινιών	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	1.499.998	989.984
28	Καθεστώς αντιστάθμισης για αερομεταφορείς που έχουν καταχωρισθεί στην Κύπρο, όσον αφορά το πρόσθετο κόστος που προκύπτει από την απαγόρευση να εκτελούν πτήσεις υπεράνω του τουρκικού εναέριου χώρου	Υπουργείο Οικονομικών	20.000.000	11.110.000
29	Δωρεάν κατανομή δικαιωμάτων στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας στο πλαίσιο του συστήματος για την εμπορία εκπομπών αερίων θερμοκηπίου μετά το 2012	Τμήμα Περιβάλλοντος	—	—
30	Κρατική ενίσχυση υπέρ της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου (ΑΗΚ) λόγω έκτακτων γεγονότων	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	—	24.465.359

Α/Α	Τίτλος προγράμματος ενίσχυσης/ ατομικής ενίσχυσης	Αρμόδια Αρχή	Ποσό ενίσχυσης που χορηγήθηκε σε €	
			2011	2012
31	Rescue Recapitalisation of Cyprus Popular Bank	Υπουργείο Οικονομικών	—	1.800.000.000
32	Σχέδιο Χορηγιών για Ενίσχυση της Επιχειρηματικής Καινοτομίας 2012-2013	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	—	—
33	State Guarantee Scheme for Cypriot Banks	Υπουργείο Οικονομικών	—	1.000.000.000
34	Ενίσχυση Διάσωσης Κυπριακών Αερογραμμών (Δημόσια) Λτδ	Υπουργείο Οικονομικών	—	—
35	Συμβάσεις παραχώρησης δημόσιας υπηρεσίας εσωτερικών οδικών μεταφορών σε τακτικές γραμμές	Τμήμα Οδικών Μεταφορών	46.256.279	67.166.591

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Προγράμματα κρατικών ενισχύσεων/ατομικές ενισχύσεις στους τομείς της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής που βρίσκονταν σε ισχύ εντός του 2012, κατά Αρμόδια Αρχή⁸⁹

Α/Α	Τίτλος προγράμματος ενίσχυσης/ ατομικής ενίσχυσης	Αρμόδια Αρχή	Ποσό ενίσχυσης που χορηγήθηκε σε €	
			2011	2012
1	Σχέδιο για την κατεδάφιση με σκοπό τη μετεγκατάσταση οχληρών κτηνοτροφικών υποστατικών	Τμήμα Γεωργίας	128.563	27.182
2	Σχέδιο συλλογής, μεταφοράς και επεξεργασίας ζωικών αποβλήτων από την εταιρεία Sigan Management	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	3.118.725	3.253.910
3	Σχέδιο για αντιμετώπιση του ιού της τριστέζας των εσπεριδοειδών	Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών	—	—
4	Σχέδιο για καταβολή κρατικής ενίσχυσης προς το Σύνδεσμο Εκτροφέων Βοοειδών Holstein – Friesian	Τμήμα Γεωργίας	—	—
5	Ενίσχυση για την πληρωμή ασφαλιστρων	Οργανισμός Γεωργικής Ασφάλισης	4.010.384	4.018.344
6	Σχέδιο παροχής οικονομικής ενίσχυσης στους Συνδέσμους Προστασίας Φυτών	Τμήμα Γεωργίας	146.905	161.000
7	Σχέδιο Αναδασμού	Τμήμα Αναδασμού	856.537	685.255
8	Νέο Σχέδιο Αγροτικής Πολιτικής της ΑΗΚ βασισμένο στο Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 και στον περί Ανάπτυξης Ηλεκτρισμού Νόμο (Τροποποιητικός Νόμος Αρ. 143(I) του 1999)	Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου	566.637	314.199

89. Οι Αρμόδιες Αρχές εδέχοντο ή/και είχαν το δικαίωμα έγκρισης αιτήσεων εντός της περιόδου 01.01.2012- 31.12.2012.

Α/Α	Τίτλος προγράμματος ενίσχυσης/ ατομικής ενίσχυσης	Αρμόδια Αρχή	Ποσό ενίσχυσης που χορηγήθηκε σε €	
			2011	2012
9	Καθεστώς κρατικών ενισχύσεων για ενέργειες προώθησης και διαφήμισης των γεωργικών προϊόντων στην Εσωτερική Αγορά και τις Τρίτες Χώρες	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	3.770	—
10	Εθνικό σχέδιο πατατοκαλλιέργειας	Τμήμα Γεωργίας	1.524.226	1.855.989
11	Εθνικό πλαίσιο χορήγησης κρατικών ενισχύσεων για την αντιστάθμιση ζημιών στον τομέα της γεωργίας	Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος	—	876.246
12	Σχέδιο για την κατεδάφιση οχληρών κτηνοτροφικών υποστατικών για υγειονομικούς και περιβαλλοντικούς λόγους	Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος	836.098	871.806
13	Σχέδιο κρατικών ενισχύσεων για επαναδραστηριοποίηση πληγέντων αγροτών και για αποκατάσταση του περιβάλλοντος σε περιοχές που κηρύσσονται ως πληγείσες από πυρκαγιές	Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος	4.523	—
14	Πρόγραμμα Επιτήρησης της Σπογγώδους Εγκεφαλοπάθειας των Βοοειδών	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	63.974	31.923
15	Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη αυγοπαραγωγής	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	114.355	29.367
16	Πρόγραμμα επιτήρησης της γρίπης των πτηνών σε πτηνά της οργανωμένης πτηνοτροφίας και άγρια πτηνά	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	9.660	20.702
17	Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη κρεοπαραγωγής	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	394	1.118
18	Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη αναπαραγωγής	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	13.009	92.077

Α/Α	Τίτλος προγράμματος ενίσχυσης/ ατομικής ενίσχυσης	Αρμόδια Αρχή	Ποσό ενίσχυσης που χορηγήθηκε σε €	
			2011	2012
19	Προγράμματα εκρίζωσης και επιτήρησης βρουκέλωσης βοοειδών και αιγοπροβάτων	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	220.253	208.578
20	Σχέδιο Ελέγχου Τρομώδους Νόσου Αιγοπροβάτων	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	1.183.054	911.368
21	Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη γαλοπούλων κρεοπαραγωγής	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	463	909
22	Καθεστώς κρατικών ενισχύσεων προς ανθοκαλλιεργητές και άλλους για συμμετοχή στην παγκύπρια αγροτική έκθεση και βράβευση φυσικών και νομικών προσώπων	Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος	17.500	—
23	Καθεστώς κρατικών ενισχύσεων για τις ζημίες στον τομέα της γεωργοκτηνοτροφίας, λόγω της έκρηξης στη Ναυτική Βάση «Αντιστράτηγος Ευάγγελος Φλωράκης» στο Μαρί, στις 11 Ιουλίου 2011	Τμήμα Γεωργίας	—	99.715
24	Παροχή Νερού Άρδευσης σε Καταναλωτές σε Τιμή Πώλησης πιο Κάτω από το Πραγματικό Κόστος	Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων	7.562.315	10.131.455
25	Παροχή Ανακυκλωμένου Νερού σε Καταναλωτές σε Τιμή πιο Κάτω από το Πραγματικό Κόστος	Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων	1.403.064	1.536.244
26	Παροχή Νερού σε Κτηνοτρόφους σε Τιμή Πώλησης πιο Κάτω του Πραγματικού Κόστους	Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων	232.383	249.200
27	Παροχή Δικαιώματος Άντλησης Νερού από Υπόγειους Υδροφορείς σε Καταναλωτές Δωρεάν ή σε Τιμή πιο Κάτω από το Πραγματικό Κόστος Εμπλουτισμού των Υδροφορέων	Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων	—	—

Τυπώθηκε σε ανακυκλωμένο χαρτί

ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΦΟΡΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ
OFFICE OF THE COMMISSIONER FOR STATE AID CONTROL

Υπουργείο Οικονομικών, 1439 Λευκωσία, Κύπρος
Τηλ. +357 22601219 – Φαξ: +357 22602753
E-mail: commissioner@publicaid.gov.cy
www.publicaid.gov.cy